HANDELINGEN

VAN DE

Negende Synode

DER

Ned. Herv. of Geref. Kerk in

Zuid Afrika

Zitting gehouden te Pretoria den [illegible] Juni [illegible] en volgende dagen

[illegible]

HANDELINGEN

VAN DE

Negende Synode

DER

Ned. Herv. of Geref. Kerk in Zuid - Afrika.

Zitting houdende te Pretoria den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

De Hoogeveld Drukkers My. Bpt. :-: Ermelo.

HANDELINGEN

van de Negende Synode der Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika, zitting houdende te Pretoria den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

Om drie ure des namiddags komen de Leden der Synode bijeen in de Susanna Zaal. Bijeenkoming.

Overeenkomstig Artikel 84 (2) wijst de Hoog-Eerw. Moderator den leden hunne plaatsen aan, waarna hij Gezang 53:9 laat zingen, en Jesaja 54 leest, en voortgaat in het gebed. Aanwijzing plaatsen. Gezang. Lezen Jesaja 54.

De Moderator eischt de Geloofsbrieven op, waaruit het blijkt dat ter vergadering verschenen zijn van de gemeente:— Geloofsbrieven.

Potchefstroom: Ds. M. L. Fick en de Ouderlingen J. G. Mocke, primarius, en G. P. Swart, secundus.

Rustenburg: Niemand.

Lijdenburg: Ds. H. J. Neethling, M.A., Ouderling P. L. Moolman, primarius, en Diaken P. J. Winterbach, secundus.

Zoutpansberg: Ds. H. E. du Plessis en de Ouderlingen J. P. Kriel en H. J. Grobler, primarii.

Pretoria: Di. H. S. Bosman, B.A., en H. D. van Broekhuizen, Ouderling B. J. Stander en diaken P. J. Wicht, primarii.

Utrecht: Niemand, doch kennisgeving is ontvangen dat de Predikant en afgevaardigden later zullen verschijnen, daar zij op den 10den dezer bij de Volksstemming in Natal over Unificatie hunne stemmen wenschen uit te brengen.

Waterberg: Ouderlingen J. A. van Heerden en J. J. van Staden, primarii.

Wakkerstroom: Ds. D. P. Ackerman, Ouderling J. F. Joubert en diaken G. A. Kolbe Fzn. primarii.

Heidelberg: Ds. A. J. Louw, Ouderling A. J. L. Pretorius, en diaken J. S. Joubert, primarii.

Middelburg: Ds. A. P. Burger, Ouderlingen C. J. Gouws en H. O. Eksteen, primarii.

Hartebeestfontein: Ds. W. F. Knobel, Ouderling D. J. Louw primarius.

Zeerust: Ds. S. J. van der Spuij, Ouderling J. A. Mouton, primarius.

Ermelo: Ds. Paul Nel, Ouderlingen B. J. Kleynhans en D. C. Geldenhuijs, primarii.

Standerton : Ds. N. H. C. de J. Theunissen, Ouderlingen R. J. van Vuuren en A. C. Greyling, primarii.

Bloemhof : Ouderling N. V. Basson, primarius. Van den Predikant van Bloemhof is kennisgeving ontvangen dat hij later zal aankomen.

Lichtenburg : Ds. J. A. Beijers, Ouderling J. B. Roode, primarius.

Roos-Senekal : Ds. G. J. Rousseau, Ouderling A. H. du Preez, primarius.

Vrijheid : Niemand, doch eene kennisgeving van denzelfden inhoud als die van Utrecht ontvangen.

Johannesburg : Ouderling P. J. van Biljon, primarius. Van den Predikant, Ds. J. N. Martins, is kennisgeving ontvangen dat hij wegens krankheid verhinderd is te komen, doch hoopt later te verschijnen.

Makwassie : Ds. E. J. J. van der Horst, Ouderling D. F. Fleming, primarius.

Piet Retief : Ds. B. H. Swart, Ouderling G. T. C. Ferreira, primarius.

Ventersdorp : Ds. A. G. Driessen, Ouderling C. H. Buitendag, en diaken L. J. Boshoff, primarii.

Schweizer-Reneke : Ds. G. F. C. Faustmann, Ouderling L. R. Botha, secundus.

Amersfoort : Ds. P. J. van der Merwe, Ouderling A. B. Wessels, en diaken A. Kuit, primarii.

Klerksdorp : Ds. J. W. G. Strasheim, Ouderling J. F. Naude, primarius.

Bethal : Ds. J. P. Liebenberg, Ouderlingen D. A. Louw en H. J. Moolman, primarii,

Barberton : Ouderling J. P. P. Grobler, primarius.

Krugersdorp : Ds. G. F. T. Radloff, Diaken J. W. Oosthuizen, primarius, en Ouderling N. J. Vermaak, secundus.

Langlaagte : Ds. A. P. Kriel, Ouderlingen A. J. Alberts en J. A. Bierman, primarii.

Carolina : Ds. A. G. du Toit, Ouderling D P. Cronje, primarius.

Boksburg : Ds. J. M. Louw, Ouderlingen A. C. de Bruijn en C. S. van Heerden, primarii.

Fordsburg : Ds. D. Theron, Ouderling D. S. de Villiers, primarius.

Johannesburg Oost : Ds. H. A. Lamprecht, Ouderlingen L. Geldenhuijs en L. J. F. van Maltitz, primarii.

Jeppestown : Ds. J. F. Botha, Diaken P. J. N. Gouws, primarius.

Christiana : Diaken C. J. Visagie, primarius, en diaken A. F. Marais, secundus.
Germiston : Ouderling C. D. Wentzel, primarius.
Belfast : Diaken H. L. van Niekerk, primarius, en Ouderling I. J. Breijtenbach, secundus. De Predikant van Belfast, Ds. H. T. Gonin, is verhinderd wegens krankheid te komen, doch hoopt Maandag e.k. hier te zijn.
Roodepoort : Ds. C. A. van der Merwe, Ouderlingen D. S. Theron en H. J. Prinsloo, primarii.
Erasmus : Ds. D. J. Kriel, diaken S. W. van Heerden, primarius, en diaken J. Botha, secundus.
La Rochelle : Ds. C. F. Mijnhardt, Ouderling C. L. Neethling, primarius.
Louis Trichardt : Niemand.
Meru : Niemand.
Vergenoeg : Niemand.
Eloffsdal : Ouderling W. J. Kok, primarius.
Greijlingstad : Niemand.

Bezwaar zitting afgevaardigde Barberton.

De predikant van Ermelo maakt bezwaar tegen de zitting van den afgevaardigde van Barberton, aangezien de Kerkeraad dier gemeente niet gekozen is zooals voorgeschreven in de Wetten en Bepalingen, en de Ringscommissie van Lijdenburg deze HoogEerw. Vergadering wenscht te verzoeken hare handelwijze, in dezen, te wettigen.

De afgevaardigde van Barberton neemt geene zitting, en daar er geen verdere bezwaren gemaakt worden, verklaart de HoogEerw. Moderator de Synode voor wettig geconstitueerd.

Zittingsuren.

Op voorstel van de Predikanten van Amersfoort en Lichtenburg wordt met groote meerderheid van stemmen besloten :

"De zittingsuren blijven zooals bij de vorige zitting, d.w.z., des voormiddags van 9 tot half één uur; en des namiddags van half drie tot 5 uur, voorts dat er des Zaterdags geen namiddag zitting zal zijn, en dat iedere morgen het eerste half uur als bidstond doorgebracht worde."

Besluit re zitting afgevaardigde Barberton.

Omtrent de zitting van den afgevaardigde van Barberton, wordt het volgend voorstel van den Predikant van Potchefstroom en Ouderling Louw van Hartebeestfontein aangenomen :

"De afgevaardigde van Barberton worde toegelaten met adviseerende stem, totdat beschrijvingspunt 4 afgehandeld is."

Vergadering tot 7 uur n.m.

De Moderator verdaagt de vergadering tot 7 uur heden avond, wanneer de plechtige opening in het Kerkgebouw zal plaats hebben.

Plechtige opening.

Om 7 uur komen de leden bijeen in het Kerkgebouw, waar er ook eene aanzienlijke gemeente aanwezig is. De HoogEerw. Assessor bestijgt den kansel, vergezeld van de andere Moderatuursleden, en laat zingen Gezang 156:1, leest een gedeelte van het 69ste Hoofdstuk uit Jesaja, en gaat voor in het gebed. Na het zingen van Gezang 99 vers 3 spreekt hij de Openingsrede uit, naar aanleiding van Jesaja 62 vers 3.

Openingsrede. Bijlage I.

Ter inleiding wijst hij op de uitbreiding der Kerk door het vermenigvuldigen van gemeenten, Predikanten, lidmaten en zielen; op de veranderingen sedert de laatste Vergadering door het vertrek van sommige broederen en de aankomst van anderen, het verwisselen van standplaats en het overlijden van anderen, die vroeger met ons zitting hadden in de Vergadering, o.a., maakte hij op gevoelvolle wijze gewag van wijlen Ds. J. L. du Preez, en de broeders ouderlingen F. Lotz, J. J. C. Grabe, C. L. Neethling, H. J. Badenhorst en Prinsloo.

Verder wijst hij erop dat de Kerk is de Koninklijke Kroon van haren Koning, symbool van Zijne macht, voorwerp Zijner liefde, en van Zijn teederste zorg. Dit moet ons de vraag doen stellen: Wat zijn onze verplichtingen tot de Kerk? Wij moeten haar helpen uitbreiden, en hare éénheid bewaren.

Dank aan Koor.

Met aandacht werd deze ernstige rede aangehoord, en werd de dienst met eenige koorzangen opgeluisterd. Het Koor werd door den redenaar hiervoor bedankt namens de Synode.

Slot.

Gezang 52 : 9 werd gezongen door de gemeente, en de dienst gesloten door het uitspreken van den zegen.

Dank aan redenaar.

De leden komen weer bijeen in de Susanna Zaal, en brengt de HoogEerw. Moderator den redenaar den dank der Synode toe voor het verkwikkend en beslist woord gesproken. De Synode betuigt hare instemming hiermede bij acclamatie. Tevens wordt besloten dat de rede, benevens in het Notulen Boek, ook in "De Vereeniging" moet verschijnen.

De HoogEerw. Actuarius doet het dankgebed, en de Moderator verdaagt de Vergadering tot morgen om 9 uur des voormiddags. Slotgebed. Verdaging.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

TWEEDE ZITTING.

DONDERDAG, 10 JUNI, 1909.

De Predikant van Lijdenburg leidt den bidstond, die om 9 ure een aanvang neemt. Hij laat zingen Gez. 93:1. Een gedeelte van Hand. 20 wordt gelezen, en eenige gedachten naar aanleiding van vers 28 uitgesproken. Na het zingen van Gez. 189:4 volgen eenige gebeden, en de bidstond wordt besloten met het zingen van Gez. 43:6 en de zegenbede. Bidstond.

De Notulen der eerste Zitting worden gelezen, goedgekeurd en onderteekend. Notulen.

De Predikant van Rustenburg is ter Vergadering verschenen. Predikant Rustenburg verschenen.

Ouderling N. van der Westhuizen en diaken D. J. Kloppers, primarii, afgevaardigden van Rustenburg, alsmede Ouderling J. J. Fourie, primarius, afgevaardigde van Eloffsdal, dienen hunne geloofsbrieven in, en in orde bevonden zijnde, wordt hun zitting verleend. Afgevaardigden Rustenburg. Afgevaardigden Eloffsdal.

Al de leden zijn tegenwoordig. Tegenwoordig.

Telegrammen bevattende zegenwenschen van den Moderator Synodi der Ned. Geref. Kerk in den Oranje Vrijstaat, Di. J. N. Geldenhuijs van Bulawayo, J. P. Wolhuter van Lady Grey, Ouderling Hamman, van Hartebeestfontein, en den Kerkeraad van Lijdenburg, worden gelezen en met dank door de Vergadering ontvangen. Telegrammen.

De afgevaardigden van de Ned. Geref. Kerk in Zuid-Afrika, Ds. W. A. Joubert van de gemeente Noorder Paarl, dient zijn geloofsbrief in. Hij wordt door den HoogEerw. Moderator welkom geheeten, en hem wordt eene eereplaats bij de Moderatuurs tafel aangewezen. Afgevaardigde Ned. Ger. Kerk Z.A. Ds. W. A. Joubert.

Telegram Ds. van den Heever.

Een telegram van Ds. K. T. van den Heever van de Hervormde Gemeente Makwassie, der Vergadering zegen toewenschende, wordt gelezen en met dank aangenomen.

Kiezing beambten Art. 84 (3)

Aan de orde wordt gesteld de verkiezing van beambten volgens Art. 84 (3). Het eerst vindt plaats de verkiezing van de Moderatuur.

Moderator.

Een groslijst wordt gevormd, en daarop verschijnen de namen van vier-en twintig Predikanten. Bij de stemming komen de eerste Predikant van Pretoria en die van Heidelberg op het tweetal. De eerste Predikant van Pretoria wenscht niet in aanmerking te komen, doch men meent dat hij na de vorming van de groslijst dit bekend moest gesteld hebben.

Eerste Predikant Pretoria gekozen.

Uit dit tweetal wordt de eerste Predikant van Pretoria met meerderheid van stemmen herkozen tot Moderator. Hij aanvaardt het ambt, en zegt, dat hoewel, hij gaarne gezien had dat iemand anders gekozen werd, hij door liefde tot de Kerk gedrongen, wederom het werk op zich nemen wil.

Assessor.

Bij de vorming van een groslijst voor de kiezing van den Assessor, komen er de namen van drie-en-twintig Predikanten op voor.

Pred. Wakkerstroom gekozen.

De Predikant van Wakkerstroom wordt met meerderheid van stemmen herkozen, reeds bij de eerste stemming. Hij aanvaardt, met een woord van dank aan de Vergadering voor de eer hem andermaal, en misschien, zeide hij, voor de laatste maal. aangedaan, het ambt van Assessor.

Geloofsbrief afgevaardigde Fordsburg

De primarius afgevaardigde, Ouderling H. P. Mostert van Fordsburg, dient zijn geloofsbrief in, en daar die in orde is neemt hij zitting.

Scriba.

Een groslijst voor de kiezing van den Scriba wordt nu gevormd. Daarop verschijnen de namen van zestien Predikanten. Bij de stemming hieruit wordt de Predikant van Ermelo herkozen. Ook hij onderwerpt zich aan de stem der HoogEerw. Synode.

Pred. Ermelo gekozen.

Assistent Scriba.

De groslijst, voor de kiezing van den Assistent Scriba, bevat de namen van zeventien Predikanten, waaruit de Predikant van Boksburg, bij de eerste stemming herkozen wordt tot dit ambt. Met een kort woord neemt hij deze taak opnieuw op zich.

Pred. van Boksburg gekozen

Reglement van orde.

Op verzoek van den HoogEerw. Moderator leest de HoogEerw. Assessor nu het Reglement van Orde, Art. 24.

Verslag Com. van Orde.

Het verslag van de Commissie van Orde komt ter tafel. Het bevat het Schema van Werkzaamheden

De Scriba der Commissie, de Predikant van Klerksdorp, leest een gedeelte ervan.

De HoogEerw. Actuarius wijst op Art. 100 en 101, en zegt dat er verwarring ontstaat, doordat de Commissie van Revisie overeenkomstig Art. 101 beschrijvingspunten reeds in behandeling genomen heeft, die nu, door de Commissie van Orde aan andere Commissien opgedragen worden. Verschil tuschen Com. van Rev. en Com. van Orde

Wijl de Vergadering bezig is deze zaak te bespreken, is het tijd geworden om te verdagen.

De HoogEerw. Moderator verdaagt de Vergadering tot half drie uur des namiddags. Verdaging.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening om 2.30 n.m.

Bij de heropening leest de HoogEerw. Moderator telegrammen van Di. H. B. Klopper, Predikant van Senekal, P. G. J. Meiring van de Paarl, en P. R. McLachlan, beroepen Predikant van Knijsna, der Vergadering des Heeren zegen toebiddende. Deze telegrammen worden met dank ontvangen. Telegrammen Di. Klopper Meiring en McLachlan.

Aan de orde komt weer de zaak in behandeling vóór de verdaging, omtrent het verschil van opinie tusschen de Commissie van Revisie en die van Orde. Na nog wat breedvoerige bespreking, wordt het volgend voorstel van den Ouderling en den Predikant van Hartebeestfontein aangenomen. Verschil Com. van Rev. en Com. van Orde.

"De HoogEerw. Vergadering neme het rapport van de Commissie van Orde aan om puntsgewijze te behandelen, en verwijze het geschilpunt tusschen deze Commissie en de Commissie van Revisie naar deze twee Commissien om tezamen een regel voor de toekomst aan de Vergadering aan de hand te geven." Besluit.

De Predikant van Bloemfontein komt ter Vergadering.

Het verslag van den HoogEerw, Moderator komt aan de orde. De HoogEerw. Assessor neemt de Voorzitterstoel in, wijl de Moderator het verslag leest, en het behandeld wordt. Verslag Moderator Bijlage III

Op hartelijke wijze en met waardeering wordt er gesproken over het werk door den Moderator gedaan, in het bezoeken van vele gemeenten, en de wenken door hem aan de hand gegeven in het verslag. Het verslag wordt met den dank der Synode aangenomen.

Verslag Moderatuur Bijlage IV.

Het verslag van de HoogEerw. Moderatuur komt ter tafel, wordt door den Scriba Synodi gelezen, en door de Vergadering aangenomen om puntsgewijze te behandelen.

Punt 1 personeel.

Punt 1, dat over het personeel handelt, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt 2 Opdrachten.

Punt 2 re opdrachten der Synode, (Onderdeel a) over de heiliging van den Dag des Heeren, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Doopen kinderen pred. andere kerken.

Punt 2 (b) handelt over het doopen van kinderen onzer kerk door predikanten van andere genootschappen. Over deze zaak vindt eene ernstige bespreking plaats, waaruit het blijkt dat predikanten der Wesleyaansche kerk, niettegenstaande beloften gedaan, en het besluit hunner Synode, nog voortgaan kinderen van onze kerk te doopen, en dat dikwijls van menschen die bij onze kerk onder censuur staan. Met groote verontwaardiging wordt hiervan melding gemaakt.

Besluit re doopen.

De Predikant van Heidelberg, gesecondeerd door dien van Wakkerstroom, stelt voor:

"Het punt aan de orde worde aan de Moderatuur overgelaten om verder te handelen met andere kerkgenootschappen naardat gevallen zich voordoen. Verder wordt verwacht dat Leeraren en Kerkeraden dergelijke gevallen aan de Moderatuur, met duidelijke bewijzen, zullen rapporteeren."

Beslutt

Dit voorstel wordt aangenomen.

Punt 2 (c) Vereeniging N.G.Kerk Natal.

Punt 2 (c), omtrent de voorgestelde Vereeniging met de Ned. Geref. Kerk van Natal, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt 2 (d) afvaardiging Predd. naar D. en B.O.A.

Onder punt 2 (d) rapporteert de Moderatuur over de afvaardiging van Predikanten naar Duitsch en Britsch Oost Afrika. Het blijkt dat in 1906 Ds. N. H. Theunissen daarheen afgevaardigd werd, en in 1908 Di. N. H. Theunissen en J. M. Louw.

Ds. Loubser.

Als gevolg van hun advies werd de Eerw. Candidaat M. P. Loubser door de Moderatuur verzocht derwaarts te gaan. Hiertoe willigde hij in, en werd hij geordend. Aangaande de hoedanigheid waarin hij zal gaan en zijne opdracht, alsook zijn lidmaatschap van Ring en Synode, adviseert de Mode atuur dat hem recht van zitting zal verleend worden met adviseerende stem, daar hij niet door een Kerkeraad beroepen is, en verder dat hem opdracht gegeven worde in Duitsch en Britsch Oost Afrika officieel werk te doen, als Consulent dier gemeenten.

Status

Over dit advies vindt een langdurige discussie plaats. De meeningen loopen zeer uiteen. Sommige leden meenen dat men hiertoe gerechtigd is, onder de zeer buitengewone omstandigheden, anderen meenen dat de Ring, waaronder die gemeenten sorteeren, een Consulent moet benoemen, die dan Ds. Loubser zou kunnen verzoeken het Consulents werk daar te doen.

Onder de discussie is het tijd geworden om te verdagen.

Morgen komt weer aan de Orde Punt 2 (d) van het Moderatuurs verslag.

De Predikant van Potchefstroom doet het slotgebed, en de HoogEerw. Moderator verdaagt de Vergadering tot morgen voormiddag om 9 uur. Verdaging.

H. S. BOSMAN, Moderator.
D. P. ACKERMAN, Assessor.
A. J. LOUW, Actuarius.
PAUL NEL, Scriba.

DERDE ZITTING.

VRIJDAG 11 JUNI, 1909.

Te 9 uur v.m. komt men samen tot het gebed. De Predikant van Carolina laat Gez. 2:4 zingen, leest Ezech. 36:24 31, 37, en spreekt naar aanleiding van vers 37a eenige gedachten uit ; de belofte van den Heiligen Geest. Na ettelijke gebeden laat de voorganger Gez. 52:8 ten slotte zingen. Biduur.

Te 9.30 v.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering voor geopend. Opening.

De Notulen van de vorige zitting worden gelezen. Op een wenk van een van de leden der Vergadering wordt op de rechte plaats ingevoegd wanneer de Predikant van Bloemhof gisteren ter Vergadering verscheen. Voor 't overige worden de Notulen onveranderd goedgekeurd en geteekend. Notulen

Oud. C. D. Wentzel is afwezig met en diaken G. A. Kolbe ook met kennisgeving. De Predikant van Utrecht en twee afgevaardigden van die Gemeente, te weten, Oud. A. T. de Jager en diaken P. J. Boshoff, primarii, zijn thans ook ter vergadering verschenen. De geloofsbrieven dezer twee afgevaardigden worden ingediend en in orde bevonden. Presentielijst. Afgevaardigden Utrecht.

Bezoeker.

Ds. E. Z. de Beer, Redacteur van "De Vereeniging", wordt ter vergadering welkom geheeten, en hem wordt eene eereplaats op het platform aangeboden.

Kennisgeving.

Oud. C. J. Gouws geeft kennis dat hij het volgende voorstel zal indienen: Deze HoogEerw. Vergadering bespreke de wenschelijkheid en besluite tot de uitvoering van den wenk vervat in 't rapport van den HoogEerw. Moderator re kerkvisitatie.

Verslag Moderatuur Bijlage IV.

B. en B.O. Afrika.

Het verslag van de Moderatuur wordt aan de orde gesteld, en wel punt 2 (d) handelende over de afvaardiging van Predikanten naar Duitsch en Britsch Oost Afrika. Na verdere bespreking van dit punt wordt het volgend voorstel van den Predikant van Klerksdorp, gesecondeerd door dien van Makwassie, aangenomen:

Besluit.

"Met betrekking tot het punt aan de orde, (1) keure de Synode het werk door de Moderatuur gedaan goed wat betreft de ordening van den Eerw. Prop. M. P. Loubser, tot predikant onzer kerk; (2) Geve zij opdracht aan de Synodale Commissie Ds. M. P. Loubser speciaal af te vaardigen tot het werk der bediening en des Evangelies in de gemeente of gemeenten van onze kerk in Duitsch en Britsch Oost Afrika; (3) geve zij opdracht aan de Ringscommissie van den Ring van Lijdenburg om zoo spoedig mogelijk een Consulent aan te stellen voor de gemeente of gemeenten onzer kerk in Duitsch en Britsch Oost Afrika; (4) Bevele zij den te kiezen Consulent aan Ds. M. P. Loubser de noodige opdracht te geven om in zijne plaats al het officieele werk in belang van de gemeente of gemeenten onzer kerk in Duitsch en Britsch Oost Afrika te doen."

Het volgend voorstel, insgelijks van den Predikant van Klerksdorp, en gesecondeerd door den Oud. E. F. Fleming, wordt ook door de Vergadering aangenomen:

"De Vergadering keure de stichting van de gemeente Vergenoeg goed, en alle andere punten in paragraaf 2 (2) genoemd".

Herderlijke Brief.

Punt 2 (e) handelende over den Herderlijken Brief, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Eerw. W. Poen, Ds. C. J. Brink.

Dit geschiedt ook met punten 3 en 4, handelende respectievelijk over een verzoek tot toelating van Eerw. W. Poen tot den status van Predikant, en over een onderhoud met Ds. C. J. Brink.

Huwelijkswet.

In verband met het zesde punt, re de Huwelijkswet, wordt een brief van den Staatsprocureur zooeven ontvangen, gelezen. Hierin wordt meegedeeld dat thans besloten is de Huwelijkswet zoodanig te veranderen dat het voor Commissaris gaan niet meer noodig zal zijn. De Vergadering verheugt zich over deze mededeeling en besluit den HoogEerw. Actuarius en den HoogEerw. Scriba andermaal naar den Staatsprocureur af te vaardigen, ten einde te vernemen of alle moeilijkheden nu uit den weg geruimd zullen worden, te weten, ook die veroorzaakt daardoor dat de grenzen van de districten in de Transvaal niet met die van onze gemeenten overeenkomen.

Spoorwegen Concessies.

In verband met punt 6 wordt het aan de Hoog Eerw. Moderatuur opgedragen verder met de HoogEd. Regeering te onderhandelen ten einde te zien of het niet verkregen kan worden dat concessies aan leden van Predikants huisgezinnen op de spoorwegen verleend kunnen worden.

Armen. Barberton. Klacht van de Geref. Kerk.

Een voor een worden de volgende drie punten voor kennisgeving aangenomen, te weten, punt 7 over de armen, punt 8 over toelage aan de gemeente Barberton, en punt 9 over een klachte van de Gereformeerde Kerk over het doopen van een zeker kind door den Predikant van Rustenburg.

Wedrennen en dobbelen.

In verband met punt 10 over het toenemen van wedrennen en het aanmoedigen van den dobbelgeest daardoor, wordt het volgend voorstel van den Predikant van Hartebeestfontein, gesecondeerd door dien van Fordsburg, aangenomen:

Bedanking aan Regeering.

"Deze HoogEerw. Vergadering dankt de HoogEd. Regeering voor wat gedaan is in zake het tegengaan van wedrennen en dobbelen; de Vergadering verlangt echter dat onze HoogEd. Regeering al het mogelijke doen zal ten einde strenge wetgeving tot uitdelging dezer euvelen neer te leggen en te handhaven.

Opdracht aan Moderatuur.

Het wordt aan onze HoogEerw. Moderatuur opgedragen namens deze Vergadering verder hierin te handelen."

Meru en Vergenoeg. Eerw. T.J.A. Mare.

Punt 11, re Meru en Vergenoeg, wordt voor kennisgeving aangenomen. Dit geschiedt ook met punt 12 re een verzoek van Eerw. T. J. A. Mare.

Israel Biddag.

Punt 13, met zijn beide onderafdeelingen, over de zending onder Israel, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Voorstel re vasten Biddag.

Hier wordt aan den Predikant van Fordsburg verlof verleend om wanneer het verslag van het Bestuur

voor de Zending onder Israel behandeld zal worden, de vraag over de wenschelijkheid van het vaststellen van een Zondag ieder jaar voor de prediking in verband met de Zending onder Israel ter sprake te brengen.

Wijlen Ds. P.A. Winter. Portugeeschen Consul Onderwijzer voor O. Afrika. Christiana. J. Balt. Dag van Verootmoediging. Afgevaardigden naar Zusterkerken. Oproeping Synode.

Punt 14—brief van deelneming aan de weduwe van wijlen Ds. P. A. Winter — wordt voor kennisgeving aangenomen. Dit geschiedt ook met Punt 15 over een brief aan den Portugeeschen Consul, Punt 16, verzoek van den heer H. F. du Toit, punt 17 hulp aan Christiana, punt 18 verzoek van den heer J. Balt, punt 19 verzoek om Dag van Verootmoediging, punt 20 afgevaardigden naar Zusterkerken, punt 21 oproeping van de HoogEerw. Synode.

Daar het verslag ter tafel thans afgehandeld is, wordt het met grooten dank aan de HoogEerw. Moderatuur, aangenomen.

Synodale Commissie. Bijlage V.

Ter tafel komt nu het verslag van de Synodale Commissie. Gelezen zijnde, wordt het voor puntsgewijze behandeling aangenomen.

Motie.

Daar het tijd geworden is om te verdagen, wordt alleenlijk nog aan den tweeden Predikant van Pretoria verlof verleend kennis van de volgende motie te geven: "Waar het uit het verslag van de HoogEerw. Moderatuur blijkt dat stappen genomen werden om de ontheiliging van den Sabbatdag tegen te gaan, besluite deze HoogEerw. Vergadering dat de HoogEd. Moderatuur moet voortgaan bij de HoogEerw. Regeering aan te dringen om de Zondagswet stipt toe te passen."

NAMIDDAG ZITTING.

Te 2.30 n.m. heropent de HoogEerw. Moderator de Vergadering. Diaken G. A. Kolbe is weer tegenwoordig.

Vraag van Rechtscommissie.

Aan den Predikant van Makwassie wordt verlof verleend zekere moeilijke vraag, die door hem genoemd wordt, voor deze Vergadering te leggen en die eerst te stellen in handen van de te benoemen Rechtscommissie.

Verandering in Doopregister.

Op verzoek van den HoogEerw. Moderator wordt ook toegestaan dat zeker laat ingekomen stuk, behelsende een verzoek betrekkelijk naamsveranderingen van twee kinderen van Wed. Fleischmann in het Doopregister van de gemeente Heidelberg behan-

deld zal worden. Dit stuk wordt overhandigd aan den Scriba van de Commissie van Orde.

Verslag Synodale Commissie. Bijlage V.

Het verslag van de Synodale Commissie wordt nu punt voor punt behandeld. De volgende punten (zie Bijlage V), te weten, van 1 tot 9 worden één voor één voor kennisgeving aangenomen. Zij handelen respectievelijk over personeel, opdrachten der laatste Vergadering, brief van den Predikant van Klerksdorp omtrent zijn lidmaatschap der Rings Zendingscommissie, verzoek Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap, Ds. C. J. Brink, wijlen Eerw. S. J. G. Hofmeyer, verslag commissie voor arme blanken, verzoek Normaal Schoolcommissie en wijlen Ds. J. L. du Preez.

Municipaliteits belastingen.

Naar aanleiding van punt 10 over Municipaliteits belastingen op kerkeigendommen, wordt het volgend voorstel van den Predikant van Fordsburg, gesecondeerd door dien van Makwassie, aangenomen:

Besluit.

"Deze vergadering drage het aan den Actuarius en Scriba op om de Regeering tijdens deze zitting te naderen, ten einde de Municipaliteits wet zoo gewijzigd te krijgen, dat alle kerkgronden, die niet winstgevend zijn, van belasting ontslagen zullen worden."

Vrouwen-monument.

Punt 11—Bloemfontein Conferentie re monument voor Vrouwen en kinderen—geeft aanleiding tot een discussie waaraan heelwat leden der Vergadering deelnemen. Wijl sommigen meenen dat er aan 't collecteeren voor deze zaak reeds genoeg gedaan is, althans in sommige gemeenten, verschillen anderen van deze zienswijze, en eindelijk wordt het volgend voorstel van den tweeden Predikant van Pretoria, gesecondeerd door den Predikant van Makwassie, met meerderheid van stemmen aangenomen:

Besluit.

"Deze HoogEerw. Vergadering besluite om andermaal een beroep te doen op onze Kerkeraden en gemeenten om alles in ons vermogen te doen ten einde nog gelden voor het Monument bijeen te brengen"

Hemelvaartsdag.

Calvyn 1509.

Punt 12 wordt voor kennisgeving aangenomen. Het handelt over Hemelvaartsdag. Dit geschiedt ook met punt 13, handelende over den Vierhondersten verjaardag van Calvyn.

Lang verlof van afwezigheid aan een predikant.

Over het gerapporteerde onder punt 14—verlof van afwezigheid aan Ds. W. P. Steenkamp— nemen ettelijke leden het woord ; vooral worden er vragen gedaan en inlichtingen gegeven over de toedracht van deze zaak.

Daar het tijd geworden is om te verdagen geeft de HoogEerw. Moderator kennis dat de verdere behandeling van dit punt morgen aan de orde gesteld zal worden.

Op verzoek doet de Predikant van Rustenburg het slot-dankgebed.

De Vergadering wordt verdaagd tot morgen te 9 uur v.m.

H. S. Bosman. Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

VIERDE ZITTING.

ZATERDAG, 12 JUNI, 1909.

Bidstond. De bidstond begint om 9 ure v.m., onder leiding van den Predikant van Bethal, die Gez. 81:5 laat zingen, een gedeelte van Handelingen 4 leest, en kortelijks spreekt over vers 31 van dat Hoofdstuk. Gez. 1:3 wordt gezongen, en na eenige gebeden, besluit men den bidstond met het zingen van Gez. 151:6.

Heropening. De HoogEerw. Moderator verklaart de Vergadering heropend om 9.30 v.m.

Notulen. De notulen der vorige zitting worden gelezen, en na eene kleine verbetering, goedgekeurd en onderteekend.

Afwezig. De Ouderlingen H. P. Mostert van Fordsburg, D. J. Louw van Hartebeestfontein, en diaken Jan Botha van Erasmus, zijn met verlof afwezig.

Pred. en afgevaardigden Vrijheid verschenen. De Predikant van Vrijheid is ter vergadering verschenen, alsmede de Primarii afgevaardigden, Ouderlingen L. P. de Jager en C. J. Diedericks, van die gemeente, die hunne geloofsbrieven indienen, en daar die in orde zijn, zitting nemen.

Verslag Syn. Com. Bijlage V. punt 14. Aan de orde komt weer het verslag van de Synodale Commissie, punt 14.

De Scriba leest de correspondentie tusschen den Ring van Lijdenburg en de Synodale Commissie, betrekking hebbende op deze zaak, bestaande uit den brief van den Ring van Lijdenburg, en het antwoord der Synodale Commissie daarop. De Scriba ver-

klaart dat er geene verdere correspondentie ontvangen, of gevoerd werd door de Synodale Commissie.

De bespreking dezer zaak wordt door verscheidene sprekers voortgezet, en eindelijk wordt het volgend voorstel van den Ouderling en diaken van Wakkerstroom, aangenomen :

"Deze HoogEerw. Vergadering, na gehoord te hebben den uitleg gegeven door den HoogEerw. Moderator en Scriba, met betrekking tot het verlof van Ds. Steenkamp, besluit de handelwijze van de Synodale Commissie goed te keuren, en met dank aan te nemen", met 74 tegen 17 stemmen. Punt 14 goedgekeurd.

Met verlof der Vergadering is de Predikant van Ermelo buiten stemming gebleven. Pred. Ermelo buiten stemming.

De Predikant van Carolina verkrijgt verlof van afwezigheid voor het overige van de zitting op heden. Pred. Carolina verlof.

Punt 15 van het verslag der Synodale Commissie handelende over de verandering van zekere namen op de Doopregisters der gemeenten Standerton en Ermelo, wordt goedgekeurd, hetgeen ook geschiedt met punt 16, over het lidmaatschap van zekere menschen aangenomen door Predikanten zonder vasten werkkring. Punt 15 Syn. Com. Verslag. Punt 16.

Ouderling Louw, van Hartebeestfontein, is weer ter vergadering verschenen. Oud. Hartebeestfontein ter Verg.

Punt 17 van het verslag ter tafel handelt over den drankhandel, en wordt daaromtrent, na eenige gedachtenwisseling, het volgend besluit genomen, en wel met algemeene stemmen. Puut 17 re drankhandel.

"Punt 17 worde aangenomen, en daar deze vergadering vernomen heeft dat de Regeering eenige veranderingen in de Drankwet wil aanbrengen, benoeme de HoogEerw. Moderator eene Commissie om, staande deze zitting, deze Vergadering aan de hand te geven hoe onze kerk in deze zaak optreden zal." Besluit.

Dit voorstel is van de Predikanten van Lichtenburg en Roos-Senekal.

De HoogEerw. Moderator benoemt tot Commissie, om hieraan uitvoering te geven, de Predikanten van Lichtenburg, Fordsburg en den tweeden van Pretoria, en de Ouderlingen J. F. Joubert van Wakkerstroom, en L. Geldenhuys van Johannesburg Oost. De Predikant van Lichtenburg convener te zijn der Commissie. Com. re Drankhandel.

Punt 18 bevat het antwoord der Synodale Commissie aan den Kerkeraad van Hartebeestfontein, op de vraag: Of het wenschelijk is dat leden des Kerkeraads zich aansluiten bij Vrijwilliger Corpsen? Punt 18 Vrijwilliger Corpsen.

Zeer ernstig wordt over deze zaak gesproken, en met nadruk erop gewezen dat de Dag des Heeren door deze corpsen ontheiligd, en er misbruik van sterken drank gemaakt wordt, en hierdoor vooral de kinderen, die leden van kadetten corpsen zijn, aan verkeerde invloeden bloot gesteld worden. Het punt wordt afgehandeld door de aanname van het volgend voorstel van den tweeden Predikant van Pretoria en den Predikant van Utrecht:

Punt 18 aangenomen.

"Deze HoogEerw. Vergadering neme punt 18 aan, en de Moderator benoeme eene Commissie uit deze Vergadering om staande deze zitting de HoogEd. Regeering te ontmoeten, en haar te verzoeken een einde te maken aan het drillen en uitkampen van Vrijwilligers en kadetten op Zondagen, en het gebruiken van sterken drank door officieren en manschappen in uniform."

Punten 19, 20 aangenomen.

Punten 19 en 20 handelende over een brief van den Eerw. T. J. A. Mare, en het appel van den heer S. P. du Toit, respectievelijk, worden goedgekeurd; en punt 21 re vraag omtrent gescheidenen, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt 22 goedgekeurd.

Het antwoord der Commissie op het verzoekschrift van den heer G. W. J. du Toit, lidmaat der gemeente Middelburg, vervat in punt 22, wordt goedgekeurd; alsook punt 23 over de overmaking van vier morgen grond op de Arbeids Kolonie, aan de Regeering, voor Schooldoeleinden.

Punt 23 goedgekeurd.

Punt 24 Spoorweg Zendeling.

Punt 24, over een Spoorweg Zendeling, wordt, na eenige bespreking, voor kennisgeving aangenomen, daar deze zaak door een beschrijvingspunt, weer voor de Vergadering komen zal.

Telegram aan Ds. McLachlan.

Op voorstel van den HoogEerw. Assessor wordt er, en wel bij acclamatie, besloten een telegram van zegenwensch aan Ds. P. R. McLachlan te zenden, daar hij heden te Knysna bevestigd wordt.

Verdaging.

Daar het tijd geworden is te verdagen, verzoekt de HoogEerw. Moderator, den Ouderling Moolman van Lijdenburg om met dankgebed te sluiten, waarna hij de Vergadering verdaagt tot Maandag den 14den, om 9 ure v.m., nadat hij bekend gemaakt had dat Dinsdag e.k. hoogst waarschijnlijk, de zaak der Kerkvereeniging aan de orde zal komen.

H. S. BOSMAN, Moderator.
D. P. ACKERMAN, Assessor.
A. J. LOUW, Actuarius.
PAUL NEL, Scriba.

VIJFDE ZITTING.

MAANDAG, 14 JUNI, 1909.

Te 9 uur komt de Vergadering samen tot het gebed, en dat onder leiding van den Predikant van Ventersdorp, die Ps. 65:3 laat zingen, Rich. 9:46 49 leest, en eenige gedachten naar aanleiding van het gelezene uitspreekt. Hierop volgen eenige gebeden, en ten slotte zingt men van Gez. 77:4. Bidstond.

Te 9.30 v.m. neemt de HoogEerw. Moderator den Voorzittersstoel in en verklaart de Vergadering voor heropend. Opening.

De Notulen van de vorige zitting worden gelezen, goedgekeurd en geteekend. Notulen.

Benevens de Predikanten van Middelburg en Langlaagte, Oud. R. J. van Vuren, A. J. Alberts en L. J. F. von Maltitz, en Diak. Jan Botha die allen met kennisgeving afwezig zijn, worden er nog vele anderen gemist. Van laatstgenoemde maken de meesten hunne verschijning nog voor tien uur en anderen later in den voormiddag, te weten, de Predikanten van Potchefstroom en Zoutpansberg, en Oud. W. J. Kok. Ook komt Ouderling R. J. van Vuren die verlof van afwezigheid had, vroeg weer reeds ter Vergadering. Presentielijst

Het verslag van de Synodale Commissie wordt weer aan de Orde gesteld en de overige punten één voor één gelezen en voor kennisgeving aangenomen, te weten, van punt 25 tot 31 die respectievelijk handelen over aanvulling van vacaturen op Commissien, hulp aan HoogEerw. Actuarius en den HoogEerw. Scriba, de redactie van het officieel orgaan, verzoek re medischen student, J. J. Levin, telegram HoogEerw. Prof A. Moorrees, verslagen van den Quaestor Synodi, en Vergaderingen. Verslag van Synodale Commissie. Bijlage V Aanvulling vacaturen Clericale hulp. Redactie "De Vereeniging." Hulp aan J. J. Levin. Telegram. Verslagen van Quaestor Synodi.

Het verslag afgehandeld zijnde, wordt nu met veel dank aan de Commissie aangenomen.

Ter tafel wordt nu gelegd het verslag van den HoogEerw. Scriba. Gelezen zijnde wordt het ter puntsgewijze behandeling aangenomen. Verslag van Scriba Synodi. Bijlage VI.

Naar aanleiding van punt 1 re Art. 88, wordt besloten de som van Achtien shillings aan den Art. 88.

Kerkeraad van de Gemeenten Louis Trichardt te schenken, en voor het overige dit punt met zijn twee onderafdeelingen voor kennisgeving aan te nemen. Dit geschiedt ook met het tweede punt (of. Art. 24 (26)). Verder worden voor kennisgeving aangenomen de volgende punten, te weten, 3 re nauwere vereeniging der drie Hollandsche Kerken; 4 re Art. 197; 5 re Art. 206; 6 re stichting van nieuwe gemeenten; 7 re wijziging van grenslijnen, en 8 re reiskaartjes per spoor.

Art. 24 (26)
Nauwere vereeniging.
Art. 197.
Art. 206.
Nieuwe gemeenten.

Stukken laat ingekomen.

Naar aanleiding van punt 9, wordt besloten zekere drie laat ingekomen stukken ook in behandeling te nemen, en voor het overige dit punt voor kennisgeving aan te nemen.

Sluitingsrede.

Punt 10—sluitingsrede—neemt de Vergadering insgelijks voor kennisgeving aan, en hierop wordt het Verslag nu in zijn geheel met dank aan den HoogEerw. Scriba, aangenomen.

Verslag Actuarius en Archivarius. Bijlage VII.

Het verslag van den HoogEerw. Actuarius en Archivarius wordt aan de orde gesteld. Gelezen zijnde wordt het aangenomen om puntsgewijze behandeld te worden.

Deel I handelt over het werk van den Actuarius.

Artt. 202. 203 154.
Art. 208.
Art. 89.

Punt 1 en punt 2 handelende over de toelating van predikanten, en punten 3 en 4 over de toelating van zendelingen, worden één voor één voor kennisgeving aangenomen. Dit geschiedt ook met punten 5 en punt 6, welke beide punten zien op "Acte van Bevestiging". Punt 7, handelende over Art. 89, wordt voor kennisgeving aangenomen, met uitzondering van wat hier over Zondagscholen gezegd wordt, welke zaak, volgens besluit der Vergadering, moet overstaan totdat beschrijvingspunt 30 behandeld zal worden.

Oorlogsstatistiek.

Punt 9, over de oorlogsstatistiek, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Ontbrekende statistiek.

Re punt 10, over ontbrekende oorlogsstatistiek wordt, op voorstel van den Predikant van Hartebeestfontein en Oud. D. J. Louw, als volgt besloten:

Besluit.

"Deze HoogEerw. Vergadering neme dit punt voor kennisgeving aan, met de opdracht echter aan de in gebreke geblevene gemeenten om de ontbrekende lijsten zoo spoedig mogelijk aan den Actuarius in te zenden."

Vrouwenkampen.

Punt 11, Vrouwenkampen, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt 12, over een uitgave van de "Wetten en Bepalingen" der Kerk in 1906, wordt voor kennisgeving aangenomen, en op eene vraag in punt 13 vervat, of er andermaal een nieuw Wetboek uitgegeven zal moeten worden, wordt, op voorstel van den Predikant van Ventersdorp, gesecondeerd door Oud. D. F. Fleming, besloten: Uitgave Wetboek 1906. Nieuw Wetboek.

"Deze zaak blijve overstaan tot tegen 't einde van deze zitting." Overstaan.

Punt 14, re gevoerde correspondentie, wordt voor kennisgeving aangenomen. Correspondentie.

Deel II van het rapport ter tafel heeft te doen met het werk van den Archivarius.

Terwijl punt 1 aan de orde is wordt het tijd om te verdagen. De Predikant van Klerksdorp die te 11.30 v.m. verlof van afwezigheid kreeg komt weer ter vergadering.

De HoogEerw. Moderator geeft kennis dat het Broederlijk Onderhoud, waarvan Art. 106 spreekt, op e.k. Woensdag avond om 7 uur gehouden zal worden. Broederlijk Onderhoud.

NAMIDDAG ZITTING.

Te 2.30 n.m. wordt de Vergadering heropend. Heropening.

De Predikant van Makwassie, die in den voormiddag afwezig was, is weer tegenwoordig. Oud. C. H. Buitendach is afwezig met kennisgeving.

Op verzoek van den Scriba van den Ring van Potchefstroom, stemt de Vergadering toe dat zeker beschrijvingspunt van dien Ring re eene verandering in de Statuten van het Kinder Tehuis nu nog in de handen van de Commissie van Orde ter behandeling gesteld zal worden. Nog een beschrijvingspunt.

Punt 1 van het verslag van den Archivarius wordt weer aan de orde gesteld. In verband hiermede worden ook punten 2 en 3 behandeld daar alle drie met ontbrekende stukken te doen hebben. Hieromtrent wordt het volgend voorstel door den Predikant van Standerton gedaan, door dien van Bloemhof gesecondeerd, en door de Vergadering aangenomen: Archivarius ontbrekende stukken.

"De HoogEerw. Synode geve opdracht aan de betrokkene Ringscriba's om te zorgen dat de ontbrekende stukken zoo spoedig mogelijk aan den Archivarius opgezonden zullen worden." Besluit re ontbrekende stukken.

Te 3 uur worden de Predikant van Middelburg en Oud. L. J. F. von Maltitz weer in de Vergade-

ring opgemerkt, en de Predikant van Belfast maakt thans voor de eerste maal zijne verschijning alhier.

Stukken voor Archief.

Waar en naar aanleiding van punt 4 van het verslag van den Archivarius verschil van meening is omtrent het opzenden in de toekomst van de geloofsbrieven, godsdienstige verslagen en andere stukken, wordt eindelijk, op voorstel van den HoogEerw. Assessor en den Predikant van Potchefstroom als volgt besloten :

Naar Commissie van Revisie.

"Het punt aan de orde worde naar de Commissie van Revisie verwezen om nu door haar in behandeling te worden genomen."

Brandkamer.

Wat betreft een brandkamer voor het Archief der kerk, wordt het voorstel, in punt 5 van het verslag ter tafel vervat, om £10 sterling aan den Kerkeraad der gemeente Heidelberg voor dat doel te geven, goedgekeurd.

Geschenk van Moederkerk.

Waar punt 6 melding maakt van de ontvangst van een geschenk van de oude Synodale Acta van de Moederkerk in de Kaap Kolonie ontvangen, wordt het aan den HoogEerw. Archivarius opgedragen den Zaakgelastigde der Kaapsche Kerk, namens deze vergadering, voor dit kostbaar geschenk hartelijk te bedanken.

1853-1880.

Over de vraag, in punt 7 vervat, of de Notulen van de eerste vergaderingen dezer Kerk niet ook behoorden gedrukt te worden, wordt veel en met groote belangstelling gesproken, en een voorstel en vier amendementen komen hierover ter tafel. Op een wenk van den HoogEerw. Moderator wordt besloten thans niet tot stemming over te gaan, doch het aan de indieners en secondanten van bovengenoemde voorstellen op te dragen elkander te ontmoeten en de Vergadering dan morgen ochtend met slechts één voorstel over deze zaak te dienen. De indieners en secondanten van bedoelde vijf voorstellen zijn: de predikant van Potchefstroom en Oud. J. G. Mocke; de tweede Predikant van Pretoria en de Predikant van Hartebeestfontein; de Predikant van Standerton en die van Bloemhof; de Predikant van Fordsburg en Bethal; en de Predikant van Middelburg en Oud. J. J. van Staden.

Voorraad Registers en vormen.

Punt 8 re kerkelijke registers en vormen in voorraad, wordt voor kennisgeving aangenomen. Dit geschiedt ook met punt 9 behelzende een slotwoord tot dit verslag.

Vredesonderhandelingen.

In een naschrift wordt melding gemaakt van een geschenk van den heer D. E. van Velden voor het Archief ontvangen, te weten, een pracht exemplaar van het boek door hem en Ds. J. D. Kestell uitgegeven en getiteld: "Vredesonderhandelingen tusschen Boer en Brit." Aan den HoogEerw. Archivarius wordt het opgedragen, namens deze Vergadering, den heer van Velden mondeling zeer hartelijk voor dit geschenk te bedanken.

Behoudens eenige punten waaromtrent besloten werd dat zij tot later moeten overstaan, wordt het verslag van den Actuarius en Archivarius nu in zijn geheel aangenomen.

Commissien.

De HoogEerw. Moderator benoemt nu de volgende Commissien:

Onderwijs en Opvoeding Commissie.

I. Onderwijs en opvoeding: De Predikanten van Lijdenburg, Makwassie, Bloemhof, en Johannesburg Oost, Oud. C. L. Neethling, Diak. G. A. Kolbe en A. Kuit

Zendings Commissie

II. De Zending: De Predikanten van Utrecht, Fordsburg, Schweizer-Reneke en Ventersdorp, Oudd. C. I. Gouws, H. J. Grobler en D. A. Louw.

Commissie voor arme Blanken.

III. De Arme Blanken: De Predikanten van Middelburg, Jeppestown, Johannesburg en Roodepoort, Oudd. J. F. Joubert, D. C. Geldenhuijs en A. du Preez.

Rechtscommissie.

IV. De Rechtscommissie: De Predikanten van Potchefstroom, Klerksdorp, en Standerton, Oudd. A. T. de Jager, A. J. L. Pretorius, en J. P. Kriel.

Commissie voor Fondsen.

V. De Fondsen: De Predikanten van Zeerust, Bethal, Roossenekal, en de tweede Predikant van Pretoria, Oud. B. J. Kleijnhans, Diakk. P. J. Wicht en J. S. Joubert.

Commissie voor Algemeene beschrijvingspunten.

VI. Algemeene Beschrijvingspunten: De Predikanten van Wakkerstroom, Zoutpansberg, Krugersdorp en Rustenburg, Oudd. H. O. Eksteen, D. J. Louw, en H. P. Mostert.

Commissie voor Herderlijken Brief.

VII. Voor den Herderlijken brief: De Predikanten van Lichtenburg, Amersfoort en Erasmus.

Rationarii.

VIII. Rationarii: De Predikanten van La Rochelle en Piet Retief.

De HoogEerw. Moderator geeft kennis dat de afgevaardigde van de Kaapsche Kerk de Vergadering morgen ochtend zal toespreken, en dat het verslag van den Raad der Kerken daarna behandeld zal worden.

De HoogEerw. Assessor maakt melding van het feit dat de Predikant van Lijdenburg altoos de man was om bij iedere Algemeene en Synodale Vergadering voor de regeling van de biduren te zorgen, doch dat hij thans, daar hij lijdende is aan zijne oogen dit niet doen kan. De Vergadering betuigt haren dank aan den Predikant van Lijdenburg voor deze zijne diensten in het verledene bewezen door op te staan.

Oud. P. J. Kriel doet het slotdankgebed en denkt op verzoek, onder meer, ook en vooral aan den Predikant van Lijdenburg in zijn tegenwoordige beproeving en aan de echtgenoote van den Predikant van Middelburg, die ernstig krank is.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

ZESDE ZITTING.

Dinsdag, 15 Juni 1909.

Bidstond. Des morgens om 9 ure komen de leden bijeen tot het gebed. De Predikant van Vrijheid gaat voor in den bidstond, laat zingen van Gez. 49:1, leest Matth. 5·1-16, verzoekt de Vergadering, volgens besluit den vorigen dag genomen, den Heere te danken voor den uitslag der Volksstemming, over Unificatie, in Natal, welke zooveel beteekent voor de gemeenten Utrecht en Vrijheid. Vervolgens spreekt hij eenige gedachten uit over Matth. 5:13, laat zingen Ps. 81:12. Na eenige gebeden, wordt de bidstond ten einde gebracht met het zingen van Gez. 62:9.

Notulen. De notulen der vorige zitting worden gelezen, en na eene kleine rectificatie, goedgekeurd en onderteekend.

De Ouderling van Germiston is met verlof afwezig.

Eene uitnoodiging van de Zuid-Afrikaansche Nationale Unie, om hare Tentoonstelling te bezichtigen, wordt aangenomen, en besluit men dit te doen morgen namiddag om half vijf ure.

Eveneens wordt besloten eene uitnoodiging naar het Eendracht Meisjes Tehuis, tegen Vrijdag namiddag om 4.30 ure aan te nemen.

Verder werd besloten op bovengenoemde dagen, geen pauze des namiddags te hebben.

De HoogEerw. Moderator stelt nu aan de Vergadering voor den Afgevaardigde der Ned. Geref. Kerk van Zuid-Afrika, Ds. W. A. Joubert, en zegt dat hij ons reeds bekend is, en het eene vreugde is hem in ons midden te hebben. Hij verzoekt hem de Vergadering toe te spreken, en de groeten der Moederkerk over te brengen.

Kaapsche afgevaardigde.

De WelEerw. Heer, Ds. Joubert, het woord nemende, dankt de Vergadering voor de hartelijke ontvangst, en spreekt, nagenoeg als volgt : "Iemand heeft gezegd dat het toch maar eene formaliteit is de groeten van de eene kerk aan de andere over te brengen, doch het behoeft niet alleen eene formaliteit te zijn, maar kan hartelijk en welgemeend zijn. Hij brengt over wat de Kerk van harte overzendt, en het bewijs is van hartelijke belangstelling en toegenegenheid tot de kerk in de Transvaal.

Groete der Kaapsche Kerk.

Wanneer men groet, is het eerste dat men elkander vraagt : hoe gaat het u? Hij zal zeggen : hoe het gaat met de Kerk in de Kaap Kolonie, en zal zich niet aanmatigen te zeggen de Moederkerk, daar de Kerk in de Transvaal ook al moederlijk geworden is. De kerk is in een bloeienden toestand. De getallen van lidmaten en zielen zijn groot en nemen steeds toe. De Kerk breidt zich uit door de stichting van nieuwe gemeenten in nieuwe gewesten, en de groote gemeenten worden al meer en meer verdeeld, tevens worden nieuwe plaatsen ingenomen waar de Kerk vroeger niet was, zooals te Port Elizabeth en Oost Londen. Bij deze uitbreiding is er echter gebrek aan de noodige arbeiders, om voorziening te maken ook wat betreft de Zending. De Kweekschool heeft thans het grootste getal studenten, dat er ooit geweest is. Het doet hem leed dat dit niet van toepassing is op het Zending Instituut te Wellington, en dit baart zorg voor de Kerk.

Aan de Kweekschool arbeiden de vier Professoren, mannen bekend, en niet alleen wetenschappelijk gevormd, doch die als leeraren jaren lang hebben gediend, en dus ervaring hebben, en vol van liefde voor de Kerk zijn. Hij maakt, melding van verliezen door de Kerk geleden wegens het wegvallen van Predikanten als Di. J. H. Hofmeyr van Somerset Oost, die jaren lang de Kerk diende als Scriba en Moderator Synodi; P. W. Winter,

hier ook goed bekend, en vroeger Moderator Synodi der Kerk in den Vrijstaat, en J. A. Buchner van Tulbagh, die in stilheid getrouw arbeidde. Hij maakt gewag van de ernstige krankheid van den eersten Predikant van Wellington, Ds. J. R. Albertijn Sr. wijl dit smart veroorzaakt, waarin de Kerk hier ook deelt, is het een voorrecht Professor Hofmeyer, en Dr. Andrew Murray nog te hebben. Deze mannen zijn een sterke band tusschen de verschillende deelen der Kerk, en oefenen een grooten invloed uit, en doen nog steeds een groot werk.

Vraagt men hoe het staat met de leer der Kerk dan kan hij zeggen dat het een regel is om ten minste twaalf maal in het jaar over den Catechismus te prediken, en hoewel sommigen hieraan niet voldoen, is men streng in de eischen hieromtrent. Wat het geloof en de leer betreft, is het waar wat een geleerde uit Nederland gezegd heeft: "De Kerk in Zuid-Afrika is zuiver. Zij is de hooger critiek niet toegedaan, en niet verliefd op de geschiedenis der godsdiensten, waarbij het Christendom slechts als een der godsdiensten genoemd wordt. Het is niemand geraden van de leer af te wijken, en daarmede voor den dag te komen, in de Kerk."

Wat het leven aangaat is alles stil, er zijn geen groote bewegingen, doch bij de gehechtheid aan de Kerk is er gevaar voor doodschheid. Het gebed is dat de Heere zijn Geest niet terugtrekke, doch dat Hij Zijn werk doe tot vreugde der leden. Velen zoeken de zaligheid doch vergeten dat Gods wil is hunne heiligmaking, en dat zij zullen leven tot Gods verheerlijking.

Wanneer hij spreekt van het werk der Kerk, dan denkt hij vooral aan de Zending, beide inwendig en uitwendig. Onder Inwendige Zending is er de Binnenlandsche Zending, waarvoor al meer jonge mannen gevonden worden om zich eraan te wijden. Het feit dat de Zending Kerk haar eigen Ringen en Synode heeft, heeft zeker een grooten stoot aan het werk gegeven. Er is groote moeilijkheid de kleurlingen op de buitenplaatsen te bereiken. Hij noemt ook het werk onder de melaatschen op Robben Eiland, waar een leeraar onzer Kerk arbeidt, de Spoorweg Zending, het Doofstommen en Blinden Instituut, Ambachtsscholen, de Arbeidskolonie, te Kakamas, welke als een model voor velen dient. Er zijn aldaar 300 kinderen, vroeger verwaarloosd, nu op school. Drie

honderd huisgezinnen zijn er gevestigd, en men denkt spoedig dit getal op vijf honderd te brengen.

Hij wijst op de Buitenlandsche Zending, die zich zoo uitbreidt dat zij de Kerk ontgroeit. Mannen en middelen ontbreken. Er is gebeden om opene deuren, die zijn geopend, en nu heeft men niet de noodige middelen en arbeiders. Dr. Andrew Murray doet een groot werk voor de Zending in den laatsten tijd. Hij heeft zich ten doel gesteld £5,000 bijeen te brengen, en doorreist daartoe het land. Men hoort met lust naar hem, vooroordeel valt weg, en hij ontvangt ondersteuning van waar men het het minst verwacht.

Het werk onder de jeugd wordt met ijver voortgezet. Het werk der Zondagschool is in menig opzicht teleurstellend, er wordt niet die kennis opgedaan die men kon verwachten. De Strevers Vereeniging ontmoet soms groote tegenspraak, doch men noemt niets anders om het werk te doen dat nu door de Strevers gedaan wordt, zoo men dit deed kon de Strevers Vereeniging opgegeven worden. De Christelijke Studenten Vereeniging doet een groot werk onder de Studenten. De Christelijke Jongelieden Vereenigingen nemen toe, en doen veel goeds, doch men moet nadruk leggen op het woord "Christelijk", opdat zij niet louter Debatsvereenigingen worden.

Op het gebied van opvoeding en Onderwijs gaat het niet naar wensch. Men heeft daar nog het verouderde Engelsche stelsel. De Kerk dringt aan op meer practische inrichtingen, doch men is nog niet veel gevorderd. Er beginnen al meer stemmen op te gaan vragende om Kerkscholen, ondersteund van Staatswege. Er wordt verwacht dat, in de eerstvolgende Synode hierop aangedrongen zal worden. In dit opzicht zal de Vereeniging der Kerken tot groote hulp zijn, wanneer al de hoofden bij elkaar geplaatst worden, en de meer practische zin der Transvaalsche Kerk erbij komt.

Met de Normaalschool gaat het, in den laatsten tijd, beter. Vijftig degelijk gevormde onderwijzers werden uitgezonden, doch werd de Kerk beroofd van de bekwaamsten, die men met lede oogen zag heengaan, doch als moeder moet zij zich daarmede tevreden stellen.

Hij wil niet over de vereeniging der Kerken spreken. Hij was eerst ertegen, doch hij is tot an-

dere overtuiging gekomen. Het is opmerkelijk dat niet de moeder doch de dochters eerst om vereeniging vraagden, de moeder kon die hand niet afslaan.

Hij staat hier in de vaste overtuiging van de hartelijke deelneming zijner Kerk met de kerk in de Transvaal. Zij zijn samen verbonden, hebben samen gevoeld, geleden. Zij heeft geleden voor hare zuster, en gelooft dat zij geroepen is tot hoogeren arbeid. Dit land is het land der toekomst, waarheen vele jonge menschen, uit de Kaap Kolonie verhuizen. De kerk hier zorge toch voor hen. De kerk hier heeft een zwaarder strijd, dan die der Kaap Kolonie, wegens al de vreemde invloeden. Als de Heere roept, mag men niet alleen kracht verwachten, doch weten dat Hij de Kerk tot eene hoogere bestemming roept. Hij denkt aan het woord van Mordechai tot Esther: "Wie weet, of gij niet om zulken tijd als deze is, tot dit koninkrijk geraakt zijt?" Men is geroepen trouw en moedig te zijn. Hij eindigt met de woorden van Nehemia: "God van den hemel, Die zal het ons doen gelukken, en wij, Zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen," waarna hij den HoogEerw. Moderator de rechterhand toereikt, en, in naam zijner Kerk, hare groete overbrengt.

Assessors antwoord.

De HoogEerw. Assessor antwoordt en zegt dat hij met innige hartelijkheid een woord van bedanking aan Ds. Joubert toebrengt. Het is eene vreugde hem hier te hebben, niet alleen als afgevaardigde der Kerk in de Kaap Kolonie, doch als oude bekende. Zij hadden het voorrecht samen gestudeerd te hebben, ook de Moderator, en nu zijn zij alle drie oud geworden. Zijn loopbaan is anders geweest dan de hunne. De weg der Kerk in de Kaap Kolonie was als op een stille, gladde zee, zeer kalm, wijl die van de Transvaal geworpen werd op eene stormachtige zee. Zijne woorden waren aangenaam. De Kerk in de Kaap Kolonie noemen wij nog onze moeder. Het trof hem in de toespraak, op te merken hoeveel de dochter op de moeder gelijkt, zij volgt dan ook haar goed voorbeeld. Wij hebben veel aan haar te danken. Onze predikanten komen van haar, en blijft de Kweekschool een band om ons aan elkander te houden. Berooven wij de moeder van hare goede onderwijzers, zij ontneemt ons dikwijls ook van onze beste predikanten. Wij danken den Heere dat het goed gaat in de Kaapsche Kerk. Ook hier is uitbreiding, en hij noemt

de Zondagschool en het Zendingwerk. Hij is dankbaar en blijde den broeder te verwelkomen, en verzoekt hem onze Moeder te boodschappen: "Uwe dochter is grooter geworden, is sterker geworden, is zoover gekomen dat zij ook reeds kinderen heeft doch kan en zal hare moeder nooit vergeten. Zij vertrouwt dat wij spoedig weer één zullen zijn in Zuid-Afrika, en dat Gods rijkste zegen genoten zal worden op den ingeslagen weg."

Hij verzoekt den Moderator de Vergadering te doen zingen Ps. 134:3, waaraan voldaan wordt.

Het voorstel der Commissie gisteren benoemd in zake het publiceeren der oude notulen der Kerk komt ter tafel, en luidt als volgt:

"De Vergadering besluit, naar aanleiding van het punt aan de orde, eene Commissie te benoemen waarvan de Archivarius Lid zal zijn, om zoo spoedig mogelijk de oude notulen onzer Hooge Kerkelijke Vergaderingen tot 1880 in boekvorm te laten drukken, met andere belangrijke stukken betrekkelijk de geschiedenis onzer Kerk als bijlagen, met dien verstande dat de kosten in verband met dit werk zooveel mogelijk gedekt zullen worden uit de opbrengst van de verkooping. Voorloopig echter zal de Commissie eene brochure uitgeven licht werpende op de geschiedenis onzer Kerk." Besluit re Notulen 1853–1880.

Dit voorstel wordt opgenomen door de Predikanten van Potchefstoom en Middelburg, en wordt het besluit der Vergadering met algemeene stemmen.

Tot Commissie wordt benoemd: de Moderator, Assessor, Actuarius, Scriba, en Assistent Scriba. Commissie voor publicatie.

Het verslag van de afgevaardigden naar den Raad der Ned. Geref. Kerken in Zuid Afrika, wordt aan de Orde gesteld, gelezen en aangenomen ter puntsgewijze behandeling. Verslag afgevaardigden Raad der Kerken. Bijlage VIII.

Punt 1 wordt voor kennisgeving aangenomen, en maakt melding van de Vergaderingen des Raads gehouden.

Punt 2 (1) handelende over de Handelingen des Raads, erbij gevoegd als bijlage, wordt ook voor kennisgeving aangenomen.

Punt 2 (2) bevat het voorstel des Raads tot organische vereeniging der Ned. Geref. Kerken in de Kaap Kolonie, den Vrijstaat en Natal, en de Ned. Herv. of Geref. Kerk in de Transvaal.

Toelichting door Actuarius.

De HoogEerw. Actuarius licht deze zaak toe Hij geeft eene historische toelichting van den loop der zaak, en een algemeen overzicht van de voorstellen. Hij zegt men kan niet anders dan onder diepen indruk te verkeeren. Het is eene groote zaak, veelomvattend en verreikend, en kan goede of treurige gevolgen hebben. Wij hebben ondervinding reeds gehad van Kerkvereeniging, en hoe dankbaar wij ook zijn voor die van 1885 moeten wij probeeren de gevaren te vermijden. Er zijn elementen rondom ons die moeilijkheden zullen trachten te veroorzaken, diegenen die altijd zoeken het water troebel te maken, door ons allerlei dingen na te geven, die trachten ons kwaad te doen. Hij wil op eenige dingen wijzen. Er is ten eerste de naam.

De Naam "Hervormd."

Het wordt beweerd dat de Voortrekkers onder den naam "Hervormd" de Transvaal binnen kwamen. Toen Van Riebeek aan de Kaap landde, gebruikte hij in zijn gebed de uitdrukking: "Gereformeerde Religie." Tot het begin van de negentiende eeuw vindt men alleen het woord "Gereformeerd," en niet "Hervormd." Eerst na 1816 begon men "Hervormd" te gebruiken. In 1843 stelde de Synode der Kerk in de Kaap Kolonie den naam: "Nederduitsche Gereformeerd," vast, doch vóór dien tijd gebruikte men algemeen "Gereformeerd." Hij leest uit het dagboek van den WelEerw. Erasmus Smit, Leeraar bij de voortrekkers, den eed afgelegd door Pieter Retief, na zijne kiezing tot Gouverneur in 1837, en de toespraak van den heer E. Smit daarna, waarin het is de "Nederduitsch Gereformeerde Kerk." Uit de oude notulen der Kerk in de Transvaal, leest hij eenige uittreksels, aantoonende dat zelfs Ds. van den Hoff van 1853 tot 1859, "Nederduitsch Gereformeerd" schrijft, en dat deze de officeele naam was. Ten overvloede kan het bewezen worden dat vóór 1859 slechts "Nederduitsch Gereformeerd" gebruikt werd, en dat ook door Hollanders als E. Smit en Ds. van der Hoff. Hij haalt aan uit de brochure van Dr. Muller de bewering dat vóór 1843 "Nederduitsch Hervormd" alleen bekend was, en dat Ds. van der Hoff zeide dat de naam "Nederduitsch Hervormd" bij toeval aan de kerk gegeven werd. Ook uit de locale Wetten der Zuid-Afrikaansche Republiek bewijst hij dat tot 1859 was de naam altijd "Nederduitsch Gereformeerd," en dat in 1859 door den Staat, en niet door de Kerk, de naam "Nederduitsch Hervormd," vastgesteld werd. Het

eerst werd "Hervormd" gebruikt in 1859 tegenover Ds. Postma, en ware hij niet gekomen, zou men wellicht nooit van "Hervormd" in de Transvaal gehoord hebben. Men zoekt nu zand in de oogen van onze menschen te werpen door allerlei verkeerde voorstellingen.

Men spreekt van een eed van getrouwheid, het is waar, onze predikanten leggen een eed van getrouwheid af, maar aan de Kerk en aan God, doch aan geen koning of Staat.

Er is de kwestie van gelijkstelling, en men zinspeelt op de Kaapsche Kerk, doch wat is er geschied? Onze vaderen in de oude dagen zorgden voor hunne slaven, en velen hunner kwamen tot genade en werden gedoopt, toen er geen Zendingkerk was en zoo kregen zij, onder de bediening van Predikanten uit Holland eene plaats in de Kerk. Al het mogelijke wordt nu gedaan de kleurlingen in de Zendingkerk te bearbeiden. Waar wij ijveren voor de zending, heeft men daarin het bewijs dat wij tegen gelijkstelling zijn. Wat doen onze tegenstanders aan het groote bevel onzes Heeren? Men beschuldigt ons van Methodistisch te zijn, en wijst op onze biduren en Zondagscholen, en nu beginnen die beschuldigers ook daarmede. Eene andere beschuldiging is, dat wij Engelschgezind zijn, doch de werkelijkheid is dat wij Afrikaansch en niet genoeg Hollandergezind zijn. Weer eene andere beschuldiging is, dat de Kerk in de Kaap Kolonie niet zorgde voor de Voortrekkers. Hij haalt aan uit de Notulen der Synode van de Kaapsche Kerk van 1852, waaruit blijkt dat de dank der Synode toegebracht werd aan zes Predikanten en een Ouderling, die de Voortrekkers in de Transvaal en Vrijstaat bezochten en bediend hadden, namelijk Di. A. Murray, Sr., P. K. Albertijn, Dr. Robertson, Dr. P. Faure, A. Murray Jr., J. H. Neethling Hzoon, en Ouderling B. Pienaar. Gelijkstelling

Er was een voorstel de Transvaalsche gemeenten in te lijven bij de Kaapsche Kerk. Dit voorstel werd met unanieme stemmen aangenomen, en de Ordonnantie zoo gewijzigd dat het kon geschieden. De Predikanten gaven, in die vergadering een verslag van hun arbeid onder de Voortrekkers. Er is dus genoeg bewijs dat de beschuldigingen onwaar zijn.

De Kerk is heden in een weegschaal. Vereeniging beteekent naar het uiterlijke groot en sterk te zijn, doch er is gevaar initiatief te smoren, doch als wij voelen dat wij in Zuid-Afrika één zijn, dan moeten alle struikelblokken worden weggeruimd, en de eer des Heeren gezocht, en Zijn werk gedaan worden.

Hij geeft nu een geschiedkundig overzicht van wat geleid heeft tot het voorstel tot Kerkvereeniging. De vraag is: Vanwaar de gedachte aan Kerkvereeniging? Hij dacht aan het woord van Jozef: "Gijlieden wel, hebt kwaad tegen mij gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht." De oorlog werd ons ten kwade gedacht, doch God heeft het ten goede gedacht. Hij leest uit de notulen van 1903, beschrijvingspunt 33 van den Predikant van Vrijheid, en 42 van den Ring van Utrecht, verzoekende onder, de Transvaalsche Kerk te blijven. Met algemeene stemmen werd besloten eene Commissie toen aan te stellen, om met de Natalsche Kerk over vereeniging te onderhandelen. Aan deze Commissie werd later opdracht gegeven met de Kerk in den Vrijstaat en de Kaap Kolonie ook te onderhandelen, met het gevolg dat al de Kerken inwilligden Commissien te benoemen. Deze Commissies kwamen bijeen ter Conferentie te Colesberg in Augustus 1905; waar er besloten werd tot eene Federale Vereeniging. Dit voorstel werd goedgekeurd in de Synoden van 1906 en hier bij ons wel met algemeene stemmen. In de eerste vergadering van den Federalen Raad, gehouden te Pretoria in Maart 1907 werd er eene Commissie benoemd om een Concept-voorstel tot organische Vereeniging der Gefedereerde Kerken op te trekken. Deze Commissie bestond uit Di. D. S. Botha, H. F. Schoon, J. C. Hefer en A. J. Louw. Deze Commissie kwam bijeen te Stellenbosch in September 1908, en trok een voorstel op dat met algemeene stemmen door den Raad, na eenige wijzigingen, werd aangenomen.

Er waren vooral drie bezwaren: De Naam, Gelijkstelling en het Bestuur, doch een weg werd gevonden, en de vrucht der besprekingen heeft men in de voorstellen vervat in het rapport. Hij leest nu het geheele voorstel.

Verdaging tot 2.30 n.m.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening om 2.30 n.m.

De Predikant en Ouderling Alberts, van Langlaagte, zijn weer ter vergadering verschenen. **Heropening**

De HoogEerw. Actuarius geeft nu toelichtingen over de verschillende punten van het voorstel tot Kerkvereeniging.

De Predikant van Bloemhof verlaat de Vergadering, met verlof.

De vraag wordt besproken : hoe de voorstellen tot Kerkvereeniging behandeld zullen worden ? Na langdurige discussie, wordt, op voorstel van den Predikant van Middelburg en dien van Ventersdorp besloten : Kerkvereeniging.

"De HoogEerw. Moderator regele hoe de zaak aan de orde, behandeld zal worden."

De Moderator regelt dat de zaak op de gewone wijze behandeld zal worden, en wel punt voor punt. Punt I met onderdeelen 1, 2, 3, 4 en 5 komt aan de orde, en handelt over de wenschelijkheid van Kerkvereeniging.

In de bespreking die nu volgt, wordt vooral gewezen op de volgende punten: dat de afgevaardigden vooral hunne zienswijze zullen uitspreken, opdat niet gezegd worde het is eene zaak der leeraren. Men wijst op de redenen die aangevoerd zijn voor de wenschelijkheid van Kerkvereeniging als zeer gegrond, en dat vele van onze moeilijkheden in het verleden te danken waren, beide op Kerkelijk en Staatkundig gebied, aan onze verdeeldheid. Vereenigd zullen wij meer kracht kunnen uitoefenen, ter eere Gods, en tot heil van ons arm volk, dat reeds zooveel geleden heeft. Men zei dat het jammer is dat de Gereformeerde en Hervormde Kerken niet ook uitgenoodigd zijn, doch wij weten niet wat later kan gebeuren. Er is thans moeilijkheid met menschen die op de grenzen der verschillende Staten wonen, dit zal met vereeniging wegvallen. Wij zijn in alles één, en waarom zullen wij gescheiden blijven? De Heere bad om onze éénheid, door éénheid zullen wij het werk beter kunnen doen. De opleiding van onze Predikanten en onderwijzers zal beter behartigd kunnen worden. Voor de Kerken in de Kaap Kolonie, en den Vrijstaat zal het goed zijn in den strijd te deelen. Er zijn bezwaren, doch die wegen niet tegen de voordeelen op. Er is blijdschap bij het vooruitzicht tot

vereeniging, men heeft geen enkele stem ertegen gehoord, zelfs een Hervormde Ouderling zeide aan een der afgevaardigden: "Werk zoodat wij allen één worden. Wij hebben dezelfde Predikanten, Bijbel en Psalm en Gezangboek." Omtrent den naam was men vroeger verkeerd ingelicht, doch nu overtuigd dat de oude naam "Gereformeerd," en niet "Hervormd" was.

Aan deze bespreking nemen deel de Predikanten van Krugersdorp, Lijdenburg, Middelburg, Rustenburg, Makwassie, La Rochelle, en Jeppestown, en de Ouderlingen van Piet Retief, Makwassie, Kleijnhans van Ermelo, Louw van Bethal, de Diakenen Kloppers van Rustenburg, en Oosthuizen van Krugersdorp, en Ouderling Grobler van Zoutpansberg.

Onder de bespreking is Dr. Los van de Gereformeerde Kerk ingekomen, en wordt hem eene eereplaats aangewezen.

De HoogEerw. Assessor is met verlof afwezig vanaf 4 ure.

Een brief van de Engelsche Kerken wordt gelezen der Vergadering Gods zegen toewenschende. De Scriba zal hierop antwoorden en den dank der Vergadering den schrijvers toebrengen.

Morgen zal weer aan de orde komen het punt dat onder bespreking is.

De Ouderling Gouws van Middelburg doet het dankgebed, en de HoogEerw. Moderator verdaagt de Vergadering tot morgen ochtend om 9 ure.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

ZEVENDE ZITTING.

WOENSDAG, 16 JUNI, 1909.

Bidstond.

Te 9 uur voormiddag komt de Vergadering samen tot 't gebed. De Predikant van Piet Retief die de leiding van den bidstond op zich heeft, laat Gez. 93:1 zingen, leest Col. 1:21-29, en spreekt nu eenige gedachten uit omtrent den ernst van de Evangelie bediening. Na eenige gebeden wordt Gez. 83:6 ten slotte gezongen.

Te 9.30 v.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering voor heropend. Heropening.

De afgevaardigde van de Ned. Geref, Kerk in den Oranje Vrijstaat, Ds. J. C. Hefer, wordt ter Vergadering verwelkomd en ontvangt eene eereplaats op het platform. Afgevaardigde Vrijstaat.

De notulen van de vorige zitting worden gelezen, eenige correcties en toevoegingen erin aangebracht, en hierna goedgekeurd en geteekend. Notulen.

Waar de aandacht der Vergadering erbij bepaald wordt dat het begin van de tegenwoordige Kerkvereeniging niet, zooals gisteren door de HoogEerw. Actuarius gezegd werd, bij zekere beschrijvingspunt van den Predikant van Vrijheid te vinden is, maar dat men naar de Natalsche Synode van 1903 moet gaan alwaar, naar aanleiding van meergemeld beschrijvingspunt van den Predikant van Vrijheid, een eerste besluit ter onderhandeling over de wenschelijkheid en uitvoerbaarheid van "meerdere toenadering" tusschen de Kerk van Natal en onze Kerk genomen werd, wordt besloten dat dit heden genotuleerd zal worden. Begin van Kerkvereeniging.

Oud. H. P. Mostert en Diak. Jan Botha zijn nog afwezig met verlof; Oud. J. A. van Heerden wordt zonder kennisgeving op zijn plaats gemist; en de predikant van Jeppestown ontvangt verlof om de Vergadering te kwart over tien uur te verlaten. Presentielijst.

Andermaal komt nu aan de orde het rapport van de Commissie van den Raad der Ned Geref. Kerken van Zuid-Afrika re Kerkvereeniging, en wel dat punt dat gisteren namiddag bij de verdaging onder behandeling was, n.l. punt 1, dat over de wenschelijkheid eener organische vereeniging handelt. Oud. C. J. Gouws, Oud. A. T. de Jager, de Predikant van Potchefstroom, Oud. P. J. van Biljon, Oud. B. J. Stander en de Predikant van Lichtenburg nemen voor de pauze deel aan de discussie over dit punt. Na de pauze besluit de Vergadering, op een wenk van den HoogEerw. Moderator, de inleidende toespraak tot de kwestie van de Kerkvereeniging gisteren door den HoogEerw. Actuarius gehouden, voor rekening van de Kerk te laten drukken, en 2,000 afdrukken daarvan te laten maken, ten einde ze onder onze gemeenteleden te laten verspreiden. De uitvoering van deze zaak wordt aan den HoogEerw. Moderatuur opgedragen, en aan Kerkvereeniging. Toespraak drukken.

haar oordeel wordt het overgelaten of zij zich bij een extract uit de notulen zal bepalen, dan of zij nog meer, van wat door den HoogEerw. Actuarius gezegd werd, zal bijvoegen.

Geen rapporteur.

Het voorgaande geeft aanleiding aan een en ander lid der Vergadering om er over te spreken dat de Hollandsche pers geen eigen rapporteur heeft om voor een behoorlijk verslag van de verrichtingen dezer HoogEerw. Vergadering te zorgen. Deze schijnbare geringachting wordt betreurd en men laat deze zaak nu maar bij de bespreking ervan rusten.

Kerkvereeniging.

De discussie over de wenschelijkheid eener organische kerkvereeniging wordt andermaal voortgezet, en wel door Oud. C. H. Buitendach, den Predikant van Bloemhof, Oud. C. L. Neethling, Oud. D. J. Louw, Oud. J. G. Mocke, den predikant van Fordsburg, en den predikant van Schweizer-Reneke.

Wat de discussie van heden ochtend betreft, dient vermeld, (a) dat velen enthousiastisch ten gunste van de wenschelijkheid eener organische vereeniging spraken, (b) dat meer dan een de hoop uitdrukte dat wanneer het tot stemmen komen zal, de Vergadering zich eenparig ten gunste van vereeniging mag verklaren, (c) dat niet weinigen hebben erkend dat bezwaren die zij hadden geheel en al waren weggevallen, en (d) dat er onder degenen die, hoewel zij moesten erkennen dat vereeniging wenschelijk is, bij zekere voor hen onopgeloste moeilijkheden niet konden voorbijkomen, niemand was er die b.v. gezegd heeft dat hij tegen de kerkvereeniging zal moeten stemmen.

Waarom wenschelijk

Onder meer, werden de volgende redenen aangevoerd voor de wenschelijkheid eener organische vereeniging; scheiding moest er nooit geweest zijn; politieke lijnen alleen waren de oorzaak van verdeeling, en waar die politieke lijnen thans uitgewischt worden, behoort het ook tot een kerkvereeniging te komen; 't is bijna vijftig jaar sedert de Trans-Oranje Predikanten door het Hof uit de Kaapsche Synode verwijderd werden, komt het tot eene vereeniging dan zitten alle predikanten weer in één Synode; andere Kerken, zoo Hollandsche als Engelsche, in Zuid-Afrika zijn één met hunne onderdeelen; de voorgestelde vereeniging zal de vereeniging met de andere Hollandsche Kerken bevorderen; de weg ter vereeniging wordt, in het rapport ter tafel, zoo duidelijk aangewezen dat men niet anders kan

dan hierin de leiding des Heiligen Geestes te moeten zien; en, wanneer wij vereenigen, zullen wij als éene Kerk des te sterker zijn in het bestrijden van den Vorst der Duisternis.

Door verschillende sprekers werden bezwaren als de volgende genoemd als niet meer bestaande: (a) vrees voor bittere vruchten als die van de Kerkvereeniging van 1835; (b) de naamkwestie; (c) de eigendoms kwestie; en (d) "gelijkstelling." Bezwaren weggevallen.

In verband met de naamkwestie dient genotuleerd wat, in antwoord op eene vraag van Oud. C. H. Buitendach, door den HoogEerw. Moderator gezegd werd. De naam der Kerk was in Holland altijd "Gereformeerd." In 1816 werd de naam echter tot "Hervormd" veranderd, en wel omdat men het, van het Fransch afstammend woord "Gereformeerd" door een zuiver Hollandsch woord "Hervormd" wilde doen vervangen, daar men in dien tijd van wege de herinnering aan Fransche onderdrukking een afkeer in Holland had aan al wat Fransch was. Maar met de naamsverandering kwam er ongelukkig tegen het einde van de 18de en het begin van de 19de eeuw ook eene verwatering van de leer der Kerk, vandaar dan dat de rechtzinnigen meer gehecht waren aan den naam "Gereformeerd". De naam "Hervormd."

De oplossing van de moeilijkheid re de eigendoms kwestie werd gevonden in de voorziening daaromtrent voorgesteld in het rapport ter tafel; en die omtrent "gelijkstelling" insgelijks in meergemeld rapport, en voorts in de toespraak gisteren door den HoogEerw. Actuarius gehouden. Eigendommen. Gelijkstelling

Bezwaren als de volgende bleven voor sommigen nog staan, hoewel zij de wenschelijkheid eener organische vereeniging niet durfden ontkennen: 't is niet duidelijk of eene vereeniging tot zegen zal zijn; 't is niet duidelijk of de kerken door vereeniging niet van hare krachten zullen verliezen; het groote vereenigde lichaam zal dikwijls uiteenloopende meeningen en belangen hebben, b.v. re het onderwijs, en den drankhandel; de groote uitgaven verbonden aan en de lange duur van zulk eene groote vereenigde Synode; de gedachte van in een groot lichaam opgelost te worden niet aangenaam; wij zullen onze zelfstandigheid verliezen; het zal tot een "*Synodus Contracta*" (verkleinde Synode) *moeten* komen en dat is niet wenschelijk; en de werkkrachten der verschillende kerken zullen door vereeniging komen te lijden.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening.

Te 2.30 n.m. heropent de HoogEerw. Moderator de vergadering.

Oud. J. A. van Heerden is weer tegenwoordig.

1st Rapport Rechtscommissie Bijlage IX.

Daar er heden ochtend door de Rechtscommissie verlof gevraagd werd om vanmiddag een eerste rapport, handelende over beschrijvingspunt 4 en rakende de kwestie van de zitting van den afgevaardigde van Barberton, te mogen indienen, komt dit rapport nu ter tafel. Gelezen zijnde, wordt hieromtrent het volgende voorstel van den predikant van Makwassie en Oud. D. F. Fleming aangenomen.

Opdracht wijziging Art. 175.

"Het eerste rapport van de Rechtscommissie re uitbreiding van de gemeente Barberton worde met dank aangenomen. Voorts worde het aan de Commissie van Revisie opgedragen Art. 175 zoo te wijzigen dat ook Oud-kerkeraadsleden, die bij verandering van gemeentelijnen, komen te vallen binnen de grenzen van zulk eene gemeente als leden van de Gecombineerde Kerkeraadsvergadering beschouwd zullen worden."

Afgevaardigde Barberton,

Aan Oud. J. P. P. Grobler, afgevaardigde van Barberton, wordt, ingevolge bovengemeld besluit, thans zitting, met volle rechten in deze Vergadering, verleend.

Ds. J. C. Hefer, afgevaardigde van Vrijstaatsche Synode.

De afgevaardigde van de Ned. Geref. Kerk in den Oranje Vrijstaat, Ds. J. C. Hefer, krijgt nu de gelegenheid een woord tot de Vergadering te richten. De hoofdinhoud van zijn toespraak luidt als volgt:

Toespraak Vrijstaatsche afgevaardigde.

Het is mij een eer en voorrecht de broeder groete en heilwenschen van onze Kerk te mogen overbrengen. Ik sta niet alleen als geboren Vrijstater en als Vrijstaatsche predikant voor u, maar ook als oud-Transvaalsche predikant, die een groot deel van den worstelstrijd der Vereenigde Kerk met u heeft doorgemaakt. Dankbaar ben ik om de Synode te zien van de geliefde Kerk waarin ik mijn bediening aanvaardde. Ik kan u niet zeggen wat in mij omgaat wanneer ik hier van de mannen zie die 23 jaar geleden mij door handoplegging tot den dienst van het heerlijke Godsrijk afzonderden. Voorwaar, ik sta niet als een vreemdeling onder u, maar als een van u, één van hart, en één van ziel, met hetzelfde gevoelen en met dezelfde bedoeling.

Wat aangaat den toestand van de Vrijstaatsche Kerk, daar zijn *zorgen* die ons hart vervullen, doch daar zijn ook heerlijke *lichtpunten* die doorbreken.

1. *Zorgen.* Wanneer wij het oog op onzen inwendigen toestand wenden, dan spreken wij van

(a) *De toenemende onbekeerlijkheid.* In de godsdienstige verslagen wordt geklaagd over "weinige bekeeringen" en "geene bekeeringen." Wij gevoelen meer en meer dat de bekeering iets is dat op den achtergrond komt te staan. Kerkgangers en kerkordersteuners zijn daar, doch daar is gebrek aan bekeerden. Dit is een donkere wolk, iets dat ons met zorg vervult. Het is meer dan tijd dat bij het huisbezoek en bij de prediking ernstig hierop aangedrongen moet worden.

(b) *Groote onkunde* bij jongelieden die zich voor het lidmaatschap der Kerk aanmelden. Onkunde aangaande de Schrift, de leer der Kerk, onzen Catechismus en de Kerkgeschiedenis. Wat kan gedaan worden om de onkunde aangaande Schriftkennis en leerkennis te bestrijden? Zooals in vroegere tijden moet de huisvader bij den huisgodsdienst meer aan Bijbelonderricht doen. Sommige leeraren doen dit: bij een Avondmaals gelegenheid zeggen zij welk boek of boeken in den Bijbel gedurende het kwartaal door de kinderen en de jonge menschen bestudeerd moeten worden, en dan wordt er op den Zaterdag avond voor de volgende Avondmaalsviering, in de tegenwoordigheid van de ouders, een onderzoek naar de opgedane kennis ingesteld. Dit werkt goed. Het is tijd geworden om niet meer "op genade" aan te nemen, de schroef moet aangedraaid worden, en men moet kennis van de Schrift en van de Catechismus eischen.

(c) *De Sectengeest.* Iemand is Gereformeerd geboren, Gereformeerd aangenomen, en Gereformeerd oud geworden, en op zekeren dag is die man Sabbattiër, of Perfectionist, of Anabaptist. Ware het niet voor Gods Woord die van zulke toestanden spreekt, dan zouden wij niet weten wat hiervan te maken. Wij moeten onzen dank betuigen aan dien broeder van wiens pen waarschuwingen tegen dwaalleeringen in uw Kerkblad verschijnen. Onderricht is noodig, wij moeten meer ouderwetsch worden, te weten, meer over den Catechismus preeken en scherp onderscheiden tusschen de leer van onze Kerk en dwaalleeringen.

Doch iets anders. Ik ga spreken over

II. De heerlijke lichtpunten die er bij ons doorbreken.

(a) *Weldadigheidsliefde.* Onze Synode heeft besloten een Arbeidskolonie op te richten en een heffing van £10,000 sterling op te leggen, d.w.z., £200 voor iedere 2,000 lidmaten. De gemeenten hebben die goedgekeurd. Reeds is er een bedrag van £3,700 gestort, en wij verwachten de geheele som. Dit bemoedigt ons, want dit zegt dat de Geest van Christus, dewelke is de geest van barmhartigheid, van ons bezit neemt.

(b) *Vernieuwde Zendingijver* in ons dierbare Kerk. Hier is nog een heerlijk wolkje. Verscheidene gemeenten hebben al een tak van de Mannen Zending Bond opgericht. Wij hebben jaren van koudheid en onverschilligheid gehad. Wij baden en predikten maar het scheen alsof het Evangelie krachteloos was, doch plotseling kwam er nieuw licht. De Heere spaart dien ouden vader, Ds. Andrew Murray, hij spreekt en zijne stem dringt door. De Zending deputaties bezoeken ons, en het is verbazend te zien hoe de Geest van den verhoogden Heiland bezit neemt van onze harten. Ziende op den vernieuwden zendingijver verwachten wij dat de herleving langs dezen weg komen zal. De zegening van Abraham (cf. Gal. 3:14) moet, in Christus Jezus, tot de Heidenen komen.

(c) Wij verlangen hartelijk naar *Kerkvereeniging.* Wij hebben besloten tot Kerkvereeniging. Daar waren vele bezwaren totdat bij het slot vereeniging als de wensch der Vergadering uitgesproken werd. Wij gevoelden inwendig één, doch de uitwendige band ontbreekt. Onze groote begeerte is om in de nauwste vereeniging met de Broeders te treden. Daar zijn vele moeilijkheden. Dagen lang spraken wij daarover en konden eigenlijk niet vorderen, totdat de vraag zich aan ons voordeed: Wil God dat wij vereenigen zullen? Het antwoord was, Ja. Verscheidene herinnerden aan Joh. 17: "Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U dat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld geloove, dat Gij Mij gezonden hebt." Is die begeerte niet de uitdrukking van Gods wil? Dit gaf den doorslag. Toen werd niet meer gesproken over gevaren, moeilijkheden, nadeelen, maar over wat de wil van God is.

Ik wil, namens mijne Kerk, den wensch uitspreken dat dit ook uw besluit mag worden, en dat, indien mogelijk, uw besluit eenstemming mag wezen.

Namens onze geliefde Kerk in Oranje reik ik u de broederhand. Onze bede is dat de Heere u sterken mag tot den strijd, tot den arbeid, tot het lijden. Moge de Geest van God in eene rijke mate in onze geliefde Zuster wonen: De Heere stelle u in staat te zijn de voorhoede van het groote leger, om Afrika voor Jezus te winnen: Dat is onze leuze: "Afrika voor Jezus," en deze leuze geven wij ook aan u. En nu "De Heere zegene u, en behoede u! De Heere doe Zijn aangezicht voor u lichten, en zij u genadig! De Heere verheffe Zijn aangezicht over u, en geve u vrede!

De HoogEerw. Moderator antwoordt op gepaste wijze. Vooral wentelt zijn toespraak zich om de woorden, "Liefelijkheid en Samenbinders" in Zach. 11:7. Indien de Kerkvereeniging eene heerlijke Liefelijkheid genoemd mag worden, dan zou de Kerk in den Vrijstaat de Samenbindster kunnen zijn. Dit kan zij zijn door de Vereeniging nu bij de gemeenten aan te prijzen, waar de Synode haar heeft goedgekeurd. Antwoord van Moderator.

Ten slotte wordt, op verzoek van den spreker, Ps. 134:3 staande gezongen.

Andermaal wordt punt I van het rapport ter tafel aan de orde gesteld. Thans nemen de volgende sprekers deel aan de discussie: Oud. H. J. Moolman, Oud. N. van der Westhuizen, Oud. G. T. C. Ferreira, Oud. A. J. Alberts, de predikant van Johannesburg Oost, de predikant van Amersfoort, en de predikant van Erasmus. De toespraken van heden namiddag zijn veelal in den geest van die van den voormiddag. Aan den eenen kant: Is er niets tegen Kerkvereeniging en wordt het duidelijk dat het christendom door de Voorzienigheid met een doel bijeengetrokken wordt, dan durven wij eene Kerkvereeniging niet tegengaan. Doch, aan den anderen kant, daar blijft eene schaduwzijde aan de zaak. Kerkvereeniging.

Ten einde een verkeerden indruk weg te ruimen wijst de HoogEerw. Scriba, naar aanleiding van wat door een van de sprekers gezegd werd, erop dat er gisteren niets tegen de Hervormde Kerk als Kerk gezegd of genotuleerd werd. Dit beaamt de Vergadering. Hervormde Kerk.

Aan den afgevaardigde van de Kaapsche Kerk, Ds. W. A. Joubert, die op vertrek staat, wordt de gelegenheid gegeven van de Synode afscheid te ne- Afscheid Kaapsche afgevaardigde.

men. Hij doet dit door in korte woorden melding te maken van dagen van verkwikking hier doorgebracht, en te danken voor liefde en vriendelijkheid genoten.

Gedenkteeken.

Een brief van den Secretaris van de Zuid-Afrikaansche Gedenkteeken Vereeniging wordt door den HoogEerw. Moderator gelezen, en, na een woord van aanbeveling van dezen, voor kennisgeving door de Vergadering aangenomen.

Op verzoek sluit Oud. J. F. Naude de Vergadering met dankgebed.

H. S. BOSMAN, Moderator.
D. P. ACKERMAN, Assessor.
A. J. LOUW, Actuarius.
PAUL NEL, Scriba.

ACHTSTE ZITTING.

DONDERDAG, 17 JUNI 1909.

Bidstond.

De bidstond neemt een aanvang om 9 ure des voormiddags, onder leiding van den Predikant van Fordsburg, die Ps. 146:3 laat zingen, Gal. 5 van vers 16 leest, en over vss. 16 en 17 spreekt. Nadat verscheidene leden voorgegaan hadden in 't gebed, zingt men, ten slotte, Gez. 1:3.

Notulen.

De notulen der vorige zitting worden gelezen, goedgekeurd en onderteekend.

De predikant van Bloemhof is afwezig. Met verlof zijn afwezig: de predikanten van Makwassie en Ventersdorp, en de ouderlingen Kriel, Zoutpansberg, en van Staden van Waterberg, en diaken Marais van Christiana. Laatstgenoemde wegens krankheid.

De predikant van Jeppestown is weer ter Vergadering verschenen.

Afdrukken toespraak Actuarius.

De HoogEerw. Moderator maakt duidelijk aan de Vergadering dat gisteren besloten werd afdrukken van de toespraak van den HoogEerw. Actuarius te verspreiden, omdat men meende dat het niet in de pers zou verschijnen, doch het blijkt nu dat het wel zal verschijnen. Hierop besluit de Vergadering, met het oog op deze mededeeling, en het feit dat de brochure, over de naamkwestie, waartoe besloten werd in de Zesde Zitting, het noodig zijn zal de afdrukken te verspreiden.

Nu wordt weer aan de orde gesteld Punt I van het rapport der Commissie over Kerkvereeniging, vervat in het verslag der afgevaardigden naar den Raad der Ned. Geref. Kerken, dat handelt over de wenschelijkheid van zoodanige vereeniging. Kerkvereeniging Punt I.

De bespreking wordt voortgezet door de predikanten van Ermelo, Tweede van Pretoria, Ventersdorp, Boksburg, Klerksdorp en de Ouderlingen Gouws van Middelburg, Naude van Klerksdorp, Kok van Eloffsdal, Mouton van Zeerust en L. R. Botha Schweizer-Reneke.

De meeste sprekers zijn vóór de Vereeniging, doch stemmen daartegen worden ook vernomen.

Ten gunste der vereeniging wordt aangevoerd dat de bezwaren die geopperd worden geene beginselen raken wat leer, kerkregeering en gebruiken betreft. Een *Synodus Contracta* of verkleinde Synode treft men bij vele Gereformeerde Kerken aan, en is zelfs overeenkomstig de Kerkordening van Dordtrecht. De Kerk zal sterk worden waar zij nu zwak is. Er is gevaar, zoo men niet vereenigt, dat er langzamerhand verwijdering komen zal, en de gelegenheid daartoe niet spoedig zal terugkomen, indien zij niet voor altijd voorbij zal zijn. Indien men gelooft en ervan overtuigd is dat het Gods wil is dat wij zullen vereenigen, dan moeten wij ook gelooven dat Hij, uit al de moeilijkheden en bezwaren, een weg zal aanwijzen. De afgevaardigden naar de Algemeene Synode moeten vertrouwd worden dat zij voor de belangen van de verschillende deelen der Kerk zullen waken en zorgen. De Kerkvereeniging, meent één spreker is het werk van Gods Geest, en refereert naar Ezech. 37, en zegt dat een lichaam zonder geest nog niets is, en hij meent dat de vereeniging der kerken de geest zijn zal in het lichaam van een Vereenigd Zuid Afrika.

Tegen het bezwaar, dat vele leden ons zullen verlaten, wijst men erop dat vroeger de eigendommen er veel mede te doen hadden dat velen de Vereenigde Kerk, na 1886 verlieten. Een *Synodus Contracta* zal geen bezwaar zijn, daar toch Provinciale Synoden, of iets daarmede gelijkstaande in het leven zullen geroepen moeten worden, die in de eerste instantie zaken zullen te behandelen hebben. Voor verzwelging behoeft men niet te vreezen, hoewel minder in getal, zullen wij toch grooten invloed, ten goede kunnen uitoefenen op Kerkelijk en nationaal, zoowel als op het gebied van Onderwijs en Opvoeding.

Bezwaren waarop vooral gewezen wordt zijn de volgende: De plaatselijke belangen, in de Transvaal zullen niet zoo goed kunnen behartigd worden, onder meer, wordt gesproken van Onderwijs en Opvoeding. Wij zullen vele leden verliezen, die nu niet in de gelegenheid zijn om alles te hooren wat er gesproken is, en de noodige inlichtingen te ontvangen, en alzoo kan de prijs van Kerkvereeniging te hoog zijn. Een *Synodus Contracta* is een ongewenscht iets en de zaak der kosten zal er door niet geholpen worden, want Provinciale Synoden zullen in het leven moeten geroepen worden, en men verneemt nu reeds dat er aanvraag is om de betaling van reiskosten naar de Ringsvergaderingen. Men erkent dat de bezwaren niet onoverkomelijk zijn, Ja, zelfs, dat er eigenlijk geene bezwaren zijn, en dat de vereeniging geheel mogelijk is, doch niet wenschelijk, daar zij onnoodig is, waar wij feitelijk één zijn, en men de zaak niet moet forceeren, enkel om den naam te hebben dat wij één zijn, ook naar het uiterlijke. De éénheid van Joh. 17:21 bestaat er reeds. Men zal dus niet veel winnen. Onwenschelijk is zij ook als wij op anderen zien. De dag moet komen wanneer de Hollandsche Kerken in de Transvaal weer één zullen zijn en door deze vereeniging kan men dit hinderen. Men moet niet op de gemoederen werken, of een misbruik maken van het gebed, om deze zaak door te zetten.

Eén spreker meent dat de Hervormde Kerk ook moest uitgenoodigd zijn, en dat men niet altijd de liefde betracht. De wet wordt in gerechtigheid toegepast doch niet met genade.

In antwoord op dit gezegde wordt erop gewezen dat deze zaak later voor de Vergadering komt, wanneer het verslag van de Commissie voor kerkelijke toenadering, aan de orde komt.

Onder de bespreking, zijn ter vergadering gekomen, de predikant van Bloemhof, en de Ouderlingen Kriel van Zoutpansberg en van Staden van Waterberg, en is de Ouderling Basson van Bloemhof, wegens krankheid, uit de Vergadering gegaan.

Verslag re Bremersdorp

Het verslag van den Ring van Utrecht, over de opdracht der laatste Synode in zake het voortbestaan der gemeente Bremersdorp, wordt naar de Commissie van Orde verwezen. alsook een brief van den heer K. P. de Jager, eigenaar der plaats Vechtkop, waar

Vechtkop.

de slag op Zondag 16den December 1838 plaats vond, over het verkoopen van die plaats aan de Kerk, ter verwijzing naar de een of ander Commissie, ten einde daarover advies uit te brengen.

Te 12:30 ure verdaagt de HoogEerw. Assessor die om 12 ure de Voorzittersstoel innam in plaats van den HoogEerw. Moderator, die elders moest zijn, de Vergadering tot 2.30 n.m.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening om 2.30 n.m.

Afwezig zijn, met verlof, de diaken Gouws van Jeppestown, en zonder verlof, de Predikant van Langlaagte. Afwezig.

Ouderling Mostert van Fordsburg is weer ter Vergadering.

De HoogEerw. Moderator maakt bekend dat de afgevaardigden naar Duitsch en Britsch Oost Afrika heden avond een verslag zullen geven van hunne reis en werkzaamheden aldaar. Verslag D. en B.O. Afrika

Verder maakt de HoogEerw. Moderator bekend dat een Broederlijk Onderhoud gisteren avond gehouden werd, toen de verslagen van den Staat van den Godsdienst in de gemeenten sorteerende onder de Ringen van Rustenburg, Lijdenburg, en Utrecht besproken werden. Hij betreurt het dat zoovele leden afwezig waren, en verzoekt dat men toch getrouw tot het Broederlijk Onderhoud zal opkomen. Broederlijk Onderhoud gehouden.

Aan de orde komt nu weer Punt I van het Rapport re Kerkvereeniging, over de wenschelijkheid van zoodanige vereeniging. Kerkvereeniging Punt I.

Weer wordt er met grooten ernst over deze allergewichtigste zaak gesproken, en vooral ten gunste ervan, hoewel er weer gewezen wordt op eenige bezwaren. Men is overtuigd dat deze zaak van den Heere is, en dat de Geest van Christus in deze Vergadering tegenwoordig is. Niemand kan zeggen dat wij overhaastig hebben gehandeld, daar het reeds zeven jaar is sedert den oorlog ten einde kwam, en de behoefte aan Kerkvereeniging is sedert dien tijd gevoeld. Niet alleen moet er eene uiterlijke éénheid zijn, doch ook eene innerlijke. Er moet overeenstemming zijn omtrent het gezag van Gods Woord, het openbaar gebed, en het werk in verband met

de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Men is ook hartelijk voor vereeniging met de andere Hollandsche Kerken. Verdeeldheid onder de Kerken is de oorzaak van veel bijgelocf en ongeloof. Er is te veel Kerkprediking, en te min Evangelie prediking, te veel foutvinding, en opwekking tot achterdocht, en alzoo afbreking van Godswerk. Een Kerkverband zal al zoodanige kleinzieligheid doen ophouden. Er is te veel geneigdheid, om ter wille van allerlei nietigheden de Kerk te verlaten, doch bij dit alles moet men kwaliteit boven kwantiteit stellen. Wij zijn in alles een volk, en al de verdeeldheid is te wijten aan vreemde invloeden. Ons volk heeft ook talenten, en het is hoog tijd dat de Z. Afrikaner in eigen land, op elk gebied, het voortouw nemen zal. Men kan zekere voorwaarden stellen met betrekking tot eigendommen, Provinciale Synoden, en andere zaken, zoo men het noodig acht.

Eenige bezwaren worden gemaakt wat betreft den naam en het transporteeren der eigendommen. Hierop wordt geantwoord dat elke gemeente haar tegenwoordigen naam kan behouden, en de eigendommen blijven op dien naam. Men waarschuwt ook tegen samengaan met den tijdgeest, er kan toch éénheid zijn bij verscheidenheid.

De bespreking, waaraan deelnemen de Predikanten van Bethal, Zeerust, Carolina, en de eerste van Pretoria, de Ouderlingen L. Geldenhuys, Johannesburg Oost, Bierman van Langlaagte, Moolman van Lijdenburg, en de diaken Wicht van Pretoria, komt nu ten einde, en op voorstel van de predikanten van Klerksdorp en Bethal komt de Vergadering, met eenparige stemmen tot het volgend besluit:

Besluit Wenschelijkheid Kerkvereeniging.

"Deze Vergadering, gehoord hebbende al de argumenten, zoo voor als tegen, besluit de wenschelijkheid van Kerkvereeniging goed te keuren."

Kerkvereeniging Punt II, 1.

Punt II, 1 wordt nu door de HoogEerw. Moderator aan de orde gesteld, en luidt als volgt:

"De naam der Vereenigde Kerk zij: DE NEDERDUITSCHE GEREFORMEERDE KERK VAN ZUID-AFRIKA, bestaande uit de Nederduitsche Gereformeerde en de Nederduitsche Hervormde of Gereformeerde Gemeenten die thans tot haar behooren of later behooren zullen."

Op inlichtingen gevraagd, wordt erop gewezen dat elke gemeente haar tegenwoordigen naam kan behouden, eigendommen op dien naam getransporteerd blijven, en getransporteerd worden in de toekomst, dat nieuwe gemeenten gesticht kunnen worden met

den naam "Nederduitsche Hervormde of Gereformeerde Gemeente," en dat alleen eigendommen behoorende aan de Kerk in 't algemeen, zooals die welke gevestigd zijn in Ringen, of in de Synode, op naam der Vereenigde Kerk zullen moeten getransporteerd worden, in de toekomst.

Wijl men nog bezig is over deze zaak te spreken, is het tijd geworden voor de verdaging.

Onder de bespreking is Ds. M. P. Loubser ter Vergadering verschenen, en neemt hij zitting, met adviseerende stem. Ds. Loubser ter Vergadering.

De HoogEerw. Moderator verzoekt den Predikant van Carolina om met dankgebed te sluiten. Na het gebed wordt de Vergadering verdaagd tot morgen ochtend om 9 ure.

H. S. BOSMAN, Moderator.

D. P. ACKERMAN, Assessor.

A. J. LOUW, Actuarius.

PAUL NEL, Scriba.

NEGENDE ZITTING.

VRIJDAG 18 JUNI, 1909.

Onder leiding van den Predikant van Rustenburg komt men te 9 ure samen tot 't gebed. De voorganger laat Gez. 52:8 zingen, leest Joh. 16:7-14, en spreekt, naar aanleiding van vss. 8, 13, 14. over eenige werkzaamheden van den Heiligen Geest. Na eenige gebeden wordt Gez. 153:2 ten slotte gezongen. Bidstond.

Te 9.30 v.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend. Opening.

De Notulen van de vorige Zitting worden gelezen, goedgekeurd en geteekend. Notulen.

Oudd. G. T. C. Ferreira en C. L. Neethling zijn afwezig met verlof. Presentielijst

Punt II, I van het Rapport van de Commissie van den Raad der Ned. Geref. Kerken van Zuid-Afrika re Kerkvereeniging, handelende over den naam dei Kerk wordt aan de orde gesteld. Kerkvereeniging Bijlage VIII. De naam.

Het grootste gedeelte van deze ochtend zitting wordt door de bespreking van dit punt opgenomen, en eindelijk zijn er één voorstel en vijf amendementen hieromtrent op de tafel. Besloten wordt deze

voorstellen te verwijzen naar eene Commissie bestaande uit de zes voorstellers met hunne secondanten ten einde te zien of deze Commissie de Vergadering niet vanmiddag met slechts één voorstel over het punt ter tafel zal kunnen dienen.

Het Bestuur der Vereenigde Kerk.

Punt II, 2 handelende over het bestuur der Vereenigde Kerk wordt aan de orde gesteld. Na toelichting van dit punt door den HoogEerw. Scriba en den HoogEerw. Actuarius, wordt het verder in het breede besproken.

Iets voor twaalf uur verlaat de HoogEerw. Moderator met verlof de Vergadering en neemt de HoogEerw. Assessor den Voorzittersstoel in.

Men gaat verder voort met spreken en terwijl de Predikant van Bloemhof aan 't woord is wordt het tijd om te verdagen.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening.

Te 2.30 n.m. heropent de HoogEerw. Moderator de Vergadering.

Het Bestuur der Vereenigde Kerk.

De Predikant van Bloemhof krijgt de gelegenheid met zijn toespraak voort te gaan. Op hem volgen nog ettelijke sprekers, en na rijpe bespreking van het punt ter tafel, wordt het volgende amendement van den Predikant van Zoutpansberg en oud. A. T. de Jager met 55 tegen 40 stemmen, aangenomen :

"Punt II deel 2 van het Commissie rapport van den Raad der Ned. Geref. Kerken worde onveranderd aangenomen."

Tegenstem.

De Predikant van Bloemhof wenscht te doen aanteekenen dat hij in de minderheid gestemd heeft, en wel omdat het volgende voorstel door hem ingediend 52 uit de 95 stemmen in de Vergadering verkreeg: "Opdat de Vereeniging der Kerken op hechter grondslag gelegd worde en de belangstelling der gemeenteleden niet kome te lijden, en er weer tevredenheid zij, besluite de Vergadering het punt aan de orde (II, 2) goed te keuren, met de aanbeveling echter, dat indien er in de Algemeene Vergadering der Ned. Geref. Kerk in Zuid-Afrika besloten wordt tot een verkleinde Synode in de toekomst, er dan Provinciale Synoden voor de verschillende Provincies in Zuid-Afrika zullen daargesteld worden."

De Commissie heden ochtend benoemd om een voorstel over punt II, 1 in te dienen legt nu het volgend voorstel, onderteekend door den Predikant van Potchefstroom en den tweeden Predikant van Pretoria ter tafel: De Naam.

"De Vergadering keurt Art. II punt 1 goed, met dien verstande dat de gemeenten van de Ned. Herv. of Geref. Kerk, die thans tot haar behooren, of later gesticht zullen worden, den naam van NEDERDUITSCHE HERVORMDE OF GEREFORMEERDE zullen behouden." Besluit.

Na heelwat bespreking van het voorstel wordt het tot stemming gebracht en met slechts zes tegenstemmen, aangenomen.

Punt III, 1 handelende over zekere Fondsen die ineengesmolten moeten worden, volgens de meening van het Commissierapport, wordt ter behandeling voor de Vergadering gebracht. Na toelichting door den HoogEerw. Scriba en bespreking door de Vergadering wordt dit punt aan de orde, op voorstel van den Predikant van Fordsburg, gesecondeerd door Oud. H. P. Mostert, met slechts één tegenstem, aangenomen. De Fondsen

De Predikant van Ventersdorp verzoekt, zonder opgaaf van redenen, dat zijn tegenstem genotuleerd zal worden. Tegenstem.

Morgen ochtend zal men met het Rapport ter tafel voortgaan en het verder behandelen.

Na dankgebed door Oud. J. F. Joubert verdaagt de HoogEerw. Moderator de Vergadering tot morgen ochtend op den gewonen tijd.

H. S. Bosman. Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

TIENDE ZITTING.

ZATERDAG, 19 JUNI, 1909.

De Predikant van Roos-Senekal leidt den bidstond, die om 9 ure v.m. een aanvang neemt, en laat zingen van Gez. 99:1, leest een gedeelte van 2 Kon. 18. waarna hij eenige gedachten uitspreekt over vss. 6 en 7 van dat hoofdstuk. Na eenige gebeden, besluit men den bidstond met het zingen van Gez. 120:4. Bidstond.

Notulen

De Notulen worden gelezen, goedgekeurd en onderteekend.

Afwezig.

Met verlof zijn afwezig: De Predikanten van Potchefstroom, Standerton, Piet Retief, Amersfoort, Bethal, en Carolina, de Oudd. Swarts van Potchefstroom, Moolman van Lijdenburg, Eksteen van Middelburg, Geldenhuys van Johannesburg Oost, Wentzel van Germiston, Theron van Roodepoort en Neethling van La Rochelle, en de diaken Joubert van Heidelberg.

De Predikant van Zeerust geeft kennis van het volgend voorstel: Dat hij op een punt van orde, of wanneer hem gelegenheid gegeven wordt, zal voorstellen om, vanaf Maandag, Avond Zittingen, te hebben.

Het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius en den Predikant van Klerksdorp, komt ter tafel, en wordt met algemeene stemmen aangenomen:

Besluit re Rings-eigendommen.

"Aan de Commissie, die opdracht krijgen zal om rechtsgeleerd advies in te winnen re de Parlementaire Acte, worde opgedragen te zorgen dat in de Acte ook rekening gehouden zal worden met de eigendommen van Ringen."

Dit besluit wordt genomen naar aanleiding van de handelingen van den Raad der Ned. Geref. Kerken, waar er van dezelfde zaak melding gemaakt wordt. (Zie handelingen des Raads Maart 1909, bladzijde 13).

Punt III, 2 van het verslag der Commissie van den Raad der Kerken, over Kerkvereeniging, wordt aan de orde gesteld, en handelt over de verschillende Fondsen waaraan de Vereenigde Kerk deel zal krijgen, en verantwoordelijk voor zijn zal.

Pred. Pensioen Fonds.

Vooral over het Predikanten Pensioen Fonds, dat, onder meer, onder die Fondsen genoemd wordt, ontstaat er eene discussie. Men wil dat onze gemeenten te gemoet zullen gekomen worden wat betreft vooral de Additioneele Geldsom. In antwoord hierop wordt erop gewezen dat dezelfde voorwaarden de Kaapsche gemeenten gelden als de onze, en er reeds bij onderhandeling geantwoord werd dat het onmogelijk is van de voorwaarden af te wijken, en dat men dit ook niet verwachten kan.

Men verzoekt de afgevaardigden om bij de verschillende Kerkeraden aan te dringen zoo spoedig

mogelijk tot het Fonds toe te treden, wijl verdere inlichtingen verschaft worden aangaande de voorwaarden omtrent inlegpenningen, contributien en Additioneele Geldsom.

Verdere inlichtingen omtrent de andere Fondsen genoemd onder dit punt, en Fondsen daaronder ook niet genoemd, worden gegeven, waarna men op voorstel van den tweeden predikant van Pretoria, en den diaken van Pretoria, met algemeene stemmen besluit Punt III. 2 aan te nemen.

Punt III. 3 (a) bevattende eene aanbeveling om het Predikanten Weduwen Fonds der Transvaalsche Kerk, in het algemeen Weduwen Fonds te storten, op voorwaarde dat de weduwen, die thans ondersteuning ontvangen, overgenomen worden onder de bepalingen die het Fonds regelen, wordt na eenige inlichtingen op voorstel van den Predikant en ouderling van Johannesburg aangenomen. Pred. Wed Fonds.

Punt III. 3 (b) en (c) komt aan de orde, en bevat aanbevelingen over het Predikanten Pensioen en het Predikanten Sustentatie Fondsen der Vrijstaatsche Kerk. Het wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt III, 4, over plaatselijke Fondsen, die niet onder Synodaal beheer zijn, wordt, na inlichting dat Hoogere Kerkelijke lichamen niet in de eigendomsrechten van lagere Kerkelijke lichamen, mogen treden, aangenomen. De HoogEerw. Actuarius geeft deze inlichtingen, op een vraag desaangaande.

Punt III, 5, met betrekking tot het advies, dat bij beschikking over de Fondsen er gezorgd moet worden dat de plaatselijke belangstelling niet kome te lijden door te veel centralisatie, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Punt IV, bevattende de aanbeveling over "*gelijkstelling*", namelijk, "dat de tegenwoordige handelwijze en bepalingen hieromtrent in de verschillende Kolonien in zwang, blijven voortbestaan; en dat aan kleurling lidmaten in de Kerk der Kaap Kolonie, daar zij nu geen recht op lidmaatschap in de Kerken der andere Kolonien hebben, dit recht bij en krachtens de Vereeniging door de Vereenigde Kerk niet zal worden toegekend," wordt met algemeene stemmen goedgekeurd, na eenige toelichtingen. Gelijkstelling

Punt V, over de noodige wetgeving, en de Concept Wet, in verband daarmede, lokt eenige bespreking uit. Vooral wordt gewezen op gevaren in verband met de eigendommen. Onder de bespreking is het tijd geworden voor de verdaging.

De HoogEerw. Moderator leest een brief van den heer D. van Velden, de Synode uitnoodigende de Transvaalsche Weverij een bezoek te brengen.

De Vergadering besluit dit te doen op Zaterdag e.k. des namiddags om 3 ure.

De Predikant van Johannesburg doet het slotgebed, en de HoogEerw. Moderator verdaagt de Vergadering tot Maandag den 21sten om 9 ure v.m.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

ELFDE ZITTING.

MAANDAG, 21 JUNI 1909.

Bidstond. Onder leiding van den Predikant van Utrecht komt men des morgens om 9 uur samen tot 't gebed. De voorganger laat Gez. 68:1 zingen, leest uit Jes. 64: en Filip. 2:12-13, en spreekt naar aanleiding van Jes. 64:4 en Filip. 2:13. Na eenige gebeden wordt Gez. 68:2 ten slotte gezongen.

Opening. Te half tien ure verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend.

Notulen. De Notulen van de vorige zitting worden gelezen, goedgekeurd en geteekend.

Presentielijst. Met verlof zijn afwezig: De Predikanten van Bethal, en Langlaagte. Oudd. J. P. Kriel, H. O. Eksteen, A. J. Alberts, H. P. Mostert, L. Geldenhuys, en L. J. F. von Maltitz, en Diak. J. S. Joubert; en zonder kennisgeving: De Predikanten van Roos senekal, Amersfoort, Krugersdorp en Carolina; en Oud. W. J. Kok. Oud. W. J. Kok komt gedurende de voormiddag zitting weer ter Vergadering.

Avondzitting. Op voorstel van den Predikant van Zeerust, van welk voorstel II. Zaterdag kennis gegeven werd— wordt besloten heden ook een avondzitting te hebben, te beginnen om half acht uur.

De HoogEerw. Moderator geeft kennis dat alsdan de kiezing van de Synodale Commissie zal plaats vinden.

Kerkvereeningg Bijlage VIII. Andermaal komt aan de orde het rapport van de Commissie van den Raad der Ned. Geref. Ker-

Parlementaire Acte re eigendommen.

ken van Zuid-Afrika re Kerkvereeniging, en nu punt V, handelende over een Parlementaire Acte re Kerkelijlke eigendommen. Hieromtrent wordt, op voorstel van den HoogEerw. Actuarius, gesecondeerd door Oud. J. F. Joubert, met slechts twee tegenstemmen, als volgt besloten :

Besluit re Parlementaire Acte.

"Wat betreft de uitvoering van Punt V worde het aan de Moderatuur opgedragen, in overleg met bevoegde rechtsgeleerden, de noodige stappen te nemen ten einde een Parlementaire Acte, naar de omstandigheden en behoeften onzer Kerk ingericht, door de beide Wetgevende Lichamen hier te lande gepasseerd te krijgen."

Goedkeuring door Kerkeraden.

Met algemeene stemmen wordt het volgend punt goedgekeurd, te weten, Punt VI, dat aanwijst hoe verder met de Concept Constitutie en de Parlementaire Acte door de Kerkeraden gehandeld moet worden.

Registrateur van Acten.

Hier besluit de Vergadering nu ook het aan de HoogEerw. Moderatuur op te dragen bij den Registrateur van Acten te gaan uitvinden van hoevele en van welke gemeenten onze Kerk een besluit re 't Reglement over het Beheer van Kerkelijke Fondsen en Goederen bij hem geregistreerd is.

Nieuw Wetboek.

Punt VII re het opstellen van een Concept Wetboek wordt eenparig goedgekeurd.

Voorstel Commissie.

Het Commissie Rapport afgehandeld zijnde wordt het aan eene Commissie, bestaande uit de predikanten van Lijdendurg, Middelburg, en Zeerust, en Oudd. J. F. Joubert, D. A. Louw en A. J. L. Pretorius, opgedragen een voorstel naar aanleiding van meergemelde rapport zoo spoedig mogelijk op te trekken, en dat dan aan de Vergadering te komen voorleggen.

Kerkelijke toenadering Bijlage X.

Aan de orde wordt gesteld het verslag van de Commissie voor Kerkelijke toenadering. Gelezen zijnde wordt het besproken en de briefwisseling tusschen de Ned. Herv. Kerk en onze Kerk betrekkelijk deze zaak gelezen.

Terwijl men nog bezig is met deze zaak is het tijd geworden om te verdagen.

NAMIDDAG ZITTING.

Te 2.30 verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend.

De Predikanten van Krugersdorp en Roossenekal zijn weer tegenwoordig.

Besluit re Kerkelijke toenadering.

Het verslag van de Commissie voor' Kerkelijke toenadering is weer aan de orde, Na verdere bespreking wordt ten slotte op voorstel van den tweeden Predikant van Pretoria en Oud. A. T. de Jager, als volgt besloten:

Besluit.

"Deze HoogEerw. Vergadering de correspondentie tusschen de Ned. Herv. Kerk en onze Kerk en het Rapport van de Commisse gehoord hebbende, waaruit blijkt dat van onzen kant alles gedaan is wat kon gedaan worden om toenadering te bewerkstelligen, besluite het Rappart met dank aan te nemen, en het aan den HoogEerw. Moderator op te dragen andermaal eene Commissie van toenadering te benoemen, die dadelijk met beide kerken handelend zal optreden."

Besluit re Kerkvereeniging.

De Commissie heden ochtend benoemd om een voorstel op te trekken, dient nu zoodanig voorstel, door de Predikanten van Middelburg en Zeerust onderteekend, in. Het voorstel gelezen zijnde wordt besproken, een weinig gewijzigd, en, bij het tot stemming brengen ervan, eenparig aangenomen. Het luidt als volgt:

"Deze HoogEerw. Vergadering brengt haren dank toe aan den Federalen Raad der Kerken voor het degelijk werk gedaan in zake de vereeniging der Ned. Geref. Kerken in de Kaap Kolonie, Oranje Vrijstaat en Natal, met de Ned. Herv. of Geref. Kerk in de Transvaal. Het oog houdende op het feit dat in onze Synoden van 1903 en 1906 reeds stappen tot vereeniging gedaan werden; ziende uit de stemming dezer Vergadering dat die wensch thans nog dringender is; overtuigd zijnde van het verreikende heil, dat uit zoodanige vereeniging voortvloeien zal, én voor de Kerk zelve, én voor de zoo gewenschte eenheid des Volks, en voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk, zoo besluit deze HoogEerw. Vergadering het Concept Voorstel tot vereeniging voor ons, met de wenken onder de verschillende punten in deze Vergadering aangegeven, vooral met betrekking tot het behouden van den thans bestaanden naam der verschillende gemeenten onzer Kerk: Ned. Herv, of Geref., goed te keuren en over te gaan tot de zoo zeer gewenschte vereeniging, ten volle overtuigd zijnde dat de Hand des Heeren ons leidt,"

Op een wenk van den HoogEerw. Assessor wordt, op dit uiterst belangrijk punt van de Vergadering, het laatste vers van Gez. 20 nu staande gezongen. Gez. 20:9.

Voorstel re werk uitstellen.

De Predikant van Zeerust vraagt en krijgt verlof om morgen het volgend voorstel, dat Oud. I. A. Mouton secondeeren zal, in te dienen: "Aangezien het concept voorstel der vereeniging aangenomen is stelle de HoogEerw. Moderator eene Commissie, bestaande uit drie leden, aan, om het werk dat niet uitstel lijden kan te noemen om voor deze Vergadering gebracht te worden. De andere punten blijven dan overstaan om voor de volgende Synodale Vergadering te komen."

Aanbevelingen van den Federalen Raad.

Gemeenten bestaande uit deelen van meer dan eene Kolonie.

Aan de orde komen zekere aanbevelingen van den Federalen Raad der Kerken. Met betrekking tot punt I van 1907, handelende over het bestaan van nieuwe gemeenten uit deelen tot verschillende Kolonien behoorende, wordt het volgend voorstel van den Predikant van Klerksdorp, gesecondeerd door dien van Bloemhof, met eene groote meerderheid van stemmen aangenomen:

Besluit.

"De Vergadering besluite het punt aan de orde goed te keuren en het aan de Synodale Commissie op te dragen handelend in deze zaak op te treden met betrekking tot de belangen van de Kerk en het suspendeeren van Artikelen der Kerkwet op de zaak betrekking hebbende."

Theologische Kweekschool

Aanbeveling 2 van 1907 re het College Curatoren van het Theologische Seminarium, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Verdeelingen Zendingwerk

Aanbeveling 3 van 1907 re Zendingwerk en verschillende Kerkgenootschappen, wordt ook goedgekeurd.

Vereenigd Kerkblad.

Met betrekking tot aanbeveling I van 1909 re een vereenigd Kerkblad wordt, op voorstel van den Predikant van Middelburg en den tweeden Predikant van Pretoria, met eene groote meerderheid van stemmen als volgt besloten:

Besluit

"Het punt aan de orde re het Kerkblad worde goedgekeurd, met de volgende aanbevelingen: (1) Het formaat worde meer doelmatig gemaakt dan door den Raad voorgesteld; (2) dat de naam van het blad zij "De Kerkbode" vereenigd met "De Fakkel" en "De Vereeniging"; (3) het blad worde, zoo mogelijk, te Stellenbosch uitgegeven."

Morgen ochtend zullen de overige aanbevelingen van den Raad der Ned. Geref- Kerken in Zuid-Afrika het eerst aan de orde gesteld worden.

Te 5 uur wordt de Vergadering tot heden avond verdaagd.

AVONDZITTING.

Heropening Te half acht ure des avonds neemt de Hoog-Eerw. Assessor den Voorzittersstoel in en verklaart de Vergadering voor heropend.

Synodale Commissie Men gaat nu over tot de kiezing van de Synodale Commissie met den volgenden uitslag: tezamen met de Moderatuur, de Predikant van Klerksdorp; Ouderlingen L. Geldenhuijs, B. J. Kleijhans, C. J. Gouws en D. J. Louw, primarii. Secundi: de Predikanten van Krugersdorp, Jeppestown, Middelburg, Standerton en Lichtenburg; en de Ouderlingen J. F. Joubert, D. A. Louw, A. T. de Jager en H. P. Mostert.

Te 10.10 n.m. doet Oud. B. J. Stander, op verzoek, het slotdankgebed en wordt de Vergadering tot morgen ochtend op den gewonen tijd verdaagd.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

TWAALFDE ZITTING.

DINDSAG, 22 JUNI, 1909.

Bidstond. De bidstond begint om 9 ure v.m. onder leiding van den Predikant van Roodepoort, die Ps. 25:1 laat zingen, eenige versen uit Kol. 3. leest, en daarover kortelijks spreekt. Nu volgen eenige gebeden, en Gez. 12:4 wordt, ten slotte, gezongen. In de gebeden werd er vooral aan Ds. M. P. Loubser gedacht, daar hij heden naar Duitsch en Britsch Oost Afrika vertrekt.

Heropening. Om half tien ure verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend.

Notulen. De Notulen worden gelezen, goedgekeurd en onderteekend.

Diaken A. Kuit van Amersfoort, is met verlof vertrokken, terwijl Ouderling Kok van Eloffsdal, afwezig is wegens ernstige krankheid. Met verlof afwezig.

Diaken Joubert van Heidelberg is weer ter Vergadering verschenen.

De HoogEerw. Moderator spreekt een woord van afscheid tot Ds. M. P. Loubser, bij zijn vertrek naar Duitsch en Britsch Oost Afrika. Hij bidt hem des Heeren zegen toe op al zijn arbeid, en verzoekt hem onze hartelijke groeten aan de broeders en zusters aldaar, over te brengen: Tevens overhandigt hij hem een geschenk, namens de HoogEerw. Synode. Afscheid Ds. Loubser.

Ds. Loubser antwoordt hierop, en brengt der Vergadering zijn dank toe, en zegt dat hij het als een eer beschouwt daar te gaan arbeiden voor den Heere.

De Predikant van Zeerust brengt nu zijne motie ter tafel, waarvan hij gisteren kennis gaf, en als volgt luidt: "Aangezien het Concept Voorstel ter Vereeniging aangenomen is, stelle de HoogEerw. Moderator eene Commissie aan, bestaande uit drie leden, om het werk, dat niet uitstel lijden kan te noemen om voor deze Vergadering gebracht te worden. De andere punten blijven dan overstaan om voor de volgende Synodale Vergadering te komen." Hij neemt dit op als voorstel, gesecondeerd door den Ouderling van Zeerust. Dit voorstel wordt echter afgestemd, en wordt er besloten op de gewone wijze voort te gaan. Motie Pred. Zeerust.

Ouderling van Staden van Waterberg is weer ter Vergadering.

Punt II van de aanbevelingen van den Raad der Ned. Geref. Kerken van 1909, wordt aan de orde gesteld. Aanbevelingen Raad der Kerken. Punt II, 1909.

Dit punt handelt over de eenvormigheid van de Kerkelijke Registers en Vormen. Na eenige vragen en antwoorden daarop, wordt dit punt, met groote meerderheid van stemmen goedgekeurd en aangenomen.

Punt III bevat de aanbeveling des Raads aangaande de opname van Polygamisten in de Kerk des Heeren. Punt III, Veelwijverij.

Hierover wordt er lang en ernstig gesproken. Sommigen meenen dat de Raad der Kerken het

rechte antwoord gegeven heeft, als hij zegt dat veelwijverij eene schrikkelijke zonde is, en dat geene personen uit het heidendom, die in deze zonde blijven, tot de gemeente des Heeren mogen worden toegelaten, en dat zij, die aan deze zonde zich schuldig maken en toch met ernst naar toelating tot de gemeente des Heeren zoeken, met voorzichtigheid, geduld en volharding behooren onderwezen te worden, totdat zij door Gods genadige werking ertoe gebracht worden met dit heidensch euvel geheel te breken. Anderen meenden dat de Raad der Kerk, in dit antwoord te ver gegaan is, door de veelwijverij onder de heidenen, eene schrikkelijke zonde te noemen, en onder geen omstandigheid een polygamist tot de gemeente toe te laten.

De bespreking dezer zaak wordt ten einde gebracht door de aanname, met 54 stemmen voor, tegen 36 stemmen tegen, van het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius en den Ouderling Botha van Schweizer-Reneke :

Besluit.

"Het punt aan de orde, re Veelwijverij, worde verwezen naar den Voorzitter der Synodale Zending Commissie, om een schrijven te richten aan de Algemeene Zending Conferentie, die te Bloemfontein staat gehouden te worden, met verzoek hare opinie over deze zaak uit te spreken."

Punt IV. Gescheidenen.

Punt IV bevattende het antwoord des Raads over de vraag : "Veronderstel een gehuwd persoon wordt, wegens overspel, schuldig bevonden, en door het Gerechtshof wettiglijk gescheiden, mag de Kerk weer zulk een persoon in het huwelijk bevestigen (Matth. 19:3-9) ?, wordt nu behandeld.

Het antwoord des Raads beveelt aan, dat aangezien de huwelijkswetten in de verschillende Kolonien niet, in alle opzichten, dezelfde zijn, en een geval zich kan voordoen waarin een persoon die wegens overspel door hem of haar gepleegd wettig gescheiden is, na radicale verandering in het leven weder huwen wil, de zaak moet worden gelaten in handen des leeraars, die met inachtneming der wetten waaronder hij staat, en het gebruik van eigene discretie en naar goedvinden handelen zal.

Eenige inlichtingen worden gegeven, en wijl men met de bespreking bezig is, is het tijd voor de verdaging geworden.

De HoogEerw. Moderator maakt bekend dat er een uitnoodiging aan de Synode is, van den WelEd. heer T. M. Cullinan, om zijne Fabriek te Olifantsfontein te bezoeken, waartoe hij een specialen trein beschikbaar stellen zal. De Vergadering besluit deze uitnoodiging, met dank aan te nemen, en, aangezien het bezoek aan de Weverij, niet Zaterdag namiddag kan plaats hebben, daarvan gebruik te maken op Zaterdag e.k., des namiddags om 2 ure. Uitnoodiging Heer T. M. Cullinan.

Verdaging tot 2.30 n.m.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening om 2.30 n.m.

In afwezigheid van den HoogEerw. Moderator, met kennisgeving, neemt de HoogEerw. Assessor den Voorzittersstoel in.

De Predikant van Middelburg geeft kennis dat hij morgen ochtend eene motie indienen zal om iederen avond, indien het werk van den HoogEerw. Scriba het toelaat, zitting te hebben.

De tweede Predikant van Pretoria geeft kennis morgen verlof te vragen het besluit re de uitnoodiging van den heer Cullinan in revisie te nemen.

Aan den Ouderling Buitendag van Ventersdorp, wordt verlof gegeven, wegens de ernstige krankheid zijner echtgenoote, heden avond naar huis te gaan.

De Predikant van Langlaagte is weer ter Vergadering verschenen.

Punt IV. van de aanbevelingen des Raads der Ned. Geref. Kerken, 1909, wordt weer aan de orde gesteld. Na nog verdere bespreking voor en tegen de aanbeveling des Raads, wordt het volgend voorstel van de Predikanten van Roossenekal en Bloemhof aangenomen met 52 tegen 32 stemmen: Punt IV re huwelijk gescheidenen.

"Deze HoogEerw. Vergadering is van oordeel dat waar echtscheiding heeft plaats gehad ten gevolge van echtbreuk, de schuldige partij door de Kerk niet weer in het huwelijk bevestigd mag worden." Besluit.

Punt V. der aanbevelingen luidt als volgt:

"Dat niemand tot den Status van Zendeling toegelaten worde, die niet eene theologische opleiding genoten heeft in een erkende Seminarium of Opleidingsschool." Hierop wordt op voorstel van de Predikanten van Fordsburg en Langlaagte, met groote meerderheid van stemmen als volgt besloten: Punt V Status Zendelingen.

Besluit.

"Het punt aan de orde worde aangenomen en zal van kracht zijn van het einde van 1910."

Punt VI Com. Zending onder Israel.

Punt VI. re het benoemen van eene Commissie door de gefedereerde Kerken om de Zending onder Israel te behartigen, wordt voor kennisgeving aangenomen, daar deze zaak weer in behandeling komt met het verslag van de Commissie voor de Zending.

Punt VII Emeriti enz.

Punt VII. omtrent Emeriti en afgetredene Predikanten en Zendelingen, wordt met algemeene stemmen aangenomen. De aanbeveling is als volgt: "Dat Emeriti, afgetredene en geschorste Predikanten en Zendelingen of die om andere redenen uit de bediening zijn, zullen staan onder de Wetten en Bepalingen dier Kerk, onder welker ressort zij woonachtig zijn, of tijdelijk vertoeven."

Punt VIII Normaal-School.

Punt VIII, over een gemeenschappelijk Normaalschool, wordt voor kennisgeving aangenomen, zullende deze zaak behandeld worden tezamen met het verslag der Normaalschool Commissie.

Punt IX Legitimatie.

Punt IX, over eenstemmigheid in de Wetten en Bepalingen der Gefedereerde Kerken, met betrekking tot de legitimatie van Predikanten, en het vervallen daarvan, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Verslagen Syn. Zend. Com. en Com. Zend. onder Israel. Bijlagen XXIV en XXV.

De verslagen van de Synodale Zending Commissie en van de Synodale Commissie voor de Zending onder Israel worden gelezen door de Scriba's dier Commissien, namelijk de Predikanten van Standerton er Johannesburg Oost, respectievelijk, en volgens het schema van Werkzaamheden, naar de Commissie over de Zending verwezen.

Dit wordt ook gedaan met een verslag, door den Evangelist, den broeder Philip Cohen, ingediend.

Verslag Com. van Examinatoren. Bijlage XI.

Het verslag van de Commissie van Examinatoren wordt nu gelezen door den HoogEerw. Actuarius, Scriba der Commissie, en door de Vergadering aangenomen om puntsgewijze te behandelen.

Punt 1, re ondervraging van zekere examinandus, die gedropen is, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt 2, waarin vermeld wordt dat de Commissie den heer P. F. van Straten ontslagen heeft van de burgerlijke vakken vermeld in Art. 155 (2) A.a., wordt met algemeene stemmen goedgekeurd.

Punt 3 bevat eene aanbeveling der Commissie omtrent tekstboeken te worden gebruikt bij verschillende vakken voor het Zendelings examen, en wordt na eenige vragen, aangenomen.

Het verzoek der Commissie, onder Punt 4, wordt toegestaan, en bij de vakken vermeld in Art. 155 (2) A.a., ook "Engelsch" en "Physiographie," gevoegd.

Punt 5, maakt melding van het verzoek van den heer W. J. van Eck, thans in de Opleidingsschool te Wellington, om alhier toegelaten te worden tot het Zendelings examen, na volbrachte studien aan gemelde inrichting. en bevat verder eene aanbeveling der Commissie het verzoek toe te staan, mits de Docenten aan het Instituut geen bezwaar daartegen maken, en dat de Synode dan Art. 155 (1) a en b en (4) suspendeeren.

Men is bezig deze zaak te bespreken, doch de tijd voor verdaging is aangebroken.

De HoogEerw. Assessor verzoekt den Predikant van Bethal om met gebed te sluiten, waarna hij de Vergadering verdaagt tot morgen ochtend om 9 ure. In het slotgebed werd gedacht aan den Br. Ouderling Kok, die zeer krank is,

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

DERTIENDE ZITTING.

WOENSDAG, 23 JUNI 1909.

Te 9 uur v.m. komt men samen tot 't gebed onder leiding van den Predikant van Jeppestown. De voorganger laat Gez. 29:2 zingen, leest Gen. 12:1-8, en spreekt een kort inleidend woord naar aanleiding van Gen. 12:2. Na eenige gebeden, die nu volgen, wordt Ps. 25:6 ten slotte gezongen. Bidstond.

Daar het heden de geboortedag van den HoogEerw. Moderator is wordt hem het laatste vers van Ps. 134 staande door de Vergadering toegezongen. Geboortedag H.E. Moderator.

Opening.

Te half tien ure verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend.

Notulen.

De Notulen der vorige zitting worden gelezen, goedgekeurd en geteekend.

Presentielijst.

Oud. J. P. Kriel is weer ter Vergadering verschenen. Thans is diak. L. J. Boshoff afwezig en wel met verlof.

Verslag afgevaardigden naar Raad der Kerken. Bijlage VIII.

Het verslag van de afgevaardigden naar den HoogEerw. Raad der Ned. Geref. Kerken in Zuid-Afrika, dat gisteren afgehandeld werd, wordt thans in zijn geheel en wel met dank aangenomen.

Avondzittingen.

Op voorstel van den Predikant van Middelburg —hiervan werd gisteren kennis gegeven—wordt besloten om voortaan, indien het werk van den HoogEerw. Scriba zulks toelaat, ook avond zittingen te hebben.

Visitatores.

Een voorstel van Oud. C. I. Gouws re Rings visitatores, waarvan eenige dagen geleden kennis gegeven werd, en dat thans ingediend wordt, wordt door Oud. D. P. Cronje gesecondeerd, doch na een korte bespreking ervan, met verlof der Vergadering, teruggetrokken.

Cullinan Fabriek.

Het volgende—zie kennisgeving van den tweeden Predikant van Pretoria in de Notulen van gisteren —wordt besluit van de Vergadering:

Besluit.

"Deze HoogEerw. Vergadering vernomen hebbende dat er des Zaterdags namiddags niet op de Cullinan Fabriek gewerkt wordt, drage het aan de Moderatuur op eene andere regeling voor een bezoek daarheen te treffen, met dien verstande echter dat de tijd, daarvoor opgenomen, door een avond zitting vergoed zal worden.

Avondmaalsviering.

De HoogEerw. Moderator geeft kennis dat het Heilig Avondmaal (cf. Art. 106) D.V. op e.k. Vrijdag avond te half acht ure gevierd zal worden.

Verslag van de Com. van Examinatoren Bijlage XI.

Het verslag van de Commissie van Examinatoren dat gisteren namiddag bij de verdaging aan de orde was, komt weer ter tafel. De aanbeveling van de Commissie re den heer W. J. van Eck, in punt

W.J. van Eck.

5 vervat, wordt na gegevene inlichting goedgekeurd.

Personeel.

Punt 6 re eene vacature in het personeel wordt voor kennisgeving aangenomen.

Waar het verslag hiermede afgehandeld is, wordt het in zijn geheel met dank van de Commissie aangenomen. Slechts één tegenstem wordt hier uitge-

bracht en wel door den Predikant van Ventersdorp, die verzoekt dat hiervan aanteekening in de Notulen gehouden zal worden.

Het verslag van de Synodale Commissie voor Arme Blanken komt ter tafel. Gelezen zijnde wordt het nu eerst gesteld in handen van Commissie No. IV op het schema van Werkzaamheden. Verslag Com. Arme Blanken. Bijlage XXI.

Zekere twee laat ingekomen stukken, te weten. een van den heer J. A. van Zijl van Ventersdorp, en een van de Pretoria Zusters Vereeniging, worden door den HoogEerw. Moderator gelezen, en, met verlof der Vergadering, in handen van de Rechtscommissie en van de Commissie voor de Fondsen respectievelijk, gesteld. J.A. van Zijl.

Het verslag van de Bijbelkennis Examen Commissie wordt aan de orde gesteld. Gelezen zijnde wordt het aangenomen om in zijn geheel te worden behandeld. Bij de besprekiug van het verslag ter tafel worden vragen gedaan en inlichting, in antwoord op die vragen, gegeven, en onder meer, deze wenk aangeboden, n.l. dat de Commissie in de toekomst, indien mogelijk, bij het voorschrijven van werk voor bovengemeld examen, rekening zal houden met het leerplan van de Gouvernements scholen. Ten slotte wordt het volgend voorstel van den Predikant van Krugersdorp met algemeene stemmen aangenomen: Verslag Com. B.K.Examen. Bijlage XII.

"Deze vergadering erkent met dankbaarheid het werk der Commissie voor 't Bijbelkennis examen; zij betreurt het dat niet meer belangstelling in deze zeer gewenschte zaak tot hiertoe getoond werd, en zij wil het den Kerkeraden op 't hart binden in 't vervolg meer werk van deze zaak te maken." Besluit.

Vervolgens komt nu aan de orde het verslag van de Commissie voor Bijbelverspreiding, met een schrijven van den WelEerw. George Lowe voor het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap, dat als bijlage toegevoegd werd. Beide stukken worden gelezen, en hierop wordt bovengemeld Commissierapport voor puntsgewijze behandeling aangenomen. Verslag Com Bijbelverspreiding. Bijlage XIII.

Punt 1 re het personeel wordt voor kennisgeving aangenomen. Personeel.

Naar aanleiding van punt 2 (a) re een Bijbelzondag, wordt het volgend voorstel van den Predikant van Krugersdorp, gesecondeerd door dien van Jeppestown, met algemeene stemmen aangenomen: Bijbelzondag

Besluit.

"Punt 2 (a) van het rapport ter tafel worde aangenomen en de vaststelling van den eersten Zondag in Mei als Bijbelzondag met eene collecte ten behoeve van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap goedgekeurd."

Terwijl Punt 2 (b) onder bespreking is, is het tijd geworden om te verdagen.

NAMIDDAG ZITTING.

Te 2.30 n.m. neemt de HoogEerw. Assessor den Voorzittersstoel in en wordt de Vergadering door hem heropend.

Colporteurs Vereeniging.

Punt 2 (b) maakt melding van de oprichting van "De Transvaal Colporteurs Vereeniging." Met dankbaarheid neemt de Vergadering hiervan kennis en keurt zij dit werk goed.

Dank.

Naar aanleiding van Punt 3 wordt besloten dat aan het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap de verschuldigde dank der Kerk betuigd zal worden.

Slot.

Punt 4, behelzende een slotwoord, wordt voor kennisgeving aangenomen, en hierop wordt nu het verslag in zijn geheel ook met dank aangenomen.

Normaalschool. Bijlage XXII

Het verslag van de Commissie voor de Normaalschool (cf. Schema van Werkzaamheden II (2)), wordt gelezen en hierna in handen van de Commissie voor Onderwijs en Opvoeding gesteld.

Verslag Quaestor Synodi. Bijlage XIX.

Zoo wordt ook het verslag van den Quaestor Synodi (cf. Schema van Werkzaamheden VII (1)) gelezen en aan de Commissie voor de Fondsen overhandigd.

Verslag Finantieele Commissie. Bijlage XX.

Vierde Professor.

Deze laatstgenoemde Commissie ontvangt voorts het verslag van de Finantieele Commissie, dat eerst gelezen wordt, en het verslag van de Ringen over het 4de Professor fonds zonder dat gelezen wordt (cf. Schema van Werkzaamheden VII (2) en VII (3)).

Voorloopig Rapport Drankwet. Bijlage XIV.

De Commissie op den 12den dezer benoemd om deze Vergadering te adviseeren hoe zich met betrekking tot de voorgestelde wijziging door het Parlement van de Drankwet te gedragen, dient nu een voorloopig rapport in. Het rapport wordt gelezen, besproken, en op voorstel van Oud. J. G. Mocke en Oud. G. P. Swart aangenomen, en wel met algemeene stemmen. In verband met deze zaak wordt

ook het volgend voorstel van den Predikant van Bloemhof, gesecondeerd door dien van Standerton, met algemeene stemmen, aangenomen:

"Het worde aan de Commissie opgedragen krachtig op te treden bij de HoogEd. Regeering en leden van het Parlement ten einde het Wetsontwerp re drankhandel overeenkomstig de bedoeling van het rapport ter tafel gewijzigd te krijgen." Besluit.

Dezelfde personen die het rapport ter tafel ingediend hebben worden benoemd om aan laatstgenoemd besluit uitvoering te geven. Drankwet Commissie

Aan de orde wordt gesteld het verslag van de Commissie voor de Redactie van het officieele orgaan der Kerk (cf. Schema van Werkzaamheden IX). Gelezen zijnde wordt het aangenomen om punt voor punt te worden behandeld. "De Vereeniging." Bijlage XV.

Punt 1 — Personeel, wordt voor kennisgeving aangenomen Dit geschiedt ook met punt 2— overeenkomst met den uitgever—, en met punt 3 re ondersteuning. Personeel. Uitgever.

Naar aanleiding van punt 4—klachten—wordt het volgend voorstel van den Predikant van Utrecht, gesecondeerd door Oud. A. T. de Jager, met algemeene stemmen, aangenomen: Ondersteuning. Klachten.

"De Vergadering stappe van de verdere bespreking van dit punt af, aangezien er het vooruitzicht bestaat bij het begin van aanstaande jaar het vereenigde Kerkblad in het licht te zien, waarin, naar wij vertrouwen, alle tekortkomingen, die wij in ons Kerkblad betreuren, aangevuld zullen zien." Besluit.

Punt 5, re inteekening wordt voor kennisgeving aangenomen, zoo ook punt 6 re inkomsten en uitgaven. Inteekening.

Punt 7, handelende over de toekomst van "De Vereeniging," wordt goedgekeurd. Dit geschiedt ook met punt 8, handelende over dankbetuiging aan verschillende personen. Toekomst. Dankbetuiging.

Op uitnoodiging van den HoogEerw. Assessor richt de tegenwoordige Redacteur van het Kerkblad, Ds. E. Z. J. de Beer, die ook in de Vergadering is, een kort woord tot haar. Hij vertrouwt dat het steeds beter gaan zal met ons Kerkblad, zoowel van zijn kant als van den kant van de Kerk, die "De Vereeniging" op zoovele manieren ondersteunen kan.

Op voorstel van den Predikant van Krugersdorp wordt het verslag ter tafel nu in zijn geheel aangenomen, en dat met een woord van bizonderen dank aan de Commissie voor de Redactie. De Vergadering betuigt haar dank door op te staan.

Namens deze Commissie erkent de HoogEerw. Scriba de ontvangst van deze dankbetuiging.

De HoogEerw. Assessor geeft kennis (a) dat de overgeblevene Godsdienst verslagen, en voorts de verslagen van de afgevaardigden naar de Zusterkerken heden avond om half acht uur bij een Broederlijk Onderhoud (cf. Art. 106) gelezen en besproken zullen worden, en (b) dat de Moderatuur het zoo geregeld heeft dat het bezoek aan het Cullinan Fabriek op e.k. Zaterdag ochtend gebracht zal worden, en dat er dan op Zaterdag een namiddag zitting zal worden gehouden.

Op verzoek doet de Predikant van Krugersdorp het slotdankgebed, en wordt de Vergadering tot morgen ochtend op den gewonen tijd verdaagd.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

VEERTIENDE ZITTING.

DONDERDAG, 24 JUNI, 1909.

Bidstond. De Predikant van Belfast leidt den bidstond, en laat zingen Ps. 146:3,4, leest eenige versen uit 1 Kon. 18, en spreekt over vers 45. Na eenige gebeden, sluit men den bidstond met het zingen van Ps. 84:3.

Notulen. De Notulen worden gelezen, en na eene kleine verandering, goedgekeurd en onderteekend.

Afwezig. Afwezig zijn, met verlof, de Predikant van Schweizer-Reneke, die naar huis vertrokken is, en de Ouderling van Biljon van Johannesburg, en Ouderling D. S. Theron van Roodepoort.

Weer ter Vergadering. Ouderlingen L. Geldenhuys van Johannesburg Oost en H. P. Mostert van Fordsburg, zijn weer ter Vergadering verschenen.

De HoogEerw. Moderator deelt mede dat de heer Cullinan kennis heeft gegeven dat de speciale trein Zaterdag morgen om 9 ure naar Olifantsfontein vertrekken zal, en weer terug zal zijn te Pretoria om 1.4 n.m. Trein Cullinan.

De Vergadering besluit, naar aanleiding van een brief van het hoofd der Weverij School, die inrichting te bezoeken op Zaterdag e.k. des namiddags om 3 ure, en derhalve op dien dag geene zitting te hebben. Weverij.

Het tweede verslag van de Rechtscommissie wordt aan de orde gesteld, en gelezen zijnde door den Scriba der Commissie, den Predikant van Standerton, aangenomen, ter puntsgewijze behandeling. Tweede Verslag Rechtscommissie. Bijlage IX.

Onder punt 1, over beschrijvingspunt 18 (1), de Synode vragende hare opinie uit te spreken over het preeken van Zendelingen in de Kerk, adviseert de Commissie: "De Kerkeraad worde verwezen naar Bijlage I, grondslag IV, 3." Dit advies wordt met algemeene stemmen aangenomen, na eenige inlichtingen op vragen gedaan. Preeken van Zendelingen.

In het tweede gedeelte van dit beschrijvingspunt, vraagt de Kerkeraad een antwoord op de vraag: Wat is gelijkstelling ? Het antwoord der Commissie is: Gelijkstelling is het toelaten van kleurlingen als leden tot de blanke gemeenten in de Ned. Herv. of Geref. Kerk (Art. 3 (4)). Dit antwoord keurt de Synode goed met algemeene stemmen. Gelijkstelling

Onder punt 2, Beschrijvingspunt 35, van den Ring van Potchefstroom, vragende de wettiging van de handelwijze des Rings en der Ringscommissie in het aanstellen van meer dan drie leden der Ringszendingcommissie in strijd met Art. 73, adviseert de Commissie, het gevraagde toe te staan, omdat het blijkt dat het geschied is door een overzicht van Art. 73, en bij de ontdekking, eene Commissie van slechts drie leden benoemd werd, en wat gedaan is door de oude Commissie, in belang van Gods Koninkrijk, en niet herroepen kan worden. Dispensatie Ringszendingscommissie, Potchefstroom.

Ook het advies onder dit punt wordt aangenomen, en wel met algemeene stemmen.

Punt 3 bevat het advies der Commissie, over de vragen van den Predikant van Bloemhof onder beschrijvingspunt 47, over de verklaring van "Ouders" in Art. 119, en of de vader en moeder des kinds, volgens dat Artikel beiden moeten verschijnen? Verklaring "Ouders."

Onder "Ouders" wil de Commissie verstaan "Vader en Moeder" van het te doopen kind. Over de tweede vraag adviseert de Commissie dat het altijd in de macht van den Kerkeraad ligt, het Artikel toe te passen zooals het leest, doch het wordt ook overgelaten aan de discretie van den Kerkeraad om den vader of de moeder toe te laten den naam, van het te doopen kind, bij den leeraar op te geven.

Eene langdurige bespreking vindt plaats over de vraag hoe eigenlijk te handelen en komt men eindelijk, op voorstel van den Predikant en Ouderling van Zeerust tot het besluit, het advies der Commissie op dit punt aan te nemen.

Onvrede.

Het advies der Commissie, onder punt 4 over de vraag van den Kerkeraad van Schweizer-Reneke re menschen die niet tot den vrede willen geraken, wordt met algemeene stemmen aangenomen, en verwijst naar Matth. 18:15-17, en Art. 209.

Doopen Vondelingen.

Punt 5 handelt over beschrijvingspunt 55, van den Predikant van Jeppestown, re het doopen van vondelingen. De Commissie adviseert: Wanneer een vondeling door den Staat wettiglijk aan de pleegouders afgegeven wordt, zooals gewoonlijk geschiedt, en deze ouders leden der gemeente zijn, dan hebben zij recht, volgens het Formulier des Doops (zie derde vraag aan ouders gesteld), volgens Art. 120 der Kerkwet en de uitspraken van de Synode, te weten, de Nationale Synode 1578, en goedgekeurd door die van 1618 en 1619, en Geldersche van 1627, het kind te laten doopen.

Na eenige gedachtenwisseling over deze zaak, wordt het advies der Commissie met slechts twee tegenstemmen aangenomen.

Ambtsgewaad Predikanten.

De Commissie adviseert onder punt 6, over beschrijvingspunt 58, van den Kerkeraad van Ventersdorp, re het ambtsgewaad van Predikanten: Daar het van oudsher het gebruik was dat leeraars altijd in behoorlijk ambtsgewaad op den kansel verschenen zoo beveelt uwe Commissie aan, dat de HoogEerw. Synode het op het hart van de leeraren onzer Kerk zal drukken dit oud gebruik niet in onbruik te laten geraken. Met overgroote meerderheid van stemmen wordt dit advies aangenomen.

Punt 7 van het verslag, over beschrijvingspunt, 59, van den Kerkeraad van Amersfoort, zal in den namiddag aan de orde komen.

Om 11 ure is de diaken Klopper van Rustenburg met verlof, naar huis vertrokken.

Verdaging tot 2.30 n.m.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening te 2.30 n.m.

De HoogEerw. Moderator verklaart de Vergadering heropend om 2.30 n.m.

De HoogEerw. Assessor is afwezig met verlof Afwezig.

Punt 7 van het tweede verslag van de Rechtscommissie, komt aan de orde. Dit punt behandelt de vraag vervat in beschrijvingspunt 59: Welke stappen door den Kerkeraad genomen moeten worden tegenover gemeenteleden die door Gerechtshoven aan crimineele misdaden schuldig zijn bevonden? Crimineele misdadigers.

Het advies der Commissie is te verwijzen naar Artt. 209 en 234, waar het aan de discretie van Kerkeraden overgelaten is. Dit advies wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Punt 8 over beschrijvingspunt 61, bevat het advies der Commissie in verband met de vraag: Van welke Engelsche Kerkgenootschappen leden met attestaat in onze Kerk mogen toegelaten worden, zonder nader onderzoek, of bevestiging? Engelsche Kerkgenootschappen.

Het advies der Commissie wordt verworpen, en het volgend voorstel van de Predikanten van Zoutpansberg en Rustenburg aangenomen:

"De Kerkeraad van Amersfoort worde gewezen op Art. 3 (4) en Art. 5, onzer Kerkewet." Besluit

Het advies der Commissie, onder punt 9, over het verzoekschrift van den Br. lidmaat H. J. van der Merwe, re afbetaling harer kerkschulden door gemeenten, wordt aangenomen met algemeene stemmen. Het advies is dat zulke zaken bij de Ringen thuis behooren. Gemeente Schulden.

Punt 10. Onder dit punt beveelt de Commissie aan dat het verzoek van de Ringscommissie van Utrecht.—dat aan dien Ring dispensatie verleend worde om in 1910, in de maand Maart of April, te vergaderen, in stede van Januari of Februari, zooals bepaald in Art. 60—toegestaan worde. Op voorstel van de Predikanten van Ventersdorp en Erasmus wordt besloten deze aanbeveling aan te nemen, met dien verstande dat het niet beschouwd worde als precedens. Dispensatie Ring Utrecht Art. 60.

Huwelijk overledene vrouw zusters kind.

Punt 11. Met groote meerderheid van stemmen wordt het advies der Commissie aangenomen op de vraag: Hoe moet de Kerkeraad het huwelijk van een man met de dochter van zijne overledene vrouws zuster beschouwen? Is het volgens Gods Woord verboden of niet? Het advies is: Dat er volgens Gods Woord geen bezwaar is tegen het huwelijk van een man met zijne overledene vrouws zusters kind, en verwijst de Commissie verder naar de gronden waarop dit advies rust.

Verdeeling Swazieland

Opheffing Gem. Bremersdorp.

Punt 12. Op een verzoek van de Ringen van Utrecht en Lijdenburg re de opheffing der gemeente te Bremersdorp, en de verdeeling van Swazieland beveelt de Commissie aan: Dat het verzoek toegestaan worde, te weten, dat de gemeente Bremersdorp opgeheven zal worden,—het zuidelijk gedeelte van de gemeente gevoegd worde bij die van Piet Retief en dat het noordelijk gedeelte van Swazieland gevoegd worde bij eene mogelijk te stichten gemeente uit een deel van de gemeente Ermelo. De rivier Kompies de scheiding te moeten zijn tusschen Noord en Zuid Swazieland. Deze aanbeveling wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Hiermede is dit verslag afgehandeld, en wordt het met dank aangenomen.

Verdaging tot heden avond om 7.30 ure, na eene bekendmaking door den HoogEerw. Moderator dat het tweede Broederlijk Onderhoud Woensdag avond l.l., gehouden werd, over de verslagen van de Ringen Potchefstroom en Hartebeestfontein, en van de afgevaardigden naar de Ned. Geref. Kerken in de Kaap Kolonie en den Oranje Vrijstaat.

AVONDZITTING.

Heropening om 7.30 n.m.

In afwezigheid van den HoogEerw. Moderator, neemt de HoogEerw. Assessor den Voorzitersstoel in.

Verkiezing leden R.N.G.K.

Aan de orde wordt gesteld de verkiezing van drie leden, om, tezamen met de Moderatuur, de Kerk te vertegenwoordigen op den Raad der Ned. Geref. Kerken in Zuid-Afrika.

De Vergadering besluit dat de wet zoo verstaan moet worden, dat alleen leden der Synode verkiesbaar zijn.

Gekozen worden, Ouderling L. Geldenhuijs en de Predikanten van Krugersdorp en Jeppestown.

Het verslag der Commissie over de Fondsen wordt nu aan de orde gesteld, en gelezen zijnde door den Scriba der Commissie, den Predikant van Bethal, wordt het aangenomen, om puntsgewijze te behandelen. Verslag Com. over Fondsen Bijlage XVIII.

De inleiding, melding makende van de stukken der Commissie ter hand gesteld, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt I (1) beveelt aan het verslag van den Quaestor Synodi puntsgewijze te behandelen. Dit wordt door de Vergadering aangenomen. Punt I (1) en Quaestors verslag.

Punten 1 en 2 van het Quaestors verslag worden voor kennisgeving aangenomen. Punten 1 en 2 Quaestors verslag.

Punt I (2) van het verslag van de Commissie over de Fondsen wordt aangenomen, en wordt punt 2, b, van het Quaestors verslag, alsmede het verslag van de Finantieele Commissie, als afgehandeld beschouwd. Pun- I (2) Punt 2, b, Quaestors Verslag, en Finantieel verslag.

Punt I (3) van de Commissie over de Fondsen, en punt 2, c van het Quaestors verslag, over het Fonds voor Hulpbehoevende Gemeenten, worden tezamen behandeld. Punt I (3) Punt 2, c, Quaestors en verslag re Hulpbehoevende gemeenten.

Nadat er eenige inlichtingen zijn gegeven, is het tijd geworden om te verdagen.

Morgen zal aan de orde gesteld worden het verslag van de Commissie voor Arme Blanken. Morgen verslag Arme Blanken.

De Predikant van Vrijheid doet het dankgebed. Bijlage XXI.

Verdaging tot morgen om 9.30 v.m. Verdaging.

H. S. Bosman, Moderator.

D. P. Ackerman, Assessor.

A. J. Louw, Actuarius.

Paul Nel, Scriba.

VIJFTIENDE ZITTING.

VRIJDAG 25 JUNI, 1909.

Onder leiding van den Predikant van Hartebeestfontein komt men op den gewonen tijd samen tot 't gebed. De voorganger laat zingen Gez. 93:1, leest 2 Petr. 3:1-14, en spreekt naar annleiding van 2 Petr. 3:13. Na eenige gebeden wordt Gez. 77:1 en slotte gezongen. Bidstond.

Opening. Te 9.30 v.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend.

Notulen. De Notulen van de vorige zitting worden gelezen, na een enkele correctie goedgekeurd en geteekend.

Presentielijst. De Predikant van Makwassie is afwezig met verlof, en Oud. D. P. Cronje is met verlof voor goed naar huis vertrokken.

Verslag Com. Arme Blanken. Bijlage XXI. Door den HoogEerw. Moderator wordt aan de orde gesteld het rapport van de Commissie voor Arme Blanken (cf. Schema van Werkzaamheden IV). Gelezen zijnde wordt het aangenomen om punt voor punt behandeld te worden.

Arbeidskolonie. Punt I, handelt over het verslag van de Synodale Commissie voor Arme Blanken. Dit verslag van deze Synodale Commissie wordt ook aan den HoogEerw. Moderator overhandigd en ligt voor de Vergadering terwijl dit eerste punt van het rapport ter tafel onder behandeling is.

Adviseerende stem. Op verzoek van den Predikant van Middelburg keurt de Vergadering het eenparig goed dat de Heeren A. H. Malan en J. de Clercq zitting met adviseerende stem mogen nemen, zoolang het verslag van de Synodale Commissie voor Arme Blanken, waarvan zij ook leden zijn, onder behandeling zal zijn. De Heer A. H. Malan, die tegenwoordig is, neemt vervolgens dan ook zitting.

Werk goedkeuren. Punt I (1) behelst het advies dat het werk door de Synodale Commissie voor Arme Blanken gedaan goedgekeurd zal worden.

Nadat ettelijke sprekers het woord gevoerd hebben wordt het volgend voorstel van den Predikant van Krugersdorp, gesecondeerd door dien van Roodepoort met slechts één tegenstem aangenomen :

Besluit. "Deze Synode met veel belangstelling en bewondering het volledige rapport harer Commissie voor de Arbeidskolonie gehoord hebbende, keurt de handelwijze van deze Commissie goed, overtuigd zijnde, dat zij, onder al de moeilijke omstandigheden, haar best gedaan heeft."

Niet overnemen. In punt I (2) wordt geadviseerd dat de Kerk deze onderneming voor het tegenwoordige van de HoogEd. Regeering niet overnemen zal.

Na grondige bespreking van dit punt wordt de aanbeveling der Commissie met eenparige stemmen aangenomen.

In punt I (3) beveelt de Commissie aan dat met het oog op de latere overname door de Kerk, het werk intusschen op denzelfden voet als voorheen zal worden voortgezet. Gelijk als bij de twee vorige punten, zoo ontbreekt het ook hier niet aan sprekers. Met het grootste belang in het heil van onze armen in 't algemeen wordt over de Arbeidskolonie en haar toekomst gesproken. Hoe voortgaan?

Terwijl dit punt nog onder behandeling is, is het tijd geworden om te verdagen. Alleenlijk wordt nu nog, voor de vergadering, op een onbestreden motie van den HoogEerw. Scriba, besloten heden namiddag een halfuur langer dan gewoonlijk te zitten.

NAMIDDAG ZITTING.

Te 2.30 verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend. Heropening.

De Vergadering gaat nu voort met de behandeling van het punt dat voor de verdaging aan de orde was, en eindelijk wordt het volgend voorstel van den Predikant van Fordsburg, gesecondeerd door Oud. H. P. Mostert, met algemeene stemmen aangenomen: Verslag Com. Arme Blanken. Bijlage XXI.

"De Vergadering, na genoegzame informatie ingewonnen te hebben, besluite het advies van de Commissie aan te nemen en met de Arbeidskolonie voort te gaan, in de overtuiging dat zij reeds een middel geweest is velen van onze armen tijdelijk, zedelijk en geestelijk te helpen. Zij wil hare dankbaarheid jegens onze Regeering uitspreken, die met hare gulle hulp onze Commissie in staat gesteld heeft te doen wat zij gedaan heeft." Besluit.

De aanbeveling in Punt I (4) van het rapport ter tafel vervat, luidt als volgt: De Kerk zorge voor minstens het salaris van den Superintendent, overeenkomstig den wenk der Commissie. Hieromtrent wordt het volgend voorstel van den tweeden Predikant van Pretoria en Oud. B. J. Stander, met meerderheid van stemmen, het besluit der Vergadering: Meer hulp.

"De aanbeveling van de Commissie re het punt aan de orde, worde aangenomen, en deze HoogEerw. Vergadering vertrouwt dat elke gemeente het hare zal doen, om de collecten zoo groot te maken dat er minsten £300 jaarlijks gevonden zal worden." Besluit.

Waar dit eerste punt handelende over het verslag van de Synodale Commissie voor armen Blanken nu in zijn geheel afgehandeld is, wordt het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius ingediend, door den tweeden Predikant van Pretoria gesecondeerd, en door de Vergadering met algemeene stemmen aangenomen:

Besluit. "De vergadering gehoord hebbende het belangrijke en uitvoerige rapport van de Commissie voor Arme Blanken, spreekt, met dankbetuiging aan deze Commissie, haar vreugde uit over het goede en groote werk dat zij in verband met de Arbeidskolonie te Lagersdrift gedaan heeft. Verder, daar de Vergadering verstaan heeft dat het personeel op de Arbeidskolonie met veel opoffering en toewijding zich aan het belang der Kolonisten heeft gegeven, zoo wordt aan den HoogEerw. Scriba opgedragen den dank der Synode in geschrift aan den Superintendent en zijn staf toe te brengen. In deze dankbetuiging zal ook niet vergeten worden de dames en andere personen die met veel liefde, in belang van 't tijdelijke en geestelijke heil der inwoners van de Arbeidskolonie, gearbeid hebben. De Vergadering gevoelt tevens dat zij veel dank jegens den Heer verschuldigd is dat de slachtoffers aan de malariakoorts dit jaar niet meer zijn geweest, alsook dat het leven van den Superintendent, die zoo ernstig krank was, gespaard is. Eindelijk bidt de Vergadering dat de Kerk de zaak der Arbeidskolonie ter harte moge nemen bij wijze van voorbidding, belangstelling en bijdragen."

Punt II van het rapport ter tafel heeft te doen met beschrijvingspunt 45, van den Predikant van Klerksdorp, en dat op het oog heeft de geestelijke bearbeiding van de spoorweg arbeiders die tot onze Kerk behooren.

Daar dit punt nog niet afgehandeld is en het al tijd geworden is om te verdagen, geeft de HoogEerw. Moderator kennis dat men Maandag ochtend met dit rapport, en bij name met dit punt, zal voortgaan.

Het verslag van de Commissie van Waakzaamheid (cf. Schema van Werkzaamheden II, 1) wordt nu gelezen en overhandigd aan de Commissie voor Onderwijs en Opvoeding.

Na eene herinnering aan de viering van het

Heilig Avondmaal heden avond om half acht uur, en aan de bezoeken die morgen worden afgelegd, doet Oud. N. J. Vermaak van Krugersdorp, op verzoek het slotdankgebed.

H. S. BOSMAN, Moderator.
D. P. ACKERMAN, Assessor.
A. J. LOUW, Actuarius.
PAUL NEL, Scriba.

ZESTIENDE ZITTING.

MAANDAG, 28 JUNI, 1909.

De Predikant van Amersfoort gaat voor, in den bidstond, die om 9 v.m. een aanvang neemt. Hij laat zingen Gez. 79:6, leest Efeze 3:14 en volgende versen, alsook Jac. 4:3, over hetwelk hij kortelijks spreekt. Na eenige gebeden, sluit men den bidstond met het zingen van Ps. 25:7. Bidstond.

Om 9.30 v.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend. Heropening.

De Notulen worden gelezen, goedgekeurd en onderteekend. Notulen.

Afwezig zijn: Met verlof, diaken Winterbach van Lijdenburg. diaken Wicht van Pretoria, Ouderling van Staden van Waterberg, de Predikant van Roossenekal, en die van Johannesburg Oost, Ouderling Mostert van Fordsburg, diaken Gouws van Jeppestown en Ouderling Wentzel van Germiston. Presentielijst.

De HoogEerw. Moderator draagt een voorstel van de Moderatuur, om de werkzaamheden zoo in te deelen, dat de Vergadering niet langer dan tot Donderdag e.k. behoeft te zitten, als onbestreden motie, voor, en wordt dit met algemeene stemmen aangenomen, met dien verstande dat de sluitingsrede, desnoods, Woensdag avond e.k. uitgesproken zal worden.

Het verslag van de Commissie over Arme Blanken, punt II, over beschrijvingspunt 45, re de bearbeiding onzer leden die op den Spoorweg arbeiden, komt weer aan de orde. Na nog wat bespreking wordt, op voorstel van de Predikanten van Johannesburg en Belfast als volgt, met groote meerderheid van stemmen besloten: Verslag Com. Arme Blanken. Bijlage XXI.

Besluit. "De Vergadering neme het advies der Commissie op het punt aan de orde niet aan, maar late het aan de Synodale Commissie over handelend in deze zaak op te treden."

Over punt III, met betrekking tot beschrijvingspunt 69, van den tweeden Predikant van Pretoria, geeft deze inlichting, en na nog wat bespreking, besluit de Vergadering op voorstel van den Scriba en Assistent-Scriba, de zaak bij de bespreking te laten, en het advies der Commissie niet aan te nemen. Dit beschrijvingspunt vraagt de HoogEerw. Synode om den toestand van leden onzer Kerk, die nooit of bijna nooit naar Gods Huis komen en de Heilige Sacramenten verwaarloozen, in ernstige overweging te nemen.

Punt IV bevat het advies der Commissie in zake het verzoek der Kerk in de Kaap Kolonie om hulp in de bearbeiding der gemeenten in Rhodesia. Hierover vindt er eenige bespreking plaats, doch, hoewel de Synode gaarne zoude willen helpen, kan zij, met het oog op het vele dat zij in dezen doen moet, tot geen ander besluit komen, dan het advies der Commissie, onveranderd aan te nemen. Dit geschiedt op voorstel van den Ouderling van Hartebeestfontein en den Ouderling van Zeerust, en wel met overgroote meerderheid van stemmen.

Het advies der Commissie, onder punt V in zake het verzoek van de Zuid-Afrikaansche Vrouwen Federatie, haar te ondersteunen in verband met het Reddingshuis te Pretoria, wordt met slechts een tegenstem, aangenomen.

Hiermede is het geheele verslag afgehandeld, en wordt het, met dank aan de Commissie aangenomen.

Verslag Commissie Fondsen, en Quaestor Synodi. Bijlage XVIII.

Aan de orde wordt nu weer gesteld punt I (3) van het verslag van de Commissie over de Fondsen en daarmede ook punt 2 (c) van het verslag van den Quaestor Synodi. Beide verslagen handelen, onder deze punten, over het Hulpbehoevende Gemeenten Fonds.

Over deze zaak wordt er met ernst gesproken, en met nadruk gewezen op de noodzakelijkheid dit Fonds veel meer te ondersteunen dan in het verleden.

Verscheidene voorstellen komen ter tafel, waarvan het volgende van den Predikant en Ouderling Mocke, van Potchefstroom, met groote meerderheid van stemmen wordt aangenomen:

"Het punt aan de orde worde goedgekeurd, en aan de verschillende Ringscommissies opgedragen speciale collectanten in elk Ringsressort te benoemen om voor deze gewichtige zaak te collecteeren. Besluit.

Punt 1 (4) van het verslag der Commissie over Fondsen en 2 (d) van dat van den Quaestor Synodi, handelen over het 4de Professors Fonds. Het advies der Commissie wordt aangenomen met algemeene stemmen.

Punt 1 (5) verslag der Commissie over de Fondsen en 2 (e) van den Quaestor Synodi, moeten overstaan tot de behandeling van het verslag van de Normaalschool Commissie, aan de orde komt.

Punt 1 (b) handelt over punt 3 van het verslag van den Quaestor Synodi re het auditeeren der der boeken van den Quaestor overeenkomstig Art. 255, hetgeen geschied is, en wordt dit punt voor kennisgeving aangenomen.

Onder punt 1, (7), dat handelt over punt 4 van het verslag des Quaestors, re statistiek der gemeentelijke fondsen, baten en schulden, adviseert de Commissie dat de Staten in Art. 46 (5) en andere noodige Staten in handen van den Quaestor gesteld worden. Het advies der Commissie wordt aangenomen, en wordt het der Commissie van Revisie opgedragen de noodige wetsverandering in verband hiermede voor te stellen.

Verdaging tot 2.30 des namiddags.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening om 2.30 n.m.

Punt II, (a), van het verslag der Commissie voor de Fondsen, waaronder de Commissie adviseert dat de gevraagde dispensatie aan de gemeente Barberton, wat achterstallige collecten betreft, en vervat in beschrijvingspunt 3, toegestaan worde, wordt met algemeene stemmen aangenomen. Verslag Commissie Fondsen. Bijlage XVIII.

Punt II, 3 re beschrijvingspunt 41, omtrent het benoemen eener Commissie door elken Ring om inzage te nemen in de Kerkelijke Registers en Boeken der gemeente in wier midden de Ring vergadert, wordt aangenomen, en naar de Commissie van Revisie verwezen ter behoorlijke formuleering als wetsartikel.

Onder punt II, (c), adviseert de Commissie beschrijvingspunt 42 re reiskosten van leden des Rings, niet aan te nemen. Hiermede vereenigt de Vergadering zich.

Het antwoord der Commissie op beschrijvings punt 44, onder punt II, (d), wordt goedgekeurd. met dien verstande dat twee-vijfden van de werkelijk ontvangene leges gestort worden als heffingen.

Punt II, (e) en (f), over beschrijvingspunten 50 en 56. De Commissie adviseert dat beschrijvingspunt 56, re het niet vorderen van leges voor certificaten van lidmaatschap, waar leden zich van de eene naar eene andere gemeente onzer Kerk begeven, aangenomen worde. Deze aanbeveling wordt aangenomen met dien verstande dat "onze Kerk" ziet op de Gefedereerde Kerken.

Het advies der Commissie onder punt II, (g), over beschrijvingspunt 60 wordt met algemeene stemmen aangenomen, en alzoo, dat beschrijvingspunt verworpen.

De Commissie beveelt aan onder punt II, h, naar aanleiding van beschrijvingspunt 65, Art. 60 te wijzigen en in plaats van Januari of Februari, te lezen Maart of April. Deze aanbeveling wordt verworpen en besloten de wet onveranderd te laten.

Punt III, (1) Verzoekschrift der weduwe van wijlen Ds. J. L. du Preez, om ondersteuning uit het Predikanten Weduwen Fonds. Met diep medelijden, met de weduwe zuster, wordt over deze zaak gesproken, en eindelijk het volgend voorstel van de Predikanten van Jeppestown en Roodepoort, met meerderheid van stemmen aangenomen:

Besluit. "De Synode neme het advies van de Commissie re het punt aan de orde niet aan, maar drage het aan den Quaestor Synodi op zich in correspondentie te stellen met het Kaapsche Predikanten Weduwen Fonds, en de drie pensionarissen, om, indien mogelijk te verkrijgen dat de som, die met de ineensmelting der Kaapsche en Transvaalsche Predikanten Weduwen Fondsen aan de drie weduwen wordt uitbetaald, zoo verdeeld worde dat ook de weduwe van wijlen Ds. du Preez een jaarlijksch pensioen krijge, mits de andere weduwen niet minder krijgen dan nu, met dien verstande dat de Predikant van Potchefstroom, onderneme, totdat de Kaapsche Synode antwoord geeft re de opname van de weduwe du Preez, als deelhebster aan 't Predikanten Weduwen Fonds, om jaarlijks voor haar te doen collecteeren."

Punt III (2) re het verzoekschrift van de Zusters Vereeniging te Pretoria, ondersteuning vragende om Ds. A. P. Kriel, Directeur van het Kin

der Tehuis te Langlaagte, in staat te stellen, wegens den toestand zijner gezondheid, een uitstapje naar Europa te doen. De Ccmmissie beveelt aan dat de Vergadering opdracht geve dat er door middel van de Kerkeraden eene collecte van minstens £4.10 van elke gemeente, gemiddeld, gevraagd worde. Op voorstel van de Predikanten van Jeppestown en Klerksdorp, besluit de Vergadering dit advies aan te nemen met de volgende wijzigingen: "De Synode verzoeke de Kerkeraden."

Hiermede is dit verslag afgehandeld, behouders punt I (5) dat moet overstaan totdat het verslag van de Commissie voor de Normaalschool behandeld wordt.

Verslag Com. Onderwijs en Opvoeding. Bijlage XXII.

Het eerste verslag van de Commissie voor Onderwijs en Opvoeding komt aan de orde, en gelezen zijnde door den Scriba der Commissie, de Predikant van Bloemhof, aangenomen ter puntsgewijze behandeling.

Punt I A en B met de onderdeelen, re de stukken in behandeling genomen, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt II (a) over beschrijvingspunt 1, van den Ring van Utrecht, re het bezoeken van Roomsche scholen door kinderen behoorende tot onze Kerk, lokt eene ernstige bespreking uit, vooral de Predikant van Ventersdorp, die ondervinding heeft van Roomsche scholen, en wat er plaats vindt, waarschuwt met allen ernst tegen het bezoeken dier scholen door onze kinderen.

Het advies der Commissie, vervat onder paragrafen gemerkt 1, 2 en 3, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Punt II (b), beschrijvingspunt 5, van den Predikant van Klerksdorp. De Commissie beveelt aan dat de Commissie van Waakzaamheid de moeilijkheden vermeld in dat beschrijvingspunt, zoo spoedig mogelijk onder de aandacht der Regeering brenge. Dit advies wordt aangenomen.

Punt II (c) en (d) handelt over beschrijvingspunten 62 en 67, re het zingen van Psalmen, Gezangen en Geestelijke Liederen, wijl beschrijvingspunt 67 ook melding maakt van de bevordering van het Bijbel Onderwijs, op onze Hoogere en Lagere Scholen, en de logieshuizen in verband daarmede.

Het blijkt dat te Rustenburg wegens moeilijkheden over het zingen van Gezangen en Geestelijke Liederen, het zingen nu geheel belet is in de school aldaar.

Met warmte wordt er over deze zaak gesproken.

Onder het spreken is het tijd geworden om te verdagen.

Verdaging tot den avond om 7.30.

AVOND ZITTING.

Heropening om 7.30 n.m.

Verslag Com. Onderwijs en Opvoeding. Bijlage XXII.

Punt II, A (c) en (d) van het verslag der Commissie over Onderwijs en Opvoeding, re beschrijvingspunten 62 en 67, komt weer aan de orde. Met ernst en kracht wordt weer over deze zaak gesproken. Men wijst erop dat wij de rechten van anderen willen eerbiedigen, doch eischen ook wat ons rechtmatig toekomt. Eindelijk wordt het volgend voorstel van de Predikanten van Klerksdorp en Middelburg met overgroote meerderheid van stemmen aangenomen:

Besluit.

"Het advies van de Commissie op het punt aan de orde worde niet aangenomen, maar de zaak, waarop de beschrijvingspunten doelen, worde ter behartiging aan de Synodale Commissie overgegeven die de noodige opdrachten aan Kerkeraden en Schoolcommissies (waar doenlijk) geven kan hoe te handelen en zelf handelend kan optreden met de Regeering, naar den eisch en de zienswijze der Synode."

Punt II, A, (c) bevat het advies der Commissie over beschrijvingspunt 68 van den tweeden Predikant van Pretoria, de Synode verzoekende de noodige stappen te nemen, opdat bij de Universiteits examina, zoowel de Hollandsche taal als de Zuid-Afrikaansche Geschiedenis hare rechten verkrijgen. Andermaal wordt er met gloed over deze zaak gesproken, en meent men dat wij eenvoudig onze rechten moeten eischen. Het advies der Commissie dat er een sterk schrijven door de Synodale Commissie aan den Universiteits Raad gericht worde, wordt aangenomen, met bijvoeging der woorden: "en naar bevind van zaken handelend op te treden".

Punt II, B, handelt over beschrijvingspunt 72, re het antwoord der Ringen op de vraag: Wat kan gedaan worden om de kennis van Gods Woord, en de leer en geschiedenis der Kerk, bij onze jonge menschen aan te kweeken, en te vermeerderen?

Het advies der Commissie is vervat in 5 punten. Punten 1, 2, 3 en 4 worden aangenomen, Punt 5 wordt naar de Synodale Commissie verwezen ter verdere behartiging.

Hiermede is dit verslag afgehandeld, en wordt het met dank aangenomen.

Om 2.30 n.m. is de Predikant van Middelburg weer ter vergadering verschenen, alsook de Predikant van Johannesburg Oost.

De HoogEerw. Moderator maakt bekend dat hij morgen een paar uur afwezig zijn zal, en daar de HoogEerw. Assessor ook met verlof afwezig is, verzoekt hij den Predikant van Lijdenburg overeenkomstig Art. 24 (7), den Voorzittersstoel te bekleeden.

De Br. Ouderling Wessels van Amersfoort doet het slotgebed, en de HoogEerw. Moderator verdaagt de Vergadering tot den volgenden morgen om 9 ure.

H. J. Neethling, Wd. Moderator.
A. J. Louw, Actuarius,
Paul Nel, Scriba.

ZEVENTIENDE ZITTING.

DINSDAG, 29 JUNI, 1909.

Te 9 uur v.m. komt men samen tot 't gebsd onder leiding van den Predikant van La Rochelle, die Gez. 93:2-3 laat zingen, Rom. 8:1-9 leest, en eenige inleidende gedachten naar aanleiding van Rom. 8:5 uitspreekt. Na eenige gebeden wordt Gez. 81:5 ten slotte gezongen. Bidstond.

Te 9.30 v.m. wordt de Vergadering heropend verklaard door den Predikant van Lijdenburg, die overeenkomstig (Art. 24 (7)) den Voorzittersstoel bekleedt. Opening.

De Predikant van Makwassie is weer ter Vergadering verschenen. Presentielijst.

De Notulen van de vorige zitting worden gelezen, goedgekeurd en geteekend. Notulen.

Verslag Commissie over de Zending Bijlage XXIV.

Aan de orde wordt gesteld het rapport van de Commissie over de Zending (cf. Schema van Werkzaamheden, deel III). Gelezen zijnde wordt het aangenomen om punt voor punt behandeld te worden. Op verzoek neemt de Vergaderng 't eerst in behandeling het tweede deel van dit rapport dat te doen heeft met het verslag van het Bestuur voor de Zending onder Israel.

Zending onder Israel. De heer P. Cohen.

Aan den heer P. Cohen, den Evangelist onzer Kerk onder Israel, wordt zitting met een adviseerende stem verleend zoolang dit deel van het Commissierapport onder behandeling zal zijn.

Een Bestuur.

Punt 1 (a) en (b) handelt over het gemeenschappelijk Bestuur om de Gefedereerde Kerken te vertegenwoordigen. Hieromtrent wordt op voorstel van den HoogEerw. Actuarius en den Predikant van Potchefstroom met algemeene stemmen besloten:

Besluit.

"Het punt aan de orde worde niet aangenomen maar de zaak in handen van ons Bestuur gelaten."

Werkkring.

Punt 2 over den werkkring wordt voor kennisgeving aangenomen.

De heer T. Gelbart.

Met betrekking tot punt 3 (a), handelende over den Evangelist T. Gelbart, neemt de Vergadering met eenparige stemmen het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius, gesecondeerd door Ouderling G. P. Swart, aan :

Besluit.

"Het punt aan de orde worde in zooverre aangenomen dat de heer Gelbart voor rekening van onze Kerk zal blijven arbeiden tot in October; intusschen zal ons bestuur met de Synodale Commissie der Kaapsche Kerk onderhandelen om te zien of die Kerk genoemden heer niet voor haar rekening zal aanhouden.

Verlof

Beter bekend maken.

Punt 3 (b) re verlof aan den heer P. Cohen en punt 4 (a) en (b) re meerdere bekendstelling van dit werk onder Israel, worden voor kennisgeving aangenomen.

Zondag.

Met betrekking tot punt 4 (c) over het prediken over dit werk en een voorstel om op gemelden Zondag de collecten voor dit werk te doen geschieden, wordt, op voorstel van Ouderling A. T. de Jager en den Predikant van Klerksdorp besloten :

Besluit.

"De aanbeveling der Commissie worde aangenomen behalve die omtrent de collecte."

De aanbeveling der Commissie in punt 5 vervat re nadruk leggen op de noodzakelijkheid van een eigen gebouw te verkrijgen, wordt aangenomen. Gebouw.

Punt 6 handelt over het finantieel verslag, dat hier nu ook wordt voorgelezen. Dit punt wordt voor kennisgeving aangenomen. Finantieel.

Punt 7 (a) re zegen op het werk wordt voor kennisgeving aangenomen. Zegen op werk.

Punt 7 (b) re het bijeenvergaderen van bekeerde Joden wordt goedgekeurd. Bekeerde Joden.

Beschrijvingspunt 39 (a) heeft te doen met het Predikanten Weduwen Fonds. De aanbeveling hier over wordt aangenomen. P. W. Fonds

De Predikant van Johannesburg dient nu een voorstel in re het tot stand brengen van een Israelitisch Christelijke Kerk, dragende een kenmerkend echt Joodsch karakter. Het voorstel wordt door den Predikant van Rustenburg gesecondeerd, doch daar de Vergadering blijkbaar van oordeel is dat dit voorstel thans niet met recht ter tafel gebracht kan worden, trekken de indieners, met verlof der Vergadering, hun voorstel terug.

De heer P. Cohen spreekt de Vergadering nu over zijn ernstig en belangrijk werk kortelijks toe, en wordt voor zijn toespraak door den HoogEerw. Voorzitter bedankt. De heer P. Cohen.

Waar het verslag van het Bestuur voor de Zending onder Israel thans afgehandeld, is, wordt besloten het in zijn geheel met dank aan te nemen.

Het eerste deel van het verslag van de Commissie voor de Zending komt nu aan de beurt.

Deel A van dit verslag handelt over het verslag van de Synodale Zending Commissie. Synodale Sending Commissie, A. Bijlage XXIV.

Het gerapporteerde onder punt 1 met zijn onderafdeelingen (a), (b) en (c) re uitbreiding naar Portugeesch Nyasaland, wordt goedgekeurd. Portugeesch Nyasaland.

Punt 2 over statistiek wordt voor kennisgeving aangenomen. Statistiek.

Punt 3 (a) doet rapport over het werk van dezen Ring, vooral in Compounds. Potchefstroom.

Terwijl men hierover bezig is, is het tijd geworden om te verdagen.

NAMIDDAG ZITTING.

Heropening — De HoogEerw. Moderator, die weer tegenwoordig is, verklaart de Vergadering te 2.30 n.m. heropend.

Compounds. — Punt 3 (a) re het werk door den Ring van Potchefstroom gedaan is weer aan de orde. Het alhier gerapporteerde wordt door de Vergadering goedgekeurd.

Rustenburg. — Punt 3 (b) over den Ring van Rustenburg wordt voor kennisgeving aangenomen.

Lijdenburg. — Punt 3 (c) over Eerw. T. J. A. Mare wordt niet aangenomen.

Met betrekking tot punt 3 (c) re zekere gemeenten in den Ring van Lijdenburg wordt het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius gesecondeerd door den HoogEerw. Scriba, aangenomen :

Besluit. — "Betrekkelijk het punt aan de orde draagt deze Vergadering het aan den Scriba der Synodale Zending Commissie op, een schrijven te richten aan de betrokkene Rings Zendings Commissie om haar aandacht aan deze zaak te geven."

Punt 3 (c) 3 re Secoecoeniesland wordt voor kennisgeving aangenomen.

Utrecht H. B. fontein — Met betrekking tot punten 3 (d) en (e) over den Ring van Utrecht en dien van Hartebeestfontein respectievelijk, wordt, op voorstel van den HoogEerw. Actuarius en den Predikant van Potchefstroom als volgt besloten :

Besluit. — "Betrekkelijk het punt aan de orde drage deze Vergadering het aan de Synodale Zending Commissie op (a) een schrijven in het officieele orgaan der Kerk te plaatsen de gemeenten der Kerk aanmoedigende om ruimer bij te dragen voor de Zendingkas; en (b) in overleg met den Ring van Hartebeestfontein, te zien of de bijdrage nu aan dien Ring gegeven, niet aan de Zendinggemeente te Vrijheid gegeven kan worden."

De bespreking van punt 4, handelende over het opwekken van meerdere belangstelling in de Zending, brengt het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius en den HoogEerw. Scriba voor de Vergadering :

"In verband met het punt aan de orde spreekt de Vergadering hare blijdschap uit over de groote uitbreiding van het Zendingwerk en de vermeerderde bijdragen daarvoor opgebracht. Voorts draagt zij het aan de Synodale Zendingcommissie op met den Zending Secretaris der Kaapsche Kerk in onderhandeling te treden, om te vernemen of hij en andere leeraren zouden kunnen overkomen om een Zendings kruistocht te ondernemen, en dan een reisplan voor zoodanige afgevaardigden op te trekken." Besluit.

Dit voorstel wordt met eene groote meerderheid van stemmen aangenomen.

Punt 5 re Regeeringshulp wordt voor kennisgeving aangenomen. Regeeringshulp.

Deel B van het rapport ter tafel behandelt zekere beschrijvingspunten. Beschrijvingspunten. B.

Met betrekking tot (a) re Zending archief wordt het volgend voorstel van Oudd. D. J. Louw en J. F. Naude aangenomen : Zending Archief.

"Het advies der Commissie worde niet aangenomen maar aan Art. 141 worde een vierde onderdeel toegevoegd luidende als volgt: Het verzorgen van het Zendings archief door het benoemen van een Zendeling of een anderen bevoegden persoon, die als Zending Archivarius zal optreden, en die zijne plichten zal vervullen overeenkomstig de voorschriften van den Archivarius Synodi naar omstandigheden gewijzigd." Besluit.

Te vijf uur in den namiddag wordt de Vergadering verdaagd.

AVOND ZITTING.

Te 7.30 n.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering heropend.

Aan de orde wordt gesteld beschrijvingspunt (b) handelende over het geven van demissie aan Zendelingen. De aanbeveling der Commissie hierover wordt aangenomen. Demissie aan Zendelingen.

Het advies van de Commissie met betrekking tot beide deelen van Beschrijvingspunt (c), handelende over Art. 142 (1) en Art. 142 (5) (b) respectievelijk, wordt aangenomen. Art. 142.

Zoo ook wordt het advies met betrekking tot beide deelen van beschrijvingspunt (d) re Art. 143 goedgekeurd. Art. 143.

Art. 143. Beschrijvingspunt (e) heeft drie onderdeelen die alle drie met Art. 143 te doen hebben. Het advies der Commissie over de eerste twee onderdeelen wordt aangenomen. Dit geschiedt ook met betrekking tot het advies re het derde onderdeel zullende de bijvoeging echter als volgt lezen: "welke afschriften naar den Zending. Archivarius gezonden zullen worden ter bewaring."

Art. 144. Het voorstel van de Commissie om Art. 144 (6) te wijzigen, zooals in beschrijvingspunt (f) gevraagd wordt, wordt goedgekeurd.

Art. 145 (2). Re beschrijvingspunt (g) besluit de vergadering de volgende woorden bij Art. 145 (2) te voegen: "Voorstanders mogen aan de gemeente met een gepaste toespraak worden voorgesteld."

Art. 147. Beschrijvingspunt (h) verlangt dat er een zekere verandering in Art. 147 zal worden aangebracht. Met slechts twee tegenstemmen wordt het advies der Commissie als volgt gewijzigd aangenomen: Art. 147 leze als volgt: "Het wordt aan de leden van Zendinggemeenten opgedragen een vaste jaarlijksche bijdrage van 5/- voor ieder mannelijk lidmaat en 2s.6d. voor elk vrouwelijk lidmaat te storten in de kas hunner respectieve gemeenten tot instandhouding van het werk des Heeren enz."

Art. 149 (6) Met betrekking tot beschrijvingspunt (1) re Art. 149 (6) wordt het volgend voorstel van den Predikant van Jeppestown, geseçondeerd door dien van Amersfoort met eene groote meerderheid van stemmen aangenomen:

Besluit. "Het advies der Commissie re het punt aan de orde worde aangenomen met de volgende wijziging: Art. 149 (6) leze als volgt: "Vacante gemeenten die niet volgens overeenkomst bijdragen tot het salaris van den Zendeling, worde enz. (Art. 184 naar eisch veranderd met £15 in plaats van £30).

Assessor. Hier, te 8.30 n.m. komt de HoogEerw. Assessor weer ter Vergadering.

Art. 150. De aanbeveling van de Commissie re verandering van Art. 150 naar beschrijvingspunt (j) wordt aangenomen.

Art. 154. Beschrijvingspunt (k). Het advies der Commissie re Art. 154 wordt voor kennisgeving aangenomen.

Transvaal Vrouwen Zending Vereeniging. De aanbeveling van de Commissie re beschrijvings punt (1) handelende over de Transvaal Vrouwen Zending Vereeniging wordt algemeen aangenomen.

Het door de Commissie omtrent beschrijvingspunt (m) re Art. 154 gerapporteerde, wordt voor kennisgeving aangenomen. Art. 154.

Beschrijvingspunt (n). De aanbeveling dat aan het verzoek van den Ring van Potchefstroom, re verandering van Art. 73 voldaan zal worden, wordt aangenomen. Art. 73.

Het advies der Commissie re beschrijvingspunt (o) met zijn beide onderdeelen, die over Zusters Zending Vereenigingen en andere vereenigingen handelen, wordt aangenomen. Zending Vereenigingen.

Hier wordt nu een woord van waardeering door den HoogEerw. Moderator en eenige andere leden omtrent het werk van de Transvaal Vrouwen Zending Vereeniging en den Mannen Zendingbond gesproken.

Waar het rapport van de tijdelijke Commissie over de Zending nu afgehandeld is, wordt het met dank in zijn geheel aangenomen.

Ook wordt met veel dank het verslag van de Synodale Zending Commissie aangenomen, en in 't bijzonder wordt de Scriba en Quaestor dier Commissie bedankt.

De HoogEerw. Moderator stelt aan de orde het tweede rapport van de Commissie voor Onderwijs en Opvoeding. Gelezen zijnde wordt het voor puntsgewijze behandeling aangenomen. Onderwijs en Opvoeding. Bijlage XXII.

Punt I handelt over het Normaalschool Commissie rapport. Punten 1, 2, en 3 van dit rapport dat in het rapport ter tafel voor kennisgeving worden aangenomen, worden nu ook als zoodanig door de Vergadering aangenomen. Normaalschool Com. rapport.

Punt I, 4 dat naar het eerste rapport van de Commissie voor Onderwijs en Opvoeding verwijst, neemt de Vergadering voor kennisgeving aan.

Punt I, 5 behelst eene aanbeveling re wat met de voor het Normaalschool Fonds gecollecteerde gelden gedaan zal worden. Deze aanbeveling wordt aangenomen met verwijzing echter naar pagina 62 van de gedrukte Notulen van de Synodale Vergadering van 1906, alwaar het doel van de oprichting van dit Fonds duidelijk wordt aangegeven.

Punt I, 6 wordt voor kennisgeving aangenomen.

Punt II handelt over het rapport van de Commissie van Waakzaamheid voor Opvoeding en On- Commissie van Waakzaamheid.

derwijs. Wat alhier in onderdeelen 1 en 2 re de eenigste vergadering, die door de Commissie van Waakzaamheid gehouden werd, en re het vertrek van Ds. P. R. McLachlan, wordt gerapporteerd, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Kerkscholen en C.N.O. Congres.

Punt II 3 (a) en (b), handelende over het oprichten van gesubsidieerde kerkscholen en het zenden van 25 afgevaardigden naar een te houden C.N.O. Congres, geeft aanleiding tot een lange en belangrijke discussie over het al of niet wenschelijke van deze twee zaken. Ten slotte wordt het volgend voorstel van den HoogEerw. Scriba, gesecondeerd door den Predikant van Zeerust, met overgroote meerderheid van stemmen aangenomen:

Besluit.

"Het advies vervat in het punt aan de orde, worde niet aangenomen, aangezien de Vergadering zich voor het tegenwoordige niet kan vereenigen met het voorstel om gesubsidieerde kerkscholen op te richten, en besluit zij derhalve zich niet te laten vertegenwoordigen op het aanstaande Congres."

In de minderheid.

De Predikanten van Makwassie en Jeppestown verzoeken te doen aanteekenen dat zij in de minderheid gestemd hebben. Zij zullen opgaaf van redenen doen.

Bij de stemming over het voorstel, dat het besluit der Vergadering geworden is, is de HoogEerw. Moderator met verlof, buiten stemming gebleven.

Op verzoek doet Oud. C. J. Diedericks het slotdankgebed.

Te 10.4 n.m. wordt de vergadering verdaagd tot morgen ochtend op den gewonen tijd.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

ACHTTIENDE ZITTING.

WOENSDAG, 30 JUNI 1909.

Bidstond

De Predikant van Makwassie gaat voor in den bidstond, beginnende om 9 ure. Hij laat zingen Gez. 93:1, spreekt eenige gedachten uit over 1 Kron. 12:31, en laat Gez. 77:4 zingen, waarop verscheidene leden voorgaan in 't gebed. De bidstond wordt gesloten met het zingen van Gez. 83:6.

Heropenening om 9.30 v.m. Heropening.

De Notulen worden gelezen, goedgekeurd en onderteekend. Notulen.

Afwezig zijn met verlof: Ouder'ingen Stander van Pretoria, van der Westhuizen van Rustenburg, Neethling van La Rochelle, Basson van Bloemhof, alsmede de Predikanten van Rustenburg, Vrijheid en de tweede van Pretoria. Presentielijst.

De Predikant van Makwassie geeft de redenen van zijn tegenstem in de minderheid in zake de oprichting van gesubsidieerde Kerkscholen en het aanstaande Congres, zooals gisteren avond door hem verzocht werd. De reden is als volgt: "Omdat er geen heil te wachten is van de tegenwoordige Onderwijs wet, zooals thans geadministrateerd, voor het godsdienstig nationaal karakter van ons volk." Verdere redenen door hem opgegeven en waartegen bezwaar gemaakt wordt door leden der vergadering, worden door hem teruggetrokken, hoewel hij meent recht te hebben die te laten notuleeren.

De Predikant van Jeppestown leest zijne redenen, doch wenscht nu niet meer die geplaatst te hebben in de notulen.

Het volgend voorstel van de Predikanten van Lichtenburg en Middelburg wordt met algemeene stemmen aangenomen:

"De Moderator benoeme een of twee afgevaardigden die deze Synode op het te houden Taalcongres te Bloemfontein vertegenwoordigen zullen." Besluit.

Het tweede verslag van de Commissie, voor Onderwijs en Opvoeding en de Verslagen der Commissien van Waakzaamheid en der Normaalschool, worden weer aan de orde gesteld, en daar alle punten daarvan reeds behandeld zijn, als afgehandeld aangenomen, met dank aan de betrokkene Commissien. Tweede verslag Com. Onderwijs en Opvoeding. Bijlage XXII.

Het verslag van de Rationarii wordt nu gelezen door den Predikant van Piet Retief, Scriba der Commissie. Verslag Com. Rationarii. Bijlage XXVI.

Punten I en IV handelende over de boeken van den Quaestor Synodi, en van den Quaestor van het Fonds voor de Zending onder Israel, respectievelijk, worden bij acclamatie aangenomen, en den bijzonderen dank der Vergadering aan de Quaestors toegebracht voor hun degelijk werk.

Punt II handelt over de boeken van de Commissie voor Arme Blanken, en wordt, na eenige inlichtingen, aangenomen, met dank.

Eveneens wordt punt III, over de boeken van den Quaestor van het Synodaal Zending Fonds, aangenomen met hartelijken dank aan dien Quaestor.

Hiermede is dit verslag afgehandeld, en worden de Rationarii bedankt voor het nauwkeurig en goed werk door hen verricht.

Derde verslag Rechtscommissie. Billage IX.

Het derde verslag van de Rechtscommissie komt ter tafel' en handelt over het verzoekschrift van den heer J. A. van Zijl re het besluit der Synode van 1903 omtrent ontrouwen in den oorlog.

De Commissie adviseert den heer van Zijl, met alle liefde, naar den Kerkeraad van Ventersdorp te verwijzen, die handelend optreden kan.

Dit advies wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Verslag Com. van Revisie. Bijlage XXVII.

De HoogEerw. Moderator stelt nu aan de orde het verslag van de Commissie van Revisie, dat door den Scriba der Commissie, den Predikant van Boksburg, gelezen wordt. Het wordt aangenomen om puntsgewijze te behandelen.

Punt I re opdracht der HoogEerw. Synodale Commissie een duidelyk wetsartikel op te trekken, ziende op lang verlof van afwezigheid aan een Leeraar uit zijne gemeente, en welk opgetrokken artikel vervat is in beschrijvingspunt 25 onder Hoofd VI, Schema van Werkzaamheden, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Punt II wijst op tien beschrijvingspunten door de Commissie ingezonden, en die te vinden zijn in meergemeld Schema van Werkzaamheden, en gemerkt zijn, VI, 24 en VI, 26-34.

Beschrijvingspunt 24, voorstellende een nieuw artikel, met betrekking tot afgewekenen, die terugkomen tot de Kerk, na Art. 4 in te voegen, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Dit geschiedt ook met beschrijvingspunten VI, 26, 27, 28 en 29, wijzigingen of toevoegingen voorstellende, bij Artikels 46 (6), 52 (21), 52 (24 en 59, respectievelijk.

Beschrijvingspunt VI (30) wordt door de Commissie teruggetrokken, daar het voorgestelde daarin, op eene andere wijze behandeld is, wegens een opdracht der Synode.

Beschrijvingspunten VI, 31, 32, 33 en 34, wijzigingen in of toevoegingen tot Artikels 81, 85, 202 en 225, respectievelijk voorstellende, worden met algemeene stemmen aangenomen.

Punt III bevat het advies der Commissie over andere beschrijvingspunten door haar ter behandeling ontvangen.

Punt III, 1 en 2 over beschrijvingspunt 6 (1), en (2), re wijziging Art. 46 (1). Het advies der Commissie hieromtrent wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Punt III, 3, beschrijvingspunt 19. Het advies der Commissie om dit beschrijvingspunt niet aan te nemen, wordt goedgekeurd en aangenomen.

Punt III, 4, beschrijvingspunt 21, re toevoeging tot Art. 30. De toevoeging door de Commissie voorgesteld, wordt goedgekeurd.

Punt III, 5, beschrijvingspunt 23 over Art. 172. De Commissie beveelt aan dit beschrijvingspunt niet aan te nemen, welke aanbeveling aangenomen wordt.

Punt III, 6, beschrijvingspunt 23, re verandering Art. 85. Ook wat dit beschrijvingspunt betreft, beveelt de Commissie dat het niet aangenomen worde. Hiermede vereenigt zich de Vergadering, hetgeen ook geschiedt met het advies onder Punt III, 7, re beschrijvingspunt 39, namelijk dit beschrijvingspunt niet aan te nemen.

Punt III, 8, beschrijvingspunt 40, re Art, 24 (20). Het advies wordt aangenomen, met toevoeging der woorden: "met gesloten stembriefjes."

Het advies der Commissie onder punten III, 9, 10 en 11, met betrekking tot beschrijvingspunten 43, 46, en 47 over Artt. 58, 78, 197, en eenvormigheid in de geldelijke administratie der gemeenten, wordt met algemeene stemmen aangenomen, en alzoo beschrijvingspunten 43 en 47, eerste gedeelte, verworpen; en aan Art. 197 eene toevoeging aangebracht, alsmede eene wijziging en toevoeging van Art. 71, overeenkomstig de aanbeveling der Commissie.

Het advies der Commissie, onder punt III, 12, beschrijvingspunt 48, vragende dat de woorden "indien mogelijk" geschrapt zullen worden, wordt verworpen en besloten Art. 32 onveranderd te laten.

Het advies der Commissie onder punt III, 13, 14, 15, en 16, re beschrijvingspunten 52, 57, 73, en

verzoekschrift van den Br. Ouderling van der Stoep, re veranderingen of toevoegingen tot Artt. 5, 118, 52, en 31 en 189, respectievelijk, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Punt IV, I, (a) en (b), re stukken voor het Archief, en toevoegingen tot Art. 89 (2). De aanbeveling der Commissie woıdt met algemeene stemmen aangenomen.

Vóór de verdaging om 12.30 n.m. doet de HoogEerw. Actuarius verslag zijner bevindingen re het registreeren van het Reglement over het Beheer der Kerkelijke Goederen en Fondsen. Het blijkt dat sommige gemeenten het Reglement nog niet hebben laten registreeren. De meeste andere zijn in orde, behalve dat in sommige gevallen, het geregistreerd is in verband met andere stukken' zooals Transport- en Verbandacten.

Verdaging tot 2.30 n.m.

NAMIDDAG ZITTING.

Te 2.30 n.m. verklaart de HoogEerw. Moderator de Vergadering voor heropend.

Artt. 100 en 101.

Punt IV, 2 van het Verslag van de Commissie van Revisie, wordt aan de orde gesteld. Het voorstel der Commissie re toevoeging aan Art. 100 wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Statistiek.

Punt IV, 3 re geldelijke statistiek der gemeenten met zijn drie onderafdeelingen, wordt ook met algemeene stemmen goedgekeurd.

Waar het verslag ter tafel hiermede afgehandeld is wordt het nu in zijn geheel met dank aangenomen.

Nieuw Art. na Artt. 153.

Op verzoek van de HoogEerw. Actuarius wordt het besluit dat gisteren re beschrijvingspunt 13, op voorstel van den Predikant van Jeppestown aangenomen werd, naar den inzender ter betere formuleering teruggewezen. Van den Predikant van Jeppestown terug ontvangen, luidt het besluit thans als volgt : Het advies der Commissie re het punt aan de orde worde aangenomen en alzoo gewijzigd dat Art. 149 (6) vervalt, en na Art. 153 een nieuw artikel worde gevoegd, luidende als volgt : "Vacante gemeenten, die niet volgens overeenkomst bijdragen tot het salaris van den Zendeling, zorgen voor behoorlijk vervoer en huisvesting van den Consulent,

die aanspraak heeft op een salaris van £15 per jaar. Het wordt verwacht dat de Consulent de gemeente viermaal des jaars zal bezoeken. De vacature wordt gerekend te beginnen van de stichting eener gemeente, of van den dag van het overlijden, het ontslag, het emiritaat, of de afzetting van een Zendeling."

Ter tafel wordt gelegd het rapport van de Commissie over den Drankhandel. Gelezen zijnde wordt het aangenomen om puntsgewijze te worden behandeld. Verslag Com. Drankhandel. Bijlage XIV.

Punt 1 handelt over drankverkoop aan Naturellen. Met slechts weinige tegenstemmen wordt het volgend voorstel van den HoogEerw. Scriba, gesecondeerd door den Predikant van Boksburg, aangenomen: Punt 1 worde aangenomen met bijvoeging der woorden "of Kafferbier" na de woorden "of bier." Drankverkoop aan Naturellen.

Punt 2 heeft te doen met private stokerijen. Hieromtrent wordt het volgend voorstel van den HoogEerw. Scriba en den Assistent-Scriba, met groote meerderheid van stemmen aangenomen: Punt 2 worde aangenomen met de volgende toevoeging aan het einde (c), om welke redenen zij ook van gevoelen is dat algeheel drankverbod naar gestreefd moet worden. Private Stokerijen.

Wat in punt 3 over Buiten Hotels gezegd wordt, wordt goedgekeurd. Eveneens wordt het onder punt 4, omtrent locale optie gerapporteerde, goedgekeurd. Buiten Hotels Locale optie.

Met betrekking tot punt 5—drankhandel in handen van de Regeering—en de aanbeveling van de Commissie aan het slot van haar rapport, wordt het volgend voorstel van den Predikant van Jeppestown en dien van Makwassie, met slechts een tegenstem, aangenomen: Met betrekking tot Regeerings monopolie in drank, neme de Vergadering het advies van de Commissie niet aan, maar benoeme eene Commissie van drie om alle informatie daaromtrent in te winnen en de Synodale Commissie met die informatie te dienen, zoodat zij (de Synodale Commissie) zich hierover namens de Synode, tegenover de Regeering, kan uitspreken. Oud. L. Geldenhuys stemt in de minderheid. Regeerings monopolie.

Het rapport ter tafel afgehandeld zijnde, wordt nu in zijn geheel met dank aangenomen.

Nieuw Wetboek

Het volgend voorstel van den HoogEerw. Actuarius, gesecondeerd door den Predikant van Lijdenburg, wordt met algemeene stemmen aangenomen :

Besluit.

"De Vergadering besluit geen nieuwe uitgave van de Kerkelijke Wetten en Bepalingen uit te geven, maar het worde den Actuarius opgedragen de aangehechte wijzigingen van de Kerkwet in pamphletvorm uit te geven, die kracht van wet zullen bekomen veertien dagen na publicatie in 't officieele orgaan der Kerk."

Commissien.

De volgende Commissien worden benoemd :

Commissie van Examinatoren : Primarii, de Predikanten van Pretoria, Jeppestown, Belfast en Heidelberg; Secundi : De Predikanten van Krugersdorp, Johannesburg Oost, Carolina en Boksburg.

Synodale Zending Commissie : de Predikanten van Fordsburg, Zoutpansberg, Belfast, Standerton en Bloemhof.

Commissie van Revisie : De Predikanten van Heidelberg, (Actuarius,) Ermelo, en Boksburg.

Commissie van Orde : De Predikanten van Potchefstroom, Zeerust, en Ventersdorp.

Commissie van Waakzaamheid voor Onderwijs, alsook voor de Normaalschool : De Predikanten van Pretoria (eerste), Lichtenburg, Middelburg, Wolmaransstad, Klerksdorp, Pretoria (tweede) en Johannesburg Oost.

Commissie voor 't Bijbelkennis Examen: De Predikanten van Klerksdorp, Hartebeestfontein en Bloemhof.

Commissie voor 't officieel orgaan: De Predikanten van Ermelo en Boksburg.

Commissie voor 't Bestuur van de Zending onder Israel: De Predikanten van Krugersdorp, Johannesburg, Fordsburg, Johannesburg Oost, en La Rochelle, Oud. H. P. Mostert en de heer G. J. Malherbe.

Commissie voor Arme Blanken: De Predikanten van Middelburg en Jeppestown, Oud. L. Geldenhuys, en de Heeren Generaal C. F. Beyers en A. H. Malan.

Finantieele Commissie: Quaestor Synodi, de Predikant van Klerksdorp en de heer S. J. de Kock.

Quaestor Synodi : De Predikant van Ermelo.

Commissie voor Kerkvereeniging: De leden van de Moderatuur.

Commissie voor Bijbelverspreiding : De Predikanten van Boksburg en Roodepoort, en de heer H. L. Potgieter.

Aan de orde wordt gesteld het verslag van de Commissie over algemeene Stukken. Gelezen zijnde wordt het aangenomen om punt voor punt te worden behandeld. Verslag Com. over algemeene stukken. Bijlage XXVIII.

Punt I is re beschrijvingspunt 17 van den Predikant van Standerton over Dingaansdag Feest. De aanbeveling der Commissie wordt met eenparige stemmen aangenomen, met deze wijziging echter dat de woorden "op dien dag" in die aanbeveling vervangen zullen worden door de woorden "in ver band met het vieren van dien dag." Dingaansdag.

Punt II is re beschrijvingspunt 49 van den Kerkeraad van Bloemhof re prenten enz. in de kerken. Met meerderheid van stemmen wordt de aanbeveling der Commissie goedgekeurd. De volgende personen verzoeken te doen aanteekenen dat zij in de minderheid gestemd hebben : De Predikant van Amersfoort, Oudd. D. A. Louw en H. J. Moolman, Diaken J. W. Oosthuizen, Oudd. L. R. Botha, B. J. Kleynhans, D. C. Geldenhuys, A. J. Alberts en R. J. van Vuren. Prenten in de Kerk.

Het advies vervat in Punt III re beschrijvingspunt 51 van den Kerkeraad van Christiana omtrent gratis reisbiljetten per spoor wordt aangenomen.

Ook wordt aangenomen de aanbeveling van de Commissie in punt IV te vinden re beschrijvingspunt 54 van den Kerkeraad van Jeppestown omtrent het alphabetisch houden van Doop- en Lidmaten Registers. Registers alphabetisch.

In punt V wordt de Vergadering geadviseerd omtrent beschrijvingspunt 63 van den Ring van Utrecht re kerkelijke inzegening des huwelijks. Dit advies wordt voor kennisgeving aangenomen. Huwelijken.

Te half zes ure wordt de Vergadering verdaagd tot 7.30 n.m. als wanneer de plechtige sluiting in de Kerk zal plaats vinden.

AVOND ZITTING.

Om half acht uur komt men bijeen tot de plechtige sluiting in het Kerkgebouw.

Sluitingsrede. De Predikant van Klerksdorp, die verzocht werd de sluitingsrede te houden, beklimt den kansel. Hij laat Ps. 118:8 zingen, leest Nehemia 1 en 2:1-6, en
Bijlage XXX gaat daarna voor in 't gebed. Na het zingen van Gez. 42:9 levert hij zijn rede naar aanleiding van Neh. 1:4; 2:4, 10 en 20. Zijn thema is : De groote behoefte van onzen tijd : Personen die, om Gods wil, met toegewijdheid en ernst het werk der Kerk, van zielwinning, opbouwing en de uitbreiding derzelve kunnen bevorderen. Het dankgebed wordt door den HoogEerw. Moderator gedaan. De redenaar van dezen avond laat Gez. 156:4 ten slotte zingen en spreekt de Aaronietische zegenbede uit.

Om 9 uur hervat de Vergadering hare werkzaamheden in de vergaderzaal.

Sluitingsrede drukken. De HoogEerw. Moderator spreekt een woord van dank tot den Predikant van Klerksdorp voor de rede zooeven uitgesproken en geeft aan de hand dat deze rede, als naar gewoonte, als bijlage bij de Notulen gedrukt zal worden. Dit wordt goedgekeurd.

Het rapport van de Commissie over Algemeene stukken komt weer ter tafel.

Collecte Dingaansdag. De aanbeveling van de Commissie in punt VI vervat re beschrijvingspunt 66 van den Ring van Rustenburg omtrent een Dingaansdag Collecte wordt aangenomen.

Ringen. Punt VII handelt over beschrijvingspunt 70 van den Kerkeraad van Middelburg re eene nieuwe indeeling der Ringen. Hierbij wordt genomen het *addendum* aan het einde van dit rapport. De aanbeveling der Commissie wordt met eenparige stemmen goedgekeurd.

Ned. Herv. Kerk. Punt VIII re beschrijvingspunt van den Kerkeraad van Middelburg omtrent eene betere verstandhouding tusschen de Ned. Herv. Kerk en onze Kerk. Hieromtrent wordt besloten: Het worde aan de HoogEerw. Moderatuur opgedragen deze zaak te behartigen.

Trouwboekje Punt IX. Beschrijvingspunt 74 van den Kerkeraad van Fordsburg betrekkelijk een *Trouwboekje*. Het advies der Commissie wordt aangenomen.

Diakenen. Punt X. Beschrijvingspunt 75 van den Ring van Hartebeestfontein re arbeid van Diakenen. Het advies der Commissie wordt aangenomen.

Punt XI. Beschrijvingspunt 77 van den Ring van Potchefstroom re wijziging van de Statuten van het Kinder Tehuis te Langlaagte. Naar aanleiding van dit punt aan de orde, besluit de Vergadering, als vertegenwoordigende de Kerk, zich gewillig te verklaren te eeniger tijd bereid te zullen zijn eenige baten van het Kinder Tehuis, in geval het mag ophouden te bestaan, te ontvangen en zoodanige baten te gebruiken in zulke termen als waarin de Ring van Potchefstroom die baten zal mogen willen overmaken.

Kinder Tehuis Langlaagte.

Punt XII. Brief van den heer K. P. de Jager re Vechtkop (Dingaans Slagveld). Hieromtrent wordt het volgend voorstel van den Predikant van Fordsburg, gesecondeerd door Diak. S. W. van Heerden, met meerderheid van één stem aangenomen :

Vechtkop.

"Het advies der Commissie re het punt aan de orde worde aangenomen met deze bijvoeging : "de uitvoering ervan worde aan de Synodale commissie opgedragen."

Besluit

Punt XIII handelt over tien verzoekschriften, negen hebben te doen met registraties in verschillende Doopregisters der Kerk, en het tiende verzoekschrift met zekeren doop, die waarschijnlijk bediend is, doch waarvan er geen registratie heeft plaats gevonden. In ieder dezer tien gevallen wordt de aanbeveling van de Commissie goedgekeurd.

Doopregisters.

Het rapport afgehandeld zijnde, zoo wordt het thans in zijn geheel met dank aangenomen.

Op verzoek van den HoogEerw. Moderator wordt de Herderlijke Brief door den Scriba der Commissie daarvoor benoemd, gelezen. Na behandeling ervan wordt deze Brief, met een woord van Dank aan de Commissie, aangenomen.

Herderlijke Brief. Bijlage XXIX.

Tot leden van de Commissie re den Drankhandel waartoe heden namiddag besloten werd, benoemt de HoogEerw. Moderator, de Predikanten van Ermelo, Jeppestown en Makwassie.

Commissie re Drankhandel.

Re de volgende zitting van de Synode wordt besloten die te doen plaats vinden over drie jaar in Mei of Juni, tijd en plaats nader te worden bepaald door de Moderatuur.

Volgende Zitting.

Aan den HoogEerw. Scriba wordt het opgedragen de Notulen te laten drukken en zelf over het getal exemplaren te beslissen.

Notulen drukken.

Na eenige gebruikelijke bedankingen worden de Notulen gelezen en goedgekeurd.

Nog dient genotuleerd, dat de HoogEew. Actuarius heden namiddag naar Bloemfontein vertrok, zijnde hij afgevaardigd door de Moderatuur om onze Kerk daar op het Taalcongres te vertegenwoordigen.

De Predikant van Krugersdorp doet het slotdankgebed. Gezongen woıdt Ps. 72: . . . . Te 11.40 neemt men een aanvang met de teekening der Notulen.

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
Paul Nel, Scriba.
J. M. Louw, Asst. Scriba.
J. G. Mocke.
H. J. Neethling, v.d.m.
P. L. Moolman.
J. P. Kriel.
H. J. Grobler.
P. J. Wicht.
A. J. B. Albertijn, v.d.m.
A. T. de Jager.
P. J. Boshoff.
J. F. Joubert.
G. A. Kolbe.
A. J. S. Pretorius.
J. S. Joubert.
A. P. Burger, v.d.m.
C. J. Gouws.
A. G. du Toit, v.d.m.
S. J. van der Spuy. v.d.m.
J. A. Mouton.
B. J. Kleynhans.
D. C. Geldenhuys.
N.H.C. de J.Theunissen,v.d.m
R. J. J. van Vuuren.
A. C. Greyling.

J. B. Roode.
G. J. Rousseau, v.d.m.
C. J. Diederiks.
J. N. Martins, v.d.m.
P. J. van Biljon.
E. J. J. van der Horst, v.d.m.
D. F. H. Flemming.
B. H. Swart, v.d.m.
L. R. Botha.
P. J. van der Merwe, v.d.m.
A. B. Wessels.
J. G. Strasheim, v.d.m.
J. P. Liebernberg, v.d.m.
D. A. Louw.
H, J. Moolman.
J. W. Oosthuizen.
N. J. Vermaak.
A. P. Kriel, v.d.m.
A. J. Alberts.
J. A. Bierman.
C. S. van Heerden.
D. Theron, v.d.m.
D. S. de Villiers.
H. A. Lamprecht, v.d.m.
L. Geldenhuys.
C. A. van der Merwe, v.d.m
Henri Gonin, v.d.m.
H. L. van Niekerk.
J. F. Botha, v.d.m.
C. F. Mijnhardt, v.d.m.
S. W. van Heerden.
H. J. Prinsloo.
J. J. Fourie.

BIJLAGE I.

REDE bij de opening der Synode van de Ned. Herv. of Gereformeerde Kerk te Pretoria, op 9 Juni 1909, door Ds. Ackerman, Assessor.

HoogEerw. Heer,

WelEerw. en Eerw. Heeren, Leden afgevaardigden naar deze H.E. Synodale Vergadering van de N. H. of G. K. in Z.A. en voorts al de broeders en zusters van de gemeente van J. C. hier tegenwoordig. Genade, barmhartigheid en vrede zij u van God onzen Vader, van Jezus Christus onzen Heer door de werking des Heiligen Geestes.

Het is ons een eer en een voorrecht u allen heden avond welkom te heeten in dit statig godsgebouw in den naam van den Koning der Kerk. Welk een opbeurend gezicht zulk eene schare van sterke mannen, die zich tot levenstaak gesteld hebben de eer des Verlossers te verbreiden, Zijn kerk te dienen en 't heil van zielen te bevorderen. Opbeurend niet alleen voor het Christelijk hart, ook verblijdend voor de engelen Gods, die zoo groot belang in ons werk stellen dat er blijdschap is voor de engelen Gods over éénen zondaar die zich bekeert.

En Hij voor wien wij leven en wiens werk wij in deze dagen alhier gaan doen, zal Hij niet in ons midden zijn en tot ons zeggen : Ontvangt den Heiligen Geest? Oordeel ik recht, dan was dit de bede van uw hart bij uw opkomen naar deze plaats. Treffend herinnert deze groote vergadering van predikanten en afgevaardigden ons aan de uitbreiding der kerk in de Transvaal. Toen de spreker in 1874 als predikant der Ned. Herv. Gemeente te Wakkerstroom aankwam, telde de Hervormde Kerk 4 en de Ned. Geref. Kerk 3 predikanten met twaalf gemeenten. Volgens 't laatste verslag telt nu onze Vereenigde Kerk alleen 40 predikanten met 45 gemeenten. Haar zielen- en ledental stijgt jaarlijks zoodat zij in dit jaar reeds 91,295 zielen en 42,609 leden telt. Tot welk een groote boom is 't mostaardzaad reeds geworden.

En nu komt de zeer gewichtige vraag op : groeit onze kerk in geestelijk leven en werkzaamheid gelijk zij in getalsterkte toeneemt? Naar de jaarverslagen van den staat van den godsdienst te oordeelen moet ons antwoord zijn, met een

diepe zucht : Helaas ! Neen. Doch is dat te verwonderen als wij de grootheid van het werk vergelijken met het gering aantal arbeiders ? Veertig predikanten onder 91,000 zielen en 42,000 leden—meer dan 2000 zielen en 1000 leden voor elken predikant. Hoe kan het werk goed worden gedaan ? Broeders Evangeliedienaren is het u niet menigmaal gebeurd dat gij op einde van 't kerkjaar gekomen u afgevraagd hebt : Wat heb ik nu eigenlijk met al mijn preeken, met al mijn rondreizen op huis bezoek voor zielen gedaan ? Het grootste getal mijner leden waren misschien vier maal onder 't geklank des woords, en met alle krachtsinspanning kon ik de meesten maar eenmaal in het jaar bezoeken. Wat, o wat kan er ge daan worden tot betere bearbeiding onzer gemeenten. HoogEerw. Heer en geachte broeders, deze HoogEerw. Vergadering ga toch niet uiteen voor zij op deze aller belangrijkste vraag doeltreffend kan antwoorden. De toekomst van onze kerk, van ons volk hangt er van af.

Onze presentielijst vergelijkende met die van onze laatste Synode, vinden wij de volgende veranderingen.

Twee broeders zijn van standplaats veranderd. Pred. van Jeppestown is nu Pred. van Ermelo—2de Predikant van P. C.Stroom is nu Pred. van Jeppestown.

Vier broeders hebben ons verlaten, Ds. Steenkamp naar Holland, Di. Wolhuter en Mclachlan naar de Kaapsche kerk en Ds. v. d. Heever naar de Herv. Kerk. Zes nieuwe broeders zijn er die wij van harte welkom heeten. Twee van hen zijn ons vroeger bekend—de tweede Pred. van Pretoria en de Pred. van Zoutpansberg. God helpe hen hunne uitstekende gaven en talenten tot zegen van eigen gemeente en van de kerk te gebruiken. Dan willen wij ook van harte welkom heeten de jonge broeders van Roossenekal, van la Rochelle, van Piet Retief en Meru. De Heere gebruike hen om vele zielen voor Hem te winnen. Een van onze leeraren, de jonge, stille, zachtaardige broeder van Waterberg is ons door den dood ontnomen. Die God die Hij gediend heeft zij de steun van zijn weduwe en de vader zijner weezen. Het zaad door hem uitgestrooid drage veel vrucht voor de eeuwigheid. Sinds onze laatste Synode werden twee vergaderingen van den Raad der Kerken gehouden. De Transvaalsche Kerk had de eer den Raad in haar midden te verwelkomen. Zij heeft dat te danken aan den predikant van Pretoria, die altijd bij der hand is het goede voor de Kerk van Transvaal te zoeken. De tweede vergadering werd gehouden te Stellenbosch. De aanbevelingen dezer vergaderingen zullen wel het grooter deel der werkzaamheden uwer H.E. Vergadering uitmaken. En nemen wij in aanmerking dat de Raad aanbeveelt " De organische vereniging van de N. G. Kerken in de Kaapkolonie, de Vrij

staat, Natal en de N. H. of G. Kerk van de Transvaal" dan aarzelen wij niet te zeggen : deze Synodale vergadering onzer kerk zal eene van de belangrijkste zijn ooit in de Transvaal gehouden.

Groote wijsheid en omzichtigheid, vastberadenheid en moed zullen van u als leden geeischt worden. Wij bidden met u, dat de Koning der Kerk in ons midden kome en tot den H. E. Voorzitter en elk ander lid der vergadering zijn machtwoord moge spreken : Ontvangt den Heiligen Geest. Zoo mogen ook wij, bij elk besluit genomen zeker durven zeggen, "Het heeft den Heiligen Geest en ons goed gedacht."

Het woord der Schrift waarover wij bij deze plechtige gelegenheid wenschen te spreken vindt gij :

Jes. 62 v. 3 : "En gij zult een sierlijke kroon zijn in de hand des Heeren en een koninklijke hoed in de hand uws Gods."

De profeet was een ijverige prediker, maar vooral een groote voorbidder, voor de kerk des Heeren. "Om Zions wil zal ik niet zwijgen en om Jeruzalems wil zal ik niet stille zijn." Hij verlangde groote dingen voor die kerk en hij zou niet ophouden tot haar te spreken en voor haar te bidden, totdat God hare gerechtigheid deed voortkomen als een licht en haar heil als een fakkel die brandt. God antwoordt hem, dat Hij Zijn kerk niet alleen inwendig zou rechtvaardigen en verheerlijken, maar ook uitwendig, zoodat zij als een licht voor de heidenen en tot heerlijkheid voor de Koningen der aarde zou worden. Ja de Heer zou haar in zijn hand houden als een sierlijke Kroon, eene koninklijke hoed om Hem te zijn tot een volk, tot eenen naam, en tot lof en tot heerlijkheid.

De Kerk een Koninklijke Kroon. Welk een gedachte ! Welk een eer !

De hoogste aardsche eer waartoe een mensch opklimmen kan is koning te zijn; en het teeken van des konings waardigheid is zijn kroon.

I. De kroon is voor den koning het zinnebeeld van zijne macht. En hier zegt de groote God dat de kerk dat is. Onze God is groot in het rijk der natuur en in het werk der schepping, en niet minder groot in het rijk der genade en in 't werk der herschepping. Het gelukte den Satan door den val het beeld van God, waarnaar de mensch geschapen was zoo te verderven dat de mensch meer op Satan dan op God geleek. Om dat beeld in den mensch te herstellen, hem van een slaaf des Satans, tot een kind Gods te maken dat kon God alleen. En Hij heeft het gedaan. Geen wonder dat de Engelen nederkwamen om te zingen : Eere zij God in de hoog-

ste hemelen. Ja, elke verloste ziel, de gansche kerk van den Heere Jezus op aarde en in den hemel, is een getuige van Gods macht. Van de uitnemende grootheid Zijner kracht aan ons die gelooven, naar de werking der sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus als Hij hem uit de dooden heeft opgewekt en Hem gezet tot Zijne rechterhand in den hemel, en alle dingen Zijne voeten onderworpen en Hem der gemeente gegeven tot een hoofd boven alle dingen."

2. Een koning acht zijn kroon hoog. Niets is er dat hij met meer welgevallen gadeslaat. En hoe lief heeft God de Kerk. De grootste prijs die iemand voor het voorwerp zijner liefde betalen kan is zijn bloed! Uit liefde vòor zijn vaderderland offert de patriot niet allen goed maar ook bloed—zijn leven. En, wonderbare liefde van onzen God voor Zijn kerk! Hij heeft voor haar de hoogste prijs betaald. De gemeente Gods heeft Hij verkregen, door Zijn bloed, Hand. 20:28. "Christus heeft de gemeente liefgehad en heeft zich voor haar gegeven." Geen wonder dan, dat aan het Lam, staande als geslacht voor de triomfeerende kerk in den hemel, het loflied weerklinkt: "Hem die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewasschen heeft door zijn bloed. En die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijnen Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen."

God beschouwt de kerk als zijn Kroon en heeft haar lief met eene eeuwige, onveranderlijke liefde—liefde bewezen door den prijs van onberekenbare waarde die Hij voor haar gaf.

3. Eindelik is de kroon het voorwerp van de teederste zorg des Konings. Wordt de kroon bedreigd, de koning zal het uiterste doen tot hare verdediging.

En wat zal God niet doen om Zijn kerk te beveiligen: "Ik de Heer zal haar behoeden; alle oogenblik zal Ik haar bevochtigen; opdat de vijand haar niet bezoeke, zal Ik haar bewaren dag en nacht."

De poorten der hel zullen haar niet overweldigen, Matth. 11:18.

Zij zullen door de kracht Gods bewaard worden tot de zaligheid, 1 Petr. 1:5.

God heeft Zijn belofte aan Zijn kerk door al de eeuwen van haar bestaan vervuld; haar in hare donkerste uren in stand gehoudend; hare vijanden beschaamd; en al is zij menigmaal tusschen de volkeren geschud geworden, geen steentje is verloren geraakt. "Houdt Christus Zijne kerk in stand, zoo mag de hel vrij woeden." Treffend leert de kerkgeschiedenis ons dit. Jammer dat die geschiedenis zoo weinig onder ons gekend wordt. Gods kerk is veilig als Zijn kroon, omdat Hij haar in Zijne hand houdt. Hoe dankbaar moesten wij zijn

voor zulk onwankelbare belofte, vooral in een tijd als deze, waarin de kerk die wij liefhebben van alle kanten zoo fel bestreden wordt. De openbare vijanden die haar aanvallen zooals al die nieuwe secten die zij ontmoet; de hoogere critiek; het moderne ongeloof. Maar hoe vaak staan zelfs hare vrienden tegen haar. Vinden wij niet leden der kerk die ons toeroepen, dat de kerk ouderwetsch en afgeleefd is, zij willen liever godsdienstige vereeenigingen in hare plaats. Anderen weer leven, werken, ijveren en strijden met alle macht voor de politiek, maar voor de kerk hebben zij geen tijd, op haar zien zij minachtend neer en verwaarloozen haar geheel. Men moet het eene doen en het andere niet nalaten en vooral nooit vergeten dat de ware Christen ook de beste burger is.

II. Stelt God zoo groot belang in Zijn Kerk, laat ons dan vragen wat onze verplichtingen jegens haar zijn.

(a) Eerste verplichting, groote voorrecht tevens is, dat wij haar helpen uitbreiden.

Oudtijds was Israel alleen de kerk des Heeren. 't Was toen nog eene verborgenheid dat de heidenen mede-erfgenamen waren van de beloften des levens. Doch reeds toen verkondigden de profeten de uitbreiding aan der kerk onder alle volken. Wij herinneren slechts aan twee van de beloften. De aarde zal vol van de kennis des Heeren zijn gelijk de wateren den bodem der zee bedekken. Want de heidenen zullen naar den wortel van Isai, die staan zal tot een banier der volken vragen en zijn rust zal al heerlijk zijn. Jes. 11.

En daarna zal het geschieden dat Ik mijn Geest zal uitstorten op alle vleesch, Joel 2.

Treffend was het laatste woord van den Heiland. Gij zult ontvangen de kracht des H. Geestes en gij zult mijne discipelen zijn zoo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste der aarde. En toen op den grooten Pinksterdag de belofte des Vaders vervuld en de kracht des H. Geestes gegeven werd, hoe ijverig verbreidden die eerste kruisgezanten het Evangelie alom, In de eerste zeventig jaren van onze Christelijke jaartelling waren er bloeiende gemeenten in Noord Afrika en Klein Azië, ja zelfs tot in Rome, hoofdstad van het machtige Romeinsche rijk stond de kerk opgericht. Krijgsgevangenen plantten de kerk onder de Gothen in Europa, eene slavin deed het in Iberie en Azië; twee jonge gevangenen, Frumentius en Adesius waren Gods middelen tot bekeering van den koning van Ethiopie en het Christendom in zijn land te planten. Elkeen die den H. Geest ontvangen had rekende zich een medearbeider Gods in de redding van zielen.

Helaas hoe zijn wij Christenen nalatig geworden! Na 2000 jaren bestaans der kerk leven twee-derden van het

menschelijk geslacht nog zonder de kennis van God en Christus. Hoe worden de Christenen door hun dagelijks gebed "Uw koninkrijk kome" veroordeeld ? Wat baat bidden zonder werken? Hoog tijd dat elkeen die Christen genaamd is, zich beijvere om de slaven des Satans van zijn wreede heerschappij te helpen verlossen tot de heerlijke vrijheid der kinderen Gods. Vraagt niet tot welke taal of volk zij behooren. Bij onze God is geen aanneming des persoons. De diepst gezonkene Hottentot, de onbeschaafdste Kaffer tot zaligmakend geloof in Christus gebracht, wordt een even schoone juweel in des Middelaars Kroon als de fijnst opgevoede en beschaafde Europeaan. Wie onder u zou niet als middelen in Gods hand willen gebruikt worden om de juweelen van Satans kroon af te rukken en ze te versieren voor de Kroon van onzen dierbaren Jezus? Zal het hart niet branden om dit voor den Heiland te doen wanneer het bedenkt: Wat heeft Jezus voor mij gedaan?

Gode zij dank, er schijnt een tijd van zendingijver aan te breken. En het is hoog tijd ook, want er is voor ons groot gevaar zoo wij langer bleven slapen. Luistert, naar Luthers beteekenisvolle woorden: "Broeders, koopt terwijl de markt nog bij uw deur is. Vergadert terwijl de lucht nog schoon en helder is. Gebruikt het woord van Gods genade, terwijl gij het hebt. De Joden hadden het eens, maar zij hebben het verwaarloosd en nu hebben zij niets. Paulus heeft het woord aan Griekenland gebracht; de Grieken hebben het verwaarloosd en nu hebben zij de Turk. Rome en Italië hadden het, zij hebben het verwaarloosd, en nu hebben zij den Paus. En gij Duitschers, denkt niet dat gij het altijd zult houden, want ondankbaarheid en minachting zullen het niet laten blijven. Waar zijn de eens bloeiende gemeenten van Klein Azië en Noord Afrika? Waar? Hare geschiedenis, hare puinhoopen leeren ons dat waar een kerk nalatig is mede te helpen aan de uitbreiding van Gods koninkrijk daar blijft het oordeel Gods niet uit: De kandelaar wordt van zijne plaats geweerd."

En wat heeft onze dierbare kerk in de Transvaal voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk al gedaan? Niet veel, maar toch zijn wij dankbaar voor wat zij deed en vooral voor de ontwaakte zendingijver van den laatsten tijd. Wij zeggen zij heeft niet veel gedaan, want zij had veel te kampen met sterken tegenstand. Hebt gij niet opgemerkt welk een slim plan de Groote Vijand onder ons heeft uitgedacht om ons in Gods werk te hinderen? Hij heeft een breek uitgedacht om de Evangelie-wagen die wij tot de heidenen willen zenden de wielen te remmen. En hoe ernstiger de kerk wordt om dien wagen voort te krijgen, des te vlijtiger draait hij die breek

aan. En die breek heeft hij zulk een verleidelijke naam gegeven, dien gij al dikwijls heb gehoord, in de nieuwsbladen gelezen, en als voormannen in de kerk waart gij al dikwijls ijverig bezig om die breek te vernietigen. De naam van die breek is:

GELIJKSTELLING.

Hoeveel kwaads heeft dit woord de zaak des Heeren gedaan. 't Is bijna een tooverwoord, zoodat wanneer 't uitgesproken wordt, sluit het monden, harten en handen voor de uitbreiding van het Godsrijk. Wat verstaat gij door de Gelijkstelling? Is het samenkomen en aanbidden in hetzelfde Godshuis met kleurlingen, dan moet gij uit Downingstraat zulk eene vermenging vreezen, maar zeker niet uit de Hollandsche kerk in Z. Afrika. Gij behoort te weten dat onze kerk dit artikel in hare wet heeft: De kerk laat geene gelijkstelling tusschen blanken en gekleurden toe, en de leden eener zendinggemeente zullen geen gebruik maken van de kerkgebouwen der blanke leden van de Ned. Herv. of Geref. Kerk."

Wilt gij uitdrukkelijker verklaring tegen de gelijkstelling! En wat wilt gij door Z. Afrika reizende, nog meer zekerheid hierover hebben, dan zult gij op bijna iedere dorp zien, één kerkgebouw voor de blanken en op een of ander uithoek een dergelijke voor de kleurlingen.

En wanneer de aanbevelingen van den Raad der Kerk voor deze Synode komen zal het u andermaal blijken hoe veraf de gelijkstelling gehouden wordt. Verstaat gij echter daardoor dat het Evangelie niet aan den heiden moet gebracht worden, dan is ons antwoord kort en beslist: wij moeten Gode meer gehoorzamen dan de menschen. De kerk die zulk een standpunt zou innemen, zou ongehoorzaam zijn aan 't bevel, Gaat dan henen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.

De dure roeping der kerk is niet alleen aan den heiden het Evangelie te brengen maar ook aan den Jood. De belofte in onze tekst is in de eerste plaats voor Israel. Als eens dat volk de verworpen en verachten Messias zal aangenomen hebben, zal het een sierlijke kroon en een koninklijke hoed zijn in de hand des Heeren. Hoe ernstig behoort onze kerk met Jesaja te zeggen: Om Zions wil zal ik niet zwijgen en om Jeruzalems wil zal ik niet stil zijn. God ziet naar den dag wanneer zijn oud volk tot Hem zal terugkeeren, gelijk de bruidegom naar den dag des huwelijks met zijn bruid. Wij danken den Heer dat Hij onze kerk, de jongste in Z. Afrika, ertoe heeft willen gebruiken de zending onder Israel te beginnen. Hij zegene dat werk, Hij breide het uit tot eer van Zijn Naam.

Nog eens, wij danken den Heer voor den zendingijver die Hij, trots allen tegenstand onder ons heeft doen ontwaken, en bidden dat Hij dien door Zijn Geest steeds krachtiger late worden.

Tot dien zendingijver heeft de Heer in Zijne liefde ook de zusters in de kerk opgewekt. Wij zien hier zusters van onze Transv. Vrouwen Zending Vereeniging tegenwoordig en ik gebruik de vrijmoedigheid om die Vereeniging niet alleen namens de kerk maar ook namens de Synode onzer kerk hartelijk te verwelkomen als mede-arbeidsters in het werk des Heeren. Haar bestaan is jong, doch veelbelovend, de Heer der kerk ontmoete haar in elk harer vergaderingen met Zijn heerlijk woord: Ontvangt den Heiligen Geest. En het zij de uitroep van al onze arbeiders: Wij, Zijne dienstknechten en dienstmaagden zullen ons opmaken en bouwen, en God van den hemel zal het ons doen gelukken. Is ons volksleuze —Afrika voor den Afrikaner—de leuze onzer kerk is

AFRIKA VOOR CHRISTUS.

Zeer gaarne noemden wij u nog andere onzer kerkelijke voorrechten en verplichtingen, doch laat dit eene, dat zeer belangrijk is, volstaan—onze heerlijke roeping en dure verplichting om de eenheid der kerk te bevorderen. In de laatste jaren is er verlangen bij de geheele Christelijke kerk ontwaakt naar de verwezenlijking van die eenheid waarvoor onze Heiland, kort voor Zijn zelf offerande aan 't kruis aldus bad: "dat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij Vader in mij en Ik in U, dat ook zij in ons één zijn, opdat de wereld geloove dat Gij mij gezonden hebt." En welke oprechte Christen zou niet alles willen doen om die laatste begeerte van zijn Verlosser vervuld te zien. Kerkvereeniging is een woord dat veel gehoord wordt niet alleen in de groote landen der wereld maar ook in ons stille Z. Afrika. Unificatie is het ideaal waarnaar men streeft niet alleen op kerkelijk maar ook op politiek gebied. Kerkvereeniging is een zaak zoo belangrijk, gewichtig en teeder als er immer de aandacht van een kerkvergadering kan vragen. Een misstap hier kan noodlottig zijn. Daarom tot het Woord en de getuigenis. In het N. Testament, is de fundamenteele gedachte in de leer der kerk hare eenheid. Dit komt uit zoowel in de beelden door den Heiland en de Apostelen omtrent haar gebruikt, als in de omschrijvingen van haar gegeven. Wij noemen u de gelijkenis van den wijnstok, van den zuurdesem, van 't mosterdzaad en het beeld van den tempel gebouwd op het fondament der apostelen en profeten waarvan Christus de uiterste hoeksteen is en de geloovigen de levende steenen.

Vooral wijst Paulus in zijn brief aan de Efeziers, terecht de brief van de kerk genoemd, treffend op die eenheid. Hij

begint bij den oorsprong der kerk—hare uitverkiezing van voor de grondlegging der wereld in den geliefden Zoon, hare verlossing in de volheid des tijds door zijn dood, en hare roeping en verzegeling door den Heiligen Geest. En dan van het 4de Hoofdst. af spreekt, hij van hare verplichtingen, voortspruitende uit die groote genade haar bewezen. Onder deze geeft hij de eerste plaats aan de eenheid: u benaarstigende te behouden, de eenigheid des geestes door den band des vredes. En dan vervolgt hij: Er is maar één lichaam, want daar is maar één Geest door wien wij aan het ééne Hoofd en aan het ééne lichaam gebonden zijn. Er is maar één geloof dat ons aan Hem verbindt, en er is maar één doop waardoor wij uitdrukking geven aan dat geloof. Eén God en Vader van allen die daar is boven allen en door allen en in u allen. Maar dat ééne lichaam bestaat uit vele leden en die hebben allen niet dezelfde werking. Zoo ook in de eene kerk van Christus kan er de eenigheid des Geestes zijn bij groote verscheidenheid van naam, van vorm, van leer en van Regeering. Zij kan door één geest leven, getrouw tot in den dood aan haar eenig Hoofd en toch bekend zijn onder zeer verscheidene benamingen—Episcopalen, Presbyterianen, Wesleyanen, Baptisten—en nog ander namen. Tusschen deze kerken is er groot verschil in leer en kerkregeering en wat wij ten opzichte van die kerken moeten doen is naar de vermaning des Apostels ons te benaarstigen te behouden de eenigheid des Geestes door den band des vredes."

Maar waar is het verschil tusschen onze vier Hollandsche Kerken? Wij zijn één volk, wij spreken één taal, wij hebben dezelfde vorm van kerkregeering, dezelfde belijdenisschriften. Kortom wij zijn één in alles. Ja er zijn moeilijkheden in den weg. Er is vrees dat er scheuring uit de vereeniging zal geboren worden; vrees omtrent de naam-kwestie; vrees voor de gelijkstelling; vrees dat de Vereenigde Kerk te log zal zijn om te kunnen doen wat de vier kerken afzonderlijk gedaan hebben; vrees dat de hoogmoed ons zal bekruipen. Deze en andere moeilijkheden waarvan wij heden nog niet weten zullen door deze HoogEerw. Vergadering in behandeling genomen worden. Wij bidden haar die wijsheid en gematigdheid toe die zij zal noodig hebben.

Wij mogen den Koning der kerk niet vooruitloopen, wij moeten volgen waar Hij leidt. En heeft Hij in de gebeurtenissen der laatste jaren, niet vóórgewerkt om ons één Vereenigde Kerk te laten worden? Hij bracht ons eerst in die bittere verwoesting en ellende, en deed toen degenen die het nooit wilden gelooven, zien, dat wij één van hart en zin zijn in al de hoofdbelangen van Z. Afrika. Wij moesten getuchtigd worden om te erkennen dat het Afrikaansche volk maar

één volk is, van kaapstad af tot zoo ver de blanken wonen.

Niet lang nadat wij deze les geleerd hadden daar beginnen onze staatsmannen te spreken van toenadering, van federatie, van unificatie. De nationale conventie vergadert en tegen de verwachting van honderden in het land, werd besloten tot unificatie.

EEN VEREENIGD ZUID AFRIKA.

Wat heeft dat met de kerk te maken ? Ziet de oorzaak dat er vier kerken in Z.A. bestaan, is dat er 4 provincien onder afzonderlijke Regeeringen in Zuid Afrika zijn. God heeft de leden van het congres wonderlijk geleid, zooals zij zelven verklaren, om een Vereenigd Zuid Afrika daar te stellen. En heeft Hij het niet gedaan o.a. om de scheidsmuren weg te nemen die de vereeniging van Zijn Kerk in den weg staan. Is er nog iets dat de vier kerken gescheiden kan houden ? Wij gelooven van neen. Een Vereenigde Zuid Afrika vereischt ook een Vereenigde Ke k van Zuid Afrika. En nu dat de Heer een weg baant voor de vereeniging der kerken, opent Hij het oog zijner kinderen om te zien zooals nooit te voren, waartoe Hij de Fransche vluchtelingen naar de Kaap en de oude voortrekkers naar de Transvaal bracht. En het is om hier Zijn kerk te planten, uit te breiden en dan te gebruiken om 't donkere Afrika te verlichten met de kennis van Zijn eengeboren Zoon. Heerlijk vooruitzicht inderdaad !

En nu geachte broeders afgevaardigden, gij gevoelt, wij weten 't, de ernst van 't werk dat u dezer dagen wacht. Wij gevoelen als de generaal op den avond voor den veldslag, die voor zijn vaderland van beslissend belang zal zijn. Wij gevoelen dat de toekomst van onze kerk in Z. Afrika, ja de toekomst van het zedelijk, godsdienstig en kerkelijk karakter van ons volk afhangt van ons besluit in zaken de organische vereeniging der vier kerken. En indien God het wil zal de vereeniging doorgaan. Hij is de Almachtige Beheerscher en Bestuurder van alles.

Komt Broeders, wijden wij ons den Koning der Kerk toe in dit stille avonduur. Geven wij ons aan Hem om door Hem in deze dagen als instrumenten gebruikt te worden zoowel om Zijn kerk uit te breiden onder Jood en Heiden als om hare eenheid teweeg te brengen en alzoo dien dag te verhaasten dat de Koninkrijken der wereld zullen geworden zijn het rijk van onzen God en van Zijnen Christus en het tekstwoord voor Zijne kerk verwezenlijkt zal zijn : "Gij zult een sierlijke kroon wezen in de hand des Heeren en een koninklijke hoed in de hand uws Gods."

Het is ons een vreugde zoovelen van onze geachte Regeeringsmannen, Staatsmannen, en Voormannen des volks hier

tegenwoordig te zien. Wij waardeeren ten zeerste uwe belangstelling door uwe tegenwoordigheid betoond. „God heeft u tot eer in een zeer belangrijk tijdstip van de geschiedenis van Zuid Afrika geroepen, belangrijk niet alleen op staatkundig maar ook op kerkelijk gebied.

Het eerste, uiterst belangrijke hoofdstuk van onze staatkundige geschiedenis is geschreven en zal naar onze nederige meening, onze toekomstige zonen en dochteren steeds met hoogachting aan u doen terugdenken. In de dagen toen het Nat. Congres bijeen was, werd een gedurig gebed van de kerk tot God voor hetzelve opgezonden, omdat zij weet dat de Regeering van God is verordend, om het heil van het volk maar ook van de kerk te bevorderen. De kerk verwacht, op grond van Gods woord, dat alle Regeerders tot wien het Evangelie gezonden is, het van harte zullen aannemen en zich met al hun ambtelijk gezag en grootheid aan den Zoon van God onderwerpen. Alle heerschers zijn verplicht in de vreeze Gods te regeeren, opentlijk hun trouw aan Christus te belijden, en in al hun ambtswerk Zijn eer te zoeken. Zij zijn gehouden leden van de kerkelijke gemeenschap te worden, de Kerk des Heeren trouw te bezoeken, de dag des Heeren te heiligen, omdat zij door hun ambtelijke betrekking zulk grooten invloed uitoefenen. Daarom wordt ook de kerk zoo ernstig vermaand voor de overheid te bidden. Wij danken den Heer voor onze overheid en bidden dat Hij de leden ervan voortdurend leide om de kerk door woord en voorbeeld te ondersteunen in haar moeilijk werk. Hij geve hun steeds wijsheid en voorzichtigheid wanneer de belangen der kerk vóór hen mogen komen; daar, gelijk de geschiedenis leert een onbedachtzaam woord van een volksleider zeer treurige gevolgen kan hebben.

BIJLAGE II.

SCHEMA VAN WERKZAAMHEDEN, 1909.

H. V. L.

De ondergeteekenden hebben de eer, der HoogEerw Synode, de volgende rangschikking der ingekomene stukken en beschrijvingspunten voor te leggen (Art. 100), en bevelen aan, dat dit schema van werkzaamheden zooveel mogelijk bij de behandeling zal gevolgd worden.

I.—SYNODAAL.

(a). Verslagen van :—

1. De Commissie van Orde.
2. Den Moderator.
3. De Moderatuur.
4. De Synodale Commissie.
5. Den Scriba Synodi.
6. Den Actuarius en Archivarius.
7. De afgevaardigden van den Raad der Kerken.
8. De Commissie van Examinatoren.
9. De Commissie voor Bijbelkennis Examen.
10. De Commissie voor kerkelijke toenadering.
11. De Commissie voor Bijbelverspreiding.
12. De afgevaardigden naar de zusterkerken.

(b) De Ringen over den Staat van den godsdienst (Art. 75). De HoogEerw. Synode bepale den tijd, waarin deze verslagen, bij een broederlijk-onderhoud gelezen en besproken kunnen worden. (Art. 106).

II.—ONDERWIJS EN OPVOEDING.

1. Verslag van de Commissie van Waakzaamheid.
2. Verslag van de Commissie voor de Normaalschool.
3. Beschrijvingspunten.

(a) De Ring brenge onder de aandacht der e.k. Synodale Vergadering dat kinderen, behoorende aan onze Kerk, Roomsche scholen bezoeken, en verzoeke van de Synode hierover uitspraak en besluit.

Ring van Utrecht.

(b) 5 De Synode bespreke en besluit over de moeilijkheden, die ontstaan van wege de Departementen van Onderwijs, Publieke Werken en Landen, in verband met :—

(1) Het oprichten van schoolgebouwen en scholen op het platteland;

(2) Het geplaatst te krijgen van onderwijzers door het Schoolbestuur goedgekeurd;

(3) De geringe huurpenningen aangeboden vcor en het goedkeuren van schoolgebouwen door den eigenaar zelven gebouwd, ook waar het Schoolbestuur anders adviseert.

Het besluit der Synode worde per gekozene commissie van afgevaardigden dadelijk of door de te kiezen commissie van Waakzaamheid ten stelligste den Kolonialen Sekretaris overgebracht en bekend gemaakt om verbetering in deze zaak te bewerkstelligen.

Pred. van Klerksdorp.

(c) 62. De Synode spreke zich uit over 't al of niet zingen van Psalmen, Gezangen en geestelijke liederen in de Publieke School.

Predikant van Rustenburg.

(d) 67. Met het oog op den bloei van onze Kerk en de toekomst van ons volk, worde de H.E. Synode mits deze verzocht pogingen aan te wenden ter bevordering van het Bijbel Onderwijs en het zingen van onze Psalmen en Evangelische Gezangen, op onze Hoogere en Lagere scholen en de logieshuizen daarmee in verband.

Tweede Pred. van Pretoria.

(e) 68. De H.E. Synode neme de noodige stappen om de Universiteitsexamina zoo veranderd te krijgen, dat zoowel de Hollandsche taal als de Zuid-Afrikaansche geschiedenis hare rechten krijgen.

Tweede Pred. van Pretoria.

(f) 72. Antwoorden der Ringen op beschrijvingspunt 79 der laatste Synodale Vergadering, en dat als volgt luidt :—

"Wat kan gedaan worden om de kennis van Gods woord, de leer en geschiedenis der kerk, bij onze jonge menschen aan te kweeken, en te vermeerderen.

III.—DE ZENDING.

A.

1. Verslag van de Synodale Zending Commissie.
2. Beschrijvingspunten.

(a) 2. De Rings Zending Com. van den Ring van Potchefstroom wil weten of het archief van de Zending Gemeenten onder het Ringsressort, kan berusten bij den Archivarius Synodi.

Predikant La Lochelle.

(b) 7. Art. 141. Bij dit Art. worde gevoegd :—

(4) Demissie van zendelingen geschiedt door de Synodale Zending Commissie of door eenen predikant of zendeling door haar benoemd.

Syn. Zend. Commissie.

(c) 8. Art. 142 (1) Bij den tweeden regel worde ingevoegd de woorden "of zonder" na "met" en leze aldus "met of zonder behulp" enz.

Art. 142 (5) (b) Hier worden de woorden bijgevoegd "niet lid zijnde van de Synodale Zending Commissie."

Syn. Zend. Commissie.

(d) 9. (Art. 143 (t) (d) Dit onderdeel van het Art. worde veranderd door weg te laten de woorden "den voorzitter zijner commissie" en in plaats gesteld "den plaatselijken zendeling of predikant."

Art. 143 Eerste regel (Art. 69) moet zijn (Art. 73).

(e) Art. 143. Na 8 (b) (6) worde eene verklaring ingevoegd als volgt, "een volledig verslag van inkomsten en uitgaven en balansstaat wordt hier opgeeischt en aan eene commissie van rationarii onderworpen."

Art. 143. Achter de woorden "behandeld worden" worde ingevoegd "twee verslagen opgetrokken door de plaatselijke zending commissie met behulp van de evangelisten en voorstanders of kerkeraadsleden en onderteekend door eene commissie uit eerstgenoemde. Na afhandeling worden zij in bewaring gesteld van den Scriba der Rings Zending Commissie."

Art. 143 (8) (a) (13). De volgende woorden worden na "bovengenoemde registers" bijgevoegd "welke afschriften naar den Archivarius gezonden zullen worden ter bewaring."

Syn. Zend. Commissie.

(f) 10. Art. 141 (b) Aan het einde worde bijgevoegd "over eenkomstig Art. 149 (4)."

Syn. Zend. Commissie.

(g) 11. Art. 145 (2) Hier worde bijgevoegd de woorden "Voorstanders kunnen in de gemeente plechtig voorgesteld worden."

Syn. Zend. Commissie.

(h) 12. Art. 147 Het woord "maandelijksche" worde weggelaten en "jaarlijksche" in de plaats gesteld. Verder worden de woorden van af "van een... tot vrouwen lidmaat" weggelaten.

Syn. Zend. Commissie.

(i) 13. Art. 149 (b) In plaats hiervan worde de bewoording en inhoud van Art. 184 overgenomen met de verandering in termen.

Syn. Zend. Commissie.

(j) 14. Art. 150. In plaats van bekeerlingen worden gesteld "lidmaten".

Syn. Zend. Commissie.

(k) 15 Art. 154. Hier worde de vraag gedaan: of hieraan voldaan is?

Syn. Zend. Commissie.

(l) 16. Aangezien het niet alleen noodzakelijk maar ook wenschelijk is dat de T.V.Z.V. in direkte verband met de kerk zal staan en haar arbeid onder derzelver toezicht zal voortzetten, zoo bevele de Synodale Zending Commissie de HoogEerw. Synode aan op verzoek van de T.V.Z V., hare goedkeuring aan zoodanige betrekking te hechten en op zoodanige wijze dat zij:—

A. Wat betreft de keuze van hare werkkringen en de aanstelling van hare werkers en werksters steeds in overleg met, en toestemming van de Synodale Zending Commissie zal handelen.

B. Wat betreft de gelden, alle rekeningen van inkomsten en uitgaven jaarlijks aan de Synodale Zending Commissie zal voorleggen.

C. Wat betreft vaste eigendommen, indien zulks verkregen mogen worden, alle transporten voor en ten behoeve van de kerk, overeenkomstig hare wetten en bepalingen zal laten geschieden.

Syn. Zend. Commissie.

(m) 20. De H.E. Algemeene Vergadering verandere de woorden in art. 154 van "alleen blanke zendelingen" in "alle zendelingen."

Predikant van Johannesburg.

(n) 36. Beschrijvingspunt, verzoekende dat het woordje "minstens" in Art. 73 tusschen "bestaande uit" en "drie leden" gevoegd zal worden."

Ring van Potchefstroom.

(o) 64. (a) Dat elke Kerkeraad bij zijn geldelijk verslag, waar 't mogelijk is, bijvoege 't bedrag dat door de Zending buiten den Kerkeraad om, in iedere Gemeente ingezameld wordt, zooals door Vrouwen Zending Vereeniging als anderzins.

(b) Dat waar daar in de Gemeenten geen zoodanige vereenigingen bestaan de plaatselijke predikant en kerkeraads vrouwen en andere gewilligen opgedragen worden plaatselijke Zending Vereenigingen te stichten of bij bestaande Vereenigingen zich aan te sluiten, om alzoo meer fondsen bijeen te brengen tot ondersteuning van het zending werk.

B.

De Zending onder Israel.

1. Het Verslag van de Synodale Commissie voor de Zending onder Israel.

2. Beschrijvingspunt.

(1) 33. (a) "De HoogEerw. Synode vrage de HoogEerw. Synode der Kaapkolonie onze Evangelisten onder de Joden toe te laten deelhebbers te worden in het predikanten weduwen fonds."

Zend. onder Israel.

IV.—Arme Blanken.

1 Het verslag van de Synodale Commissie voor "Arme Blanken."

2. Beschrijvingspunten.

(a) 45. De Synode bepale hare aandacht bij de geestelijke bearbeiding van de blanke spoorwegarbeiders behoorende tot onze kerk; en vinde een plan, in overleg met de Regeering des Lands, om zulke arbeid aan hen te bewerkstelligen.

Pred. van Klerksdorp.

(b) 69. De H.E. Synode neme in ernstige overweging den toestand van leden onzer Kerk, die nooit of bijna nooit naar Gods huis komen en de Heilige Sacramenten verwaarlozen.

Tweede Predikant van Pretoria.

3. Verzoekschriften.

(1) Verzoek van de Commissie voor Hulpbehoevende Gemeenten der Ned. Geref. Kerk in de Kaapkolonie, haar bij te staan in de bearbeiding onzer geloofsgenooten in Rhodesiëa.

(2) Verzoek van de Zuid Afrikaansche Vrouwen Federatie,

Pretoria Tak, aan de Synode, vragende ondersteuning van haar werk, in verband met het Reddingshuis te Pretoria.

V.—De Rechtscommissie.

Beschrijvingspunten:

(a) 4. De Synode wordt verzocht de handelwijze van de Rings Commissie van Lijdenburg re uitbreiding van de Gemeente Barberton te wettigen,

Predikant van Belfast.

(b) 18. 1. De HoogEerw. Synode spreke hare opinie uit over het preeken van zendelingen in de kerk.

2. De HoogEerw. Synode beantwoorde de vraag: Wat is gelijkstelling?

Kerkeraad van Standerton.

(c) 35. "Daar Art. 73 der Kerkewet overtreden werd door het benoemen van meer dan drie leden op de Ringszendingcommissie, door den Ring en de Ringscommissie; maar overtuigd zijnde dat deze toevoeging gedaan werd in 't belang van de Zending, zoo verzoekt deze Vergadering de HoogEerw. Synode eerbiediglijk deze handelwijze te wettigen."

Ring van Potchefstroom.

(d) 47. "De HoogEerw. Synode spreke zich duidelijk uit omtrent wat bedoeld is met het woord "ouders" in Art. 119 Kerkelijke wetten. Moet men verstaan dat het genoeg geacht wordt dat de Vader of de Moeder van het te doopen kind alleen verschijne om de naam op te geven dan worde dit Artikel in dier voege gewijzigd. In het andere geval spreke het H.Ew. lichaam zich duidelijk uit over de belangrijkheid van het handhaven van het hier voorgeschrevene."

De Kerkeraad van Bloemhof.

(e) 53. "De HoogEerw. Synode geve aan de hand hoe te handelen met personen die niet tot vrede willen geraken, niettegenstaande dat de Kerkeraad verscheidene pogingen heeft aangewend om den vrede te bewerkstelligen.

Kerkeraad van Schweizer Reineke.

(f) 55. De Synode spreke zich uit over den doop van vondelingen.

Pred. van Jeppestown.

(g) 58. De HoogEerw. Synode worde verzocht om een middel aan de hand te geven waardoor men de predikanten op het hart kan drukken om toch niet zonder ambtsgewaad den kansel te bestijgen.

Kerkeraad Ventersdorp.

(h) 59. De HoogEerw. Synode bepale :

(1) Welke stappen genomen moeten worden door Eerw. Kerkeraden tegen gemeente-leden welke door onze Gerechtshoven aan crimineele misdaden schuldig zijn bevonden.

Kerkeraad van Amersfoort.

(i) 61. De HoogEerw. Synode bepale :

(3) Van welke Engelsche Kerkgenootschappen leden met attestaat in onze kerk kunnen toegelaten worden, zonder nader onderzoek of bevestiging.

Kerkeraad van Amersfoort.

Verzoekschriften.

(1) Verzoekschrift van den Br. Lidmaat H. J. van der Merwe, Rustenburg : "De HoogEerw. Synode stelle, indien mogelijk, een onderzoek in naar de redenen waarom verschillende gemeenten geen, of niet voldoende voorziening ter afbetaling hunner Kerkschulden maken".

(2) Verzoek Ringscommissie van den Ring van Utrecht om dispensatie aan dien Ring in 1910 te vergaderen in de maand Maart of April.

VI.—De Commissie van Revisie.

1. Haar verslag.
2. Beschrijvingspunten :—

(a) 6. (1) Art. 46 (1) in alinea 3 en 4, na de woorden "het bedrag der" worde het woord "laatstgenoemde" geroyeerd en in de plaats gesteld het volgende voor dit gedeelte des artikels : "het bedrag der Synodale collecten in het bezit van den Rings-Quaestor, onmiddellijk na geheven te zijn en de

(b) Heffingen voor het Synodaal Fonds niet later dan den eersten dag der Ringszitting" enz. enz.

(2) De laatste paragraaf van art. 46 (1) leze in het vervolg zoo "Zoo bovengenoemde Synodale collecten en heffingen voor het Synodaal Fonds, nog niet op den 1sten dag van de Ringszitting verantwoord zijn geworden, zal de Kerkeraad, die in gebreke gebleven is, verplicht zijn rente te betalen, gerekend tegen zes percent des jaars, van af den 1sten dag van de zitting des Rings.

Pred. van Klerksdorp.

(b) 19. Na art. 13 worde een nieuw art. ingevoegd dat aldus luidt :—

Aan den Leeraar eener gemeente wordt het recht toegekend om desverkiezende jaarlijks een vacantie van niet meer dan zes weken te nemen, met dien verstande, dat hij in overleg met den Kerkeraad zooveel mogelijk zorge voor de vervulling van de diensten in de gemeente.

Pred van Johannesburg.

(c) 21. De H.E. Algemeene Vergadering voege in bij art. 30, achter de woorden "in haar midden gevestigd" het volgende: "en wier namen minstens 3 maanden op het lidmaten Register geregistreerd zijn."

P. J. van Biljon, afgevaardigde.
Ned. H. of Ger. gemeente Johbg.

(d) 22. Art. 172 worde aldus veranderd :

De aanstelling van de eerste kerkeraadsleden in een nieuw gestichte gemeente geschiedt door de Rings Commissie, zooveel mogelijk uit leden die reeds als Kerkeraadsleden gediend hebben.

Art. 173: 1, 2, 3, valt dan weg en punt 4 van art. 173 worde gevoegd bij art. 172.

Predikant van Johannesburg.

(e) 23. Art. 85 worde aldus veranderd :

Zaken ter behandeling voor de Synode, moeten worden ingediend bij den Scriba ter publikatie in het officieel orgaan der Kerk, minstens vier weken voor de zitting ; door de Synodale Commissie, alle permanente commissien der Synode en Ringen.

Beschrijvingspunten door Kerkeraden, Predikanten, en Afgevaardigden, en alle verzoekschriften door niet gecensureerde lidmaten, zullen eerst voor den Ring waaronder zij sorteeren moeten gebracht worden.

Alle zoodanige beschrijvingspunten en verzoekschriften zullen na goedkeuring des Rings, naar de Synode worden gezonden.

Predikant van Johannesburg.

(f) 24. Dat na Art. 4 een nieuw artikel zal worden ingevoegd, luidende als volgt :

Die van de Kerk zijn afgeweken en zich bij secten of niet erkende Kerkgenootschappen hebben aangesloten mogen weder als leden der Kerk worden opgenomen mits zij bewijs leveren van berouw over hun afdwaling. Zij zullen opnieuw

de drie voorstellingsvragen (cf. Art. 125) voor den Kerkeraad moeten beantwoorden.

Commissie van Revisie.

(g) 25. Dat na Art. 15 een nieuw artikel zal worden ingevoegd, luidende als volgt:

Een Leeraar die voor meer dan twaalf maanden buiten zijn Gemeente zich begeeft, veroorzaakt daardoor een vacature in de Gemeete en heeft hij alzoo opgehouden Predikant der Kerk te zijn. Wenscht hij tot de Kerk terug te keeren, zal hij eerst het *Colloquium Doctum* moeten afleggen. In gevallen van ernstige ziekte zal de Ringscommissie het recht hebben een verlof van meer dan een jaar te geven. Zie dan Art. 186.

Dit artikel is niet van toepassing op Emerituspredikanten, die onafgebroken onder toezicht van de Kerk staan.

Commissie van Revisie.

(h) 26. In Art. 46 (6) de woorden "of op een ander geschikten tijd" te worden ingevoegd na het woord "Avondmaalsviering."

Commissie van Revisie.

(i) 27. Art. 52 (21) te luiden als volgt: Hoevele Zondagscholen telt uwe Gemeente? Hoevele onderwijzers? Hoevele kinderen wonen de Zondagscholen bij? Hoevele kinderen van uwe Gemeente worden naar schatting in de dagscholen onderwezen?

Commissie van Revisie.

(j) 28. In Art. 52 (24) na d. te worden gevoegd:

e. Arme blanken fonds?
f. Het Bijbelverspreidingsfonds?
g. Weesinrichtingen?
h. Onderhoud der Armen? (cf. "uitgaven" Art. 46 (4))

Commissie van Revisie.

(k) 29. In Art. 59 de woorden "in duplicaat" te worden geroyeerd, en na "te doen" een nieuwe volzin te worden bijgevoegd, luidende als volgt: "iedere zaak afzonderlijk, op "foolscap" papier, en in duplicaat te worden ingediend."

Commissie van Revisie.

(l) 30. De woorden van "alsmede de statistiek" tot "orgaan der kerk" in Art. 66 (7) te worden vervangen door de

volgende woorden: "Alsmede de statistiek volgens Art. 52 (21) tot Art. 52 (24) verkregen, ter bekendmaking in het officiëel orgaan der Kerk."

Commissie van Revisie.

(m) 31. In Art. 81 de woorden "of Juni" te worden ingevoegd na "in de maand Mei."

Commissie van Revisie.

(n) 32. In Art. 85 worde een nieuwe volzin gevoegd na de woorden "kan wenden" luidende als volgt:

"Iedere zaak afzonderlijk, op "foolscap" papier, en in duplicaat te worden ingediend."

Commissie van Revisie.

(o) 33. In Art. 202 de volgende woorden te worden weggelaten, t.w. van "in tegenwoordigheid" tot "door hem benoemd" daar deze woorden in strijd met Art. 203 zijn.

Commissie van Revisie.

(p) 34. Bij Art. 225 (1) worde gevoegd "zie ook Art. 263" omdat in Art. 225 niet van reiskosten per spoor gesproken wordt.

Commissie van Revisie.

(q) 39. De vorm voor algemeen overzicht van ontvangsten en uitgaven, zie Art. 46 punt 4, worde herzien en verbeterd.

Predikant van Zoutpansberg.

(r) 40. Met het oog op de redactie van Artt. 73, 76, 100, 101, 102 en 105 worde Art. 24 punt 20 gewijzigd als volgt: Leden van Tijdelijke Commissiën worden door den Voorzitter benoemd. Ingeval de meerderheid der vergadering zijne voordracht niet goedkeurt, zal de kiezing door de vergadering plaats hebben. Leden van Permanente Commissiën worden door de vergadering gekozen, tenzij anders door de wet bepaald.

Predikant van Zoutpansberg.

(s) 43. Artt. 58 en 78 worden zoo gewijzigd dat de zinsneden: "met een of twee Kerkeraadsleden voor iedere gemeente" en "benevens één tot twee kerkeraadsleden door elken Kerkeraad te benoemen," veranderd worden in: "met en benevens éénen ouderling voor iedere gemeente."

Predikant van Zoutpansberg.

(t) 46. "De H.Ew. Synode schrappe de woorden: "en de acte van demissie" in Artikel 197 onzer Kerkelijke Wetten en Bepalingen, en voege een nieuw artikel in ten effekte dat acte van demissie vertoond moet worden of aan den Kerkeraad of aan den Consulent van de Gemeente waar den Leeraar staat bevestigd te worden.

Predikant van Bloemhof.

(u) 47. Beschrijvingspunt "De HoogEerw. Synode worde verzocht stappen te doen ten einde uit te vinden in hoe verre de geldelijke administratie der Gemeenten eenvormig gemaakt kan worden; en voorts te bepalen dat tijdens de Ringszittingen de rationarii opdracht krijgen zullen om de geldelijke boeken ter plaatse van de Ringszitting te inspecteeren en den Kerkeraad alzoo met advies te dienen."

Ring van Potchefstroom.

(v) 48. "De H.Ew. Synode schrappe de woorden, "indien mogelijk" in Art 32 van onze Kerkelijke Wetten en Bepalingen."

Kerkeraad van Bloemhof.

(w) 52. "De H.Ew. Synode noeme bij name de Kerken bedoeld met "Zusterkerken" in Art. 5 onzer Kerkelijke Wetten en Bepalingen."

De Kerkeraad van Christiana.

(x) 57. Wijziging Art. 118:

In Art. 118 na het woord "gedoopt" (laatste regel) worde ingelascht "of aaagenomen."

Predikant van Rustenburg.

(y) 73. Het woordje "geregeld", voorkomende in Art. 52 (2) worde geschrapt.

Ring van Hartebeestfontein.

3. Verzoekschrift.

(1) Verzoekschrift van den Ouderling F. van der Stoep der Gemeente Eloffsdal, artikels 31 en 189 te doen veranderen, zoodat het beroepen van Predikanten en het kiezen van Kerkeraadsleden door de gemeenteleden geschieden zal.

VII.—**De Fondsen.**

1. Verslag van den Quaestor Synodi.
2. Verslag van de Finantieele Commissie.
3. Verslag van de Ringen over 4de Professor Fonds.
4. Beschrijvingspunten :—

(a) 3. De Synode worde verzocht om dispensatie aan de Gemeente Barberton voor achterstallige Synodale collecten.

Ring van Lijdenburg.

(b) 41. De Synode besluite dat elke Ringsvergadering eene Commissie zal benoemen, om inzage te nemen in de Kerkelijke Registers en Boeken der Gemeente, in wier midden de Ring vergadert, en rapport daarover aan den Ring voor te leggen.

Predikant van Zoutpansberg.

(c) 42. Tusschen de woorden "Synode" en "worden" op eerste lijn van Art. 263 worde ingevoegd de lezing: "alsmede de reiskosten van leden des Rings."

Pred. van Zoutpansberg.

(d) 44. De Synode bepale welke heffingen moeten gestort worden, indien voor registratie van buitengewonen doop slechts gewone leges betaald worden, wegens behoefte der ouders.

Predikant van Zoutpansberg.

(e) 50. "De H.Ew. Synode besluite certificaten voor Kerkelijke doeleinden benoodigd, gratis te doen uitreiken."

De Kerkeraad van Bloemhof.

(f) 56. De Synode bepale dat geene leges worden gevorderd voor certificaten van lidmaatschap, waar leden zich van de eene naar de andere gemeente onzer Kerk begeven.

Predikant van Jeppestown.

(g) 60. (2) Dat alle registratie-gelden worden afgeschaft en in plaats daarvan vaste bijdragen (te berekenen naar een per lid vast te stellen som) door de gemeenten in 't Synodale Fonds worden gestort.

Kerkeraad van Amersfoort-

(h) 65. Dat de H.Ew. Synode verandering brenge in Artt. 46, 60 enz., betrekking hebbende op het finantieel jaar der Kerk of der Ringszittings, teneinde het opmaken der verslagen en goedkeuring derzelve, door de verschillende Kerkeraden bijtijds en behoorlijk in orde te kunnen brengen.

Ring van Rustenburg.

5. Verzoekschrift.

(1) Verzoekschrift van de weduwe van wijlen Ds. J. L. du Preez, vragende om ondersteuning uit het Predikanten Weduwen Fonds.

VIII—Algemeen.

Beschrijvingspunten:—

(a) 17. De HoogEerw. Synode geve aan de hand hoe Dingaans-feest gevierd moet worden.

Pred. van Standerton.

(b) 49. "Is het geoorloofd soms prenten of teekeningen te gebruiken in een van onze Kerken om de uitleg of toepassing van Gods Woord te bevorderen?"

Kerkeraad van Bloemhof.

(c) 51. "De H.Ew. Synode vragen aan de H.Ed. Regeering om aan Predikanten en afgevaardigden naar Rings en Synodale Vergaderingen reisbiljetten per spoor gratis te verleenen."

Kerkeraad van Christiana.

(d) 54. De "H.Ew. Synode bepale dat alle Doop- en Lidmatenregisters alphabetisch worden gehouden."

Kerkeraad van Jeppestown.

(e) 63. De Ring van Utrecht andermaal uit zijne verslagen bemerkt hebbende dat velen van de leden onzer Kerk geen gebruik maken van de Kerkelijke inzegening des Huwelijks, besluit de aanstaande HoogEerw. Synode te verzoeken, tijdens hare zittingen, nog eens pogingen aan te wenden deze zaak van "voor het Commissaris gaan" afgeschaft te krijgen.

Ring van Utrecht.

(f) 66. Deze H.E. Vergadering besluite de Synoden der Zusterkerkgenootschappen zoowel als de Distriktsbesturen van de Vereeniging "Het Volk" en de Feestcommissies over het ge-

heele land te naderen, ten einde eene eenparige kollekte te houden bij gelegenheid van het Dingaansfeest telken jare, welke kollekte besteed zal worden aan het in orde brengen en houden van de graven van Retief, Celliers, Pretorius en andere helden van ons volk en aan de weeshuizen te Langlaagte, Middelburg en Heidelberg.

Ring van Rustenburg.

(g) 70. De HoogEerw. Synode make eene nieuwe indeeling der Ringen, zoodat er meer gelijkheid is wat het getal gemeenten betreft, zullende de ligging der gemeenten in aanmerking genomen worden.

Kerkeraad van Middelburg.

(h) 71. De Synode richte een schrijven aan de Hervormde Kerk daarop wijzende dat het wenschelijk is in betere verstandhouding met elkaar te staan wat betreft het opnemen van leden uit de respectieve kerken, het doopen van kinderen en aannemen van lidmaten.

Kerkeraad van Middelburg.

(i) 74. De Synode overwege de wenschelijkheid van bij gelegenheid van het huwelijk, het echtpaar een "Trouwboekje" uit te reiken, met een inhoud, die weergeeft wat op het Huwelijks-Register vermeld staat, met ruimte voor een geslachtsregister.

Kerkeraad Fordsburg.

Verzoekschriften.

(1) Verzoek, verandering van Naam op het Doopregister der Gemeente Carolina.

(2) Verzoek van den heer J. C. Marnewick om verandering van datum op het Doopregister der gemeente Standerton.

(3) Verzoek van den heer A. C. H. Boshoff, vragende om verandering van zekeren naam op het Doopregister der gemeente Standerton.

(4) Verzoek van den Predikant van Bloemhof, namens zekere ouders om de namen van Wessel Hermanus Wessels, en Maria M. J. C. Wessels, als Doopgetuigen op te nemen in het Doopregister der gemeente Bloemhof.

(5) Verzoek om eenige veranderingen op de Doopregisters der gemeenten Lichtenburg en Bloemhof, door den Ring van Hartebeestfontein.

IX—**Verslag van de Commissie over het Officieel Orgaan der Kerk.**

Met toebidding van des Heeren zegen op de beraadslagingen der HoogEerw. Synode,

noemen wij ons,
van de HoogEerw. Vergadering
de Dienstwillige Dienaren,

H. J. NEETHLING, M.A., Voorzitter.
M. L. FICK.
J. W. G. STRASHEIM, Scriba.

VIII—**Algemeen.**

ADDENDUM.

(j) Beschrijvingspunt 75: "Wat de Synode aan de hand geeft om den arbeid van de diakenen meer in overeenstemming met het formulier te brengen, dat hun bij de bevestiging wordt voorgelezen?"

Ring van Hartebeestfontein.

BIJLAGE III.

Rapport van den Moderator over de jaren 1906 tot 1909.

Den HoogEerw. Moderator der Synode zitting houdende te Pretoria den 9den Juni, 1909 en volgende dagen.

HoogEerw. Heer en Broeder in Christus Jezus,

Toen de Synode, drie jaren geleden, het besluit nam haren Voorzitter opdracht te geven al de gemeenten der Kerk, gedurende zijn diensttijd, te bezoeken, besefte zij zeker niet welk een reuzentaak zij hem op de schouders legde. Dat de uitvoering van dien opdracht in het belang der Kerk zou zijn, is zeker; doch dat die in de meeste gevallen moeilijk, altijd delicaat en dikwijls onmogelijk zou blijken te zijn, is even waar.

Ik heb getracht, — meer kan ik niet zeggen, — ik heb getracht mij van de vervulling van die taak zoo goed ik kon, te kwijten. Wegens den wijden omvang en de groeiende belangrijkheid van eigen werkkring, is het mij echter niet gelukt meer dan vijf-en-twintig gemeenten te bezoeken. Toen ik bemerkte dat er geen tijd genoeg zou zijn de opdracht ten volle uit te voeren, riep ik de hulp in van den HoogEerw. Assessor, die twee van de gemeenten bezocht heeft. Ik weet dat zijne prediking zeer gewaardeerd werd en tot zegen voor velen is geweest. Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken hem mijn oprechten dank te betuigen voor die liefde diensten.

Dat die officieele bezoeken den bezoeker, die overal vriendelijk ontvangen werd, tot bemoediging geweest zijn, kan naar waarheid getuigd worden. Hij heeft een diepere blik kunnen werpen in de groote mogelijkheden onzer Kerk, en keerde telkenmale tot zijn eigen werkkring terug met een sterker voornemen des harten om den arbeid aan eigen gemeente beter voort te zetten.

Of Kerkeraden en gemeenten uit die bezoeken ook voordeel hebben getrokken wil ondergeteekende gaarne hopen. Het was althans zijne bede dat zulks zoo zijn mocht.

Het terrein was nieuw en het werk delicaat. Niet overal voelde hij zich op zijn gemak ten opzichte van de wijze waarop de opdracht moest worden uitgevoerd. Het besluit der Synode had hij wel, maar geen instructies hoe hij het werk doen moest. Zoo gaarne had hij de Kerkeraden der verschil-

lende gemeenten in een broederlijk onderhoud ontmoet ter bespreking van plaatselijke en algemeene belangen. Wie eigenlijk daarom vragen moest de bezoeker of de pastor loci was niet duidelijk. Immers men staat en werkt onder een stelsel van Kerkregeering, dat Presbyteriaansch plegt genoemd te worden,—een stelsel dat wel uitstekend, maar niet in alle opzichten volkomen is—een stelsel verder dat, zooals men den ondergeteekende hier en daar liet voelen, geen Moderatoriale inmenging duldt in ander mans zaken—redenen waarom in enkele gemeenten het woord slechts van den kansel verkondigd werd zonder meer. En toch houdt hij zich overtuigd dat als de Kerk eerst aan dit schijnbaar nieuwe—wat het echter in de werkelijkheid niet is—meer gewoon zal geworden zijn, het alsdan ook duidelijker blijken zal hoe heilzaam zulk een opdracht werken kan; en zal namelijk meer olie in de raderen van menige gemeentelijke machinerie kunnen worden aangebracht, ten gevolge waarvan een of ander steeds grooter wordende oorzaak van achteruitgang, verwijdering, lossigheid en dreigende scheuring, hier en daar, zal kunnen worden afgeweerd, zoodat de stroom van het gemeentelijk leven weer in eene betere en gezondere richting zal zijn gekeerd, als wanneer het werk niet meer al zuchtende, maar met blijdschap verricht zal worden. Immers het doel van het onderhavig Synodaal besluit is het heil der afzonderlijke gemeenten en daardoor ook dat van de geheele Kerk; niets meer, maar ook niets minder.

Stond hij niet voor het feit dat de bezoeking slechts bij Nachtmaals gelegenheden in de meeste gemeenten moesten worden afgelegd, dan zou het niet al te moeilijk geweest zijn om volle uitvoering te geven aan den opdracht.

Zijns inziens kan het werk van visitatie veel beter en meer doeltreffend verricht worden, zoo de Synode in deze zitting elken Ring zou willen opdragen om twee van zijn oudste, ervarendste en voorzichtigste Predikanten als eene deputatie te doen gaan naar al de gemeenten onder zijn ressort, ten einde naarstiglijk te onderzoeken of de predikanten en Kerkeraadsleden hunne ambten getrouw waarnemen, bij de zuiverheid der leer blijven, de kerkwet in alle deelen onderhouden en den bloei der gemeente naar hun vermogen behoorlijk met woord en werk bevorderen. Dit zou precies overeenkomen met Art. 44 van de Dortsche Kerkorde. In sommige gemeenten in Holland wordt overeenkomstig dit Artikel gehandeld en het resultaat is zeer heilzaam. Waar het arbeidsveld van des Rings delegaten veel kleiner zal zijn dan dat van den Moderator, zooals de opdracht nu luidt, zal het bezoek ook minder tijd en geld kosten en het werk degelijker gedaan worden. De afgevaardigden des Rings zullen bijna kosteloos voor zichzelven aan hun opdracht uitvoering kunnen

geven; doch waar één man het gansche land moet doorreizen, wordt zijne plichtsbetrachting grootendeels onuitvoerbaar. Er *moet* meer opzicht gehouden worden over alle predikanten, ouderlingen en diakenen.

Met blijdschap kan het feit vermeld worden dat het getal gemeenten sedert de laatste Synode met drie vermeerderd is; ook het ledental der Kerk is nog steeds aan het stijgen, zooals blijkt uit de officieele statistiek door den Actuarius gepubliceerd. Er zijn nu minstens vier nieuwe gemeenten in de maak, Wanneer deze gesticht zullen zijn, zal het getal geklommen zijn tot een-en-vijftig.

De Kerk bloeit. Zij wordt grooter en sterker. Het kan ook niet anders. Waar zij op zoo velerlei gebied de handen uitsteekt en zich aangordt tot den strijd ter verkrijging van meer geestelijke en tijdelijke voorrechten harer eigene zonen en dochteren en ook de belangen van het Godsrijk onder de heidenen binnen en buiten eigen grenzen tracht te bevorderen, daar worden de harten warm, gaan de beurzen open en wordt zij vaster op de been.

Ons wacht in deze zitting eene zeer gewichtig werk, namelijk de Organische Vereeniging der Kerken. Dat de leden toch ronduit, ridderlijk, voorzichtig, beslist hun gevoelen over deze allergewichtigste zaak mogen uitspreken en dat de te nemen besluiten mogen bijdragen om de kerk te doen worden "schoon als de maan, zuiver als de zon, en schrikkelijk als slagorden met banieren" is de bede van,

Uwen dienstwilligen Dienaar
en Broeder in Christus

H. S. Bosman,
Moderator.

Pretoria
9den Juni 1909.

BIJLAGE IV.

VERSLAG.

van de Moderatuur over de jaren 1906 tot 1909, der HoogEerw. Synode voorgelegd, zitting houdende te Pretoria, den negenden Juni 1909, en volgende dagen.

Den HoogEerw. Heer,
den Moderator Synodi,

HoogEerwaarde Heer, Broeder in Christus,

Overeenkomstig vereischte van Art. 87, heeft de Moderatuur, mits dezen, de eer aan U voor te leggen het verslag harer werkzaamheden over het tijdperk dat verloopen is sedert de laatste Synodale Vergadering-1906 tot 1909.

1. HAAR PERSONEEL. Met dankbaarheid tot den Heere mag zij vermelden dat er geen verandering gekomen is in haar personeel hetzij door vertrek, of door overlijden van eenigeen harer leden.

2. OPDRACHTEN DER SYNODE. Aan de volgende opdrachten der Synode is door haar voldaan:

a) *Heiliging van den dag des Heeren.*

De Moderatuur verkeerde onder de overtuiging, dat eer men de Regeering des Lands hierover konde naderen, er bij onszelven begonnen moest worden, aangezien velen van onze leden, alsmede van onze voormannen, zich schuldig maken aan ontheiliging van den dag des Heeren. Daarom besloot zij, ook met het oog op den toestand des lands wegens zware droogte, ziekte en pest, een Dag van Verootmoediging te bepalen op Zondag den 30en September 1906, en verzocht de Leeraren over deze zonde met nadruk te spreken.

De twee andere Hollandsche Kerken werden gevraagd met ons dien dag als dag van verootmoediging waar te nemen. Aan dit verzoek werd door haar voldaan.

Den HoogEerw. Moderator werd tevens verzocht een brief, in verband hiermede, te richten aan onze gemeente-leden.

Een Manifest over de heiliging van den Dag des Heeren werd uitgevaardigd door al de Christelijke Kerken in de Transvaal, en werd, namens onze Kerk, door den HoogEerw. Moderator onderteekend.

Verder heeft de Moderatuur een onderhoud met den Hoog Edelen den Eersten Minister, en den Edelen Procureur Generaal, over deze zaak gehad. Deze Regeerings personen gaven de verzekering dat het de begeerte der Regeering is dat die dag zooveel mogelijk als Rustdag waargenomen zal worden. Uit correspondentie met de Regeering bleek het dat er geen clausule is in het Huur Contract der Wanderers Gronden, waardoor spelen op den Zondag aldaar verboden worden, zooals het geval was voor den oorlog.

Hoewel de wet in sommige opzichten strenger toegepast wordt, kan de Moderatuur niet anders dan er over te treuren dat deze zonde nog zeer algemeen is, en voor velen is Zondag de dag voor spelen en vermaken.

b) *Het doopen van kinderen onzer leden door Leeraren van andere Kerkgenootschappen.*

Over deze zaak werd een langdurige correspondentie, vooral met de Wesleyaansche Kerk, gevoerd, en eindelijk heeft ook een onderhoud plaats gevonden met eenige vertegenwoordigers dier Kerk. Deze Heeren ondernamen hunne Synode aan te bevelen kinderen van onze Kerk niet te doopen dan na zeer nauwkeurig onderzoek. Tevens gaven zij hunne sterke afkeuring te kennen over zoodanige handelwijze, en alles wat den schijn zou geven van proselieten-makerij.

Het besluit door de Synode der Wesleyaansche Kerk daarop genomen luidt als volgt:—

"Dat wanneer Hollandsch sprekende ouders, niet zijnde leden onzer Kerk, hunne kinderen naar ons ten doop brengen, en er een predikant der Ned. Herv. of Geref. Kerk binnen redelijken afstand is, het sacrament niet bediend worde, totdat onderzoek zal gedaan zijn wat betreft de verhouding van zoodanige ouders aangaande tucht tot de Ned. Herv. of Geref. Kerk."

Wegens klachten uit den Ring van Hartebeestfontein werd er aan Ds. P. W. Ennis, van de Hervormde Kerk, geschreven, die een uitleg gaf zijner handelwijze in één geval, en verder belovende in de toekomst zich te onthouden van het doopen van kinderen onzer kerk.

De Vertegenwoordiger van den Bisschop der Episcopaalsche Kerk deelde mede dat de zaak behandeld zou worden in de Synode dier Kerk l.l. November doch tot nog toe is er geen verder antwoord ontvangen.

c) *Vereeniging met de Ned. Ger. Kerk van Natal.*

Slechts eenige brieven werden gewisseld met de Ned. Ger. Kerk van Natal over de vraag eener mogelijke vereeni-

ging tusschen haar en onze kerk. Doch wegens de onderhandelingen tot Vereeniging van de Gereformeerde Kerken in Zuid Afrika, werd niets verder aan deze zaak gedaan.

d) *Afvaardiging van Predikanten naar Duitsch en Britsch Oost Afrika.*

In September 1906 werd Ds N. H. C. de J. Theunissen, Predikant van Standerton, verzocht onze volks- en geloofsgenooten in Britsch en Duitsch Oost Afrika te bezoeken en te bedienen. Hieraan voldeed hij, doch wegens moeilijkheden in verband met Pest-Regulaties kon hij alleen de uitgewekenen in Britsch Oost Afrika bezoeken.

In het jaar 1908 werden Di. N. H. Theunissen van Standerton en J. M. Louw van Boksburg gevraagd onze uitgewekenen in Duitsch en Britsch Oost Afrika te bezoeken en voor eenige maanden te bearbeiden. Hierin stemden zij goedgunstiglijk toe, en vertrokken derwaarts tegen het begin van Juni 1908. Ds. Theunissen bezocht de menschen in Britsch gebied en bleef zoowat drie maanden weg; wijl Ds. Louw beide Duitsch en Britsch gebied bezocht. Eén gemeente werd in Britsch gebied gesticht met den naam VERGENOEG. Het bezoek van deze broeders werd zeer op prijs gesteld, door onze uitgewekenen, en werd hun door de Moderatuur den hartelijken dank der Kerk toegebracht.

In hun verslag bevalen zij der Moderatuur dringend aan zoo spoedig mogelijk een leeraar naar die gewesten te zenden om daar minstens twaalf maanden door te brengen in de bearbeiding onzes volks- en geloofsgenooten. Om geen tijd te verliezen trad de Moderatuur in Correspondentie met den Eerw. Candidaat tot den Heiligen Dienst, M. P. Loubser, hem verzoekende deze taak op zich te nemen. Hiertoe willigde hij in, en werd hij, namens de gemeenten Meru en Vergenoeg als Herder en Leeraar beroepen, en geordend, daar het niet wenschelijk is een ongeordende Leeraar daarheen af te vaardigen, en hij dadelijk daarheen wilde vertrekken. Aan die handelwijze vraagt de Moderatuur de HoogEerw. Synode hare goedkeuring te hechten.

Na zijn ordening werd hij door den Scriba Synodi, namens de Moderatuur, verklaard tot lid van de Ring van Lijdenburg en van de Synode. Onder de bijzonder buitengewone omstandigheden werd dit gedaan, doch de Moderatuur is tot de overtuiging gekomen dat hij, volgens de Wetten en Bepalingen niet lid kan zijn der kerkelijke vergaderingen weshalve zij zou willen adviseeren dat hem recht van zitting zal verleend worden met *adviseerende stem*, en hem opdracht gegeven worde in Duitsch en Britsch Oost Afrika officieel werk te doen als consulent der gemeenten.

Het salaris hem aangeboden is £325 per jaar, met reiskosten tot daar. Dit bedrag zal moeten gevonden worden gedeeltelijk uit het Hulp-behoevende Gemeente Fonds, en gedeeltelijk door de bijdragen der gemeenten Meru en Vergenoeg.

De verslagen onzer afgevaardigden leggen wij ter tafel voor verdere informatie.

e) *Herderlijke Brief.*

Den Herderlijken Brief der Synode heeft de Moderatuur onderteekend, en 5000 exemplaren daarvan in pamflet vorm laten drukken en pro rata verdeeld, en verzonden aan al de gemeenten.

3. VERZOEK Ds. E. DE BEER RE TOELATING VAN EERW. W. POEN TOT STATUS VAN PREDIKANT.

Het bleek der Moderatuur dat de Hoog Eerwaarde Synode der Ned. Ger. Kerk in de Kaapkolonie op zoodanig verzoek van den Eerw. W. Poen afwijzend heeft geantwoord, daar het in strijd zou zijn met hare wetten en bepalingen, weshalve de Moderatuur ook geen vrijmoedigheid heeft dit aan te bevelen.

4. ONDERHOUD Ds. C. JNO. BRINK.

Op verzoek van Ds. C. J. Brink gaf de Moderatuur hem de gelegenheid met haar een onderhoud te hebben. Daar de heer Brink echter volhield dat hij niet verkeerd tegenover de kerk gehandeld had, liep het onderhoud op niets uit.

5. DE HUWELIJKSWET.

Met de H.E. Regeering is er onderhandeld om de Huwelijks Wet in overeenstemming te brengen met die der andere kolonien in Zuid Afrika en het verplichtend Commissaris gaan af te schaffen. De Procureur Generaal heeft beloofd de wet na te zien. en indien mogelijk, aan het verzoek te voldoen. Bericht is echter ontvangen dat hij geen kans ziet zelfs dit jaar aan het verzoek te voldoen, wegens veel wetgeving.

6. CONCESSIES AAN LEDEN VAN PREDIKANTS HUISGEZINNEN OP SPOORWEGEN.

Deze zaak werd ook onder de aandacht der Regeering gebracht, doch hoewel er beloofd werd onderzoek in te stellen en zoo mogelijk er aan te voldoen is er verder nog niets weer van gehoord.

7. DE ARMEN.

Over dit vraagstuk werd er door de Moderatuur met den Eersten Minister gesproken, die de verzekering gaf dat de Re-

geering alles in haar vermogen doen wil voor onze armen, en ook bezig was een schema dat nog niet openbaar kon gemaakt worden, te ontwerpen.

8. TOELAGE AAN DE GEMEENTE BARBERTON UIT HET HULP-BEHOEVENDE GEMEENTE FONDS.

Naar aanleiding van een brief van den Consulent der Gemeente Barberton besloot de Moderatuur haar toe te kennen £150 per jaar, zoodra een beroep aangenomen is; doch had zij geen vrijmoedigheid de reiskosten en het salaris van den Consulent dier gemeente te betalen.

9. KLACHTEN VAN DE GEREFORMEERDE KERK OVER HET DOOPEN VAN ZEKER KIND DOOR DEN PREDIKANT VAN RUSTENBURG.

De Gereformeerde kerk gaf haar ontevredenheid te kennen over het doopen van een kind waarvau de vader lidmaat is onzer kerk, en de moeder lidmate der Geref. Kerk, door den Predikant van Rustenburg, wijl de moeder onder censuur stond bij die kerk. De Moderatuur oordeelde dat de Predikant van Rustenburg in zijn goed recht was het kind te doopen daar de vader een bekend lidmaat zijner gemeente is, en noch bij hem noch bij den Kerkeraad een klacht werd ingediend of eenige suspicie van onzedelijkheid bestond, het van hem niet verwacht kon worden eenig onderzoek in te stellen. De Moderatuur is verder bescheidenlijk van oordeel dat, had de Kerkeraad der Geref. Gemeente, hoewel ertoe niet verplicht, toch op broederlijke wijze, en ter wille van de goede orde, kennis gegeven aan den Kerkeraad onzer gemeente dat de moeder onder censuur stond, wij in dit geval zulke onregelmatigheid niet te betreuren zouden hebben. De Moderatuur spreekt het uit als haar wensch dat, waar leden onzer kerk zich schuldig maken met leden der Gereformeerde, de betrokkene Kerkeraden wederzijds elkander daarvan in kennis zullen stellen.

10. HET TOENEMEN VAN WEDRENNEN EN HET AANMOEDIGEN VAN DEN DOBBELGEEST DAARDOOR.

Op verzoek van den Ring van Potchefstroom heeft de Moderatuur deze zaak in behandeling genomen. Dat het een ontzettend euvel is dat op schrikbarende wijze toeneemt, is niet te ontkennen, en verblijdt het de Moderatuur dat de pers ook er tegen waarschuwt, en dat de Regeering een Commissie van onderzoek benoemd heeft, om haar met advies dienaangaande te dienen. De Moderatuur heeft informatie ingewonnen, en wijl zij nog bezig is met deze zaak, zou zij de H.E. Synode willen aanbevelen de Regeering te verzoeken strenge maatregelen te nemen om dit kwaad te bestrijden.

11. RINGS-RESSORT GEMEENTEN MERU EN VERGENOEG.

De Gemeenten Meru, in Duitsch Oost Afrika, en Vergenoeg, Britsch Oost Afrika, werden onder het Ringsressort van Lijdenburg geplaatst.

12. *Verzoek van den Eerwaarde T. J. A. Mare.*

Een verzoek van den Eerwaarde T. J. A: Mare om een werkkring hem te verschaffen werd naar de Synodale Zending Commissie verwezen, als behoorende tot hare bevoegdheid.

13. VERZOEK BESTUUR ZENDING ONDER ISRAEL.

a) Het Bestuur van de Zending onder Israel verzocht de Moderatuur een dag te bepalen waarop vooral een woord in verband met dit werk zou gesproken worden. Hieraan werd voldaan door de vaststelling van Zondag 4den October 1908 daartoe, zijnde de naaste Zondag aan den Grooten Verzoendag.

b) Evenzoo werd het verder verzoek van dit bestuur om een Beschrijvingspunt naar de eerstvolgende vergadering van den Raad der Ned. Geref. Kerken in te zenden vragende, dat eene commissie. vertegenwoordigende de verschillende Kerken benoemd worde om de Zending onder Israel te behartigen, goedgekeurd, en aan voldaan.

14. BRIEF VAN DEELNEMING AAN WEDUWE VAN WIJLEN Ds. P. A. WINTER.

Een brief van hartelijke deelneming bij het overlijden van Ds. P. A. Winter, vroeger Predikant der Gemeente Hartebeestfontein, en Assessor Synodi onzer Kerk, werd gericht aan zijne weduwe. Deze brief werd in het officieel orgaan gepubliceerd ter kennis-name door de leden der Kerk, Van deze gelegenheid wenscht de Moderatuur gebruik te maken om hare hooge waardeering te kennen te geven van de diensten door den overledene onze Kerk bewezen in het bijzonder, en de Kerk van Zuid Afrika in het algemeen, en haar innig leedwezen over zijn vroege heengaan.

15. BRIEF AAN DEN PORTUGEESCHEN CONSUL.

Met het oog op de mogelijkheid van het aanvaarden van Zendingwerk in Portugeesch Centraal Afrika door onze Kerk, werd er een brief gericht aan den Portugeeschen Consul hem verzoekende bij de bevoegde authoriteiten deze zaak te regelen.

16. VERZOEK VAN DEN HEER H. F. DU TOIT.

Omtrent verzoek van den heer H. F. du Toit om als onderwijzer naar Duitsch en Britsch Oost Afrika te gaan werd besloten het aan Ds. Loubser te overhandigen.

17. HULP AAN CHRISTIANA VOOR WERK ONDER DELVERS.

Aan den Kerkeraad van Christiana werd een tijd lang een bedrag van £7.10 per maand uit het Hulp-behoevende Gemeente Fonds geschonken voor arbeid onder de Delvers die daar vergaderd waren bij de Rivier diamant delverijen.

18. VERZOEK VAN DEN HEER J. BALT.

Op een verzoek van den heer J. Balt om door de Moderatuur aangesteld te worden ten einde te arbeiden hetzij onder de Delvers te Christiana, of elders, werd hem geantwoord dat zoodanige aanstelling niet door de Moderatuur kon geschieden, daar de zorg der zielen binnen een gemeente aan den Kerkeraad toevertrouwd is.

19. VERZOEK OM DAG VAN VEROOTMOEDIGING.

Door den Predikant van Hartebeestfontein, en anderen, werd de Moderatuur in den loop van het jaar 1907 verzocht om een dag van Verootmoediging te bepalen, wegens de heerschende droogte, sprinkhanen, pest en andere plagen.

Hiertoe had de Moderatuur geene vrijmoedigheid, doch werd de volgende kennisgeving gepubliceerd:—

"Op verzoek bij haar ingediend om een Biddag te bepalen of bij de H.E. Regeering er op aan te dringen een zoodanigen dag vast te stellen, wegens de dreigende sprinkhanen plaag, heeft de H.E. Moderatuur besloten niet een dag van verootmoediging te bepalen. De Moderatuur is overtuigd dat, indien het houden van zoodanigen dag niet een bloote vorm zal zijn, er een algemeene geest van berouw en verootmoediging bij het volk des lands voor het aangezicht des Heeren zijn moet. Tot haar leedwezen vind zij dit niet, daarom wil zij aandringen bij onze Leeraren om meer opzettelijk te prediken over de zonde als een gruwel in Gods oog, en vooral op Dingaansdag, bij het herinneren aan de gelofte onzer Vaderen, met nadruk, tot berouw en verootmoediging te roepen opdat ons volk terugkeere tot die geloften, en de wegen van vroomheid en god-zaligheid der Vaderen.

20. AFGEVAARDIGDEN NAAR ZUSTER KERKEN.

De Moderatuur benoemde tot afgevaardigden Onzer Kerk naar de H.E. Synode der Ned. Geref. Kerk in de Kaapkolonie, Ds. Paul Nel, Scriba Synodi; en naar de H.E. Synode in den Oranje Vrijstaat Ds. A. J. Louw, Actuarius Synodi.

De afgevaardigden zullen verslag doen aan deze Hoog-Eerwaarde Vergadering.

21. OPROEPING DER HOOG EERWAARDE SYNODE.

De Moderatuur besloot de H.E. Synode ter Negende Gewone Vergadering op te roepen op WOENSDAG DEN NEGENDEN JUNI 1909, en wel des namiddags om drie ure ter Constitueering, wijl de plechtige opening plaats hebben zal des Avonds om 7 ure.

Hiermede meent de Moderatuur aan hare opdracht voldaan te hebben, en bidt der HoogEerw. Synode des Heeren rijksten zegen toe bij al hare beraadslagingen en besluiten.

De leden der Moderatuur,

H. S. Bosman, Moderator.
D. P. Ackerman, Assessor.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.

BIJLAGE V.

VERSLAG

van de Synodale Commissie over de jaren 1906 tot 1909 voorgelegd aan de Hoog Eerwaarde Synode, in hare zitting gehouden te Pretoria, den negenden Juni, 1909, en volgende dagen.

Den Hoog Eerwaarden Heer

Den Moderator Synodi,

Hoog Eerwaarde Heer, en Broeder in den Heere,

Andermaal is het der Synodale Commissie een voorrecht u een verslag harer werkzaamheden voor te leggen, en wel over het tijdperk dat verstreken is sedert de laatste Vergadering der Hoog Eerwaarde Synode.

1. PERSONEEL : Moest de Synodale Commissie in haar laatste verslag melding maken van verscheidene veranderingen in haar personeel, wegens vertrek van ettelijke leden, ditmaal mag zij, met dankbaarheid tot den Koning der Kerke, mededeelen dat er geen enkele verandering was. Eenige harer leden werden vereerd met beroepen naar elders, doch hebben, onder leiding des Heeren, die van de hand gewezen, en zijn onder ons gebleven.

De Secundi leden zijn ook nog dezelfde.

2. OPDRACHTEN DER LAATSTE VERGADERING:—

a. *Optreden der Gereformeerde Kerk te Vrijheid.*

De Commissie droeg het op aan den Scriba Synodi den brief van de Gereformeerde Kerk te beantwoorden, haar wijzende op het onjuiste in den brief, waar men zegt dat de brief gericht aan den Ring van Potchefstroom in Januari, 1903, op toestanden zag, ontstaan gedurende en onmiddellijk na den oorlog, en haar mededeelende dat de Commissie bij haar vorig schrijven blijft. Hierop is geen verdere Correspondentie gevolgd.

b. *Aanstelling Zaakgelastigde :—*

De aanstelling van eenen Zaakgelastigde heeft de Commissie hare ernstige aandacht geschonken. Een schema werd opgetrokken, duidelijk de wenschelijkheid en de uitvoerbaarheid ervan aantoonende, alsook de werkzaamheden verbonden aan het ambt.

Ds. A. J. Louw, Predikant der Gemeente Heidelberg, werd gekozen tot Zaakgelastigde, tegen een salaris van £500 per jaar, benevens £240 per jaar voor huishuur. Hij liet zich de keuze echter niet welgevallen.

Geen verdere keuze werd gedaan, doch kwam de Commissie tot het volgend besluit:

"Met het oog op het besluit van den Raad der Kerken een Vereenigd Kerkblad op te richten, acht de Vergadering het wenschelijk te wachten met het aanstellen van eenen Zaakgelastigde, tot dat de zaak zal beslist zijn, of tot dat het anderszins noodzakelijk geacht wordt."

c. *Brandkamer :-*

Aangezien de Raad der Kerken eene Commissie benoemde om een voorstel tot Organische Vereeniging der Gefedereerde Kerken op te trekken, en er eene mogelijkheid tot zoodanige Vereeniging bestaat, achtte de Commissie het noodig vooreerst geen verdere stappen in deze zaak te doen.

d. *Secundi Leden Raad der Ned. Ger. Kerken :-*

De Commissie koos tot Secundi Leden van den Raad der Ned. Geref. Kerken in Zuid Afrika de Broeders Ds. J. W. G. Strasheim, Ouderling L. Geldenhuijs, Ds. A. P. Burger, Ouderling C. J. Gouws, Ds. H. J. Neethling, M.A., Ouderling A. H. Malan, en Ouderling E. Marais.

3. BRIEF VAN DEN PREDIKANT VAN KLERKSDORP OMTRENT ZIJN LIDMAATSCHAP DER RINGS ZENDING COMMISSIE.

Een brief van den Predikant van Klerksdorp omtrent zijn lidmaatschap der Rings Zending Commissie werd, na inlichting door den Hoog Eerw. Actuarius, hem, den Actuarius, ter hand gesteld ter beantwoording.

4. VERZOEK BRITSH EN BUITENLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP :-

Van den Agent van het B. en B. Bijbelgenootschap, den WelEerw. Geo. Lowe, werd een verzoek ontvangen, vragende dat een Colporteur aangesteld worde of eene kleine Commissie, en de vaststelling van een Zondag als Bijbel-Zondag, wanneer vooral over de verspreiding van Gods Woord gehandeld, en eene collectie voor dit werk gehouden zal worden.

De Commissie heeft dit ingewilligd, en eene Commissie bestaande uit de Predikanten van Boksburg en Roodepoort, waarbij later gevoegd werd de Br. Diaken H. L. Potgieter van de Gemeente La Rochelle, werd benoemd.

Verder werd de eerste Zondag van Mei vastgesteld als Bijbel-Zondag, wanneer er ook een Collecte voor deze zaak zal gehouden worden, op voorwaarde dat het Genootschap een Colporteur zal benoemen die onder onze menschen zich bezig zal houden met het verspreiden van Gods Woord en ander Christelijke lectuur.

Hieraan is voldaan, en arbeidt de Br. A. B. Sack, de eerste bekeerling tot het Christendom in verband met onze Zending onder Israel, nu als Colporteur, onder toezicht van bovengenoemde Commissie, en doet hij volgens getuigenis een goed werk. Deze Commissie zal ook verslag doen van hare werkzaamheden.

5. Ds. C. J. BRINK :-

a. Op een verzoek van Ds. C. J. Brink, aan den Scriba Synodi hem een Certificaat te verleenen dat hij *bona fide* Predikant is der Ned. Herv. of Geref. Kerk in Zuid Afrika, is als volgt besloten :-

"Met het oog op het besluit der Hoog Eerw. Synode met betrekking tot Ds. Brink, kan de Commissie hieraan niet voldoen, doch wordt hem het volgend stuk overhandigd : "dat hij onze kerk gediend heeft als Predikant te Roos-Senekal tot op den dag in 't begin van 1903, toen hij op eigen aanzoek ontslag van den Kerkeraad dier gemeente kreeg.

"Van onze kerk heeft hij zich afgescheiden door in woord en daad te toonen dat hij zich bij de "Scouts Kerk" heeft aangesloten en dezelve heeft bediend als Predikant. Volgens Artikel 9 onzer Kerkewetten heeft de Kerkelijke Commissie, zoowel als de Synode zich uitgesproken dat de heer Brink dientengevolge niet meer erkend kan worden als Predikant onzer Kerk."

b. Hierna eischte de heer Brink, herstel van zijn lidmaatschap, en van zijn status als Predikant onzer Kerk, tevens £6000 schade vergoeding. Dit werd hem geweigerd. Hij vroeg en verkreeg bij het Hoog Gerechtshof verlof de Kerk "in forma pauperis" te dagvaarden. De Hoog Eerw. Actuarius en de Scriba werden benoemd om de Kerk te vertegenwoordigen, en het pleidooi op te trekken. Na het indienen hiervan adviseerde de Advokaat van den heer Brink het Hof, dat hij geen "causa probabilis" tegen de Kerk had, en trok de zaak terug. De kosten in verband hiermede ten laste der kerk waren £28.7.0.

Later appliceerde de heer Brink weer bij het hof om de Kerk "in forma pauperis" te dagvaarden. Deze applicatie werd geweigerd, doch hem werd verlof gegeven, indien hij nieuwe gronden kon aanvoeren tegen de Kerk, en indien hij de kosten betaalde van deze applicatie, weer applicatie te maken. Doch er is verder niets vernomen.

c. Op een brief van den heer Brink, waarin hij zich verdedigde, en meende dat hij niet recht behandeld werd door de Synode, en dat de tijd gekomen was hem vergoeding te doen voor al de schade en leed door hem geleden, werd door de Commissie geantwoord dat zij zich houden moet aan het besluit der Hoog Eerw. Synode, in zake zijne verhouding tot de Kerk, en de bevoegdheid derhalve niet heeft hem eenige betrekking in verband met de kerk te bezorgen.

6. WIJLEN EERWAARDE S. J. G. HOFMEYR :-

Ter kennis van de Commissie werd gebracht eene Correspondentie van den heer Christoffel Hofmeyr over het verzuim door de Synode hare deelneming met de weduwe van wijlen den Eerw. S. J. G. Hofmeyr, bij zijn overlijden te betuigen, en bestemd ter publicatie in "De Vereeniging". De Commissie voor de Redactie werd opgedragen deze Correspondentie niet te plaatsen, doch er op te wijzen dat een verzuim plaats vond bij den Kerkeraad van Zoutpansberg, den Ring van Rustenburg en de Synode, en hartelijken leed erover uit te drukken.

Aan den Scriba werd opgedragen aan de weduwe te schrijven, haar verzekerende van de hartelijke deelneming met haar en hare kinderen, en uitleggende waarom dit niet vroeger geschied is.

7. VERSLAG COMMISSIE VOOR ARME BLANKEN:-

Volgens opdracht der Synode heeft de Commissie voor Arme Blanken een verslag harer Werkzaamheden aan de Synodale Commissie voorgelegd, de strekking waarvan goedgekeurd werd.

De Voorwaarden voorgesteld aan de Regeering tot het verkrijgen van grond en geld ter stichting van Arbeids Kolonies werden ook voorgelegd, en goedgekeurd.

In het Reglement werd later eenige wijzigingen, op een wenk der Regeering, aangebracht en goedgekeurd.

8. VERZOEK NORMAALSCHOOL COMMISSIE : -

De Normaalschool Commissie verzocht de Synodale Commissie zeker eigendom te Pretoria aan te koopen, ter oprichting eener Normaalschool.

Zij besloot echter met het oog op het besluit der Synode in deze zaak (B 1. 62 gedrukte Notulen) dat zij geene vrijmoedigheid heeft over te gaan tot het aankoopen van een eigendom.

9. WIJLEN Ds. J. L. DU PREEZ :-

a. Bij het overlijden van den geliefden Broeder Ds. J. L. du Preez, Predikant der Gemeente Zoutpansberg, werd een brief van deelneming aan zijne weduwe geschreven.

b. Naar aanleiding van eenen brief van den Hoog Eerw. Prof. de Vos, wijzende op den armoedigen toestand waarin de weduwe verkeert, en vragende of er niet iets door de Kerk voor haar gedaan kan worden, besloot de Commissie haar een bedrag van £50 uit het Synodaal Fonds toe te kennen, onder nadere goedkeuring door de Synode.

10. MUNICIPALITEITS BELASTINGEN OP KERKEIGENDOMMEN :-

De Br. Ouderling O. J. J. van Wijk verzocht de medewerking der Commissie tot verkrijging van de afschaffing van Municipaliteits Belastingen op Kerkeigendommen, die voor kerkelijke doeleinden gebruikt worden, en niet winstgevend zijn.

In dien zin werd met den Kolonialen Secretaris onderhandeld, en hij beloofde aan deze zaak zyn aandacht te schenken, bij de wijziging van de wet op municipaliteiten, en indien mogelijk aan het verzoek te voldoen.

11. BLOEMFONTEIN CONFERENTIE RE MONUMENT VOOR VROUWEN EN KINDEREN :-

Ds. A. J. Louw werd verzocht de Kerk te vertegenwoordigen op de Conferentie te Bloemfontein, opgeroepen door Zijn Hoog Ed. President Steyn, ter bespreking van de oprichting van een Monument ter gedachtenis aan de vrouwen en kinderen die gedurende den oorlog omkwamen. Hij rapporteerde dat er besloten werd een waardig Monument op te richten ter roemrijke nagedachtenis van de moeders, vrouwen en kinderen die in den oorlog omkwamen. Op zijn verzoek werd deze zaak bij onze gemeenten, door middel van het officieel Orgaan, aanbevolen. Aan elk Kerkeraadslid werd een lijst gezonden om te collecteeren bij elken man, vrouw en kind van ons Afrikaansche volk.

12. HEMELVAARTSDAG.

De Commissie richtte eenen brief aan den Kolonialen Secretaris, vragende dat Hemelvaartsdag, zijnde een Kerkelijke Feestdag, weer hersteld worde als Vacantie dag. Hierop werd geantwoord dat wetgeving daartoe noodig zijn zou, doch werd later, door Zijn Excellentie den Gouverneur, die dag toch tot vacantie-dag geproklameerd.

13. VIERHONDERDSTE VERJAARDAG VAN CALVIJN

Den Scriba Synodi werd opgedragen in Correspondentie te treden met den Scriba Synodi van elk der Gefedereerde Kerken, ten einde maatregelen te nemen waardoor de Vierhonderdste Verjaardag van den grooten Hervormer Calvijn op waardige wijze door al de Gemeenten onzer Kerk in Zuid Afrika gevierd kan worden. Hierop werd er antwoord ontvangen van den Scriba Synodi der Natalsche Kerk en die der Kaapsche Kerk. De Moderatuur der Kerk in de Kaap Kolonie stelt voor dat elke Moderatuur kennis geve aan de Gemeenten harer Kerk, dat het verwacht wordt dat de Geboorte-dag van Calvijn in al de gemeenten herdacht zal worden op een Zondag zoo na mogelijk aan den 10den Juli.

14. VERLOF VAN AFWEZIGHEID AAN Ds. W. P. STEENKAMP, PREDIKANT DER GEMEENTE ERMELO.

De Commissie werd door den Ring van Lijdenburg om haar Advies gevraagd over het geven van verlof van afwezigheid voor minstens twee jaar aan Ds. W. P. Steenkamp, Predikant der Gemeente Ermelo, door den Kerkeraad dier gemeente.

De Commissie sprak het uit als haar oordeel dat aan een Predikant niet langer dan uiterst twaalf maanden verlof van afwezigheid mag verleend worden, daar dit in strijd is met den geest der Kerkelijke Wetten en Bepalingen, en alle usantie, en er ook geen precedent voor bestaat langer verlof te geven.

In verband hiermede werd het opgedragen aan de Commissie van Revisie een Artikel op te trekken. om duidelijke voorziening in zoodanige gevallen te maken ter behandeling door de Synode.

15. NAAMSVERANDERINGEN OP REGISTERS.

a. Op verzoek van den heer en Mevrouw Snyman van Middelburg, werd toestemming verleend de spelling van den naam huns zoons Philipus, op het Register van Standerton te doen veranderen en met P. instede van F. te spellen.

b. Evenzoo werd het verzoek van Mevrouw P. R. van Rooijen van Ermelo, om den naam van haren zoon Izak op het Register der Gemeente Ermelo te doen veranderen, en te spellen Izak instede van Isaac, toegestaan.

16. AANNEMING DOOR PREDIKANTEN ZONDER VASTEN WERKKRING.

Op een brief van den Br. ouderling P. F. Marais, Bethal, omtrent menschen die lidmaat geworden zijn van de Scoutskerk, en wier lidmaatschap niet erkend wordt door onze Kerk, werd geantwoord dat de Commissie zich te houden heeft aan het besluit der Hoog Eerwaarde Synode in deze zaak.

17. DE DRANKHANDEL.

a. Een brief werd geschreven aan de Hoog Edele Regeering haar bedankende voor wat zij tot nu toe gedaan heeft in deze zaak, en haar verzekerende van de hartelijke ondersteuning der Kerk in hare pogingen om den verderfelijken drankhandel tegen te gaan.

b. Van de Conferentie van Zendelingen, te Heilbron gehouden, werd een brief ontvangen omtrent het verkoopen van sterken drank aan de inboorlingen, vooral op de mijnen. Hierop werd geantwoord dat de Commissie de Regeering over deze zaak zal naderen. Van de Regeering is de verzekering ontvangen dat het geenszins hare bedoeling is vrije verkoop van sterken drank aan de inboorlingen toe te laten.

c. Deze zaak heeft de Commissie lang bezig gehouden, en over de volgende punten is bij haar volkomen eenstemmigheid: namelijk verbod van verkoop van sterken drank aan Naturellen en van private stokerijen; afschaffing van buiten kantienen, de toepassing van "locale optie," en strenge toepassing der wet, de verhooging van het getal manspersonen waarvoor eene licentie mag toegekend worden.

Over de vraag of de drankhandel een Regeerings Monopolie behoort te worden, kon de Commissie niet tot eenstemmigheid komen, en werd er eene Commissie benoemd om verder informatie in te winnen. Wegens de kortheid van tijd heeft deze Commissie nog geen verslag kunnen indienen.

18. LEDEN DES KERKERAADS EN VRIJWILLIGER KORPSEN.

Op een vraag van den Kerkeraad van Hartebeestfontein of het wenschelijk is dat leden des Kerkeraads zich aansluiten bij de Vrijwilliger Korpsen, heeft de Commissie geantwoord: "dat zoolang Vrijwilliger Korpsen den Dag des Heeren ontheiligen, op zulke schromelijke wijze zooals thans nog geschiedt, leden onzer Kerk zich daarvan behooren te onthouden."

19. EERWAARDE T. J. A. MARE.

Van den Eerw. T. J. A. Mare werd een brief ontvangen, berouw betoonende over zijn haastige en verkeerde handelwijze en vergeving vragende, en verder verzoekende dat hem een werkkring zal aangewezen worden.

De Commissie vernam met dankbaarheid van zijn leedwezen en zond den brief, volgens zijn verzoek, aan de Synodale Zending voor verdere behandeling.

20. APPEL S. P. DU TOIT.

De heer S. P. du Toit van Krugersdorp diende een Appel in tegen een uitspraak van den Kerkeraad van Krugersdorp

tegen hem, welke bekrachtigd werd door den Ring van Potchefstroom.

De Commissie vond dat de Kerkeraad volgens de Wetten en Bepalingen der Kerk gehandeld had, weshalve zij het appel van den hand wees, met verwijzing naar Artikel 223.

21. HUWELIJK GESCHEIDEN.

De volgende vraag van den Ring van Hartebeestfontein werd verwezen naar den Raad der Kerken ter beantwoording: "Veronderstel een gehuwd persoon wordt, wegens overspel schuldig bevonden en door het Gerechtshof wettiglijk gescheiden, mag de Kerk weer zulk een persoon in het huwelijk bevestigen (Matth. 19:3-9).

Voor het antwoord daarop wordt naar de aanbevelingen des Raads verwezen.

22. VERZOEKSCHRIFT VAN DEN HEER G. W. J. DU TOIT.

Van den heer G. W. J. du Toit, lidmaat der Gemeente Middelburg, werd een verzoekschrift ontvangen, vragende:

a. Dat alle Gemeente-vergaderingen zullen gehouden worden vóór de Rings vergaderingen.

b. Dat alle Kerkelijke en Weesgelden alleen op eerste verband, op vast eigendom, uitgeleend zullen worden.

c. Dat Kerkeraads-leden gekozen moeten worden door de gemeente, en niet door de Gecombineerde Kerkeraads Vergadering.

d. Dat aan Leeraren en Ouderlingen opgedragen worde meer stiptelijk aan hunne verplichtingen te voldoen.

Hierover besloot de Commissie als volgt:

a. Deze zaak behoort geheel bij den Kerkeraad thuis.

b. Dat de Kerkeraden zeer voorzichtig moeten zijn in het beleggen van zoodanige gelden, en te zorgen dat het gedaan worde, zooveel mogelijk, onder eerste verband op vast eigendom.

c. De heer du Toit werd verwezen naar Artikels 34 172 en 173.

d. Dat door de Wetten en Bepalingen der Kerk hierin voorziening wordt gemaakt.

23. GROND ARBEIDSKOLONIE VOOR SCHOOLDOELEINDEN.

Op verzoek van de Commissie voor Arme Blanken, heeft de Commissie toestemming verleend tot het overmaken van vier morgen grond op de Arbeids-kolonie te Lagersdrift voor chool-doeleinden aan de Regeering.

24. SPOORWEG ZENDELING.

De Synodale Zending Commissie heeft de aanstelling van den Eerw. T. J. A. Mare tot Spoorweg-zendeling, om onze leden die aan den spoorweg verbonden zijn te bearbeiden, aanbevolen.

De Commissie heeft den Minister voor Spoorwegen genaderd om te weten te komen of de Regeering een toelage hiertoe geven zal, en of er een rijtuig den Zendeling beschikbaar gesteld zal worden, tevens hoevelen van onze menschen op het spoor werken.

Hierop is antwoord ontvangen dat de Regeering geen toelage kan geven daar zij geen ondersteuning geeft aan kerken bij wijze van toelage, en dat de Zendeling gebruik moet maken van het rijtuig beschikbaar gesteld voor de Zendelingen van andere Kerk-genootschappen, voorts dat men niet weet hoevelen van onze menschen op het spoor werken.

Verder heeft de Commissie nog niet kunnen handelen.

25. AANVULLING VACATUREN OP COMMISSIEN.

a. *SYNODALE ZENDING COMMISSIE* In plaats van wijlen Ds. J. L. du Preez, werd Ds. S. J. van der Spuy benoemd tot lid der Synodale Zending Commissie. Na korte dienst bedankte Ds. van der Spuy en werd Ds. H. S. Bosman benoemd; deze echter liet zich de keuze niet welgevallen, en werd Ds. H. D. van Broekhuizen benoemd.

b. *Commissie van Redactie van het Officieel Orgaan.*

Wegens de bedanking van Ds. H. S. Bosman, als lid van de Commissie voor de Redactie van het Officieel Orgaan, waarvan hij lid was van de oprichting van het blad, werd Ds. J. M. Louw van Boksburg benoemd om de vacature op te vullen.

26. HULP AAN DE H.E. ACTUARIUS EN SCRIBA.

Wegens de vermenigvuldiging van de werkzaamheden van den Actuarius en Archivarius, en van den Scriba Synodi, werd aan eerstgenoemde een bedrag van £10—en aan laatsgenoemeen van £20—per jaar toegekend om clericale hulp te verkrijgen.

27. DE REDACTIE VAN HET OFFICIEEL ORGAAN.

a. Daar het duidelijk bleek dat het onmogelijk was van een leeraar eener gemeente te verwachten het werk van de

Redactie van het Officieel Orgaan te doen, werd een som van £150—der Commissie beschikbaar gesteld, ten einde, zoo mogelijk, iemand aan te stellen dit werk te doen.

b. Op een verzoek van den Voorzitter van den Ring van Hartebeestfontein dat er verbeteringen in het blad wat vorm, druk en inhoud betreft aangebracht worde, desnoods ten koste der kerk, werd er informatie ingewonnen dat men de zaak in behandeling had, en werd diensvolgens geantwoord.

28. VERZOEK RE MEDISCHE STUDENT J. J. LEVIN.

Van den Secretaris der Edinburg Medische Zending Vereeniging werd een verzoek ontvangen, vragende ondersteuning aan den Medischen Student J. J. Levin, die lid is onzer Kerk, en wenscht Medische Zendeling te worden. Er zal zoowat £60—per jaar voor twee jaar noodig zijn.

De mannen Zending Bond werd gevraagd of hij gewillig zal zijn ondersteuning te verleenen, indien de heer Levin ge willig zal zijn, daarvoor te komen arbeiden onder toezicht van den Bond.

Het besluit van den Bond is nog niet aan de Commissie bekend.

29. BEVESTIGING HOOG. EERW. PROF. MOORREES.

Namens de Kerk werd een telegram, op den dag zijner bevestiging als Hoog-leeraar aan het Theologische Kweekschool te Stellenbosch, aan den Hoog. Eerw. Professor A. Moorrees gezonden, hem des Heeren zegen toewenschende.

30. VERSLAGEN VAN DEN QUAESTOR SYNODI.

Volgens wet werden de verslagen van den Quaestor Synodi geregeld ingediend en behandeld.

Eene regeling der Synodale Collecten zooals vastgesteld door den Quaestor Synodi werd goedgekeurd en gepubliceerd. (Zie "De Vereeniging" d.d. 9 Januari 1908.)

31. VERGADERINGEN.

Zes vergaderingen werden gehouden, welke door sommige leden alle werden bijgewoond, sommige leden hebben eenige verzuimd, wijl de Broeder Ouderling S. W. Burger slechts de laatste Vergadering bijwoonde.

Naar het beste van haar vermogen heeft uwe Commissie getracht hare gewichtige plichten te vervullen, en vertrouwt dat wat zij gedaan heeft de goedkeuring der Hoog. Eerw. Vergadering zal wegdragen.

Zij bidt de Vergadering toe de ondervinding van Gods tegenwoordigheid en leiding bij al hare beraadslagingen en al hare besluiten.

Wij hebben de eer ons te noemen,

Hoog Eerwaarde Heer,

Uw dienstwillige Dienaren en Broeders in Christus.

De leden der Commissie :

H. S. Bosman,
D. P. Ackerman,
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.
A. H. Malan.
C J. Gouws.
S. W. Burger.
L. Geldenhuijs.

BIJLAGE VI.

VERSLAG

Van den Scriba Synodi, over de jaren 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909 der Hoog Eerw. Synode aangeboden in hare zitting te Pretoria, gehouden den 9den Juni 1909, en volgende dagen.

Den Hoog Eerw. Heer,
Den Moderator Synodi.

HOOGEERW. HEER EN BROEDER IN CHRISTUS,

De ondergeteekende heeft, mits dezen, de eer, volgens Art. 88(1) U HoogEerw. een verslag aan te bieden van het door hem verrichte gedurende de jaren 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909.

1. AAN VEREISCHTEN ART. 88 VOLDAAN.—

Aan hetgeen, volgens dit Artikel vereischt wordt is voldaan.

a. De Notulen der Synode zijn gehouden, en behoorlijk in boekvorm gepubliceerd. Aan de verschillende Kerkeraden werd het getal exemplaren, dat tijdens de zitting der Synode besteld werd, verzonden. Het spijt mij te melden dat al de Kerkeraden het verschuldigde daarop nog niet hebben verantwoord.

De Kerkeraad van de gemeente Louis Trichardt verklaart de Notulen niet ontvangen te hebben, en stelt zich niet verantwoordelijk voor het bedrag. De Notulen werden door den drukker direkt verzonden aan de verschillende adressen.

b. Alle Origineele Acten, met de daarbij behoorende bijlagen, zijn den Archivarius Synodi toegezonden.

2. OPDRACHTEN DER SYNODE, ART. 24(26).

Aan de opdrachten der HoogEerw. Synode, voortvloeiende uit hare besluiten, is voldaan, en werden brieven geschreven handelende over de volgende zaken:—

Afschriften Registers der gemeente Bremersdorp, en het voortbestaan dier gemeente, aan den HoogEerw. Actuarius Synodi, alsook aan den Ringsscriba van Utrecht; Bedanking aan den Bestierder der Centrale Zuid Afrikaansche spoorwegen; Bedanking aan den WelEerw. Heer, Ds. P. G. J. Meiring, voorheen Scriba Synodi; Bedanking aan den uitgever van "De

Vereeniging"; Nauwere Vereeniging der Drie Hollandsche Kerken, aan den WelEerw. Heer Ds. J. van Belkum; Normaal School, en bedanking aan den WelEd. Heer R. D. Collins Besluit der Synode op zijn brief, aan Ds. C. J. Brink; Vereeniging met de Natalsche Kerk, aan den WelEerw. Heer Ds. H. C. de Wet. Besluit der Synode re Eerw. T. J. A. Maré, aan Eerw. T. J. A. Maré; Behandeling beschrijvingspunt naar Ringen verwezen, aan de Ringsscribas; Pred. Wed. Fonds, aan Zaakgelastigde der Ned. G. Kerk in de Kaapkolonie; Benoeming lid der Finantieele Commissie, aan den WelEd. Heer S. J. de Kock; De Vereeniging tot Christelijk Streven, aan den heer J. D. Potgieter alsook aan den Predikant van Pretoria; Belijdenisschriften der kerk, aan den heer O. A. Oosthuizen en andere onderteekenaars eener memorie. Leden der gemeente Fordsburg re sorteering onder gemeente Johannesburg Oost, aan den heer J. Matthee en andere memorialisten; advies re herstelling tot den status van Predikant, aan den heer A. M. J. de Villiers.

2. BRIEFWISSELING OVER KERKELIJKE AANGELEGENHEDEN.—

Ter vervulling van de plichten als Scriba Synodi, is er eene uitgebreide correspondentie gevoerd ten einde uitvoering te geven aan de opdrachten der Synode, Kerkelijke Commissie, en Moderatuur, alsmede over andere kerkelijke aangelegenheden.

3. NAUWERE VEREENIGING DER DRIE HOLLANDSCHE KERKEN.

Den HoogEerw. Scriba der Algemeene Kerkvergadering der Ned. Herv. Kerk, Ds. J. van Belkum, heeft kennis gegeven van de aanstelling eener Commissie. Onzerzijds om te onderhandelen met de twee andere Hollandsche Kerken over nauwer vereeniging, tusschen die Kerken.

Hierop ontvang ik antwoord dat het der Commissie der Algemeene Vergadering der Ned. Herv. Kerk leed deed, dat zij eerst na drie jaren antwoord kreeg, en tevens werd opgemerkt dat die Algemeene Vergadering geen "nauwere vereeniging" bedoeld heeft. Hierop heb ik geantwoord dat er wel terdege antwoord gezonden werd op den bedoelden brief van den 14den Augustus 1903, op den 18den Augustus 1903 door den HoogEerw. Moderator Synodi, en op den 4den September 1903 door den gewezen Scriba Synodi, Ds. P. G. J. Meiring, waarop door Ds. van Belkum geantwoord werd op den 21sten April 1904. Verder werd erop gewezen dat onze Synode slechts om de drie jaren vergadert, en er derhalve niet vroeger een Commissie kon benoemd worden.

Omtrent het gebruikmaken der uitdrukking "nauwere vereeniging," heb ik geantwoord dat ik die uitdrukking ontleend heb aan het officieel schrijven van den Scriba der Algemeene Vergadering der Ned. Herv. Kerk, Ds. J. van Belkum, (zie mijn brief d.d. 21 Dec. 1906.)

Op dit schrijven werd niets verder door mij vernomen.

4. KERKELIJKE GOEDKEURING BEROEPEN (ART. 197.)

De volgende beroepen werden door mij kerkelijk goedgekeurd in termen van Art. 197:—

Ds. J. L. du Preez, tot Predikant der gemeente Zoutpansberg, den 10den Juli 1906.

Ds. H. D. van Broekhuizen tot tweeden Predikant der gemeente Pretoria, den 4den Januari 1907.

Ds. G. J. Rousseau, tot Predikant der gemeente Roossenekal, den 5den September 1907.

Ds. H. E. du Plessis, tot Predikant der gemeente Zoutpansberg den 17den Januari 1908.

Eerw. Candidaat tot den Heiligen Dienst, C. F. Mijnhardt tot Predikant der gemeente La Rochelle, den 17den Maart 1908.

Ds. J. F. Botha, tot Predikant der gemeente Jeppestown, den 9den April 1908.

Eerw. Candidaat tot den Heiligen Dienst, B. H. Swart, tot Predikant der gemeente Piet Retief den 8sten September 1908.

Eerw. Candidaat tot den Heiligen Dienst, M. E. Loubser, beroepen door de HoogEerw. Moderatuur, tot Predikant der gemeenten Meru en Vergenoeg, den 22sten Januari 1909.

Het beroep van Ds. Paul Nel, tot tweeden Predikant der gemeente Ermelo, werd volgens Art. 197 door den HoogEerw. Moderator, goedgekeurd, den 2den Sept. 1907.

5. VERKLARING TOT LID VAN RING EN SYNODE, ART. 206.

De volgende Predikanten werden na hunne bevestiging verklaard tot lid der Ringen waaronder zij respectievelijk sorteeren, en van de Synode:—

Ds. D. J. Kriel, Predikant van Erasmus, van den Ring van Rustenburg en der Synode, den 11den Juni 1906, tijdens de zitting der Synode.

Ds. J. L. du Preez, Predikant van Zoutpansberg, van den Ring van Rustenburg, en der Synode, den 6den Augustus 1909.

Ds. H. D. van Broekhuizen, tweeden Predikant van Pretoria, van den Ring van Rustenburg en der Synode, den 18den Februari 1907.

Ds. Paul Nel, tweeden Predikant van Ermelo, van den Ring van Lijdenburg, en der Synode den 14den October 1907.

Ds. G. J. Rousseau, Predikant van Roos-Senekal, van den Ring van Lijdenburg en der Synode den 18den Nov. 1907.

Ds. H. E. du Plessis, Predikant van Zoutpansburg, van den Ring van Rustenburg, en der Synode, den 28sten Februari 1908.

Ds. C. F. Mijnhardt, Predikant van La Rochelle, van den Ring van Potchefstroom, en der Synode den 22sten April 1908.

Ds. J. F. Botha, Predikant van Jeppestown, van den Ring van Potchefstroom, en der Synode den 30sten April 1908.

Ds. B. H. Swart, Predikant van Piet Retief, van den Ring van Utrecht en der Synode, den 23sten November 1908.

Ds. M. P. Loubser, Predikant van Meru en Vergenoeg, van den Ring van Lijdenburg en der Synode, den 16den Februari 1909, namens de HoogEerw. Moderatuur. De Moderatuur is echter later tot de overtuiging gekomen dat Ds. Loubser volgens wet niet zitting kan nemen in de Kerkelijke Vergaderingen, en zal de HoogEerw. Synode verzoeken hieromtrent een besluit te nemen.

6. STICHTING NIEUWE GEMEENTEN.—

a. In den loop der laatste drie jaren werden er twee nieuwe gemeenten gesticht t.w. Eloffsdal, in den Ring van Rustenburg; Greijlingstad in den Ring van Potchefstroom.

Van de stichting dezer gemeenten werd behoorlijk kennis gegeven door de betrokkene Ringscommissiën.

Publicatie van hare stichting, de kiezing harer kerkeraads leden, de bepaling harer grensscheidingen, en de benoeming harer Consulenten, geschiedde in het Officieel Orgaan van den 10den Dec. 1908 en van den 6den Mei 1909, respectievelijk.

b. Onder opdracht der Moderatuur werd er ook eene gemeente gesticht in Britsch Oost Afrika, onder den naam "De Nederd. Herv. of Geref. Gemeente Vergenoeg," door de afgevaardigden onzer Kerk Di. N. H. Theunissen en J. M. Louw.

Van de stichting dezer gemeenten, de kiezing harer kerkeraadsleden, en de bepaling harer grensscheidingen, heb ik publicatie gegeven in het Officieel Orgaan, d.d. 25sten Februari 1909.

7. WIJZIGING GRENSLIJNEN.—

(a.) Van de Ringscommissie van den Ring van Hartebeestfontein ontving ik bericht dat zij, naar aanleiding eener opdracht van dien Ring, de lijnen der gemeenten Lichtenburg, Makwassie, Bloemhof, Schweizer-Reneke, Hartebeestfontein en Klerksdorp gewijzigd had.

Van deze gewijzigde lijnen werd door mij kennis gegeven in het Officieel Orgaan, van den 6den Sept. 1906.

b. Eveneens van de Ringscommissie van den Ring van Hartebeestfontein ontving ik kennisgeving dat zij volgens opdracht des Rings, de lijnen tusschen de gemeenten Bloemhof en Makwassie gewijzigd had.

Van deze gewijzigde lijnen gaf ik publicatie in het Officieel Orgaan, van den 16den Mei 1907.

c. Van de Ringscommissie van den Ring van Lijdenburg ontving ik bericht van de wijziging der lijnen der gemeenten Barberton, Lijdenburg, Belfast, Carolina en Middelburg, door die Commissie, naar aanleiding eener opdracht des Rings.

Van deze gewijzigde lijnen gaf ik publicatie in het Officieel Orgaan van den 6den Mei 1909.

8. CERTIFICATEN VOOR REISKOSTEN TEGEN VERMINDERDE PRIJS, PER SPOOR.

Vroegtijdig heb ik aan al de Predikanten, en Consulenten van vacante gemeenten, Certificaten verzonden, om, volgens overeenkomst met den Bestierder van spoorwegen, tegen verminderde prijs te reizen naar de Vergadering der Synode.

9. BESCHRIJVINGSPUNTEN, MEMORIES ENZ.

Door mij werden 74 Beschrijvingspunten, en 11 Verzoekschriften ontvangen, waarvan Beschrijvingspunt 74, en verzoekschriften 10 en 11 na den bepaalden datum ontvangen werden.

Al deze stukken, zoowel als de aanbevelingen van den HoogEerw. Raad der Ned. Geref. Kerken, en het rapport van de Commissie des Raads over Kerkvereeniging werden door mij vroegtijdig opgezonden ter publicatie in het Officieel Orgaan van den 20sten Mei l.l. Tot mijne bittere teleurstelling werd de helft van het opgezondene niet gepubliceerd, en moest ik den Editeur verzoeken toe te zien dat alles weer en volledig gepubliceerd werd in de uitgave van den 3den Juni l.l.

10. SLUITINGSREDE.—

In overleg met den HoogEerw. Moderator Synodi, heb ik den Predikent van Klerksdorp gevraagd de sluitingsrede van deze Vergadering te houden, en heeft hij zich daartoe bereid verklaard.

Naar het beste mijns vermogens heb ik getracht de plichten mij opgedragen te vervullen, en meen aan alle opdrachten voldaan te hebben.

Bij al hare gewichtige werkzaamheden, bid ik der Hoog Eerw. Vergadering toe de leiding des Heiligen Geestes.

Hoogachtend,

heb ik de eer mij te noemen,

HoogEerw. Heer,

Uw. dw. dnr. en Broeder in Christus,

Paul Nel,

Scriba Synodi.

BIJLAGE VII.

RAPPORT.

van den Actuarius en Archivarius Synodi over de Jaren Juni 1906—1909.

Den Hoog Eerw.

Moderator Synodi,

zitting houdende te Pretoria, den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

Hoog Eerw. Heer.

Ingevolge Art. 87 der Kerke-Wet dient de ondergeteekende, met dankbaarheid jegens den Heer der Kerke, zijn verslag hierbij in.

I. Wat betreft het werk van den Actuarius heeft hij te rapporteeren als volgt :

(1). Tot Leeraren onzer Kerk zijn geadmitteerd, nadat zij het formulier vermeld in Art. 202, hadden onderteekend, de volgende : t.w.

op 14 Feb. 1907, ...	Ds. H. van Broekhuizen,
op 15 Feb. 1908, ...	Ds. H. E. du Plessis,
op 12 April 1908, . . .	Proponent C. F. Mynhardt,
op 5 Nov. 1908, . . .	B. H. Swart,
op 10 Feb. 1909, . . .	M. P. Loubser.

Deze allen zijn overgekomen met eene "Acte van Toelating" uit de Ned. Geref. Kerk van de Kaap Kolonie, behalve Ds. H. E. du Plessis, die gelegitimeerd werd door de Commissie van Examinatoren van wege onze Kerk.

De "Formulieren" behoorlijk onderteekend door gemelde Leeraren, zijn bij dit rapport gevoegd als bijlage "A".

(2). De Predikanten hierboven vermeld zullen tevens verzocht moeten worden, overeenkomstig Art. 203, staande de zitting dezer Hoog Eerw. Vergadering, het "Formulier" in het boek daartoe aangelegd, te onderteekenen en wel bij uwen Actuarius.

(3). De volgende Zendelingen zijn toegelaten, na voldaan te hebben aan de vereischten van Art. 154, t.w. :-

op 10 Oct. 1906, ... Eerw. P. H. A. Fouché,
op 6 Juli 1907, ... „ G. P. Nel.
op 28 Juli 1907, ... „ C. P. v. d. Merwe,
op 17 Oct. 1908, ... „ J. J. C. Fourie,
op 17 Nov. 1908, ... „ B. Saaijman.

De "Formulieren" door deze Zendelingen behoorlijk onderteekend, zijn hierbij gevoegd als bijlage "B".

(4). Het boek ter onderteekening van het "Formulier" door de Zendelingen is, volgens Art. 154, gesteld in handen van den Hoog Eerw. Voorzitter der Synodale Zending Commissie, die dan verzocht zal moeten worden uitvoering te geven aan het vereischte van gemelde Art.

(5). Door uwen Actuarius werd uitgereikt, alle stukken in orde bevonden zijnde, en naar luid van Art. 208, eene "Acte van Bevestiging" als volgt :-

(a) op den 15den Juni 1908, aan Ds. C. F. Mijnhardt,
op den 17den Nov. 1908, aan Ds. B. H. Swart.
op den 10den Mei 1909, aan Ds. M. P. Loubser.

(b) op den 5den Nov. 1907, aan den Eerw. G. P. Nel,
op den 5den Nov. 1907, aan den Eerw. C. P. v. d. Merwe.
op den 17den Oct. 1908, aan den Eerw. J. J. C. Fourie.
op den 18den Dec. 1908, aan den Eerw. B. Saayman.

(6). Ook werd aan Ds. G. Radloff eene "Acte van Bevestiging uitgereikt, ingevolge opdracht der jongste Synode (vide bl. 27 der gedrukte notulen) en wel op den 17den September 1907.

(7). Aan de vereischten van Art. 89 is door den ondergeteekende zooveel mogelijk voldaan. Wat de Kerkelijke statistiek betreft is het verblijdend te mogen opmerken d t onze Kerk zich aanmerkelijk heeft uitgebreid sedert de laatst gehouden Algemeene Vergadering. Met 5 Gemeenten vermeerderd zijnde, telde de Kerk aan het einde van 1908 nagenoeg 94,000 zielen, waarvan bijna 44,000 lidmaten zijn dat is, eene vermeerdering van ongeveer 9000 en 4000 respectievelijk. Gemiddeld genomen, zou iedere Gemeente dus 2200 zielen tel-

len, waarvan ongeveer 1000 lidmaten zijn. Minder verblijdend is het verschijnsel dat er in 1905, 207 huwelijken meer in de Kerk zijn bevestigd dan in 1908. En zeer droevig is het op te merken dat het Zondagschoolwerk in de laatste 3 jaren geene vordering heeft gemaakt. Van de 50000 zielen in de Kerk die geene lidmaten zijn, behooren zeker een 30000 de Zondagschool te bezoeken. Maar teleurstellend is de bijwoning van deze kostelijke Kerkelijke inrichting. Slechts 14000 bezoeken de Zondagschool, van wie een groot aantal ook slechts eens per maand.

(8). Een der Rings Scribas heeft, benevens de Kerkelijke ook eene geldelijke statistiek van de gemeenten onder diens ressort opgezonden. Dit deed de vraag ontstaan: of het niet wenschelijk ware dat van de geheele Kerk zoodanige opgave jaarlijks gepubliceerd zou worden ?

(9). Het doet uwen Actuarius leed te moeten melden dat aan het besluit der jongste Synode (vide bl. 27 der Notulen) niet is voldaan: t.w. de ontbrekende oorlogs-statistiek binnen 3 maanden te bezorgen, door hen die zulks nog niet hadden gedaan. In eenige gevallen is zulks geschied. Ondertusschen is de heer Goldman van Regeerings wege benoemd om eene volledige opgave van den oorlog bijeen te brengen. Alzoo heeft hij inzage gehad en copien gemaakt van al wat in onze hand is, met het oog op eene officeele publicatie van Staatswege. Wij hebben dan ook gemeend dat het voor de Kerk niet noodig is verder in de zaak te gaan. Weshalve de verkregene statistiek bij het Archief is geplaatst.

Voor zoo ver bij ons ingediend, hebben wij mogen opmaken de volgende :

OORLOGS STATISTIEK.

Gemeente.	Gesneuveld, vermoord en als Krijgsgevangenen gestorven.	Te huis of in het veld gestorven.	In de Vrouwen kampen omgekomen	Totaal.
Pretoria	92	315	587	999
Heidelberg	98	153	614	865
Z. P. Berg	68	162	557	787
Rustenburg	72	171	542	785
Zeerust	80	195	434	710
Middelburg	66	105	409	580
Bethal	51	44	315	410
Makwassie	47	121	222	390
Roos Senekal	24	81	278	383
Ventersdorp	34	43	206	383

Krugersdorp	48	82	250	380
H. B. Fontein	27	64	192	359
Standerton	43	34	276	353
Lichtenburg	22	122	189	333
S. Reneke	50	81	169	300
Belfast	26	60	174	260
Klerksdorp	26	83	126	235
Lydenburg	20	65	139	224
Wakkerstroom	26	58	129	222
Carolina	20	25	176	221
Piet Retief	23	28	144	197
Bloemhof	34	70	90	194
Vryheid	83	50	50	185
Utrecht	33	44	103	180
Amersfoort	25	31	78	154
Waterberg	9	34	109	152
Potchefstroom	11	21	120	152
Fordsburg	38	75	9	122
Boksburg	9	21	74	105
Langlaagte	21	21	54	96
Christiana	18	12	26	56
Johannesburg	17	9	1	27
Germiston	22	3	1	26
	1283	2483	6813	10825

(10). Het zal den oplettenden lezer dadelijk in het oog vallen dat de opgaven van verscheidene gemeenten zeer onvolledig zijn. Van 8 gemeenten is vooralsnog geene statistiek ontvangen: t.w. van Ermelo, Barberton, Johannesburg Oost, Jeppestown, Erasmus, Roodepoort, La Rochelle en Louis Trichardt; terwijl de volgende 6 gemeenten, n.l. Middelburg, Krugersdorp, Utrecht, Waterberg, Potchefstroom en Germiston, die hare lijsten hadden teruggevraagd ter aanvulling, dezelve nog niet hebben geretourneerd.

(11). Het is een pijnlijk verschijnsel uit bovenstaande statistiek op te merken, dat voor ieder burger die er sneuvelde tijdens den oorlog, en voor ieder twee personen die te huis of in het veld stierven, er 6 personen in de Vrouwen Kampen zijn omgekomen; en dat wel in plaatsen die voorgehouden werden veiligheids oorden (?) te zijn; en die ook maar voor weinig meer tijds dan de helft van den duur des oorlogs bestonden.

(12). Eene nieuwe uitgave van de "Wetten en Bepalingen" der Kerk, met alle veranderingen door de Synode aan-

gebracht, werd uitgegeven, zoo als besloten (vide bl. 89 der Notulen); en die bekwam kracht van Wet 14 dagen na publicatie in het Officieel Orgaan, d.w.z. op den 20sten Nov. 1906.

(13). De voorraad exemplaren der Kerkwet is zoo te zeggen uitverkocht. Het bedrag in handen van verkochte Wetboeken en vormen met registers is nagenoeg £50. Gaarne vernam uw Actuarius van de H. E. Synode of er eene nieuwe uitgave der wet moet geschieden. In ieder geval zal bepaald moeten worden wanneer en op hoedanige wijze de wijzigingen door deze vergadering aangebracht, kracht van wet zullen bekomen.

(14). Eene uitgebreide correspondentie moest door den ondergeteekende gevoerd worden. Van bijna 200 officieele brieven, in verband met belangrijke zaken, is kopie gehouden: terwijl een nog grooter aantal brieven over onderwerpen van minder beteekenis werd geschreven

II. Wat betreft het werk van uwen Archivarius, Hoog Eerw. Moderator, heeft de ondergeteekende te rapporteeren als volgt:—

(1). Verscheidene ontbrekende stukken, waarop laatst gewezen werd (zie bl. 33-34 der notulen), zijn ons bezorgd. Evenwel zijn vele afschriften van doop en Lidmaten- Registers nog uitstaande, zooals hieronder blijken zal

(2). De weg door de voorlaatste Synode aangewezen hoe de gemeente-registers die tijdens den oorlog zijn vernietigd, hersteld te krijgen, is door een paar Kerkeraden bewandeld. Niettemin zijn er nog geene afschriften ontvangen tijdens de oorlogs jaren van de volgende Gemeenten:—

(a). Van het Lidmaten Register:—

Over	1896	en	1897	van	Bloemhof,
„	1898			„	Makwassie,
„	1899	en	1900		Waterberg,
„	1899	en	1900	van	Roos Senekal,
„	1899	en	1900	van	Amersfoort.
„	1899	en	1900	„	Carolina,
„	1899	en	1901	„	Makwasssie,
„	1899	en	1902	„	Bloemhof,
„	1899	en	1902	„	Ventersdorp,

(b). Van het Doop - Register :—

Over	1898	en	1901	van	Makwassie,
„	1899			„	Amersfoort,
„	1899	en	1902	„	Bloemhof,
„	1899	en	1902	„	Ventersdorp,

(3). Sedert de laatste Synode ontbreken nog de afschriften van :—

(a) Het Lidmaten - Register van :—

Over 1907 van Zoutpansberg,
„ 1908 „ Rustenburg,
„ 1908 „ Pretoria,
„ 1908 „ Roos Senekal,
„ 1908 „ Germiston,
„ 1908 „ Roodepoort,
„ 1906-1908- Meru,

(b). Het Doop - Register :—

Over 1908 van Rustenburg,
„ 1908 „ Pretoria,
„ 1908 „ Roos Senekal,
„ 1908 „ Germiston,
„ 1906-1908- Meru.

(4). Daar 't Archief zoo uitgebreid en lijvig wordt, zullen voortaan slechts de handelingen, met bijlagen, van Synode en Ring, alsmede de afschriften der Registers bewaard worden. Geloofsbrieven, Godsdienstige en geldelijke verslagen. Kerkvisitatie enz., behoeven den Archivarius niet langer toegezonden te worden.

(5). Wat betreft een brandkamer voor het Kerkelijk Archief, kon er vooralsnog geene regeling getroffen worden door de Synodale Commissie (zie bl. 89 der Notulen). Daar de Kerkeraad van Heidelberg echter bezig is eene der kleine consistorie kamers annex het kerkgebouw, voor dat doel in te richten, was 't misschien best eene toelage van zegge £10. te stemmen ten einde dat vertrek zoo te laten inrichten, met de benoodigde rakken, dat ook het Archief der Kerk er in geborgen kan worden.

(6) Op ons verzoek is aan 't Archief een geschenk gedaan door den Zaakgelastigde der Moederkerk in de Kaap Kolonie, van een stel van 16 boekdeelen, zijnde de handelingen der Kaapsche Synode sedert het jaar 1824.

(7). Met 't oog op wat de Moederkerk deed en in belang van de geschiedenis van onze eigen kerk, vooral in dezen veelbewogen tijd, is de vraag bij ons ontstaan of de Synode niet tot de kosten moest overgaan om de Notulen der eerste Kerk-Vergaderingen, sedert 1853 tot 1880, in druk uit te geven.

(8). Kerkelijke vormen, benevens de Registers, zijn bij duizendtallen verkocht en verzonden geworden. Evenwel is er nog een goed aantal voorradig. Zoodat het niet noodig is dadelijk nieuwe vormen te laten afdrukken; behalve die voor afschriften van Doop en Lidmaten-Registers, die bijna uitverkocht zijn.

(9). Vertrouwende met 't overleggen van dit rapport ook maar eenigszins te hebben beantwoord aan de verantwoordelijke taak ons toevertrouwd, en met de vurige bede om de voorlichting des Heiligen Geestes op de beraadslagingen uwer HoogEerw. Vergadering, die zeker eene der belangrijkste zal blijken te zijn in de geschiedenis onzer dierbare Kerk.

Noem ik mij,

Hoog Eerwaarde Heer,

met de meeste achting

Uw. dw. dr. en br. in Christus,

A. J. Louw.

Heidelberg, Archivarius en Actuarius.

4 Juni 1909.

P.S. Tijdens de zitting dezer HoogEerw. Vergadering is ontvangen voor het Kerk-Archief van den heer Dirk van Velden, ten geschenke een pracht exemplaar van het boek door hem en Ds. Kestell uitgegeven en getiteld "Vredesonderhandelingen tusschen Boer en Brit." A.J.L.

BIJLAGE VIII.

VERSLAG

Van de Afgevaardigden naar den HoogEerw. Raad der Nederd. Geref. Kerken in Zuid Afrika, der Hoog Eerw. Synode voorgelegd, in hare Vergaderingen, gehouden den 9den Juni 1909, en volgende dagen.

Den HoogEerw. Heer,
den Moderator Synodi,

HOOGEERW. HEER,

Uwe afgevaardigden naar den Raad der Nederd. Geref. Kerken in Zuid Afrika hebben de eer hiermede verslag te doen van hunne werkzaamheden.

1. VERGADERINGEN.—

Twee vergaderingen van den HoogEerw. Raad, werden door uwe afgevaardigden bijgewoond, in Maart 1907 te Pretoria, en in Maart 1909 te Stellenbosch, en waren, bij beide gelegenheden al de primarii leden tegenwoordig. Het geeft ons stof tot dankbaarheid, in verband hiermede, te melden, dat niemand uit uwe afgevaardigden weggevallen is, hetzij door overlijden, of vertrek, gelijk wel het geval is geweest met de zuster kerken in de Kaap Kolonie, en den Oranje Vrijstaat.

2. BESLUITEN EN AANBEVELINGEN DES RAADS.—

Zeer gewichtige zaken werden door den Raad behandeld, zooals o.a. de Organische Vereeniging der Kerken, een Vereenigd Kerkblad en het aankoopen van een Drukpers.

Ter uwer informatie en behandeling hechten wij hieraan :—

1. De Handelingen des Raads van de jaren 1907 en 1909, ter informatie.
2. Het Voorstel des Raads tot Organische Vereeniging der Kerken, ter behandeling.

3. De Aanbevelingen des Raads met betrekking tot wetsartikelen en andere zaken, ook ter behandeling.

De afgevaardigden vertrouwen hiermede aan hunne opdrachten voldaan te hebben, en bidden de HoogEerw. Vergadering toe de leiding en zegen des Allerhoogsten.

Met verschuldigde hoogachting,
Uw. dw. dienaren en Broeders.

H. S. Bosman,
D. P. Ackerman.
A. J. Louw, Actuarius.
Paul Nel, Scriba.
Gustav Radloff.
A. P. Kriel.

AANBEVELING van den Raad der Ned. Geref. Kerken in Zuid-Afrika aan de verschillende Synoden der Gefedereerde Kerken ter overweging te worden voorgelegd.

AANBEVELINGEN van de vergadering gehouden op den 13den Maart 1907, te Pretoria, in de Transvaal.

1. De Raad geve het de gefedereerde Kerken aan de hand om bij de stichting van nieuwe gemeenten op de grenzen een regeling te treffen zoodat de kerkelijke lijnen niet noodwendig die van den staat behoeven te zijn. Een gemeente zal dan kunnen bestaan uit deelen tot verschillende Kolonies behoorende.

Dit beginsel zal ook van toepassing zijn op reeds gevestigde gemeenten waar zulks door betrokken partijen noodig mocht bevonden worden.

2. De Raad bevele de Kaapsche Kerk aan om aan de Kerken in Natal, de O. R. Kolonie en Transvaal de gelegenheid te geven desverkiezende op het College Curatoren van het Theologisch Seminarium vertegenwoordigd te worden.

3. Naar het oordeel van den Raad behooren alle blanke christelijke genootschappen gezamenlijk plannen te beramen om het zendingwerk onder de heidenen in Zuid Afrika en daarbuiten, zoover het Britsch gezag zich naar het Noorden uitstrekt onder behoorlijke controle, en toezicht van bedoelde Kerkgenootschappen en der verschillende civiele administraties van Zuid Afrika geplaatst te krijgen.

AANBEVELINGEN van de tweede vergadering van den Raad der Kerken, gehouden te Stellenbosch, op den 3den Maart 1909.

I. re Vereenigd Kerkblad.

1. Dat de drie bestaande Kerkbladen opgaan in één blad, hetwelk het gezamenlijk eigendom zal zijn van de vier Synoden, en door haar zal worden uitgegeven.

2. Dat het nieuwe blad wekelijks verschijne, in formaat 13 x 8½ duim, met ten minste 16 paginas leesstof; twee kolommen op een bladzijde, zijnde de inteekening niet te bovengaande 10/- p.a.

3. Dat de volgende rubrieken onder andere daarin behartigd worden :

a. Kerknieuws.
b. Inleidings Artikel.
c. Zending Nieuws.
d. Kroniek.
e. Kinderdeel.
f. Preek.
g. Biografie—ook van levenden.
h. Necrologie.
i. Onderwijs en Opvoeding.
k. Officieele Berichten.

4. Dat zoo mogelijk het Blad geillustreerd zij.

5. Dat een Redakteur aangesteld worde tegen een salaris, zullende hij een predikant zijn.

6. Dat een Commissie van toezicht bestaande uit 7 leden over het Blad door den Raad der Kerken benoemd worde (niet noodwendig uit zijne leden), die den Redakteur aanstellen en hem met raad dienen zal en voorts in voorkomende aanstellingen en uitbreiding enz. van het werk optreden zal.

7. Dat ingeval er een tekort zij, dat proportioneel naar getalsterkte der Kerken tusschen ze verdeeld worde, doch dat eenig batig saldo door de Commissie van Toezicht geadministreerd worde ten bate van het Blad, tenzij de Raad der Kerken van tijd tot tijd daarover anders beschikke.

8. Dat het aan de Commissie van toezicht opgedragen worde de Pro Ecclesia Drukkerij of een andere Drukpers aan te koopen, zullende de koopsom proportioneel tusschen de Kerken worden verdeeld.

9. Dat de Redakteur van het nieuwe Blad tevens bestierder zij van de Drukpers met behulp van de Commissie van toezicht.

10. Dat de naam van het Blad zal zijn : "De Kerkbode."

11. Dat dat Blad aan de Kaapstad uitgegeven zal worden.

12. Dat de eerste Commissie van Toezicht zal bestaan uit :

Primarii.	*Secundi.*
Ds. B. P. J. Marchand.	Ds. J. du Plessis.
„ P. G. J. Meiring.	„ D. J. le R. Marchand.
Prof. Marais.	Prof. Muller.
Ds. J. D. Kestell.	Ds. P. Boshoff.
„ Paul Nel.	„ J. M. Louw.
Mnr. G. van Heerde.	Mnr. T. Hofmeyr.
„ G. M. Hofmeyr.	„ J. H. Conradie.

II. re Eenvormigheid van de Kerkelijke Registers en Vormen.

1. Dat de verschillende vormen voor Registers en vormen door de actuarii der gefedereerde Kerken aanbevolen zooals door den Raad gewijzigd aan de Synoden ter goed- of afkeuring worden voorgelegd.

2. Dat de respectieve vormen van eenerlei formaat groot octavo (foolscap) zullen zijn, op goed stevig papier zullen worden gedrukt en het Zegel der Kerk bovenaan zullen dragen.

3. Dat ten einde onnoodige uitgaven te vermijden, de thans in handen zijnde Registers en vormen desverkiezende, mogen worden gebruikt, totdat de Registers vol en de voorraad vormen uitgeput zullen zijn.

4. Dat ingeval deze aanbevelingen door twee of meer Synoden worden goedgekeurd, blijve het aan de actuarii dier Synoden opgedragen om in overleg met elkaar er uitvoering aan te geven.

5. Dat waar het nog niet geschiedt is er een volledig verslag van inkomsten en uitgaven door iedere gemeente jaarlijks bij de Ringsvergaderingen zal worden ingediend.

III. Aangaande Veelwijverij:

"Deze vergadering is van oordeel: (1) dat de veelwijverij der heidenen, eene schrikkelijke zonde is, die in de gemeente des Heeren niet mag gedoogd worden; (2) dat geene personen uit het heidendom, die in deze zonde blijven, tot de gemeente des Heeren mogen worden toegelaten; (3) dat personen uit het heidendom, die zich aan deze zonde schuldig maken en toch met ernst naar toelating tot de gemeente des Heeren zoeken, met voorzichtigheid, geduld en volharding behooren onderwezen te worden, totdat zij door Gods genadige werking ertoe gebracht worden met dit heidensch euvel geheel te breken."

IV. Dat aangezien de wetten rakende het huwelijk in de verschillende Kolonien niet in alle opzichten dezelfde zijn en aangezien zich een geval kan voordoen waarin een persoon, die wegens overspel door hem of haar gepleegd wettig gescheiden is, na radikale verandering in het leven weder huwen wil zoo is deze vergadering van oordeel dat de zaak door deze vraag aan de orde gesteld moet worden gelaten in handen des leeraars, die met in achtneming der wetten waaronder hij staat en het gebruik van eigene discretie er naar goedvinden zal handelen.

V. Dat niemand tot den Status van Zendeling toegelaten worde die niet eene theologische opleiding genoten heeft in een erkende seminarium of opleidingschool.

VI. Dat de Synoden der Gefedereerde Kerken ieder een Commissie vertegenwoordigende die Kerk zal benoemen om in samenwerking met de Commissie der Ned. Herv. of Geref. Kerk van Transvaal de Zending onder Israel te behartigen.

VII. Dat Emeriti afgetredene en geschorste Predikanten en Zendelingen of die om andere redenen uit de bediening zijn, zullen staan onder de wetten en bepalingen dier Kerk onder welker ressort zij woonachtig zijn of tijdelijk vertoeven.

VIII. De verschillende Synoden nemen in ernstige overweging de vraag of de tijd niet gekomen is voor de stichting eener gemeenschappelijke Normaalschool ter opleiding van onderwijzers.

IX. Beschrijvingspunt No. 3 luidt: "De H. E. Raad der Ned. Geref. Kerken in Zuid Afrika doe zoodanige aanbevelingen bij de Synoden der Gefedereerde Kerken, waardoor de wetsartikelen, betreffende de legitimatie van Predikanten bij de verschillende Kerken eenstemming zullen zijn, als ook wat betreft het vervullen van de legitimatie." Besluit hierover: "B. p. No. 3 worde verwezen naar de actuarii der Gefedereerde Kerken ten einde hetzelve te overwegen en zoo mogelijk met het oog op hetgeen verlangd wordt bij wijze van voorstel of rapport van de verschillende Synoden ter goedkeuring voor te leggen."

Den HoogEerw. Moderator van de Synode der Ned. Herv. of Geref. Kerk, zitting houdende te Pretoria den 9den Juni 1909, en volgende dagen.

HOOGEERW. HEER,

De ondergeteekenden hebben de eer in voldoening aan een opdracht van den Raad der Ned. Geref. Kerken van Zuid Afrika ontvangen om de H. E. Synoden der N. G. Kerken in de Kaap Kolonie, Natal, de Oranje Rivier Kolonie en de Ned. Herv. of Geref. Kerken in de Transvaal ter overweging voor te leggen eene aanbeveling tot de organische vereeniging dezer kerken, waartoe de Raad met eenparige stemmen besloten heeft, op eene vergadering des Raads gehouden te Stellenbosch op den 3den Maart, 1909, en volgende dagen, met de volgende besluiten in verband daarmede terzelfder tijd genomen :

I.

Dat de organische vereeniging der Ned. Geref. Kerk in Zuid Afrika (Kaap Kolonie), der Ned. Ger. Kerk in de O.R.K. (Vrijstaat), der Ned. Geref. Kerk van Natal en der Ned. Herv. of Ger. Kerk van Zuid Afrika (Transvaal) wenschelijk is :

1. Omdat de Kerken feitelijk één zijn in
   (a) geloofsbelijdenis,
   (b) regeeringsvorm,
   (c) toepassing der Kerkewet, en
   (d) opleiding en toelating van Leeraren.

2. Omdat de Kerk alzoo vereenigd beter behartigen kan :
   (a) de opleiding van Predikanten, Zendelingen en Onderwijzers.
   (b) de wetgeving, administratie, opzicht en tucht ;
   (c) opvoeding en zendingwerk ; en
   (d) de fondsen.

3. Omdat zij zich dan met des te meer gezag en invloed kan laten gelden op onderscheidenerlei gebied :
   (a) kerkelijk (tegenover andere kerken),
   (b) burgerlijk (bij de Regeering) en
   (c) maatschappelijk (in de samenleving).

4. Omdat de leden der vier Kerken één zijn in
   (a) afkomst,
   (b) taal en
   (c) vaderland.

5. Omdat de algemeene beweging tot vereeniging van Zuid Afrika op staatkundig gebied, thans zoo zeer nagestreefd, de overtuiging versterkt, dat wij behoefte hebben aan meer geestelijke eenheid, die ook door onze Kerkvereeniging zeer bevorderd zal worden.

II

Dat de Vereeniging onder de volgende bepalingen behoort plaats te hebben:

1. De naam der vereenigde Kerk zij: "*De Nederduitsche Gereformeerde Kerk van Zuid Afrika*, bestaande uit de Nederduitsche Gereformeerde en de Nederduitsche Hervormde of Gereformeerde Gemeenten die thans tot haar behooren of later behooren zullen."

2. Het bestuur der Vereenigde Kerk beruste bij Kerkeraden, Ringen en eene Synode, met dien verstande dat de Synode samengesteld zal worden uit a'le dienstdoende predikanten en één ouderling uit elke gemeente.

III

Dat over de fondsen beschikt zal worden als volgt:

1. De volgende fondsen worden ineengesmolten met inachtneming van bestaande reglementen en overeenkomsten te weten:

(a) De Synodale Fondsen der vier Kerken;
(b) de Zendingfondsen, met bepaling van wat tot de verschillende vertakkingen der Zending behoort;
(c) de Hulpbehoevende Gemeenten Fondsen van de Kaapsche en Transvaalsche Kerken;
(d) de Hulpbehoevende Theologische Studenten Fondsen in de Kaapsche, Vrijstaatsche en Transvaalsche Kerken.

2. De geheele vereenigde Kerk, onder de bepalingen der Wet, krijge deel aan en worde verantwoordelyk voor de fondsen der betrokken Kerken, o.a:

(a) Theologisch Seminarie Fonds;
(b) Predikanten Pensioen Fonds;
(c) Predikanten Weduwen en Weezen Fonds;

(d) Hugenoten Gedenkteeken Fonds;
(e) Zendelingen Opleidings Fonds;
(f) Synodaal Opvoedings Fonds;
(g) Dorkas Inrichtings Fonds;
(h) Zuid Afrikaansche Bijbelvereeniging Fonds;
(i) Arbeidskolonie Fonds;
(j) Robben Eiland Fonds;

3. De belanghebbenden evenwel in de volgende fondsen beschikken daarover als volgt, te weten:

(a) Het zij eene aanbeveling aan de Transvaalsche Synode om het restant van het Predikanten Weduwen- en Weezen-Fonds aldaar te storten in het Algemeene Weduwen Fonds, op voorwaarde dat de weduwen die thans ondersteuning ontvangen, overgenomen worden onder de bepalingen die het Fonds regelen.

(b) De gelden van het Predikanten Pensioen Fonds der Vrijstaatsche Kerk worden gestort in de kas van het P. P. Fonds der Kerk in de Kaapkolonie, ten einde de thans bestaande gemeenten der eerstgenoemde Kerk, zonder verdere betaling van inlegpenningen deelhebsters te doen zijn van genoemd Fonds, onder de bepalingen der Kerk in de Kaapkolonie.

(c) Het Predikanten Sustentatie Fonds der Vrijstaatsche Kerk blijve ten voordeele der Vrijstaatsche gemeenten.

4. Dat Plaatselijke Fondsen, d.w.z. die niet onder Synodaal beheer zijn, blijven onder het beheer der desbetreffende lichamen; tenzij het wenschelijk blijkt er anders over te beschikken.

5. Dat bij alle beschikking over de fondsen gezorgd worde, dat de plaatselijke belangstelling niet kome te lijden door te veel centralisatie.

IV.

Dat ten opzichte van "gelijkstelling," de tegenwoordige handelwijze en bepalingen hieromtrent in de verschillende Kolonien in zwang blijven voortbestaan; en dat aan de kleur-

ling-lidmaten in de Kerk der Kaapkonie, daar zij nu geen recht op lidmaatschap in de Kerken der andere Kolonien hebben, dit recht bij en krachtens de vereeniging door de Vereenigde Kerk niet zal worden toegekend.

V.

Dat door speciale wetgeving bij Parlementaire Akte, in de vier Staten, voorziening gemaakt worde tegen het gevaar, dat wij bij de vereeniging Kerkelijke eigendommen zouden kunnen verliezen. Dienovereenkomstig trachte elke Kerk eene Akte bij het Parlement doorgevoerd te krijgen, zooals het concept hieropvolgende (met rechtsgeleerd advies, naar de omstandigheden gewijzigd).

WET.

"Aangezien het wenschelijk is, dat de Nederduitsche Gereformeerde Kerk van . . . . . . het recht hebbe zich te vereenigen of in een te smelten met eene andere Kerk of Kerken in Zuid-Afrika, houdende dezelfde belijdenis als de Nederduitsch Gereformeerde Kerk van . . . . ; en aangezien geschillen mochten ontstaan, indien de Nederduitsch Gereformeerde Kerk van . . . . . . zich zou vereenigen of ineensmelten met zoodanige andere Kerk of Kerken als voornoemd, bij afwezigheid van eene Wet verklarende zoodanige Recht als voornoemd te worden bezeten door de Nederduitsch Gereformeerd Kerk van . . . . . . : Zij het derhalve vastgesteld door den Gouverneur van . . . . , met advies en consent van den Wetgevenden Raad en de Wetgevende Vergadering derzelve, als volgt:

"1. Dat de Moderatuur van de Synode der . . . . Kerk het besluit dier Synode om met de andere . . . . Kerken te vereenigen, tezamen met deze Concept-Wet, verwijzen zal naar den Kerkeraad van elke gemeente der . . . . Kerk van . . . . , voor zijn beraadslagen en besluiten erop, met meerderheid van stemmen in een wettig geconstitueerde vergadering van zoodanigen Kerkeraad."

"2. Wanneer minstens drie-vierden der Kerkeraden voornoemd hunne goedkeuring van zoodanige resolutie te kennen gegeven hebben na erop besloten te hebben met eene meerderheid van stemmen op de wijze voornoemd, mag de Synode met minstens drie-vierden der stemmen in een wettig geconstitueerde vergadering, weer zoodanige resolutie bekrachtigen, en terstond zoodanige vereeniging of ineensmelting tot stand brengen, en aannemen en verklaren den naam (of de namen)

van het lichaam (of de lichamen) waarin de respectieve eigendommen, roerende en onroerende dan gevestigd [vested] in de Synode, Ringen en de onderscheidene Kerkeraden, in het vervolg gevestigd zullen wezen, en aannemen en verklaren den naam van de vereenigde of ineengesmoltene Kerk."

"3. Wanneer zoodanige vereeniging of ineensmelting als voornoemd, tot stand is gebracht op de wijze voornoemd, zal de Synode door den Moderator en den Scriba, te dien tijde in functie of als zoodanig ageerende, de resolutie die de vereeniging of ineensmelting tot stand brengt transmitteeren aan den Gouverneur van . . . . ter bekendmaking; en zoodanige vereeniging of ineensmelting zal beginnen en van kracht zijn na de bekendmaking van de resolutie, die dezelve tot stand brengt in de *Gouvernements Gazette* dezer Kolonie."

"4. Na de bekendmaking voornoemd zullen de Burgerlijke Rechten bezeten door de Nederduitsch Gereformeerde Kerk voornoemd aankleven aan [inhere in] zoodanige vereenigde of ineengesmoltene Kerk, en de naam (of namen) van het lichaam (of de lichamen) aangenomen en verklaard door de Synode als hiervoren vermeld, zullen gesubstitueerd worden voor de namen *Synode*, *Ring* en *Kerkeraad*, en den naam der vereenigde of ineengesmoltene Kerk zal gesubstitueerd worden voor den naam *Nederduitsche Gereformeerde Kerk van* . . . . . . op dezelfde wijze alsof zoodanige gesubstitueerde namen woordelijk beschreven waren geweest."

"5. Wanneer zoodanige vereeniging of ineensmelting als voornoemd tot stand gebracht is, zal het niet noodzakelijk zijn de dan bestaande grondbrieven [titledeeds] van de eigendommen der Kerk te laten veranderen; maar alle transporten van eigendommen, gepasseerd door of vanwege de Kerk na zoodanige vereeniging of ineensmelting, zullen gepasseerd worden in den naam (of de namen) gesubstitueerd als hiervoren vermeld."

"6. Deze Wet zal beginnen en van kracht zijn na derzelver bekendmaking in de *Gouvernements Gazette* dezer Kolonie."

VI.

Na het passeeren van bovengenoemde Concept Wet door het Parlement zal de Moderatuur op last der Synode de Concept-Constitutie en de gepasseerde Wet na publicatie in het kerkelijk orgaan en in een ander nieuwsblad aan de ver-

schillende Kerkeraden ter goed of afkeuring, binnen een vastgestelden tijd, zenden, met opdracht dat het besluit des Kerkeraads in de volgende bewoording de Moderatuur zal worden toegezonden :

"Ik, de ondergeteekende, Voorzitter van den Kerkeraad der Nederduitsche (Herv. of) Gereformeerde Gemeente—verklaar bij deze, dat het uit de notulen van voornoemden Kerkeraad, dd.————, blijkt, dat de Kerkeraad voornoemd op datum voornoemd, in een wettig geconstitueerde vergadering, vorenstaand Voorstel ter Vereeniging met de Concept-Constitutie en de Concept-Akte goedgekeurd (afgekeurd) heeft.

Gegeven op heden den——————,

te——————.

————————————

Voorzitter des Kerkeraads."

Na goedkeuring van de Concept-Constitutie en de gepasseerde Wet door drie-vierden der Kerkeraden worden deze stukken voor de respectieve Synoden gelegd.

Na goedkeuring door drie-vierden der leden van iedere Synode, worden paragrafen 3, 4 en 5 der Concept-Wet uitgevoerd, waarna de vereeniging der Kerken een voldongen feit zal zijn.

Zoodra aan al de bovenstaande bepalingen voldaan is in eenige Kerk, geve de Scriba dier Kerk aan den Scriba des Raads daarvan kennis, opdat de Raad de verdere stappen doen kan tot het bijeenroepen der Eerste Algemeene Synode.

VII.

Dat de Raad, na goedkeuring der vereeniging door twee of meer Synoden, het aan eene Commissie opdrage uit de bestaande Kerkelijke Wetboeken der onderscheidene Kerken een Concept-Wetboek op te stellen en ter behandeling voor te leggen aan de eerste Synode der vereenigde Kerk. In den tusschentijd houde elke afdeeling der Kerk zich aan haar bestaand Wetboek voor zoover dat onder de gewijzigde omstandigheden van toepassing is.

Vertrouwende dat dit voorstel tot organische Vereeniging der Kerken door den Raad eenparig aangenomen, ook U. H. Eerwds. eenstemmige goedkeurig zal wegdragen; Noemen wij ons met verschuldigden eerbied,

U. H. Eerw. Dw. Dnrs. en Broeders.

D. S. Botha.

J. C. Heefer.

A. J. Louw.

P. Boshoff.

Stellenbosch,

11 Maart, 1909.

BIJLAGE IX.

Eerste Rapport van de Rechtscommissie [Art. 99.]

Aan den HoogEerw. Moderator van de HoogEerw. Synode der Ned. Herv. of Gerf. Kerk thans zitting houdende te Pretoria.

HoogEerw. Heer,

Met verschuldigden eerbied wil uwe Commissie haar Eerste Rapport der HoogEerw. Synode aanbieden.

1. Beschrijvingspunt van den Predikant van Belfast waarin verzocht wordt de handelwijze van de Ringscommissie van Lijdenburg re uitbreiding van de gemeente Barberton te wettigen, gemerkt (a) 4. Schema van Werkzaamheden.

Uwe Commissie beveelt aan de uitbreiding van de gemeente te Barberton door de Ringscommissie van den Ring van Lijdenburg (Art. 57) en de noodzakelijke uitvloeiing ervan, t.w., de kiezing van nieuwe Kerkeraadsleden door de oud-Kerkeraadsleden, die ook gekozen zijn, te sorteeren onder de vergrootte gemeente, goed te keuren Art. 175).

Wordt deze aanbeveling aangenomen dan heeft de afgevaardigde van Barberton wettig zitting in de Synode.

Met toebidding van des Heeren leiding, noemen wij ons van de HoogEerw. Synode,

de dienstwillige Dienaren,

M. L. Fick, Voorzitter.

J. W. G. Strasheim.

J. P. Kriel.

A. T. de Jager.

A. J. C. Pretorius.

N. H. C. de J. Theunissen, Scriba.

Tweede Rapport van de Rechtscommissie.

Aan de HoogEerw. Synode der Ned. Herv. of Geref. Kerk, thans zitting houdende te Pretoria.

HoogEerw. Heer,

Uwe Commissie heeft de eer haar Tweede Rapport der HoogEerw. Synode aan te bieden.

1. Beschrijvingspunt van den Kerkeraad van de gemeente Standerton in zake het preeken van Zendelingen in de kerk. Zie (b) 18.1. Schema van Werkzaamheden.

Het advies uwer Commissie is: De Kerkeraad worde verwezen naar Bijlage I, grondslag IV:3.

Beschrijvinggpunt van bovengenoemden Keikeraad vragende wat gelijkstelling is. Zie (b) 18.2.

Hierop beveelt uwe Commissie aan te antwoorden: Gelijkstelling is het toelaten van kleurlingen als leden tot de blanke gemeenten in de Ned. Herv. of Ger. Kerk. Art 3 (4).

2. Beschrijvingspunt 35 gemerkt (c). Schema van Werkzaamheden.

Verzoek van den Ring van Potchefstroom om hare handelwijze in het benoemen van meer dan drie leden van de Ring Zending Commissie te wettigen.

Advies: Terwijl het blijkt uit de getuigenis ingewonnen, dat deze benoeming geschied is door een overzicht van Art. 73 en het blijkt dat bij de ontdekking eene nieuwe Commissie volgens wet aangesteld werd en er niet meer eene Commissie van vijf leden bestaat, maar van drie, en dat de oude Commissie van vijf leden veel werk voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk gedaan heeft, dat noch Synode noch Ring kan herroepen, zoo beveelt uwe Commissie aan dat het gevraagde in het beschrijvingspunt toegestaan worde.

3. Beschrijvingspunt 47 (d). Schema van Werkzaamheden.

Op de vragen van den Kerkeraad van Bloemhof:

1. Wat met het woord "ouders" bedoeld is?
2. Moet men verstaan dat het genoeg geacht wordt, dat de vader of de moeder van het te doopen kind alleen verschijne om den naam op te geven? Adviseert uwe Commissie te antwoorden:

1. Volgens letter der wet beteekent het woord "ouders" vader en moeder, (Art 119), van het te doopen kind.

2. Het ligt altijd in de macht van den Kerkeraad het Art. toe te passen zooals het leest, doch het wordt ook overgelaten aan de discretie van den Kerkeraad om den vader of de moeder toe te laten den naam van het te doopen kind bij den leeraar op te geven.

4. Beschrijvingspunt 53 (e), Schema van Werkzaamheden.

Op de vraag van den Kerkeraad van Schweizer Reneke hoe te handelen met personen, die niet tot vrede willen geraken trots de pogingen aangewend den vrede te herstellen., adviseert uwe Commissie te antwoorden: Volgens Gods Woord Matth. 18 : 15—17 en Art. 209 is de Kerkeraad verplicht den daarop volgende stap te nemen, d.i. Kerkelijk censuur op hen toe te passen.

5. Beschrijvingspunt 55 (f), Schema van Werkzaamheden.

Over de vraag re doop van vondelingen door den predikant van Jeppestown, adviseert uwe Commissie : Wanneer een vondeling door den staat wettiglijk aan de pleegouders afgegeven wordt, zooals gewoonlijk geschiedt, en deze ouders leden der gemeente zijn, dan hebben zij recht, volgens het Formulier des Doops (zie derde vraag ouders gesteld,) volgens Art 120 der Kerkwet en de uitspraken van de Synoden, t.w., de Nationale Synode 1578 en goedgekeurd door die van 1618 en 1619 en de Geldersche van 1627 het kind te laten doopen.

6. Beschrijvingspunt 58 (g) Schema van Werkzaamheden.

Op de vraag van den Kerkeraad van Ventersdorp, of de Synode het niet op het hart van Predikanten drukken zal om niet zonder ambtsgewaad den kansel te bestijgen, adviseert uwe Commissie te antwoorden als volgt: Daar het van oudsher het gebruik was, dat leeraars altijd in behoorlijk ambtsgewaad op den kansel verschenen, zoo beveelt uwe Commissie aan, dat de HoogEerw. Synode het op het hart van de leeraren onzer kerk zal drukken dit oud gebruik niet in onbruik te laten geraken.

7. Beschrijvingspunt 59, (h) Schema van Werkzaamheden.

Op het verzoek van den Kerkeraad van Amersfoort, dat de HoogEerw. Synode bepalen zal welke stappen genomen moeten worden tegen gemeenteleden die door Gerechtshoven aan krimineele misdaden schuldig zijn bevonden, adviseert de Commissie : Volgens Artt. 209 en 234 wordt het aan de discretie van Kerkeraden overgelaten den persoon zachter of harder te behandelen al naar mate hy berouw of niet heeft.

8. Beschrijvingspunt (i) 61, Schema van Werkzaamheden.

Uwe Commissie adviseert over het verzoek van den Kerke raad van Amersfoort, dat de HoogEerw. Synode bepalen zal van welke Engelsche Kerkgenootschappen leden met attestaat

tot onze kerk kunnen toegelaten worden, zonder nader onderzoek of bevestiging, het volgende :— Volgens Art. 3 (4) kan alleen iemand uit eene Engelsche Presbyteriaansche Kerk overkomen met attest of certificaat van lidmaatschap. Is er iemand uit een ander Engelsche Kerkgenootschap, die lid wil worden bij de Ned. Herv. of Ger. Kerk, dan beveelt uwe Commissie aan, dat hij eerst degelijk onderzocht worde door den leeraar der gemeente, en als de leeraar aan den Kerkeraad kan verklaren dat hij voldoening gegeven heeft in leer en wandel, dan kan hij op beantwoording der drie vragen (Art. 125) in de tegenwoordigheid van den Kerkeraad worden bevestigd (zie notulen der Synode 1906 re afgedwaalden, pag. 241).

9. Verzoekschrift 1 van het lidmaat H. J. van der Merwe van Rustenburg.

Uwe Commissie meent dat zulke vragen bij de Ringen thuis behooren.

10. Verzoekschrift 2.

Re verzoek van de Utrechtsche Rings Commissie om dispensatie aan den Ring te geven om in 1910 in de maand Maart of April te vergaderen, adviseert uwe Commissie: Volgens informatie ingewonnen beveelt uwe Commissie aan, overeenkomstig het verzoek van den Rings Commissie van den Ring van Utrecht, dat dispensatie van Art. 60 verleend worde voor 1910.

11. Beschrijvingspunt 76.

Op eene vraag van den Predikant van Makwassie, die hierop neerkomt: Hoe moet de Kerkeraad het huwelijk van een man met de dochter van zijne overledene vrouws zuster beschouwen? Is het volgens Gods Woord verboden of niet? adviseert uwe Commissie te antwoorden: Dat er volgens Gods Woord geen bezwaar is tegen het huwelijk van een man met zijne overledene vrouws zusters kind. Zoolang de man leefde was zijn samenleven met de dochter van zijne vrouws zuster een onzedelijke en ontuchtige. Levit. 18:12-16; 16:18, en Levit. 20:19-21.

Keil in zijne Bijbelsche Oudheidskunde, voetnoot 6, pag. 107 zegt over "Verboden Huwelijken" o.a. "Niet verboden zijn de huwelijks verbintenis: (a) met de nicht, broeders of zusters dochter, (b) met de zuster der overledene vrouw."

Dus is de Commissie beslist van opinie dat het huwelijk niet verboden is volgens Gods Woord

Verder wordt het toegelaten in de Ned. Geref. Kerken van de Kaap Kolonie, O. R. Kolonie en Natal dat de man met zijne overledene vrouws zuster mag huwen en dus bepaald ook zeer zeker met de dochter van de vrouws zuster, die een stap verder af is. Paragraaf IV. 3 (a) van de Huwelijks Ordonnantie van de Transvaal verbiedt het huwen van oom en nicht, eigen of aangehuwd.

12. Verzoekschrift van de Ringen Utrecht en Lijdenburg re opheffing van de Gemeente Bremersdorp, Swazieland.

Door de Ringen van Utrecht en Lijdenburg, met de toestanden van de gemeente Bremersdorp beter bekend zijnde en wat de meest gewenschte verdeeling van Swazieland zal kunnen zijn, zoo beveelt uwe Commissie aan, dat het verzoek toegestaan worde, t.w., dat de gemeente Bremersdorp opgeheven zal worden, het zuidelijk gedeelte van die gemeente gevoegd worde bij die van Piet Retief en dat het noordelijk gedeelte van Swazieland gevoegd zou kunnen worden bij eene mogelijke te stichten gemeente uit een deel van de gemeente Ermelo. De rivier Kompies de scheiding te moeten zijn tusschen noord en zuid Swazieland.

Met toebidding van Gods zegen op de verrichtingen van de HoogEerw. Synode noemen wij ons van de HoogEerw. Synode,

De dw. Dienaren,

M. L. Fick, Voorzitter.

J. W. G. Strasheim.

A. T. de Jager.

A. J. L. Pretorius.

J. P. Kriel.

N. H. C. de J. Theunissen, Scriba

Derde Rapport van de Rechtscommissie.

De Rechtscommissie heeft de eer haar derde Rapport aan de HoogEerw. Synode voor te leggen.

1. Brief van den heer J. A. van Zijl.

Met betrekking tot dezen brief waaruit blijkt dat schrijver, naar zijne meening, lijdt onder het besluit van de Synode van 1903, omtrent ontrouwen in den oorlog, beveelt de Commissie aan, na ingewonnen informatie, den heer van Zijl met alle liefde naar den Kerkeraad van Ventersdorp te verwijzen, die handelend optreden kan.

Met toebidding van Gods zegen, noemen wij ons van de HoogEerw. Synode,

De dw. Dienaren,

M. L. FICK, Voorzitter.

J. W. G. STRASHEIM.

J. P. KRIEL.

A. J. L. PRETORIUS.

A. T. DE JAGER.

N. H. C. DE J. THEUNISSEN, Scriba.

BIJLAGE X.

VERSLAG

Van de Commissie van Nauwere Vereeniging.

Den HoogEerw. Voorzitter en leden van de HoogEerw. Synode.

HoogEerw. Heer,

Uwe Commissie aangesteld in zake toenadering tusschen onze Kerk en de twee andere Hollandsche Kerken in ons land, moet tot haar leedwezen rapporteeren dat zij geen bericht van den kant der Ned. Herv. Kerk en der Geref. Kerk heeft ontvangen, dat men ons wil ontmoeten, en met ons wil onderhandelen in deze zaak, hoewel aan den HoogEerw. Scriba der Ned. Herv. Kerk kennis is gegeven van de aanstelling en opdracht onzer Commissie, blijkens een brief van onzen HoogEerw. Scriba aan onze Commissie dd. 21 Dec. 1906.

Uwe Commissie betreurt het dat het haar niet gelukt is iets te doen aan deze zoo gewenschte toenadering, en drukt de hoop uit dat deze niet eene hopelooze zaak mag zijn, maar dat het spoedig nog ten minste tot eene goede verstandhouding moge komen, tusschen de drie Hollandsche Kerken, en geeft aan de hand dat deze HoogEerw. Vergadering een wenk laat uitgaan ten dien effecte aan de desbetreffende Kerken.

Met toebidding van Gods zegen,

Noemen wij ons

Uwe dw. Dienaars en Brs. in Christus,

D. P. Ackerman.

H. J. Neethling.

M. L. Fick.

F. J. Bezuidenhout.

S. W. Burger.

BIJLAGE XI.

RAPPORT

Van de Commissie van Examinatoren over de jaren 1906-1909.

Aan den Voorzitter der Algemeene Kerkvergadering zitting houdende te Pretoria op den 9den Juni 1909 en volgende dagen·

HoogEerw. Moderator.

Sedert de jongste Synodale vergadering is uwe Commissie tweemaal opgeroepen.

1. Op den 16den Maart 1907 vergaderde men te Pretoria om een aangemelden examinandus te ondervragen in deel A van het Zendelings examen. De Commissie had evenwel geen vrijmoedigheid, na een onderzoek van twee dagen, schriftelijk en mondeling, hem te doen passeeren.

2. Op den 6den November 1908 is men andermaal bijeen gekomen en wel te Johannesburg om het zelfde examen van een ander kandidaat af te nemen. Ofschoon de Kerkewet daartoe geen direkte opening geeft, heeft uwe Commissie, na gehouden examen, gemeend niet verkeerd te handelen door den heer P. F. van Straaten te ontslaan van de burgerlijke vakken vermeld in Art. 155(2) A a., zoo hij, ten minste na verloop van een jaar, zich weer mocht aanmelden voor het afleggen van dit examen.

3. Op aanvrage van meer dan éene zijde, heeft de Commissie besloten de volgende handleidingen aan te bevelen bij de voorbereiding van de vakken vermeld in Art. 155(2) A b. c. en d; t.w. voor :—

(a) Geschiedenis des Bijbels—"Hoe wij aan den Bijbel zijn gekomen" en "Bulwarks of our faith" door Dr. James Grey.

(b) Bijbelsche geschiedenis :—"Jesse's Handboek" "en Bijbelsche Geschiedenis" door Maclear.

(c) Geloofsleer :—"De Christelijke Geloofsleer" door van Toornenberg : "Christian Doctrine" door Moule, en "The way of life," door Charles Hodge.

(d) Zedeleer :—"Voorlezingen over de moraal" door Dr. Luthardt en "Elements of moral science" (met weglating van het deel handelende over "Theoretical Ethics") door Wayland.

(e) Kerkgeschiedenis :—die van Kurtz en van Kooy.

4. Uwe Commissie heeft ook besloten zich tot de Synode te wenden met het volgend verzoek : n.l. dat aan de vakken vermeld in Art. 155 (2) A a, toegevoegd zullen worden de twee volgende onderwerpen : Engelsch en Physiographie (Physical Geography).

5. Een schrijven is ontvangen van den heer W. J. van Eck uit de opleidingsschool te Wellington, vroeger van Pretoria. Hij verzoekt het Zendelings examen alhier te mogen afleggen na volbrachte studiën in gemelde Inrichting, Uwe Commissie heeft goed gevonden hieromtrent der HoogEerw. Vergadering aan te bevelen : dat het verzoek worde toegestaan, mits de Docenten aan het Instituut geen bezwaar maken tegen zoodanige regeling. En in dat geval zal de Synode Art. 155 (1) a en b en (4) a moeten suspendeeren.

6. Daar het primarius-lid, Ds. P. R. McLachlan, pas uit ons midden is vertrokken, is de vacature in het personeel ontstaan nog niet aangevuld. Weshalve dit rapport door slechts drie primarii-leden is onderteekend.

Met verschuldigde hoogachting en de toebidding van Gods zegen noemen wij ons, HoogEerw. Heer,

Uw. dw. dienaren en Broeders in den Heer,

de leden der Commissie van Examinatoren,

H. S Bosman, Voorzitter.

Gustav Radloff.

A. J. Louw, Scriba.

Pretoria,

den 8sten Juni 1909.

BIJLAGE XII.

RAPPORT

van de Commissie voor Bijbelkennis Examen, over de jaren 1 Juli 1906 tot 1 Juni, 1909.

Aan de HoogEerwaarde Synode der Ned. Herv. of Geref. Kerk, in Zuid Afrika, Zitting houdende te Pretoria op 9 Juni 1909 en volgende dagen :—

HoogEerwaarde Moderator,

De Commissie, aangesteld door de Synode in 1906 heeft de eer, met verschuldigde hoogachting, het volgende van hare werkzaamheden gedurende bovengenoemd tijdperk te rapporteeren :

I. Tot Voorzitter werd gekozen Ds. W. F. Knobel en tot Scriba en Thesaurier Ds. J. W. G. Strasheim. Notulen der Vergaderingen zijn gehouden.

II. Daar de tijd te kort was in 1906 om gevolg te geven aan de opdracht der Synode, een hoogere deel van bovengenoemd Examen te bewerkstelligen, kon de Commissie eerst dit ten uitvoer brengen in 1907. Het werd besloten, dat het Examen zou loopen over de volgende vakken :-

BIJBELSCHE EN KERKGESCHIEDENIS EN GELOOFS- EN ZEDE- LEER

Het Examen werd steeds gehouden in de maand October van elk jaar.

III. Om het werk van het Hoogere en Lagere Deel des Examens te vergemakkelijken, werd op eene Commissie Vergadering besloten, krachtens het recht door de Synode aan de Commissie verleend, Di. E. J. J. van der Horst en J. W. G.

Strasheim aan te stellen als Examinatoren voor het Hoogere Deel en Di. G. F. C. Faustman B.A. en Henri Gonin B.A. voor het Lagere Deel; en daar Ds. Faustman voor de eer bedankte, werd Ds. J. F. le Clus B.A. in zijne plaats aangesteld; Ds. W. F. Knobel zou dan als Moderator voor het Lagere Deel ageeren.

IV. VOORGESCHREVEN WERK BIJ HET LAGER DEEL :

(i) Voor **1907** liep het Examen over den geheelen Zondagschool Rooster voor 1907 in de Bijbelsche Geschiedenis.

(Vide "Vereeniging" dd. . 21 Febr. 1907);

In **1908** : In het N.T.—Lukas hh. 10-24 ; in het O.T.—Jozua hh. 1-10 ; 22-24 ; Richteren hh. 1-4 ; 6 ; 9-11 ; en van buiten te leeren Ps. 90 en Evang. Gezang 20.

(Vide "Vereeniging"—19 Maart 1908) ;

In **1909** : Werd tot voorbereiding opgegeven in het O.T. Ruth hh. 1-4 ; 1 Samuel hh. 1-24 ; en in het N.T. Markus 11:1-24 ; 14:1-72 : 15:1-47 ; Lukas 24:13-46 ; en Handelingen der Apostelen hh. 1-9. Van buiten te leeren Markus 11:1-24.

(Vide "Vereeniging" dd. 25 Febr. 1909).

(ii) *Voor het Hoogere Deel :*

In **1907** werd voorgeschreven in:—
de Bijbelsche Geschiedenis : In O.T. Tijdvak van het Koningschap in Israel : van David tot ondergang van het Rijk van Juda; en in het N.T. Lukas en Handelingen der Apostelen.

de Kerkgeschiedenis : Tijdvak van de 11de tot de 16de Eeuw hh. 5 en 6 van "D.E.B."
de Geloofs- en Zedeleer : Catechisatieboek van Prof. J. Murray hh. 13-32.

(Vide "Vereeniging" dd. 21 Febr. 1907).

In **1908** : Bijbelsche Geschiedenis : In het O.T. Exodus, Numeri, Ezra, Nehemia en Daniel hh. 1-6. In het N.T. : Matheus.

Kerkgeschiedenis : 't Tijdvak 70 tot 692 A.D. van "D.E.B."

Geloofs- en Zedeleer : Catechisatieboek van Prof. J. Murray : hh. 1-12; en 33-38.

(Vide "Vereeniging" dd. 19 Maart 1908).

In **1909**: Bijbelsche Geschiedenis :—In O.T. ;—Het Boek Genesis: en in het N.T. de Handelingen der Apostelen.

Kerkgeschiedenis :—Het Tijdperk van Langzaam Verval, paragrafen 32-39 en "Nacht" en "Dageraad" paragrafen 40-48 van "D.E.B."

Geloofs- en Zedeleer :—Catechisatieboek van Prof. J. Murray: hh. 11-32.

(Vide "Vereeniging" 25 Maart 1909).

V. AANTAL INGESCHREVEN KANDIDATEN:—

(1) *Bij het Lagere Deel:—*

In 1906 werden 227 Kandidaten ingeschreven, waarvan 37 met Lof doorkwamen; 113 passeerden; 50 dropen; en 27 van het Examen wegbleven.

In 1907: 102 Kandidaten, waarvan 28 lof behaalden; 39 passeerden; 29 dropen en 13 bleven van het Examen weg.

In 1908: 173 Kandidaten ingeschreven; 49 met Lof; 82 passeerden; 30 dropen en 12 verschenen niet bij het Examen.

(2) *Bij het Hoogere Deel:*

In 1907: 17 Kandidaten op de rol, waarvan 3 met lof doorkwamen; 10 passeerden; en 4 dropen.

In 1908: 8 Kandidaten meldden zich aan; 3 kwamen met lof door; en 5 passeerden.

VI. (i) *Prijzen bij het Lagere Deel:*

In 1906 werden 4 boeken gegeven ter waarde van £1.16.4;

In 1907 — 4 Bijbels ter waarde van £1.13.4½;

In 1908 — 4 Bijbels ter waarde van £2.5.10½.

(ii) *Prijzen bij het Hoogere Deel:*

In 1907 — 3 Bijbels ter waarde van £1.9.4½;

In 1908 — 2 Bijbels ter waarde van £1.3.7½.

VII. GEMEENTEN DIE DEELNAMEN AAN HET EXAMEN:

(A) *Bij het Lagere Deel:*

In 1906: Bethal, Ermelo, Hartebeestfontein, Boksburg, Rustenburg, Lichtenburg, Langlaagte, Klerksdorp, Middelburg, Heidelberg, Pretoria, Makwassie, Fordsburg.

In 1907 : Rustenburg, Hartebeestfontein, Ermelo, Heidelberg, Belfast, Pretoria, Langlaagte, Middelburg ;

In 1908 : Utrecht, Langlaagte Ermelo, Middelburg, Klerksdorp, Heidelberg, Lichtenburg, Pretoria, Belfast, Hartebeestfontein.

(B) *Bij het Hoogere Deel :*

In 1907 : Ermelo, Langlaagte, Carolina, Pretoria, Hartebeestfontein.

In 1908 : Belfast, Makwassi, Langlaagte, Klerksdorp.

Uit deze statistiek blijkt dus, dat het grootste gedeelte der Gemeenten onzer Kerk niet van het Examen gebruik maakten. Het ware te wenschen, dat er meer gebruik gemaakt wordt van dit Examen, dat een probaat middel is voor onderzoek naar de Bijbelkennis onzer kinderen.

VIII. DE INKOMSTEN EN UITGAVEN :

In 1906 :	Inkomsten :	£16.15.2½.
	Uitgaven :	£5.5.4.
	Batig Saldo :	£11.9.10½.
In 1907 :	Inkomsten :	£17.4.4½.
	Uitgaven :	£7.14.2.
	Batig Saldo :	£9.10.2½.
In 1908 :	Inkomsten :	£19.7.10½.
	Uitgaven :	£16.7.2½.
	Batig Saldo :	£3.0.3.

De Kas sluit op 31 Mei 1909 met een Batig Saldo van £2.15.0½.

Ook dient hierbij gemeld te worden, dat de Toelatingsfooi, voor Kandidaten in 1908 van 2s. tot 1s.6d. verminderd is geworden. De Kinderen van Weesinrichtingen werden steeds gratis teogelaten.

IX. In 1908 gevoelde de Commissie de noodzakelijkheid om het oordeel van de Examinatoren over het geleverd werk der Kandidaten, wat voorbereiding, gehalte en kennis der Schrift betrof, ter waarschuwing en aanmoediging van onderwijzers en kinderen, te publiceeren.

X. Exemplaren van de vragen bij het Lagere en Hoogere Deel gesteld voor de jaren 1906, 1907, en 1908 zijn ter inzage van deze HoogEerwaarde Synode en ter bewaring, aan dit Rapport gehecht.

Meenende zooveel mogelijk aan de opdracht der HoogEerwaarde Synode voldaan te hebben

Noemen wij ons, met Zegenbede,

HoogEerwaarde Moderator,

Uwe Dienstwillige Dienaars en Broeders in Christo.

W. F. Knobel, Voorzitter.

E. J. J. van der Horst, v.d.m.

J. W. G. Strasheim, v.d.m. Scriba.

BIJLAGE XIII.

VERSLAG

Van de Commissie voor Bijbelverspreiding te worden voorgelegd aan de Hoog Eerwaarde Synode, die op den 9den Juni, 1909, en volgende dagen te Pretoria vergaderen zal.

Aan den Hoog Eerwaarde Moderator.

HOOG EERWAARDE HEER EN BROEDER,

Uwe Commissie heeft de eer onderstaand rapport aan de HoogEerw. Synode voor te leggen:

1. *Personeel.*—Waar uwe Commissie, die in September, 1906, door de Hoog Eerwaarde Synodale Commissie aangesteld werd, eerst uit slechts twee leden bestond, werd, op haar verzoek, de Heer H. L. Potgieter tot haar getal toegevoegd.

2. *Werkzaamheden.*—Dat uwe Commissie iets heeft mogen uitrichten blijkt o.m daaruit

a. dat de Hoog Eerwaarde Synodale Commissie den eersten Zondag van Mei vastgesteld heeft om jaarlijks als Bijbelzondag te worden gehouden, en bepaald heeft dat er op dien dag een collecte in al onze Gemeenten voor het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap gehouden zal worden, en

b. dat "De Transvaal Colporteurs Vereeniging" in April, 1907, opgericht werd met het doel om Gods woord en ander christelijk lectuur door middel van een Colporteur of Colporteurs onder onze menschen te verspreiden. De leden uwer Commissie vormen, tezamen met Eerwaarde Geo. Lowe, Agent van het B. en B. Bijbelgenootschap te Johannesburg, de leden van bovengemelde Colporteursvereeniging. Sedert den 1sten Juli, 1907, arbeidt de Heer A. B. Sack als Colporteur onder toezicht van de Transvaal Colporteursvereeniging en doet hij een gezegend werk. Behalve de jaarlijksche collecten, die in

iedere Gemeente onzer Kerk gehouden worden, en die voor het B. en B. Bijbelgenootschap als vrijwillige bijdragen ontvangen worden, rust er geen geldelijke verantwoordelijkheid op de Kerk. Mocht het colporteurswerk eenige winst afwerpen dan zal zoodanig geld ter uitbreiding van bovengemeld werk aangewend worden, doch aan den anderen kant stelt het B. en B. Bijbelgenootschap zich verantwoordelijk voor het dekken van alle onkosten, in geval de winsten verbonden aan 't verkoopen van Bijbels en andere boeken daarvoor niet toereikend mogen zijn. Tot hiertoe is het werk nog altijd zelfbetalend geweest. Voor 't een en ander in verband met het werk van den Colporteur, den Heer A. B. Sack, verwijst uwe Commissie U naar een schrijven van Eerw. Geo. Lowe, dat als bijlage hiernevens gaat.

3. *Dank.*—Uwe Commissie meent dat onze Kerk voor hulp verleend in verband met dit begin van colporteurswerk onder hare leden veel dank aan het B. en B. Bijbelgenootschap verschuldigd is.

4. *Slot.*—Vertrouwende dat de zaak van Bijbelverspreiding de aandacht, die zij verdient, van de HoogEerw. Synode erlangen zal noemen wij ons

Met hoogachting,

HoogEerw. Heer,

Uw. Dw. Dienaren en Broeders in den Heer,

(w.g.) J. M. Louw, Voorzitter.
(w.g.) C. A. van der Merwe.
(w.g.) H. L. Potgieter, Secretaris.

BIJLAGE XIV.

Rapport van de Drankcommissie.

Aan den HoogEerw. Moderator Synodi.

HoogEerw. Heer,

Uwe Commissie wenscht hare oprechte dankbaarheid uit te spreken over het Wetsontwerp over dobbelen in het land, en verlangt dat de HoogEd. Regeering hiervan in kennis zal gesteld worden. Dit feit geeft haar vrijmoedigheid de Regeering over de Dranklicentie Wetten te naderen. Zij vraagt verlof dit voorloopig verslag de HoogEerw. Vergadering voor te leggen ziende dat morgen voor het Parlement een Wetsontwerp zal gelegd worden, dat zeer nadeelige gevolgen voor ons volk zal hebben. Uwe Commissie verlangt dat de HoogEerw. Vergadering hare stem zeer duidelijk zal laten hooren over de volgende punten; en deze besluiten zonder verzuim aan de Regeering bekend te maken.

I, 2 (1) van het Wetsontwerp wenscht uwe Commissie aan te bevelen, (a) dat de bepaling in dit artikel vervat ook van kracht zal zijn voor de thans bestaande licenties bij hare vernieuwing. Het is niet onmogelijk dat het getal inwoners zoo zal verminderen, dat er meer drinkplaatsen zullen zijn dan inwoners; (b) het gevaar dat men drankhandelaars gevestigde rechten geven kan is ontzaggelijk groot.

II, 3 (1) Over dit punt beveelt uwe Commissie aan, dat de dranklicenties door het Licentie hof geweigerd wegens vermindering van bevolking onder geene omstandigheden teruggegeven zullen worden, (a) om het besluit van het Licentiehof te vernietigen zal zeer zeker nadeelige gevolgen hebben; (b) Om de drankhandelaars onder den indruk te brengen, dat zij rechten hebben in hunne licenties, die niet aangeraakt durven worden, zullen toestanden in het leven roepen waarmee men op het oogenblik in Engeland geen raad weet, en zal zeer waarschijnlijk aan de Regeering duizende van ponden kosten, zoodra zij het recht terug wil krijgen.

Vertrouwende dat de HoogEerw. Vergadering dit voorloopig Rapport eenparig aannemen zal,

Noemen wij ons, HEerw. Heer,

Uwe dw. Dienaars en Broeders in Christus.

J. A. BEYERS, Voorzitter.

D. THERON.

J. F. JOUBERT.

H. D. VAN BROEKHUIZEN, Scriba.

Tweede Rapport van de Commissie over den Drankhandel.

HoogEerw. Heer,

Uwe Commissie heeft de eer, na al de ingewonnen informatie, het volgende verslag u voor te leggen :

1. DRANKVERKOOP AAN NATURELLEN.

Met betrekking tot deze zaak is uwe Commissie van oordeel dat geen sterken drank aan naturellen moet verkocht worden. Ziende dat (a) de Kleurling als een kind moet beschouwd worden, gelijk als overleden Generaal Joubert als Commissaris van Naturellen eens gezegd heeft : Wij zijn als een Christen volk verplicht de heidenen onder ons voor den Heere Jezus te winnen. Niet om hem lichamelijk en geestelijk te vernietigen. (b) de kleurling nooit tevreden is met lichte wijnen of bier, maar steeds de sterkste drank wil hebben. (c) Waar vrij gebruik van sterken drank toegelaten wordt verkeert de kleurling lichamelijk en geestelijk in een treurige toestand.

2. PRIVATE STOKERIJEN.

Uwe Commissie wenscht zeer beslist te zeggen, dat geen privaat stoken moet toegelaten worden. Omdat (a) Dit verderfelijk zal zijn voor onze menschen, gelijk Generaal Botha op het Voorlaatste Volkscongres gezegd heeft. Als wij privaat stoken toelaten nemen wij een slang in onze eigene boezem die zich zal omkeeren en ons zelf zal wonden. (b) Dronkenschap schrikkelijk zal toenemen, armoede en ellende al meer en meer zullen worden. Het verleden heeft getoond hoe verderfelijk die private stokerijen voor onze eigene menschen geweest zijn.

3. BUITEN HOTELS.

Wij gevoelen hoe gewenscht het zal zijn dat hier eene verandering in kome zoo dat al de dranklicenties voor buiten hotels zullen weggenomen worden en ook op de staties aan de spoorlijnen geen drankverkoop toegelaten zal worden. Ziende dat (a) In het verleden vele van onze menschen op de buiten plaatsen geruineerd zijn en zelfs hun grond in bezit van de drankhandelaars is gekomen. (b) Welk een zegen het geweest is voor ons volk in den Vrijstaat.

4. LOCALE OPTIE.

Wij hebben het rapport van de Parlementaire Drank Commissie voor ons gehad. Wij berusten erin dat voor elke 200

stemgerechtigden eene licentie zal zijn. Meenen wij dat in geval het getal der stemgerechtigden minder wordt die licenties ook naar evenredigheid verminderd zullen worden. De wet blijve dus van kracht, zoowel in gevallen waar licenties verminderd worden als waar nieuwe licenties aangevraagd worden.

5. DRANKHANDEL IN HANDEN VAN DE REGEERING.

Wat betreft deze zaak zal uwe Commissie die dag betreuren dat onze Regeering die van God geroepen is ons volk te besturen en te leiden, een groote drankverkooper zou worden.

Aanbeveling. Eindelijk gevoelt uwe Commissie dat zij niet haar verslag kan eindigen alvorens zij de Broeders Predikanten en afgevaardigden op het hart drukt toch alles in hun vermogen te doen de hierbovengenoemde punten onder de aandacht van hunne gemeenten te brengen, opdat het niet alleen bij vrome besprekingen en besluiten blijve. Overtuigd zijnde dat deze zaak zeer zeker van het grootste gewicht is voor het welzijn van ons volk en voor de heidenen die ons omringen; zouden wij gaarne zien, aangezien dat de Synodale Commissie volgens haar rapport een Commissie benoemde, bevelen wij aan dat deze Commissie zal aanblijven om deze zaak verder onder de aandacht der Regeering te brengen.

Vertrouwende dat de HoogEerw. Vergadering bij de bespreking dezer zaak door den Heiligen Geest moge geleid worden,

Noemen wij ons met verschuldigden eerbied en

Hoogachting,

HEw. Heer, Uwe Dienstwillige Dienaars en

Broeders in Christus,

J. A. BEYERS 1
D. THERON 2
L. GELDENHUIJS 3
J. F. JOUBERT 4
HERM. D. VAN BROEKHUIZEN 5
Scriba.

Pretoria,
29 Juni 1909.

BIJLAGE XV.

VERSLAG

Van de Commissie voor de Redactie van het Officieel Orgaan, "De Vereeniging," aan de HoogEerw. Synode voorgelegd in hare vergadering van den 9den Juni 1909, en volgende dagen.

Den HoogEerw. Heer,
Den Moderator Synodi,

HOOGEERW. HEER,

De Commissie van de Redactie van het Officieel Orgaan, heeft de eer U het volgend verslag voor te leggen.

1. HAAR PERSONEEL.

Door de bedanking van den WelEerw. Heer Ds. H. S. Bosman als lid der Commissie, ontstond er eene vacature welke aangevuld werd door de HoogEerw. Synodale Commissie, door de benoeming van den WelEerw. Heer Ds. J. M. Louw, predikant der gemeente Boksburg.

2. OVEREENKOMST MET DEN UITGEVER.

Onmiddellijk na de laatste Synodale Vergadering, werd de oude overeenkomst met den uitgever hernieuwd, en ondernam hij het Blad geheel op eigen risico uit te geven, deelende de Kerk in de winsten, zoo die er zijn, doch is er een verlies, dan moet de Uitgever het alleen dragen.

3. ONDERSTEUNING.

Een circulaire werd gezonden aan al de Broeders Leeraren, vragende hunner, en de medewerking der Kerkeraadsleden in de verspreiding van het Blad door het verkrijgen van meer inteekenaars. Aan dit verzoek werd door sommige broeders

met groote welwillendheid voldaan, en noemen wij in verband hiermede vooral den Predikant en Kerkeraad van Heidelberg. Anderen lieten niets van zich hooren.

Wat leesstof betreft werd de Predikant van Bloemhof verzocht de behandeling der Zondagschoollessen voor zijne rekening te nemen, hieraan voldeed hij totdat zijne gezondheidstoestand hem dit langer niet toeliet, toen de Predikant van Johannesburg Oost dit werk welwillend op zich nam. Laatstgenoemde zorgde een tijdlang ook voor "Kerk in het Huis."

Eenige Broeders worden verzocht te schrijven over Onderwijs en Opvoeding en Buitenlandsch nieuws, doch werden er nooit van hen eenige leesstof ontvangen.

De leden der Redactie ondernamen zelf het schrijven van de inleidings-artikelen, Kerk en Maatschappij, en kijkjes naar alle Richtingen. Ds. E. de Beer ging voort met zijne stukken "Ambtsbroeders naar den Hemel verhuisd" en andere artikelen. Clericale Hulp en Redacteur.

De HoogEerw. Synodale Commissie stelde een som van £150 per jaar der Commissie ter beschikking ten einde clericale hulp te verkrijgen. Hierbij voegde de Uitgever £50 per jaar voor redactie werk, zooals het lezen en corrigeeren van de proeven.

Het lukte der Commissie zich te verzekeren van de diensten van den heer D. F. du Toit, om dit werk te doen, alsook voor het verkrijgen van advertenties, en het verzamelen van stof voor Kerk en Maatschappij, alsmede andere leesstof. Met grooten ijver en degelijkheid kweet hij zich van zijne taak gedurende zes maanden. Hij was tevens de vertaler van het verhaal:—"Wat Baat het een Mensch," dat bijkans de nummers van een jaar doorliep, en met groote zegen gelezen werd door velen en op verzoek later door hem, in boekvorm uitgegeven werd. Den heer du Toit brachten wij, bij zijn aftreden, onzen dank toe voor zijnen arbeid.

Bij het begin van het jaar 1908 werd Ds. E. de Beer benoemd om dit werk te doen, onder toezicht van de Commissie, en zet hij dien arbeid nog voort.

4. KLACHTEN.

Vele en velerlei zijn de klachten geweest over papier, druk, vorm, inhoud, advertenties, rangschikking van de leesstof.

Wat papier, druk en advertenties betreft hebben wij met den Uitgever keer op keer onderhandeld, om beter papier en druk te gebruiken, wijl wij wenschten dat de Advertenties voor

en achter in het blad, en niet tusschen de leesstof, moesten verschijnen. Uiteindelijk heeft de Uitgever beter papier verschaft, en is de druk dus ook beter. Wat de advertenties betreft wees hij erop dat de adverteerders het als voorwaarde stelden dat zij op dezelfde bladzijde als leesstof moeten verschijnen, en dat deze advertenties een bron van inkomsten zijn zonder welke er steeds een tekort zal zijn. Dit nam de vrijmoedigheid weg aan te dringen op de algeheele weglating dezer advertenties, doch verzochten wij den Uitgever ze goed af te scheiden van de leesstof, en er boven te plaatsen in vette druk : "ADVERTENTIE."

Over de leesstof, de gehalte en rangschikking ervan heeft de Commissie het onder de aandacht van de Redactie gebracht dat het veel te wenschen overlaat, en heeft hij verbetering beloofd en menen wij dat de nummers der laatste maanden beter zijn.

5. INTEEKENING.

Met het begin van het jaar 1907-1908 werd de prijs afgebracht op 5/- in stede van 7/6 per jaar. Het aantal inteekenaren is op het oogenblik ongeveer 2000 ; wijl er ongeveer 300 complimentaire exemplaren verzonden worden.

6. INKOMSTEN EN UITGAVEN.

De inkomsten waren over het jaar 1906-1907 £626.16.7 Sterling, en de uitgaven £641.14.7 Sterling, latende een nadeelig saldo van £14.18.0 Sterling.

In het jaar 1907-1908. Inkomsten £728.0.0 Sterling, Uitgaven £680.9.0 Sterling, Batig saldo £47.11.0 Sterling.

Daar het jaar 1908-1909 eerst den 30sten Juni ten einde loopt kunnen wij niets mededeelen omtrent dit jaar.

7. TOEKOMST.

Met het oog op het voorgestelde vereenigd Kerkblad dat hoogst waarschijnlijk aan het begin van het jaar 1910 zal verschijnen, zal de nieuwe Commissie met den Uitgever maatregelen moeten treffen voor de uitgave van "De Vereeniging," van 1 Juli tot 31 December 1909.

8. DANKBETUIGING.

Van deze gelegenheid willen wij gebruik maken allen die ons ter zijde stonden in ons werk, op welke wijze dan ook onzen hartelijken dank te betuigen ; en vooral niettegenstaande vele tekortkomingen in het Blad, heeft de Uitgever zeker den dank der Kerk verdiend.

Met den verschuldigden eerbied, leggen wij U, HoogEerw. Heer, dit verslag onzer werkzaamheden voor, en

Noemen wij ons,

Uwe dw. Dienaren en Broeders,

de Leden der Commissie.

PAUL NEL.

J. M. LOUW.

BIJLAGE XVI.

VERSLAG

Van den godsdienstigen toestand der gemeenten onder het ressort van den Ring van Potchefstroom 1906-1908.

Aan den HoogEerw. Moderator,

HOOGEERW. HEER,

Door den Ring van Potchefstroom daartoe aangesteld, heeft de ondergeteekende de eer het volgende verslag van den godsdienstigen toestand der gemeenten, sorteerende onder genoemden Ring, aan te bieden. Een lang betoog over de 36 verslagen te houden zou niet alleen te veel vorderen van den tijd en het geduld der Vergadering, maar zou ook misschien een werk van supererogatie wezen ; en daarom wil hij zich slechts beperken tot een korte resume van de kenmerkende feiten in die verslagen vermeld.

1. OPENBARE EEREDIENST.

Hoewel er in al de gemeenten voorziening werd gemaakt voor de geregelde prediking van het Woord Gods en de bediening der Sacramenten, wordt er door nagenoeg al de verslagen, als een treurig refrein, steeds de klacht vernomen : de opkomsten zijn niet naar wensch. Buitendiensten, waar die worden gehouden, worden beter bijgewoond, maar op de dorpen ontbreekt het aan lust en belangstelling. Vooral de morgendiensten worden doorgaans schraal bijgewoond. Slechts een paar gemeenten, zooals Johannesburg, Fordsburg en Jeppestown, kunnen gunstiger rapporteeren, doch ook niet, zonder een kwalificeerende uitdrukking als b.v., "veel ruimte tot verbetering." Vele redenen werden hiervoor genoemd, die alle meer of min gegrond schijnen te zijn, maar de voornaamste reden is gebrek aan waarachtige zielehonger en dorst.

2. OPENBARE ZEDELIJKHEID.

Met betrekking tot de openbare zedelijkheid wordt er een treurig tafereel opgehangen.

Eén Kerkeraad heeft het voorrecht om twee malen uit de drie te rapporteeren dat er geen nieuwe gevallen van onzedelijkheid waren. Twee Kerkeraden kunnen zulks éénmaal vermelden, maar overigens wordt er in al de 32 verslagen geklaagd over deze zonde. Soms heeft men te doen gehad met slechts één geval, maar soms ook wel met 12 gevallen. Zelfs waar er melding gemaakt wordt van vermindering wordt er nog bijgevoegd: "toch zijn er eenige treurige gevallen geweest." Soms des te treuriger omdat men zich aan het kerkelijke censuur niet stoort. In meer dan één geval voegt men ook bij dat het vermoeden bestaat dat niet al de gevallen van onzedelijkheid ontdekt en voor den Kerkeraad gekomen waren.

In verscheidene verslagen wordt er geklaagd over de treurige gevolgen van den onwettigen drankhandel en de overtreding niet alleen van het 7e maar ook van het 4e, het 8ste en 9e gebod.

3. KERKELIJKE INZEGENING DES HUWELIJKS.

Met betrekking tot de kerkelijke inzegening van het huwelijk wordt er niet geklaagd. In den regel worden de huwelijken kerkelijk ingezegend. Waar zulks niet geschiedt is het eene uitzondering.

4. OPVOEDING.

In vele gevallen wordt er in de verslagen het noodige onderscheid gemaakt tusschen *Opvoeding* en *Onderwijs.*

De christelijke *Opvoeding* wordt door een kern in elke gemeente behartigd. In zeer vele gevallen echter wordt de opvoeding in het ouderlijk huis verwaarloosd en niet alleen laat het gedrag van vele jongelieden gevolgelijk zeer veel te wenschen over, maar hun gebrek aan kennis van Bijbelsche Geschiedenis en de eenvoudige waarheden van Gods Woord is bedroevend en onheilspellend. Sommige ouders zenden hunne kinderen naar Roomsche scholen.

Het *Onderwijs* doorleefde gedurende dit tijdperk een overgangs periode. In sommige gemeenten waren er in 1906 nog C.N.O. Scholen, die met zeer veel moeite en opoffering aan den gang gehouden werden en ten deele op eene bevredigende wijze voorziening maakten voor het onderwijs der kinderen.

In 1907 waren al de scholen overgegaan in de handen der Regeering en schortten de meeste kerkeraden hun oordeel op omtrent de praktische uitwerking van de nieuwe Onderwijswet.

In 1908 had men een jaar gehad om kennis te maken met de werking van de nieuwe wet en in vele gevallen straalt er uit de rapporten door een gevoel van teleurstelling, zoo niet van ontevredenheid, met genoemde wet.

5. HUISGODSDIENST.

Over *Huisgodsdienst* is er geene verandering te rapporteeren sedert de laatste Synode. Er is nog een deel van onze leden, dat den huisgodsdienst op prijs stelt. Hoe groot dit deel is, is moeilijk te bepalen omdat men niet altijd op de antwoorden der leden kan peil trekken. Toch is er zonder twijfel een niet onbeduidende kern, dat trouw des avonds en des morgens het vuur op het huisaltaar brandend houdt. De meesten nemen slechts des avonds den huisgodsdienst waar. Velen, zeer velen echter, en vooral in de gemeenten op den Rand raken van dit kostelijk en onmisbaar voorvaderlijk gebruk geheel en al los.

6. BIDUREN.

Biduren worden er in al de gemeenten gehouden. De meeste verslagen maken melding, benevens de wekelijksche gemeentebiduren, ook van Zusters,- Strevers- en Zendingbiduren.

Over het bijwonen van die biduren wordt op onderscheidene wijze gerapporteerd. Kerkeraden b.v. die in het eene jaar een gunstig verslag konden geven, klagen weer over achteruitgang in het volgende jaar—en ook omgekeerd. Over het algemeen is de indruk gemaakt niet gunstig. Het getal dergenen, die in biduren belangstellen is betrekkelijk zeer klein. Zelfs over kerkeraadsleden wordt er geklaagd. Alleen in geval van buitengewone biduren, zooals ten tijde van de week des gebeds en Pinksteren, zijn de opkomsten meer bemoedigend zoo niet bevredigend.

7. GEESTELIJK LEVEN,

Door wat onder de voorgaande 6 punten genoemd is, zal men dan ook erop voorbereid wezen om te vernemen dat het met het geestelijk leven niet naar behooren gaat. Bewijzen van geestelijk leven zijn er, Gode zij dank. Er zijn er in elke gemeente degenen, die den Heere toebehooren en voor Hem leven en werken. Er wordt heel wat Christelijk werk gedaan. De zendingijver is ook toegenomen en verscheidene kerkeraden rapporteeren het stichten van takken van den Mannen Zendingbond.

Doch uitdrukkingen als de volgende ontbreken niet in de verslagen: het geestelijk leven is "flauw," "niet naar wensch," "openbaart zich bij zeer weinigen," "gebrekkig bij kerkeraad en gemeente," "zelfs geheel afwezig bij velen," "aan 't kwijnen," "verre van wat het wezen moet," en meer dergelijke.

Er is dus veel dat tot nadenken,- tot verootmoediging en gebed stemt.

Met de bede dat het den Heere mocht behagen ons weder levend te maken opdat Zijn volk zich in Hem verblijde en dat Hij Zijn zegen moge gebieden over de H.E. Vergadering.

Noem ik mij,

met verschuldigde hoogachting,

Uw. dw. dr. en br. in den Heer,

J. F. Botha.

VERSLAG

Van den staat van Godsdienst in de Gemeenten sorteerende onder den Ring van Rustenburg.

Pretoria;
1 Juni, 1909.

Den HoogEerw. Moderator,
en Leden der HoogEd. Synode der
Ned. Herv. of Geref. Kerk van Zuid-Afrika.

HEerw. Heer, WelEerw. en Eerw. Heeren en Broeders.

De ondergeteekende heeft de eer mits deze het volgende verslag U voor te leggen.

1. DE OPENBARE EEREDIENST.

De klacht is algemeen dat het met de openbare Eeredienst niet naar wensch gaat. Er zijn in deze Ring gemeenten die verklaren dat er hierin eene verbetering is te bespeuren. Maar toch blijkt het dat er ettelijke leden in elke gemeente zijn die nooit of bijna nooit naar Gods Huis komen, en dit nog al degenen die in de onmiddelijke nabijheid van 't Godshuis wonen.

De meeste leden die eenigzins veraf wonen denken hunne plicht te verrichten als zij met het Heilig Avondmaal naar het Bedehuis komen. Deze onverschilligheid tegenover de openbare eeredienst wordt gevonden bij de rijken zoowel als bij de armen,- en is te wijten aan ongeloof, bijgeloof, aan liefdeloosheid en sekten invloed.

2. OPENBARE ZEDELIJKHEID.

Alle gemeenten spreken van verbetering op zedelijk gebied met uitzondering van een gemeente, waar het allertreurigst toegaat. Sommige kinderen van 12 a 13 jaren leven in ontucht, anderen van diezelfde leeftijd werden schuldig bevonden aan diefstal, inbraak en dronkenschap.

Oorzaken van dezen toestand zijn zeker, zekere cafes en vruchtenwinkels, music-halls, danszalen, slechte boeken en vuile

platen. En dan,- dat kinderen op straat rond slenteren, paarden vasthouden, met gekleurde kinderen spelen en hooren en zien wat verre van hen moest gehouden worden.

3. KERKELIJKE INZEGENING DES HUWELIJKS.

De meeste leden laten zich nog kerkelijk in het huwelijk bevestigen. Men moge bijna nooit naar Gods Huis gaan maar men verlangt toch door een predikant getrouwd te worden.

4. OPVOEDING.

Wat de opvoeding der kinderen betreft zijn er helaas nog zeer vele ouders die hunne ouderlijke plicht schromelijk verwaarlozen. In de ouderlijke woning wordt het niet genoeg beseft met hoeveel ernst vader en moeder al hunne aandacht aan de kinderen moeten wijden.

Terwijl toch daar de eerste indrukken en het fondament moet gelegd worden.

De opvoeding onzer kinderen, het onderwijs op de school wordt al meer een brandende kwestie voor onze Kerk. "Het kind is vader van den man." "Geef mij het kind en ik heb het Volk."

Terwijl de meeste kinderen in deze Ring naar school gaan, is de vraag of zij daar gevormd en voorbereid worden voor de taak die hun wacht, ziende dat ons opvoeding stelsel geschoeid wordt op de leest waar onze Godsdienst, onze nationaliteitsgevoel, onze voorvaderlijke zeden en gewoonten en onze taal grootendeels buiten rekening worden gehouden.

In sommige gemeenten dezer Ring wordt het gevoeld als hierin geen verandering gebracht wordt, wij onze Kerk en ons Volk eene slag zullen toebrengen die de noodlottigste gevolgen voor ons hebben zal.

5. HUIS GODSDIENST.

Deze gezegende, oude voorvaderlijke gewoonte wordt helaas door weinigen getrouw gehouden. Houdt men het des avonds dan verwaarloost men het des morgens en omgekeerd. Toch schijnt er verbetering te zijn.

6. BIDSTONDEN.

In al de gemeenten worden bidstonden gehouden. In eene gemeente waar ze tot hiertoe niet gehouden werden is men er, Gode zij dank, mee kunnen beginnen. Al meer en meer voelen de gemeenteleden behoefte tot deze zoo zeer gezegende samenkomsten

Ook bloeien in bijna al de gemeenten de zusters biduren. De opkomsten in de meeste gemeenten zijn echter maar schraal. De Pinksterbiduren waren over het algemeen zeer gezegend.

7. GEESTELIJK LEVEN.

Uit het voorgaande blijkt of er geestelijk leven is ja of neen. Gods volk is en blijft getrouw en toont steeds dat het licht van Gods Geest in hun handel en wandel doorstraalt. De meeste verslagen slaken de zucht—"Och dat al Uw volk profeten waren!"

De verschillende werkzaamheden in de gemeenten toonen aan dat er dezulken gevonden worden wier eenige begeerte en lust het is voor den Heere te leven en het Koninkrijk van onzen Heer en Koning uit te breiden.

Hiertoe dragen vooral bij zulke gezegende vereenigingen als de Vrouwen Zending Vereeniging, de Strevers Vereeniging, Israels Bende, Christelijke Jongelieden Vereeniging en de Zondagschool.

Bijna in al de gemeenten werken die vereenigingen met kracht en lust en zijn tot grooten zegen.

In al de gemeenten schijnt er al meer en meer een begeerte te zijn om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal, dit is zeer verblijdend en aanmoedigend.

Maar toch is er bij velen een doodsheid en koudheid aller treurenswaardigst, die Gods Huis en de Sacramenten verwaarloozen. Moge de Heere in Zijne groote genade leven brengen onder deze dorre doodsbeenderen.

Vertrouwende hiermede aan de opdracht van den Ring van Rustenburg voldaan te hebben, en de Vergadering Gods rijksten zegen toebiddende,

Noem ik mij met verschuldigden eerbied en hoogachting,

Uwe H.E. Dw. Dienaar en Broeder in Christus,

HERM D. VAN BROEKHUIZEN, V.D.M.

VERSLAG

Van den Staat van den Godsdienst in de Gemeenten sorteerende onder den Ring van Lijdenburg over de jaren 1906, 1907 en 1908.

---

1. BIJWONING VAN DEN OPENBAREN EEREDIENST :—

Hoewel er gemeenten zijn die rapporteeren dat de opkomsten goed, bevredigend of bemoedigend zijn, zijn die toch nog niet wat zij behooren te zijn. De beste opkomsten schijnen te zijn in de gemeenten van Ermelo, Roos Senekal en Belfast.

Bij gelegenheid van Nachtmaal en buitenkerk zijn de opkomsten zeer goed in bijna alle gemeenten, ook in sommige gemeenten op den eersten Zondag der maand zijnde Doop Zondag.

Toch vindt men nog gemeenteleden die meenen dat kerkgaan niets anders beteekent dan Avondmaal gaan. Zaterdag of Maandag vindt men ze dikwijls op het dorp maar des Zondags is het voor hen geheel en al eene onmogelijke zaak.

Dorpelingen die gemakkelijk de diensten kunnen bijwonen zijn vaak degenen die de minste belangstelling toonen.

Een gemeente klaagt erover dat men zijn eigen kerk voorbij gaat en andere graag bijwoont.

Vergeleken bij het verslag in 1906 ingediend bespeurt men toch een verblijdend vooruitgang met betrekking tot de bijwoning van den Openbaren Eeredienst.

Roos Senekal heeft nu zijn eigen leeraar alleenlijk blijft Barberton nog altijd herderloos en ten gevolge ervan is de toestand te Barberton nog zeer onbevredigend.

2. OPENBARE ZEDELIJKHEID :—

Hieromtrent heeft een groote verandering ten goede plaats gevonden, hoewel in bijna alle gemeenten elk jaar tuchtzaken voorkwamen.

Dronkenschap komt minder voor. Echter klagen de gemeenten van Lijdenburg, Roos Senekal en Carolina over den dansgeest, die zich aldaar openbaart.

Een wenk ter behartiging komt van Roos Senekal met betrekking tot de Arbeidskolonie n.l. dat leeraren en kerkeraden meer voorzichtig moeten zijn wanneer zij menschen voor de arbeidskolonie aanbevelen.

3. KERKELIJKE INZEGENING DES HUWELIJKS :—

Gedurende het jaar 1906 waren de verslagen gunstig met uitzondering van die der vacante gemeenten.

In het jaar 1907 werden minder huwelijken kerkelijk ingezegend, waarschijnlijk te wijten aan de zware tijden. In 1908 rapporteeren voor het eerst de meeste gemeenten dat meer buwelijken voor den Predikant dan voor den Magistraat voltrokken werden.

Te recht, echter herinnert eene gemeente eraan dat waar het huwelijk alleen als een burgerlijke zaak beschouwd wordt. dat men geen heil voor de toekomst van zulke huwelijken kan verwachten.

4. OPVOEDING :—

De Onderwijswet hoewel nog verre van volmaakt, heeft bepaald de zaak van opvoeding een stoot vooruit gegeven.

Er is een ernstige begeerte de kinderen geleerd te krijgen, echter vindt men het moeilijk genoeg scholen te verkrijgen. In gemeenten als Roos Senekal en Lijdenburg klaagt men dat de geschikte onderwijzers ontbreken. De gemeente van Ermelo rapporteert bemoedigend dat de onderwijzers aldaar meestal vroom zijn—of ten minste godsdienstig gestemd zijn. . . . Met betrekking tot de opvoeding in het huis gaat het nog lang niet zoo als het behoort, daar is te min Christelijk beslistheid bij de ouders.

Het lijdt geen twijfel dat de Onderwijswet tot dus verre goed gewerkt heeft, men dient echter te waken dat het vrije onderwijs niet het huiselijk onderwijs zal verdringen maar liever aanvullen. In één gemeente wordt geklaagd dat de Zondagscholen zwakker bijgewoond worden sedert de in werking treden van de nieuwe onderwijswet.

5. HUIS-GODSDIENST :—

Over het algemeen genomen gaat het tamelijk geregeld met den huis-godsdienst des avonds maar des morgens laat het nog veel te wenschen over. Men vindt nog altijd vele verontschuldigingen voor dat verzuim, maar het komt feitelijk hierop neer men gevoelt niet behoefte daaraan. Lijdenburg betreurt het dat het op dit gebied liever achteruitgaat dan vooruit.

6. BIDUREN.

Biduren bestaan in alle gemeenten maar bij de meeste verneemt men de klacht dat de bijwoning ervan niet is toegenomen. Ook heerscht in de meeste gemeenten nog een sterk vercordeel tegen bidstonden. Voor het laatste jaar zijn verblijdende rapporten ingekomen van de gemeenten Ermelo en Carolina waar biduren toegenomen zijn en waar men ernstiger deze zaak heeft opgenomen. De bidstonden gedurende de week des gebeds de Pinksterbidstonden, en bij gelegenheid van het Avondmaal werden goed bijgewoond en zijn tot zegen geweest voor meer dan een.

7. GEESTELIJK LEVEN :—

Teekenen van vooruitgang op geestelijk gebied zijn niet uitgebleven. Ermelo, Belfast en Middelburg rapporteeren gevallen van bekeeringen, terwijl andere gemeenten klagen over doodsheid en koudheid. De drukkende tijden hebben tweeërlei uitwerkingen gehad—aan de eene kant hebben zij een zegen achtergelaten aan de andere kant meer dan een tot onverschilligheid gedreven. Voor die koudheid en onverschilligheid worden verschillende redenen opgegeven b.v. biddeloosheid, gebrek aan huisbezoek, liefdeloosheid, wereldschgezindheid en onoprechtheid.

Met Barberton gaat het maar treurig, grootelijks daaraan te wijten dat die gemeente zoovele jaren reeds zonder een leeraar verkeert.

Vertrouwende hiermede aan de opdracht des Rings voldaan te hebben, heb ik de eer mij te noemen.

Uw. dw. dnr. en Broeder in Christus,

HENRI GONIN.

Belfast,
Juni 1909.

Aan den HoogEerw. Moderator van de HoogEerw. Synode
van de Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk
in de Transvaal zitting houdende te Pretoria
op 9 Juni 1909 en volgende dagen.

HET VERSLAG (Art. 75)

Van de Godsdienstige toestand der Gemeenten onder ressort van den Ring van Hartebeestfontein, over de jaren 1906-1908.

HoogEerw. Heer,

Naar aanleiding van de verslagen van de Staat van de Godsdienst (Art. 54) van de acht gemeenten van den Ring van Hartebeestfontein, heeft de ondergeteekende daartoe aangesteld (Art. 75) het volgende te rapporteeren :—

I. BIJWONING VAN DE OPENBARE EEREDIENST.

Onder dit hoofd wordt er bijna algemeen geklaagd, en wel jaar na jaar, over een onbevredigende toestand. Zelfs waren niet alle kerkeraadsleden onschuldig in dit opzicht. De redenen ervoor aangegeven waren: (a) Armoede (b) Stremming van het rijden met ossenwagens in sommige gemeenten, (c) gebrek aan rijtuigen bij anderen. Desniettegenstaande vindt men velen derzulken in de week, zelfs dikwijls 's Zaterdags of 's Maandags, op het dorp voor bezigheid, bijeenkomsten, of zelfs voor ijdele vermaken, anderen weer gaan 's Zondags kuieren—daarvoor worden er de nodige vervoermiddelen, klederen en tijd gevonden.

Het is te vrezen dat het doorgaans zwak bezoeken van de Openbare Eerediensten en biduren te wijten is in verreweg de meeste gevallen aan liefdeloosheid, onverschilligheid jegens de "Heer der Kerke" en Zijn dienst.

De verslagen van Klerksdorp toonen dat er daar een schitterende uitzondering te vinden is; alsmede haast overal bij buitendiensten, en Avondmaals—en andere biezondere gelegenheden—zooals Doopzondagen, Voorstelling van Jonge Lidmaten en te Lichtenburg ook op kinder Zondagen, als wanneer de opkomsten als "bevredigend" worden beschouwd.

In meer dan een gemeente is bij huisbezoek opzettelijk gesproken over deze zaak—dikwijls met goede uitwerking.

II. OPENBARE ZEDELIJKHEID.

In haast iedere Gemeente moest bijna elk jaar censuur worden toegepast over enkele leden wegens ontucht of dronkenschap. Toch—met innige dankbaarheid zij het gezegd—schijnt ontucht sedert de oorlog aan het verminderen te zijn. De danslust, menigmaal uitgelokt door nieuwelingen en leden van andere Kerkgenootschappen, bindt nog velen, zelfs waar die in enkele gevallen in hotellen werden gehouden en het zedelijks gevoel van ons volk loopt gevaar verstompt te worden. Andere zonden worden genoemd, zooals : leugentaal, kwaadspreken, oneerlijkheid, drankgebruik in gevaarlijke mate in de gevaarlijke "bars", vloeken, twist en tweedracht, dobbelgeest, en ijdele wereldsgezindheid. In sommige gemeenten schenen die ondeugden zelfs aan 't toenemen te zijn. Er is gebrek aan diepgaande zedelijkheid bij velen, hoewel, Gode zij dank, er nog een geestelijke kern is waarop dit gezegde niet van toepassing is. De renbaan en biljarttafel verleiden ook in sommige gemeenten, en de Sabbats heiliging is ook nog niet wat zij wezen moet.

III. KERKELIJKE INZEGENING VAN 'T HUWELIJK.

Hierin werd er algemeen en voortdurende verbetering gerapporteerd, hoewel het Commissaris gaan nog bezwaren baart en moeilijkheden meebrengt, b.v. (a) dat enkelen alleen voor den Magistraat verschijnen en daar trouwen ter wille van bezwaar tegen betaling van de vereischte Kerkelijke leges, en (b) dat het moet geschieden voor den Magistraat van het district waar bruid en bruidegom woonachtig zijn en niet waar zij Kerkelijk thuis behooren. Dit heeft meer dan eens groote teleurstelling gebaard. Van al de Kerkeraden wordt het verlangen uitgesproken dat het Commissaris gaan afgeschaft zal worden. In een district raadt de Magistraat zelfs aan dat men Kerkelijk trouwen zal. Wij eeren hem ervoor.

IV. OPVOEDING.

Bij de treurmare dat zeer vele ouders niet genoeg doen aan de Christelijk-, Zedelijk- Maatschappelijke vorming van hunne kinderen—hoofdzakelijk omdat zij de heilige kunst ervan niet genoeg verstaan, en dus het gewicht ervan niet genoeg inzien—komt ook de verblijdende tijding dat er ontwaking begint te komen op dit gebied, en dat er ettelijke ouders zijn die beantwoorden aan hun roeping in deze. De Christelijk Nationale Scholen hebben goed werk gedaan en ook is er verbetering gekomen in sommige Gouvernementsscholen door de aanstelling van ernstig Christelijke Afrikaner Onderwijzers(essen). Er wordt de behoefte en de begeerte uitge-

sproken naar meer van dezen, hoewel gewaarschuwd wordt dat ouders niet te veel van de vorming van hunne kinderen aan de Onderwijzers(essen) mogen overlaten. De gedachte: "Alles zal recht komen" deugt niet wanneer die tot een misleidende gerustheid leidt.

Het onderwijs uit Gods Woord is veelal niet degelijk genoeg in de Scholen, en zelfs bij het huisaltaar ook niet, hoewel anderen verblijdend voorbeeld geven aan hun kroost beide in leer en wandel, door daarin Gods Woord de rechte plaats te doen innemen.

V. HUISGODSDIENST.

Jaar na jaar werd er over geklaagd dat zeer velen der gemeenteleden het morgenoffer verzuimen te brengen, ook waar zij 's avonds met hunne huisgezinnen tot de Heer naderen, en—helaas dat het moet gezegd worden!—Sommigen verwaarlozen die geheel en al. Bij anderen weer schijnt de mening te bestaan dat als zij maar 's Zondags thuis godsdienst houden, het dan niet nodig is dat zij—zoo dikwels mogelik—in de kerk komen. Van velen, aan de andere kant, kan—Gode zij dank—gezegd worden dat zij 's morgens en 's avonds getrouw waren in deze zoo onmisbare verplichting. Toch werd ook de vrees uitgesproken dat dit alles in blote vorm kan ontaarden en een waarschuwing daartegen uitgesproken. Het hart moet recht zijn met God zoodat de liefde van Christus dringt; dan zal het niet nodig zijn dat de leeraar daarop aandringe.

De Bijbel- en Bid Vereeniging Almanakjes werden herhaaldelik aanbevolen als een kostelik hulpmiddel voor het meer geregeld en systematies lezen van Gods Woord bij het huisaltaar.

VI. BIDUREN.

In bijna al de gemeenten zijn er wekelikse biduren op het dorp en maandelikse biduren in de buitenwijken; in een gemeente wordt lofvolle melding gemaakt van het werk van de Zusters en Jongelieden in dit verband. Veelal wordt geklaagd over het onbevredigende van de bijwoning van deze bijeenkomsten. Ernstige bidders zijn er, en toch wordt de vrees uitgesproken dat vele van de gebeden meer vorm zijn, dan ware gemeenschap met de Heer. In één gemeente is er ook 'n maandeliks biduur voor de Zending onder Israel. Ook op de week des gebeds aan het begin 's jaars, en op de Pinksterbiduren rustte er zegen vooral in één gemeente. Toch, het getal waardige voorbidders is en blijft klein naar verhouding tot de getalsterkte der gemeenteleden.

VII. GEESTELIJK LEVEN.

Het geestelik leven in de gemeenten wordt beschreven als: "op 'n lage peil," en "flauw," zodat het hiermee niet al te rooskleurig

gesteld is. Godsdienstigheid is er gepaard met gebrek aan ernst en nauwgezetheid, kinderlike gehoorzaamheid en onverdeeld vertrouwen. Toch zijn er verblijdende tekenen meermalen geweest dat er leven is, hoewel als verborgene kolen die slechts het aanblazen van de wind des Heiligen Geestes nodig hebben. Meermalen is er bij aanneming van lidmaten beroering onder de doodsbeenderen geweest, en zijn er nog de godvruchtigen, de "stillen in den lande," die als het zout en het licht der gemeenten zijn. Een ander teken hiervan is de toenemende Zendingijver, aangewakkerd vooral door een Zending Conferentie onder leiding van Ds. Dr. A. Murray en andere leeraars. Dit heeft veel voor die zaak gedaan. Onkunde, toch, is nog bij velen de struikelblok en de reden waarom zij niet, of niet meer, zegen ontvangen.

Met de bede dat de Hoogste Vergadering onzer Kerk rijkelijk gezegend moge worden van de Allerhoogste, en tot rijke zegen voor anderen moge zijn,

Heb ik de eer mij te noemen.

U.H.Eerws. Dw. Dienaar en jonger broeder in de Heer.

JAS. LE CLUS.

VERSLAG

Van den Godsdienstigen toestand der Gemeenten onder den Ring van Utrecht: 1906—1909, te worden ingeleverd bij de Hoog.Eerw. Synode zitting houdende te Pretoria op 10 Juni, 1909 en volgende dagen.

HoogEerw., WelEerw. en Eerw. Broeders,

Wij hebben hiermede de eer en voorrecht om u een kort verslag voor te leggen van den godsdienstigen toestand der Gemeenten onder den Ring van Utrecht.

De godsdienstige verslagen bij onzen jongsten Ring ingeleverd, handelende over de zaken voorkomende in Art. 54 van ons kerkelijk wetboek werden in sommige gevallen vrij breedvoerig en in andere gevallen zeer breedvoerig opgesteld, en toonen aan dat er moeite daaraan besteed is en dat er de begeerte was om den HoogEerw. Ring onder een juisten indruk te brengen van den godsdienstigen toestand.

BIJWONING VAN DEN OPENBAREN EEREDIENST.

De bijwoning van den Openbaren Eeredienst is over 't algemeen onbevredigend. Wel is waar maken de dorpsbewoners vrij goed gebruik van Gods Huis op de gewone Zondagen, op uitzonderingen na en valt er ook niet te klagen over de opkomsten bij Nachtmaalsgelegenheden en bij buitenkerken in de wijken, doch op de gewone Zondagen tusschen de Nachtmalen wordt 't grootste gedeelte van de buiten gemeente heel zelden gezien. En dat is te meer (opmerkenswaardig) en betreurenswaardig omdat op verschillende dorpen waar er markten 's Zaterdags gehouden worden en ook waar er zulks niet 't geval is, van de leden bij hoopen op Zaterdagen op 't dorp te zien zijn, doch wegrijden zoodra als zij hunne zaken verricht hebben. Zijn zij in staat, zoo redeneert men nu, om voor gewone bezigheid getrouw naar 't dorp te komen, dan kan men toch denken dat het mogelijk zal zijn des Zondags naar Gods Huis te komen indien zij de lust daartoe hebben.

Het blijft echter een feit dat in ettelijke gemeenten de toestand zoodanig is wegens armoede, pest en gebrek aan vervoermiddelen en groote afstanden van 't dorp, dat de leden heel zelden de Kerk kunnen bezoeken.

Op bovenstaande regel schynt Wakkerstroom een gelukkige uitzondering te maken. Van daar wordt als volgt geraporteerd : "Wij kunnen ons in de geschiedenis der gemeente geen tijdperk herinneren, dat de opkomsten Zondag na Zondag zoo groot waren als in 't afgeloopen jaar, vooral in de laatste helft daarvan".

Ook te Piet Retief waar men zich thans weer in een eigen herder en leeraar verheugt na een vakature van 2 jaar, schijnt het wat gunstiger gesteld te zijn.

In hoeverre Kerkeraden en Leeraren zelven de oorzaak daarvan zijn, doordat leden die in staat zijn Gods Huis te bezoeken niet getrouw en ernstig genoeg worden aangespoord om van hun voorrecht gebruik te maken of doordat 't woord niet immer gepredikt wordt in de kracht en
laten wij aan de beslissing van deze HoogEerw. vergadering over.

OPENBARE ZEDELIJKHEID.

Er bestaat de natuurlijke neiging bij den gevallen mensch en bij de volkeren der aarde om te dalen in de peil van zedelijkheid. Terwijl er op haast elk ander gebied verbetering en vooruitgang is, is er de neiging op 't gebied van den godsdienst om te verslechten en achteruit te gaan.

Dat ons volk langzaam doch zeker zedelijk verachtert, zal blijken uit de volgende aanhalingen uit de verslagen, die aantoonen dat de zonde van onzedelijkheid niet alleen bestaat maar dat zij zelfs tot de fatsoenlijken is doorgedrongen :

1. In zeer korten tijd werd de Kerkeraad geroepen niet minder dan 3 gevallen van zonden tegen de openbare zedelijkheid in behandeling te nemen. Al deze gevallen waren jonge leden der Gemeente die bij de aanneming onder zeer diepe indrukken schenen te zijn, eene zeer schoone belijdenis aflegden, kort daarop huwden en binnen een paar maanden moeders waren, zoodat zij met die verschrikkelijke zonde op 't geweten gewaagd hebben belijdenis des geloofs af te leggen.

2. Tot ons leedwezen moeten wij rapporteeren dat er ettelijke gevallen van ontucht in de gemeente waren en deze gevallen zijn meestal voorgekomen in huizen waar wij dit niet zouden verwacht hebben, huizen waar de hoofden beschouwd waren als Kerkvaders, steunpilaren en getrouwe wachters op Zions Muren. De Duivel woedt met macht in de gezinnen van Christelijke ouders en zijne overwinning in zulke huizen geeft de wereldling een stok in de hand waarmede den Christen te slaan.

3. Wij kunnen niet zeggen, aldus over drink gewoonte, "dat dronkenschap dikwijls op de straat gezien wordt onder leden der gemeente doch 't bezoeken van 't publieke drinkhuis zelfs door fatsoenlijke lidmaten der gemeente gaat nog zijn gewone gang."

't Gevaar om te verachteren is niet alleen groot omdat de mensch de ingeboren neiging heeft om te verslechten maar wij wagen het te zeggen dat dit gevaar des te grooter geworeen is nu dat wij al meer en meer door mede-landsgenooten ons omringd bevinden die reeds diep op zedelijk gebied gezonken zijn die zich over dronkenschap en ontucht haast niet schamen en die tengevolge van de pasgesloten Nauwere Vereeniging op Staatskundig gebied en meerdere samenwerking in de toekomst dreigen een grooten en nadeeligen invloed op ons Volkskarakter en volksleven te hebben. Wie immers kent het gevaar van slechte voorbeeld niet ?

De kerk en hare leden is door God geroepen om tegen deze dreigende verachtering zorgvuldig te waken en waar zij bestaat uit te roeien.

Dit kan best geschieden vooreerst door de bronnen van 't kwaad te verminderen, vermeerdering van drink plekken tegen te gaan, onzedelijke huizen gesloten te krijgen, tegen 't bezoeken van danszalen en dans plekken te waarschuwen, onze zonen en dochters strenger op te voeden ze des avonds laat niet te laten uitblijven, zooals nu maar al te dikwijls gebeurt, zonder dat Vader of Moeder weet in welk gezelschap zij zich bevinden, of ze de vrije teugels te geven, wanneer zij verloofd zijn.

Doch de doeltreffendste wapen der Kerk is 't Evangelie, waardoor de zondaar tot bekeering gebracht en zijn leven hervormd wordt onder medewerking des Heiligen Geestes. Die moet krachtiger gehanteerd worden. Reddingswerk moet ernstiger met minder tusschenpoozen door al Gods volk verricht worden.

Dat onze geliefde Kerk trachten zal om meer en meer aan haar hooge en heilige roeping te beantwoorden—dat is ons geloof—en daartoe zal God haar Zijne algenoegzaam genade schenken.

KERKELIJKE INZEGENING DES HUWELIJKS.

Ten opzicht hiervan wordt er geklaagd dat, betrekkelijk weinigen zich Kerkelijk in 't huwelijk laten inzegenen, hoewel er verbetering te bespeuren is. Met verlangen wordt uitgezien naar de afschaffing van 't Commissaris gaan, daar deze onwenschelijke instelling beschouwd wordt als een der bronnen

van 't kwaad dat hierboven betreurd wordt. In Natal waaronder de gemeenten van Utrecht en Vrijheid thans vallen, bestaat 't Commissaris gaan niet en woıdt elke huwelijk op weinige uitzonderingen na, door de leeraars dier gemeenten bevestigd.

DE OPVOEDING.

De opvoeding of de godsdienstige en zedelijke opleiding onzer kinderen kan behartigd worden in de Zondagschool in de Dagschool, bij Catechisatien tot aanneming door elken geloovige der gemeente, maar 't is vooral een werk dat op de ouders rust, en de verantwoordelijkheid hebben de ouders zeer bepaald, plechtig en openbaar op zich genomen, toen zij de doopsbelofte voor den kansel aflegden. Alle gebrekkige opvoeding en gebrek in geestelijke kennis omtrent God en Zijn Woord en onze plichten tegenover God en den naaste moet dus in de eerste plaats gezocht worden aan de deur van den Christelijken ouder. Dat ouders hunne plichten in dezen schromelijk verzuimen blijkt uit haast alle verslagen. Onkunde wordt betreurd. En waar de leeraar en kerkeraad zich soms genoodzaakt gevoelen om bij de Catechisatie en aanneming een redelijke mate van Bijbelkennis te eischen en onvoorbereidden af te wijzen, nemen de ouders dat ernstig kwalijk en 't is gebeurd dat zoowel ouder als catechisant zich bij een ander Kerkgenootschap aanmeldt, en gretig door deze laatste wordt ontvangen. Op dezen regel zijn er natuurlijk vele gelukkige uitzonderingen. Menig ouder doet zijn best zijn kind Christelijk en fatsoenlijk op te voeden en degelijk voorbereid naar de aanneming te zenden. Goede Christelijke onderwijzers in Zondag- en Dagschool verdienen den hartelijken dank onzer gemeenten voor den goeden invloed die zich op 't jong geslacht uitoefenen, en voor de hulp alzoo aan ouders bewezen.

HUIS GODSDIENST.

De geregelde en ernstige waarneming van de Huis godsdienst des ochtends en des avonds mag beschouwd worden een teeken van geestelijk leven te zijn, en tevens is zij een middel om 't vuur van geestelijk leven aan brand te houden den godsdienstzin bij 't huisgezin aan te kweeken, de huisgenooten aan elkaar te binden. Is dat zoo dan zal het deze HoogEerw. Vergadering grieven om te vernemen dat wat de morgen huisgodsdienst betreft: "De oude vaderlijke echte Afrikaansche gewoonte" zooals een der verslagen zich uitdrukt, "om met 't aanbreken van den dageraad 't gezin te wekken en 't huis te doen weerklinken van lof en dankzegging tot onder ons volk uitsterft.

De overgroote meerderheid houdt slechts nog aan deze heilige en gezegende gewoonte des avonds vast en in een geen gering getal huisgezinnen is zij geheel en al afgeschaft.

BIDUREN :

In al de gemeenten bestaan er biduren zoowel op 't dorp als in de buiten wijken. In enkele gemeenten zou men bijkans zeggen te veel als men de lange lijst van biduren nagaat, onder oud en jong, maandelijksch en wekelijksch. Die hebben hunne getrouwe en geregelde bezoekers waarvoor wij den Heere veel dankzegging verschuldigd zijn, doch overigens worden zij niet goed bijgewoond. Enkele biduren loopen zelfs gevaar dientengevolge van uit te sterven.

Is het niet vreemd, zoo merkt een Kerkeraad op, dat 't biduur zoo min gewaardeerd wordt, daar de Heer toch zelf zoo dikwerf en nadrukkelijk, beval om te volharden in 't ge bed en 't ontvangen van den H. Geest, daarvan is afhankelijk gemaakt ? Terwijl wij ons hiermede vereenigen zal het ons zeker niet ten kwade geduid worden dat wij bescheidelijk in bedenking geven of wij kerkeraden en geloovigen niet meermalen de oorzaak zijn :

Wordt 't biduur wel aantrekkelijk genoeg gemaakt? Leggen wij ons genoeg erop toe 't biduur de aangenaamste te maken van al de diensten in de gemeente? Zijn de gebeden van de geregelde bidders niet in de meeste gevallen te lang, te algemeen te veel insluitend ?

Is 't biduur 't weerglas of de pols van 't geestelijk leven dan moet de gebrekkige bijwoning daarvan, en 't gebrekkige in 't biduur zelf, vooral gezocht worden in een gebrekkig geestelijk leven.

GEESTELIJK LEVEN.

Hoewel 't geestelijk leven niet is wat het behoort te wezen, en kan wezen want hier luidt het "wij hebben leven maar 't overvloedige missen wij."

Daar luidt het : "Men leeft niet naar wat men belijdt." Elders weer: "'t Geestelijk leven in 't algemeen kwijnt. Daar is een kleine vooruitgang op 't vorige jaar, doch het is alsof de vooruitgang, niet altoos zichtbaar of blijvend is, 't geestelijk leven schijnt zich bij rukken en stooten te openbaren. Nu eens is men bij een Avondmaals-gelegenheid opgewekt en warm op geestelijk gebied en daarna is alles weer stil en men schijnt koud te worden."

Hoewel de verslagen weinig gewag maken van bekeeringen, en de zendingijver onder ons helderder moest branden, toch

is daar veel dat ons tot innige dankbaarheid jegens den Heer kan stemmen, want 't werk des Heeren wordt met ernst en getrouwheid voortgezet 't onvergankelijke zaad des woords wordt aanhoudend uitgestrooid, vele levende getuigen zijn er in elke gemeente te vinden, en de teekenen van geestelijk leven kunnen aan alle kanten door den opmerkzame worden waargenomen.

Hier richten wij dan ons "Ebenhaezer" op, en wijl wij voor 't voorleden den Heer dankbaar zijn houden wij ons daarvan overtuigd dat Hij die in 't voorleden zoo getrouw geholpen, gezegend heeft, niettegenstaande onze afwijkingen en ontrouwheid, ons zijne hulp en zegen in de toekomst niet zal onthouden en bidden dat de Heer der Gemeenten ons volk mag genade geven zich tot Hem van ganscher harte te bekeeren en Hem alleen te dienen en de Baäls en Astaroths, elke afgod dat Hem over ons kan doen toornen, uit zijn midden weg te doen.

Dat de besprekingen der godsdienstige verslagen door deze HoogEerw. Vergadering moge vruchtbaar gemaakt worden is de ootmoedige bede van deze HoogEerw. Vergaderings dw. dn.

E. C. ANDERSSEN,

Predikant Vrijheid.

Vrijheid,

Juni 1909.

BIJLAGE XVII.

VERSLAG

van den Afgevaardigde naar de Synode der Nederd. Geref. Kerk van de Kaap Kolonie, gehouden gedurende de maanden October en November, 1906, in de Kaapstad.

Den HoogEerw. Moderator,
der Nederd. Herv. of Geref. Synode,
gehouden den 9den Juni, 1906 en volgende dagen.

HoogEerw. Heer en Broeder,

Het is mij een voorrecht hiermede U mijn verslag aan te bieden, als afgevaardigde der Kerk naar de Synode der Nederd. Geref. Kerk van de Kaap Kolonie.

Het voorrecht en de eer onzer geliefde Kerk als afgevaardigde te vertegenwoordigen op de Synode der Moeder Kerk aan de Kaap heb ik zeer gewaardeerd, en breng ik de Moderatuur daarvoor mijn hartelijken dank toe.

Met vele blijken van toegenegenheid werd ik ontvangen, reeds op den tweeden dag der Vergadering, toen ik mijn geloofsbrief indiende, en werd mij eene eereplaats in de Vergadering aangewezen.

Op den vierden dag, den 23sten October 1909, werd mij alsook de afgevaardigde der Kerk in den Oranje Vrijstaat de gelegenheid gegeven de HoogEerw. Vergadering toe te spreken en de groeten onzer Kerk over te brengen. Voor wat de Moeder aan ons deed in vroegere dagen, zoowel als voor hare liefde en groote opoffering in de moeite—en smartvolle dagen gedurende en na den oorlog bracht ik haar onzen dank toe, en verzekerde haar dat dit door ons nooit zal of kan vergeten worden. Ik mocht haar wijzen op den vooruitgang onzer Kerk, niettegenstaande al het geledene, zooals blijkt uit de vermenigvuldiging onzer gemeenten, en van onze ledeu—en

zielental, het voortzetten van vroegere, en het aanvaarden van nieuwe werkzaamheden. Dat de Heere ons nog werk geeft en meer werk, is het bewijs dat de Heere ons nog noodig heeft en niet verstooten wil. Ik wees ook op den strijd dien wij te voeren hebben op Kerkelijk- en Onderwijsgebied, namelijk de achterdocht welke tegen ons gewekt wordt als zouden wij niet meer Gereformeerd zijn, maar tot het gevreesde (?) Methodisme zijn overgegaan, waar men het niet meer durft wagen ons te beschuldigen niet Nationaal genoeg zijn; en de onwilligheid van Overheidswege ons te geven wat het Onderwijs en de Opvoeding onzer kinderen betreft, doch dat wij reeds de teekenen van overwinning begonnen te bespeuren.

Wees ik op de lichtzijden, ik vergat niet ook te wijzen op de schaduwzijde, zooals de schrikbarende toeneming van de ontheiliging van den Dag des Heeren, en de zonde tegen het zevende gebod. Ik vroeg de voorbidding van de oude Moeder voor hare jongste dochter in dien strijd.

Ik bracht haar de groeten van hare dochter over, en verzekerde haar dat onze kerk verlangt naar den dag wanneer wij weer zullen zijn één kerk, en één volk, van de Tafelberg tot in de Kilimondjaro.

De HoogEerw. Moderator Synodi. Ds. A. Moorrees, verzekerde mij dat het der Moeder altijd een vreugde was de afgevaardigden harer dochters te ontvangen, doch in de laatste jaren werd hierbij gevoegd een gevoel van eerbied, want men gevoelt, dat deze afgevaardigden niet alleen eene kerk, doch een volk vertegenwoordigen: dat den eerbied van alle beschaafde volkeren afgedwongen heeft. De Synode erkende in ons, als calvinisten, broeders, en de geschiedenis heeft geleerd dat niemand lijden kan als de Calvinist, want het Calvinisme zet staal in het bloed.

In tijden van druk heeft de Moeder met ons gedeeld in onze smarten, en was zij blijde te vernemen van voorspoed, wijl zij met ons sympathiseert aangaande de donkere zijde der zaak, daar zij met dezelfde euvels te kampen heeft.

Hij verzocht mij onze kerk te verzekeren van de voortdurende liefde zijner kerk, en hare hartelijke groeten over te brengen.

Veel heb ik daar mogen leeren. Vooral trof mij de dag afgezonderd ter bespreking der Zending. Treffend werd er gesproken door de geëerde vader, Dr. Andrew Murray, en den geliefden, nu wijlen, broeder Ds. P. B. J. Stofberg.

Verbazend groot en vele zijn de werkzaamheden dier Kerk, en kon men niet anders dan dankbaar zijn dat de Heere haar zoo gebruikt en zegent.

Eene zaak werd mij duidelijk dat zulk een groot lichaam moeielijk met spoed, en tevens met degelijkheid het werk kan afdoen. Men vergeve mij deze aanmerking, doch zoo er eene vereeniging plaats vindt, zal men een plan moeten beramen een *Synodus Contracta* daar te stellen.

De korte degelijke wijze waarop de plechtige opening der HoogEerw. Synode in de Groote Kerk geschiedde trof mij ook.

Hiermede, HoogEerw. Heer, meen ik aan mijn opdracht voldaan te hebben, en noem ik mij, met den meesten eerbied.

Uw. dw. dnr. en Broeder, in den Heere,

PAUL NEL,

VERSLAG

Van den afgevaardigde naar de Zuster-Kerk in den Vrijstaat.

Den Hoog Eerw.
Moderator Synodi, Pretoria.

Hoog Eerw. Heer en Broeder,

Ofschoon de opdracht van de HoogEerw. Moderatuur zeer onverwacht en in der haast tot mij kwam, om onze Kerk te vertegenwoordigen op de Synode van de Vrijstaatsche Kerk was het den ondergeteekende niettemin een groot voorrecht en hooge eer met de vaders en broeders aldaar een dag lang in hunne vergadering te vertoeven. De vreugde van 't wederzien, het toereiken van de broeder hand, en het overbrengen van de wederkeerige groete, was dan ook ongemengd.

Moeilijk kunnen we een beeld vinden waardoor de toestand en de verhouding onzer twee Kerken beter worden uitgedrukt, dan het geval van de twee zusters, Maria en Martha, in het huisgezin te Bethanie.—De Kerk bezuiden de Vaal wordt gekend door de vrede-lievende en zachtaardige trekken van een Maria. Zij heeft hare denkers, dichters en schrijvers. Wij, hier in 't Noorden, worden meer gekenschetst door den bedrijvigen geest van een Martha. Onze groote werkzaamheden en eigenaardige moeilijkheden hebben de arbeiders en predikers meer op den voorgrond gebracht. De zuster-band en onderlinge toegenegenheid tusschen onze beide Kerken is dan ook een zekere waarborg van een goede verstandhouding en hartelijke samenwerking in de toekomst.

De 27ste April l.l. was de eenige dag dien wij konden geven, te midden van drukke bezigheid, om te Bloemfontein in de Synodale vergadering te verschijnen.

Zeer welmeenend werden we ontvangen met een welkomstwoord van den Moderator Synodi, Ds. J. D. Kestell die een persoonlijke type is van het bedaard leven en de vreedzame innigheid dier Kerk. En wat was 't ons een aangename taak van de gelegenheid gebruik te maken die hooge vergadering, als bij voorbaat, geluk te wenschen met het terugwinnen van den schoonen naam—"de ORANJE VRIJSTAAT."

Nadat wij de groete en zegenbede onzerzijds hadden afgeleverd, trachten we erop te wijzen hoe de twee Zuster Kerken veelal het zelfde werk hadden te verrichten, voor dezelfde moeilijkheden stonden, met dezelfde vijanden moesten kampen, tegen dezelfde gevaren dienden te waarschuwen, en van dezelfde kracht uit den Hoogen zochten aangedaan te

worden. Op, zoo te zeggen, elk gebied zijn we broeders van hetzelfde huis. De vraag drong zich dan geduriglijk aan ons op :—waarom moeten wij langer gescheiden blijven in afzonderlijke Kerkgenootschappen ?

De dag van ons bezoek was als van den Heere aangewezen. Het psychologisch moment om over de Kerkvereeniging te spreken was aangebroken. En had onze H.E. Moderatuur uwe afgevaardigden niet verzocht op deze levenskwestie bijzonder nadruk te leggen ?

Het concept-voorstel van den Raad der Kerken tot unificatie der vier Afrikaner Kerken in Zuid-Afrika werd dienzelfden morgen aan de orde gesteld in de Vrijstaatsche Synode. Met diepen ernst werd over het groot belang van dit hoogst gewichtig onderwerp beraadslaagd. En, na dagen lange discussie: zoo schreef ons een der broeders later, is het voorstel tot organische vereeniging met eene overweldigende meerderheid aangenomen. Alzoo heeft de Heer ons gebed verhoord en onze vreugde verhoogd.

Bij het afscheid nemen hebben wij den Broederen het woord van den Apostel Paulus in 2 Tim. 2:15 opgeteekend gegeven als de uitdrukking van onze heilbede.

In zijn repliek heeft de Moderator der Vrijstaatsche Kerk met diep gevoel melding gemaakt van den gezondheidstoestand van onzen geliefden Broeder Ds. A. P. Kriel. Hij wees er ook op hoe dat de Transvaalsche Kerk was als het welbekende boschje "de kannie-dood". In weerwil van inwendige stormen en ruwe aanvallen van buiten, zoowel als de ongemotiveerde afscheiding van zekere Afrikaner secties, tiert zij nochtans.

Mij werd verzocht aan onze Synode over te brengen de verzekering van eene diepe belangstelling en de hartelijke bede van die Zuster-Kerk in onze welvaart en de toeneming in de genade des Heeren.

Hieraan voldoe ik dan ook gaarne bij het overleggen van dit mijn verslag, en noem mij met verschuldigde hoogachting,

HoogEerw. Heer,

Uw. dw. afgevaardigde en broeder in Christus

A. J. Louw.

Heidelberg,
13 Mei 1909.

BIJLAGE XVIII.

RAPPORT.

Van de Commissie voor Fondsen.

Aan de HoogEerw. Synode, zitting houdende te Pretoria op den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

HOOGEERW. MODERATOR,

De volgende stukken werden aan uwe Commissie ter behandeling opgedragen:

I. Verslag van den Quaestor Synodi, met nevensgaande verslagen.

(a) van den Ring van Utrecht over het 4de Prof. Fonds, met brieven van al de Rings Quaestors,

(b) van Finantieele Commissie.

II. Beschrijvingspunten Nos. 3, 41, 42, 44, 50, 56, 60 en 65 op het Schema van Werkzaamheden.

III. Verzoekschriften.

(a) van de weduwe van wijlen Ds. J. L. du Preez, vragende om ondersteuning uit het Pred. Weduwen Fonds.

(b) van eene Zusters vereeniging te Pretoria de Hoog Eerw Synode verzoekende haar te helpen in het vinden van £250 ten einde den vader van het Weeshuis te Langlaagte in staat te stellen, ter wille van zijne gezondheid, met zijne gade eene reis naar Europa of elders te aanvaarden.

Uwe Commissie heeft de eer, onder deze drie hoofdafdeelingen, het volgende omtrent genoemde stukken onder de aandacht van deze HoogEerw. Vergadering te brengen:

I. RE VERSLAG VAN QUAESTOR SYNODI, dat reeds voor deze Vergadering gelezen is, adviseert uwe Commissie:

(1) dat het puntsgewijze zal behandeld worden,

(2) dat punt 2 (b) handelende over het Pred. Weduwen Fonds, waarover de Synode reeds besloten heeft, met het Verslag van de Finantieele Commissie, als afgehandeld zal beschouwd worden.

(3). *Re Hulpbehoevende Gemeente Fonds.* Aangezien uit dit Fonds— volgens verslag van den Quaestor Synodi—op het oogenblik slechts eene gemeente ondersteuning ontvangt, en er meer gemeenten onzer Kerk zijn die dadelijk geholpen moeten worden, en dit Fonds alsnog zeer zwak is, is uwe Commissie van oordeel, dat aan het tijdige verzoek van den HoogEerw. Quaestor Synodi, n.l. dat deze HoogEerw. Vergadering hare ernstige aandacht schenke aan dit zeer belangrijk Fonds, gevolg moet worden gegeven, weshalve uwe Commissie aan de hand geeft, dat van deze HoogEerw. Vergadering eene stem uitga tot de gemeenten onzer Kerk, door middel der Kerkeraden, dit belangrijk Fonds der Kerk, met meer hartelijkheid en mildheid te ondersteunen. Het zal goed zijn zoo er hiervan ook in den Herderlijken Brief gewag worde gemaakt

(4). *Re het Vierde Prof. Fonds*, blijkt het uit het verslag van den Quaestor Synodi (zie ook verslag van den Ring van Utrecht en brieven van Rings Quaestors) dat niettegenstaande het besluit der laatste Synode, dat voor dit Fonds in elke gemeente der Ringen, gecollecteerd moet worden, er sedert den oorlog slechts in den Ring van Utrecht voor dit Fonds gecollecteerd werd. De bescheidene meening uwer Commissie is, dat daar de tijden nu wat beter zijn, de Ringen, die nog niet gecollecteerd hebben, dit nu zullen doen, opdat wij de belofte aan de Kweekschool te Stellenbosch gedaan, alzoo mogen nakomen.

Het is uwe Commissie niet duidelijk, of de renten door den Kerkeraad van de gemeente Utrecht, die een kleine som uit dit Fonds geleend heeft, aangezuiverd worden.

(5). *Re het Normaalschool Fonds*, adviseert uwe Commissie, als er met het oog op punt VIII van de aanbevelingen van den Raad der Kerken, geen bijzonder besluit door deze HoogEerw. Vergadering genomen wordt, en de uitbreiding van dit Fonds niet verder vereischt wordt, dat de thans bestaande som van £85.10:4 onder de Hulpbehoevende Jongelingen Fondsen der verschillende Ringen, als volgt verdeeld zal worden: £12 aan elk der vier volgende Ringen: Potchefstroom, Lijdenburg, Utrecht en Hartebeestfontein en de restant, n.l. £37.10.4 aan den Ring van Rustenburg die wegens minderjarigheid nog niet zulk een Fonds bezit.

(6) Re Auditeeren van boeken, vindt uwe Commissie dat de boeken geauditeerd zijn, en dat het verslag in handen van de Commissie van Rationarii is, die rapport uitbrengen zal.

(7) *Re Gemeentelijke Fondsen*, volgens Art. 46 (5) beveelt uwe Commissie aan, dat de Staat vermeld in genoemd Artikel, zoowel als de andere Fondsen, die bij den Ring blijven, na afloop van de Ringsvergaderingen, in de handen van den Quaestor Synodi gesteld zullen worden ten einde hem in staat te stellen een vollediger opgave van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven, van baten en schulden, in zijn verslag te kunnen geven.

II. BESCHRIJVINGSPUNTEN.

(a) 3. Uwe Commissie beveelt aan dat zooals gevraagd, aan de Gemeente van Barberton, dispensatie voor de achterstallige collecten gegeven zal worden.

(b) 4. Uwe Commissie beveelt aan, dat elke Rings Vergadering eene Commissie zal benoemen om inzage te nemen in de Kerkelijke Registers en Boeken der gemeente, in wier midden de Ring vergadert om rapport daarover aan den Ring voor te leggen.

(c) 42. Uwe Commissie is van oordeel, dat met het oog op de Kerkvereeniging, het niet raadzaam is dit beschrijvingspunt aan te bevelen.

(d) 44. Uwe Commissie verwijze den opsteller van dit punt naar Artt. 260 en 264, die duidelijk zeggen hoe in zulk een geval te handelen.

(e) 50 en (f) 56. Daar deze twee beschrijvingspunten over een en dezelfde zaak handelen, maar (e) 50 te algemeen is, beveelt uwe Commissie aan dat (f) 56 worde aangenomen.

(g) 60. Uwe Commissie heeft hoegenaamd geene vrijmoedigheid het punt aan de orde aan te bevelen.

(h) 65. Uwe Commissie beveelt aan dat Art. 60 laatste gedeelte veranderd worde, d.i., de maand Januari of Februari worde vervangen door de maand Maart of April.

III. VERZOEKSCHRIFTEN.

(1). Van de Weduwe van wijlen Ds. J. L. du Preez, vragende ondersteuning uit het Pred. Weduwen Fonds. Uwe Commissie kan onmogelijk aanbevelen dat dit verzoek zal worden toegestaan, maar stelle met vrijmoedigheid voor, dat uit het Synodale Fonds, haar £12.10 kwartaalsgewijze voor twee jaren gegeven zal worden, d.i. £100 voor genoemd tijdperk.

(2). Van eene Zusters Vereeniging te Pretoria. Uwe Commissie is er overtuigd van dat de meesten onzer menschen, zelfs die niet tot onze Kerk behooren, gewilliglijk iets voor dit doel zullen bijdragen, waarom zij dan ook met vrijmoedig-

heid aanbeveelt, dat onze HoogEerw. Vergadering, opdracht geve dat er door middel van Kerkeraden eene collecte van minstens £4.10, de een met de ander, van elke gemeente zal gevraagd worden, ten einde een deel van genoemde som te vinden.

Meenende hiermede aan ons opdracht voldaan te hebben, noemen wij ons,

HoogEerw. Heer, Uwe. Dw. Dienaren,

S. J. van der Spuy, Voorzitter.
J. P. Liebenberg, Scriba.
H. D. van Broekhuizen.
G. J. Rousseau.
P. Wicht.
J. S. Joubert.
B. J. Kleynhans.

BIJLAGE XIX.

VERSLAG VAN DEN QUAESTOR SYNODI.

Aan de HoogEerw. Synode, zitting houdende te Pretoria, op Woensdag den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

Den HoogEerw. Heer,

den Moderator Synodi,

Hoog Eerwaarde Heer,

Hiermede heb ik de eer, overeenkomstig Art. 87, als Quaestor Synodi, tot op den 31sten Mei 1909 verslag te doen van mijne werkzaamheden.

I. *Aan Art. 90 voldaan.*

Aan de vereischten van Art. 90 is door mij voldaan.

2. *Fondsen.*

De volgende Fondsen worden thans door mij geadministreerd:—

Het Synodale Fonds, Het Predikanten Weduwen Fonds, Het Hulpbehoevende Gemeenten Fonds, Het IV Professor Fonds en Het Normaalschool Fonds, wijl de collecten voor Het Arme Blanken Fonds en Het Bijbelverspreiding Fonds, door mij ontvangen, en in het eerste geval, aan de betrokkene Commissie, en in het tweede geval aan den agent van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap verzonden werden, na behoorlijke aanteekening in mijne boeken.

(a) *Het Synodale Fonds.*

De inkomsten van dit Fonds bedroegen over de jaren 1906. 1907 en 1908 de som van £5,027.10.11 en de uitgaven £3,238.7.8,

Het batig saldo was dus op 31 Mei 1909 £1,789.3.3.

Een bedrag van £1,200 werd door mij op renten uitgezet, en werd er als renten ontvangen een bedrag van £24.18 Dit geschiedde in overleg met de Finantieele Commissie, en van tijd tot tijd 't grootste deel aan andere Fondsen geleend.

(b). *Predikanten Weduwen Fonds.*

Overeenkomstig het schema door de HoogEerw. Synode in hare laatste Vergadering goedgekeurd, werden de deelhebbers aan dit Fonds, die niet deelhebbers waren aan het Fonds der Ned. Ger. Kerk in de Kaap Kolonie, door de betaling hunner inlegpenningen, deelhebbers aan dat Fonds gemaakt, wijl aan hen die deelhebbers waren aan beide Fondsen, hunne inlegpenningen, contributies, en renten tegen £1.10 per jaar uitbetaald werden.

In het eerste geval moest er een bedrag van £600 betaald worden, in het tweede £850.6.2. Er blijft nu nog over eene balans van £2,180.

Pensioenen van een gezamenlijk bedrag van £90 per jaar worden thans uit dit fonds betaald.

(c). *Hulpbehoevende Gemeenten Fonds.*

De inkomsten van dit Fonds waren £729.12.6 en de uitgaven £362.7.7. Bij de inkomsten is er echter een bedrag van £210.10 geleend kapitaal terugbetaald.

Op het oogenblik wordt er slechts aan eene gemeente uit dit Fonds ondersteuning verleend, doch zullen weldra ook de gemeente Barberton, en de gemeenten in Duitsch en Britsch Oost Afrika moeten geholpen worden.

Er is thans voorhanden, contant in de Bank £367.4.11. Kapitaal uitstaande £79.10, dus £446.14.11.

De kosten van de afgevaardigden naar D. en B. Oost Afrika werden ook uit dit Fonds bestreden. Door speciale collecten hiervoor werd ontvangen £62.17.7. De uitgaven waren £147.8.1. Van de gemeenten daar, werd er ontvangen ter bestrijding der uitgaven £49.3. Wijl zij voor andere Fondsen een bedrag van £13.15.4. zonden.

Ik kan niet nalaten de HoogEerw. Vergadering te verzoeken aan dit zeer belangrijk Fonds haar ernstige aandacht te schenken. Men denke aan de behoeften van Roos Senekal, Barberton, Louis Trichardt, Swazieland, Duitsch en Britsch Oost Afrika en het verzoek van de Kerk in de Kaap Kolonie om in Rhodesia te helpen. Zou het niet meer dan tijd zijn om plannen te beramen waardoor het mogelijk zal zijn dit Fonds zoo

te sterken dat de noodige hulp verleend kan worden? Wijl men zeer ijvert voor de Zending onder de Heidenen, zie men toe dat van onze verarmde geloofsgenooten niet tot het Heidendom verzinken. Uitwendige uitbreiding zal toch niet veel baten, indien er inwendig verval is.

Als men er aan denkt dat de Wesleyaansche Kerk, die in vergelijking met onze Kerk zeer klein is. zich ten doel gesteld heeft een millioen shillings Fonds te stichten om hare gemeenten te ondersteunen, mogen wij wel de vraag doen of dit onze Kerk onmogelijk kan zijn.

(d) *IV Professor Fonds.*

Uit het verslag van de Rings Quaestors blijkt, dat sedert de oorlog er nog niets gedaan is aan dit Fonds, behalve het houden van eenige collecten in den Ring van Utrecht waar er eene som van £49.10.6 ontvangen werd.

Het bedrag thans onder mijn beheer is £345.0.1. Van dit bedrag is £115 geleend aan het Bestuur der Zending onder Israel, en £150 aan het Pred. Wed. Fonds.

Van den toestand van dit Fonds werd dus door mij niets gepubliceerd, zooals de laatste Vergadering mij opdroeg te doen, daar er niets meer kon vermeld worden dan toen, zijnde het bedrag uit den Ring van Utrecht in Mei l.l. ontvangen.

(e) *Het Normaalschool Fonds.*

Voor dit Fonds werd er ontvangen £93.19.2 wijl de uitgaven waren £8.8.10, latende een batig saldo van £85.10.4.

Tot nog toe heeft de Commissie voor de Normaalschool niets van dit bedrag gebruikt tot ondersteuning van Hulpbehoevende Jongelingen of Jongedochters, volgens besluit der laatste Vergadering.

3. *Auditeeren van boeken.*

Geregeld werden de Boeken geauditeerd overeenkomstig Art. 255 en voeg ik hierbij het verslag der Auditeuren, tot op 31 Mei 1909. Tevens werd een Staat der Fondsen jaarlijks gepubliceerd.

4. *Gemeentelijke Fondsen enz.*

Terwille van de statistiek zou ik gaarne een opgaaf willen geven van alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven, van baten en schulden, alsook van de bijdragen tot de verschillende Fondsen, doch daar de Staat vermeld in Art. 46(5) niet in mijne handen komt, is dit onmogelijk.

5. *Werk der Rings Quaestors.*

Ik mag dit verslag niet eindigen zonder een woord van bijzonderen dank aan de Rings Quaestors, die door hun getrouwen arbeid mijn werk zeker hebben vergemakkelijkt. Alle stukken werden mij door hen volgens Art. 90(1) toegezonden, en ontbreken er thans de stukken uit éene gemeente voor 1908.

Met verschuldigde hoogachting, noem ik mij,

HoogEerw. Heer,

Uw dienstwillige Dienaar,

PAUL NEL,

Quaestor Synodi.

BIJLAGE XX.

VERSLAG

Van de Finantieele Commissie der Ned. Herv. of Geref Kerk in de Transvaal over Juni 1906 tot 1909.

Aan de HoogEerw. Synode der Ned. Herv. of Geref. Kerk zitting houdende te Pretoria op den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

HoogEerw. Moderator,

De Finantieele Commissie heeft aan de HoogEerw. Synode te rapporteeren dat zij slechts enkele zaken ter behandeling had.

1. Wat betreft het Pensioen Fonds en het Pred. Wed. Fonds heeft de Commissie haren Voorzitter, Ds. Paul Nel, opgedragen in onderhandeling met de Kaapsche Kerk te treden ten einde betere voorwaarden te verkrijgen.

De Kaapsche Kerk zag echter geen kans hare eischen, aangaande het Pred. Pensioen Fonds, te veranderen, daar dezelfde voorwaarden ook van hare eigene gemeenten gevergd werden.

Verder werd uitvoering gegeven aan het Pred. Wed. Fonds Schema, zooals goedgekeurd door de HoogEerw. Synode.

Een bedrag van £600 werd uitbetaald om deelhebbers aan ons Pred. Wed. Fonds ook deelhebbers aan het Kaapsche Pred. Wed. Fonds te maken.

Oorspronkelijk werd een bedrag van £1200 geeischt—dus £600 minder uitbetaald.

Verder werd een bedrag van £850.6.2 uitbetaald aan deelhebbers aan beide Fondsen, door de terugbetaling hunner contributies, inlegpenningen en renten tegen £1.10 per jaar. Er si nog een balans van £2180 op handen.

2. De Commissie heeft ook den Quaestor Synodi advies gegeven met betrekking tot de securiteiten van eenige kleine leeningen.

3. Gedurende het reces werd er geen geld op verband belegd, daar er geen fondsen op handen waren.

Met de meeste hoogachting noemen wij ons,

HoogEerw. Heer,

Uw. Dw. Dienaren en Broeders in Christus,

PAUL NEL, Voorzitter.

J. W. G. STRASHEIM.

S. J. DE KOCK, Secretaris.

Pretoria,

18 Juni 1909.

BIJLAGE XXI.

RAPPORT

van de Commissie voor Arme Blanken aan de Hoog Eerwaarde Synode, der Ned. Herv. of Geref Kerk. zitting houdende te Pretoria, op den 9den Juni 1909 en volgende dagen.

Aan den Hoog Eerwaarden Moderator.

HOOGEERW. HEER,

De Commissie voor Arme Blanken heeft de eer het volgende rapport U aan te bieden.

1. OPDRACHT.

Deze Commissie heeft haar ontstaan te danken aan het besluit der H. E. Synode van 1906, in hare 13de zitting, om Punten 2A en 2B van de tijdelijke "Commissie over Onderwijs, Opvoeding, Uitgewekenen en Arme Blanken" aan te nemen. Onder genoemde punten werd het volgende aanbevolen :

"Er worde eene Commissie benoemd van hoogstens "vijf leden, te worden genoemd de Commissie voor "Arme Blanken. Aan die Commissie worde opgedra-"gen wat betreft :-

A. *Arbeidskolonies.*

"1. Alle informatie in te winnen omtrent :-
"(a). Aantal "Arme Blanke" huisgezinnen, wier toe-"stand moeilijk door zichzelven te verbeteren is; en "dat de Kerkeraden van Gemeenten gelast worden met "het verschaffen van de noodige gegevens.
"(b). Een geschikte plaats voor zulke Kolonie, o.a., "of de Regeering niet een van haar "mislukte settle-"ments" indien gewenscht, aan ons wil overmaken.

"(c). Het vinden van het noodige kapitaal voor het "aankoopen van de noodige gronden en het bijeen-"brengen van fondsen voor de voortzetting van het "werk, o-a., b.v. door een jaarlijksche collecte in alle "Gemeenten.

"B. *Industrieele Inrichtingen.*

"1. Alle noodige informatie te verkrijgen omtrent
"(a). De vereischten voor, en 't beheer en bestier van "zulke inrichtingen.

"(b). De mogelijkheid van Regeerings ondersteuning te "verkrijgen en op welke voorwaarden.

"2. Een schema de Kerkelijke Commissie voor te "leggen en zoo spoedig mogelijk, na hare goedkeuring "verkregen te hebben, met de oprichting van zulk eene "inrichting te beginnen. N B. Deze Inrichting te zijn "in verband met de Arbeidskolonie of afzonderlijk.

2. VOORLOOPIGE MAATREGELEN.

Op den 21sten Juni 1906 werd deze Commissie benoemd en op den 26sten Juni hield zij hare eerste vergadering en sedert dien datum heeft zij veertien malen moeten vergaderen. Zij vond dat de opdracht der Synode zulk een reuzentaak behelsde, dat zij zich vooreerst niet aan meer durfde wagen dan het stichten van één Arbeidskolonie. Daartoe nam zij op hare eerste vergadering voorloopige maatregelen, die hoofdzakelijk betrekking hadden op het verkrijgen van

(a) geschikte armen als kolonisten,

(b) den geschikten grond en

(c) het noodige kapitaal voor deze onderneming.

De besluiten hieromtrent waren echter veel gemakkelijker genomen dan uitgevoerd, vooral wat de geschikte plaats en het noodige kapitaal betrof. Zij verkreeg de voorkeurrechten op verscheidene plaatsen maar, hoewel zij ettelijke vergaderingen hield en al wat in haar vermogen was deed, kon zij het noodige kapitaal niet vinden. Bij de toenmalige Regeering en bij private personen klopte zij te vergeefs aan. De voorkeurrechten vervielen en zij zag geen anderen uitweg dan het plan te zullen moeten opgeven en zulks aan de H. E. Synode te rapporteeren.

Gelukkig echter behoefde dit niet te gebeuren, daar de tegenwoordigde Regeering zich bereid verklaarde.

3. HET NOODIGE KAPITAAL

te verschaffen op zeer aannemelijke voorwaarden. Die voorwaarden zijn als volgt :- De Regeering schiet het noodige be-

drag voor tegen 4 (vier) per cent per annum na het eerste jaar, en wanneer de Kerk de onderneming voor eigen rekening overneemt betaalt zij zes pe1 cent per annum waarvan twee per cent een amortisatie fonds zal vormen. Als de onderneming onverhoopt eene mislukking mocht blijken te zijn zal de Regeering dezelve met alle baten overnemen, zonder de Kerk verantwoordelijk te houden voor het kapitaal. In het bestier echter van de Arbeidskolonie behoudt zich de Regeering het recht voor een lid aan te stellen om haar te vertegenwoordigen. Als zoodanig is aangesteld de WelEd. Heer Jacob de Clercq. L.W.V.

(Voor bijzonderheden verwijzen wij naar het kontrakt tusschen de Regeering en de Commissie hi raangehecht, Bijage A).

Het kapitaal tot op datum dezes door de Regeering voorgeschoten bedraagt £21.000 (een en twintig duizend pond Stg.) t.w: aankoop van grond £8,500 en werkend kapitaal £12,500.

Uwe Commissie meent echter dat er nog minstens £4,000 zal noodig zijn om de onderneming zoover te brengen dat zij min of meer zelf onderhoudend zal kunnen worden. Dit zal het totale bedrag brengen op £25,000. Om de renten op dit kapitaal te kunnen vinden zal de Kerk meer moeten helpen dan in het verleden.

4. GESCHIKTE PLAATS.

Het heeft der Commissie veel tijd en moeite gekost een geschikte plaats voor dit doel te vinden. Waar de plaats geschikt en de watervoorraden voldoende waren, was de grond onbetaalbaar duur. Waar de grond goedkoop was, was er geen water. Na herhaalde inspectie der terreinen is zij eindelijk erin geslaagd gedeelten van de plaatsen "De Lagersdrift" en "Zwartkopjes" voor dit doel te verkrijgen. De verkrijgbare gedeelten werden door de Regeering aangekocht en der Commissie ter beschikking gesteld, De grootte van de aangekochte gronden besloeg in het begin 6065 morgen, doch in November 1908 kocht de Regeering ook het overige gedeelte van "De Lagersdrift" aan waardoor de uitgestrektheid met 2000 morgen vermeerderd werd, zijnde de totale oppervlakte nu 8065 morgen, tegen een koste van £8500. Deze gronden zijn gelegen plus minus 48 mijlen van Middelburg, 9 mijlen van Roossenekal, en 18 mijlen van Dullstroom waar binnen kort een spoorweg station zal zijn.

5. HET SCHEMA.

Het plan, dat de Commissie zich voorstelde, was de besproeibare gronden te laten opmeten en in perceelen van 4 tot 8 morgen uit te geven aan de Kolonisten. Zij bevond dat de

eerst aangekochte deelen omtrent 350 morgen besproeibaren grond opleverden, verdeeld in 65 perceelen van de grootte voornoemd. Het later aangekochte deel is nog niet opgemeten, maar de Commissie verwacht dat daar nog 55 perceelen zullen kunnen worden uitgemeten, zoodat de Kolonie minstens 120 Kolonisten zal kunnen dragen.

De water voorraad wordt verschaft door

(a) de Witpoortsrivier, die het grootste gedeelte van de reeds uitgemeten en nog uit te meten gronden besproeit. Deze rivier heeft standhoudend loopend water en lieden die met deze plaatsen bekend zijn, verzekeren ons dat er slechts gedurende zeer droge jaren gevaar zal zijn dat deze voorraad ontoereikend kan zijn voor den grond onder besproeiing.

(b) De Modderspruit zal het water verschaffen voor tien of twaalf perceelen maar daartoe zal de Commissie zich wat kosten moeten getroosten om het water te vermeerderen en te preserveeren.

6. STICHTING DER KOLONIE.

Eerst op haar vijfde vergadering in Mei 1907 kon de Commissie besluiten tot de stichting over te gaan. Zij leide toen een voorloopig rapport (behelzende de voorwaarden van overeenkomst met de Regeering) voor aan de H.E. Synodale Commissie en na goedkeuring dezer Commissie stelde zij alle middelen in het werk om de onderneming aan den gang te zetten.

Bij wiize van circulaires werd aan de verschillende kerkeraden het doel blootgelegd met verzoek om hunne hulp in het verkrijgen van de geschikte kolonisten. Door de goedgunstige en gewaardeerde medewerking van de kerkeraden kreeg de Commissie bij de eerste oproeping, meer dan 400 applicaties. Op haar 7de vergaderfng, 4 September 1907, kon zij de finale selectie van applicanten maken en onmiddellijk daarna werden de eerste Kolonisten aangezonden, zoodat de stichting der Kolonie kan beschouwd worden als dagteekenende van October 1907.

7. VOORWAARDEN VOOR KOLONISTEN.

De voorwaarden waarop de Kolonisten geplaatst worden komen hoofdzakelijk op het volgende neer :—

(a) Ieder Kolonist krijgt een perceel van 4 tot 8 morgen besproeibaar grond en zoo veel "drooge landen" als hij behoorlijk kan bewerken.

(b) Hij betaalt zoodra hij, in discretie de Commissie, iets kan opbrengen, een huurgeld van £12 tot £15 p.a.

(c) Hij blijft in bezit van zijn perceel zoolang hij zich behoorlijk gedraagt en zijn grond op bevredigende wijze bearbeidt.

(d) Elke Kolonist heeft ook het recht een beperkt aantal vee op de weigronden te laten grazen. Ten einde de Kolonisten te helpen langzamerhand in het bezit van hun eigen vee te komen, geeft de Commissie aan iedereen een klein getal bokooien, op de helft van de aanteelt. Ook geeft zij, op een huur- en koopkontrakt aan elken kolonist, vier stuks grootvee waarvan minstens 2 vaarsen of koeien zijn.

(Voor verdere bijzonderheden verwijzen wij naar bijlagen B. C. en D).

8. ONDERSTEUNING AAN DE KOLONISTEN.

Voor vrij vervoer der Kolonisten naar het naaste spoorweg station zorgt de Regeering, vandaar tot op de Kolonie worden zij door de Commissie vervoerd. Bij de aankomst der Kolonisten geeft de Commissie alle mogelijke ondersteuning. Iedere familie krijgt het materiaal om zich een tijdelijke beschutting te maken, en dan wordt aan elk het noodige bouwmateriaal op crediet uitgereikt om een klein huisje te bouwen. Bij het oprichten van die huisjes wordt alle mogelijke hulp verleend. Verder wordt alle familiën, gedurende de eerste maanden na hun aankomst, van voedsel voorzien, ook op crediet.

De Commissie had zich voorgesteld dat de voeding der Kolonisten in den regel niet langer zou duren dan 6 maanden na hunne aankomst. Doch zij heeft in de meeste gevallen langer dan een jaar moeten helpen. Zij heeft nu minstens £2800 aan voedsel voorgeschoten en nog zijn er families die moeten geholpen worden.

Dit is een van de redenen waarom de Commissie verwacht dat de kerk zich opmaken zal om ruimer hulp aan te bieden dan in het verleden.

De Commissie heeft onlangs bij de Regeering aanzoek gedaan om het bedrag, aan voedsel besteed, van het kapitaal af te schrijven, o.a. ook daarom, omdat zij toch in zekere gevallen hulp verleent aan Municipaliteiten ten einde behoeftige menschen van voedsel te voorzien, en de Commissie soortgelijke werk verricht. De betrokken Minister scheen dit plan niet ongenegen te zijn, maar tot nog toe is ons hieromtrent geen beslist antwoord geworden.

Het noodige zaad en gereedschap werden ook aan de Kolonisten door de Commissie voorgeschoten en in enkele gevallen werd het zaad geschonken.

Verder heeft de Commissie gezorgd voor trekvee, wagens en trekgoed. Al kon zij niet aan elkeen zijn eigen span trekvee geven toch heeft zij het zoo geregeld, met het beperkt getal vee in haar bezit, dat ieder een kans kreeg om zijn grond te bewerken.

9. WINKEL.

Om in de behoeften der Kolonisten te voorzien en ook ten einde ze uit de handen van andere handelaars te houden, heeft de Commissie een winkel op de Kolonie opgericht. Door middel van dien winkel wordt alles besteld wat op de Kolonie noodig is. Het bestier van den winkel is in de handen van een verantwoordelijken klerk, die ook Secretaris der Arbeids-Kolonie is, en hij wordt bijgestaan door een boekhouder en een klerk om in den winkel behulpzaam te zijn.

De Commissie verwacht dat deze winkel, na verloop van tijd, wanneer het niet meer noodig zal zijn de Kolonisten van voedsel op crediet te voorzien, niet alleen zelfbetalend zal zijn maar ook een goede bron van inkomst zal leveren. Tot nog toe werpt hij maar weinig winst af omdat zooveel aan de Kolonisten op crediet moet worden gegeven.

10. GEBOUWEN.

Behalve het gebouw dat dienst doet als winkel en woning voor den verantwoordelijken Klerk zijn er reeds de buitengebouwen van de superintendentswoning en 40 huizen van de Kolonisten gebouwd. Deze gebouwen bedragen een waarde van ruim £2500. De huizen van de Kolonisten zijn meerendeels gebouwd van steen (klip) met spitse ijzeren daken.

11. DE STAF.

De staf der Commissie bestaat uit een Superintendent, een Verantwoordelijken Klerk, een boekhouder en een winkelklerk. Hunne bezoldiging is respectievelijk £300 met vrije woning en een perceel; £250 met vrije woning en een perceel; £180 en £72. Totaal £802.

Toen de Kolonie gesticht werd was de eerste groote moeielijkheid de aanstelling van een geschikten Superintendent, en om het werk aan den gang te zetten, moest de Commissie één van hare leden tijdelijk daartoe aanstellen. Ds. E. J. J. van der Horst liet zich door de Commissie bewegen om het

werk voor drie maarden op zich te nemen. Wij wenschen van deze gelegenheid ons te bedienen om uitdrukking te geven aan ons gevoel van dankbaarheid voor, en waardeering van, het werk door hem gedaan.

Na zijn aftreden werd de broeder I. C. W. van Wijk van Elsburg, uit 203 applicanten, aangesteld en de Commissie heeft nog steeds grond van te tevredenheid met de keuze waartoe zij in deze geleid werd.

Als Verantwoordelijke klerk werd van het begin aangesteld de broeder J. L. Hamman en de Commissie kan niet met genoeg waardeering spreken van zijn bekwaamheid, ijver en trouw, van het eerste oogenblik af aan den dag gelegd. Hij was voor haar onmisbaar. Hij kwam toen er nog niemand was en heeft soms het werk van twee beambten moeten doen; tusschen het vertrek van den tijdelijken Superintendent en de aanstelling van broeder van Wijk en ook weer gedurende de ziekte en afwezigheid van den tegenwoordigen Superintendent. De Commissie wil graag bijzondere melding van deze feiten maken.

Als boekhouder is onlangs aangesteld de Heer Nicolaas Hofmann, vroeger van het Kindertehuis te Langlaagte.

De Winkelklerk is de jonge Heer van Heerden.

12. GEESTELIJKE BEARBEIDING.

De geestelijke bearbeiding van de bewoners der Arbeids-Kolonie moet de Commissie noodwendig overlaten aan den predikant en den Kerkeraad van Roossenekal, aangezien de Kolonie binnen de grenzen van die gemeente ligt. Wat er alzoo gedaan wordt zal blijken uit de volgende paragraaf, die wij aanhalen uit het rapport van den Superintendent.

> "Er worden geregeld 's Zondags op vier verschillende "centrums dienst gehouden door twee Kerkeraads- en "drie Kerkelijke-Commissieleden, door den Kerkeraad "van Roossenekal daartoe gekozen. De Superinten-"dent en de Verantwoordelijke Klerk staan de voor-"gangers hierin getrouw bij. Ook wordt er twee maal "per week biduur gehouden op vijf verschillende "plekken op de Kolonie, benevens een vrouwen biduur "elken Woensdag namiddag onder leiding van Mevrouw "I. van Wijk. De Predikant van Roossenekal houdt "hier eens in de maand dienst. Gedurende het afge-"loopen jaar werd het H. Avondmaal hier twee maal "gevierd, eenmaal was er Aanneming en iedere maand "Kinderdoop. Den laatsten Zaterdag van iedere maand "vergaderen de Kerkelijke voorgangers met den Su-

"perintendent en den Verantwoordelijken Klerk om de "belangen van de Zendingzaak te bespreken en er over "te bidden. Deze zaak breidt zich hier meer en meer "uit, waarvoor wij den Heere danken. Er zijn vier "Zondagscholen. Gemiddeld bezoeken vijftig tot zestig "kinderen de Zondagschool. Mevrouw van Wijk is de "Superintendente van de Zondagschool en zij wordt "geholpen door zeven onderwijzers en onderwijzeres-"sen."

13. OPVOEDING.

De Commissie heeft van het begin af moeite gedaan om voorziening te maken voor het onderwijs aan de kinderen. De grootste moeilijkheid was het gebrek aan een gebouw voor dat doel. Men moest zich voor een geruimen tijd tevreden stellen met een paar Markee tenten. Wij mogen echter vermelden dat er nu door het Departement van Publieke Werken een fraai en stevig schoolgebouw is daargesteld met ruimte voor 120 kinderen. Dit gebouw is zoo ingericht dat het gemakkelijk kan vergroot worden om 150 kinderen te bevatten. Het hoogste getal kinderen, dat de school bezocht, bedroeg 50 tot 60. Wegens de straffe koorts van dit jaar is dat getal zeer gedaald in den laatsten tijd.

14. GEZONDHEIDSTOESTAND.

Tot het einde Maart 1909 was de gezondheidstoestand der Kolonie zeer gunstig, en in ongeveer 16 maanden tijd was er één sterfgeval—dat van een zuigeling. De laatste paar maanden echter was het minder gunstig gesteld. Zooals over geheel ons land was de koorts op de Kolonie zeer straf en zes personen zijn aan de gevolgen daarvan overleden. Aan andere oorzaken zijn er nog drie gestorven, zoodat er sedert de stichting der Kolonie, tien zijn overleden.

15. AANTAL KOLONISTEN.

Sedert de stichting der Kolonie zijn er van tijd tot tijd 77 families, vertegenwoordigende 432 zielen, als Kolonisten opgenomen. Twintig van die families zijn, na korter of langer verblijf, weer vertrokken, zoodat er nog zijn 57 families met 326 zielen. Samen met de gezinnen van den Superintendent en den Verantwoordelijken Klerk en den Boekhouder bedraagt het getal zielen 341.

Sommigen zijn vertrokken omdat zij betere betrekkingen konden krijgen; één omdat hij zich een stuk gronds had aangekocht; een paar verklaarden dat zij niet konden bestaan;

doch de meesten zijn vertrokken omdat zij van wege de Commissie kennis kregen dat zij hunne perceelen beter moesten bewerken indien zij niet van de Kolonie wilden verwijderd worden.

16. MOEILIJKHEID OM GESCHIKTE KOLONISTEN TE KRIJGEN.

Op het oogenblik vindt de Commissie eene moeilijkheid in het verkrijgen van geschikte Kolonisten. Waar er bij de eerste oproeping meer dan 400 aanzoeken instroomden, kon zij in den laatsten tijd, bij herhaalde oproepingen, slechts enkele applicanten krijgen en die schenen zoo halfhartig te zijn dat, toen hunne applicaties aangenomen werden, zij óf terugtrokken óf eenvoudig zonder kennisgeving wegbleven.

De reden hiervoor komt de Commissie voor tweeledig te zijn. Aan den eenen kant is er weerzin tegen het strenge toezicht waaronder men op de Arbeids-Kolonie staat en, aan den anderen kant, stroomen de armen bij hoopen naar den Landraad. Eerst wanneer het gebleken zal zijn dat de Landraad maar een klein proportie van de aanzoeken kan toestaan, zullen zij weer bij ons aankloppen om hulp.

17. HULP VAN DE REGEERING.

De Commissie wenscht gaarne van deze gelegenhed gebruik te maken om uiting te geven aan haar gevoel van innige dankbaarheid voor, en hooge waardeering van, de welwillende hulp door de Regeering verleend. Nadat de door de Commissie verkregene voorkeurrechten op de geschikte gronden vervallen waren, omdat zij er niet in konden slagen om het noodige kapitaal te vinden, liet Zijn Hoog Ed. Gestr. de Koloniale Secretaris, den Voorzitter uwer Commissie ontbieden, deelde hem mede dat de Regeering gewillig was te helpen en vroeg hem om de voorkeurrechten weer te verkrijgen, indien mogelijk. Dit geschiedde met den uitslag hierboven genoemd. Sedert dien tijd heeft de Regeering zich nog steeds bereid betoond om op alle mogelijke wijze te helpen, zooals ook blijkt uit de gunstige voorwaarden waarop het kapitaal ons is verschaft.

18. ONDERSTEUNING DOOR DE KERK.

Over de ondersteuning door de Kerk verleend kan de Commissie niet zoo gunstig rapporteeren, daar de Kerk deze zaak nog niet met geestdrift aangepakt en naar vermogen ondersteund heeft. Dit is zeker te wijten aan onbekendheid met deze zaak en wij houden ons ervan overtuigd dat, als zij eerst

beter bekend wordt, de ondersteuning ruimer zal zijn. Wi vertrouwen dat de afgevaardigen, na deze kennismaking met dit zeer belangrijk werk der Kerk, hun best zullen doen om tastbare belangstelling bij de gemeenten op te wekken en dat de nieuwe aan te stellen Commissie bij de volgende vergadering zal kunnen rapporteeren dat onze verwachting, indien niet overtroffen, dan toch ten minste niet verijdeld is geworden. De verwachting is dat de Kerk minstens het bedrag van het salaris van den Superintendent jaarlijks zal bijdragen. Tot nog toe is dit op verre na niet geschied.

In de afgeloopen drie jaren hebben 35 gemeenten in de Transvaal bijdragen geleverd. Daarvan hebben 3 drie malen een collecte verantwoord; 13 hebben twee malen en 20 een maal een collecte opgezonden. Het gezamentlijke bedrag in die drie jaren bijgedragen is £217.13.8 of £72.11.3 per jaar. Die 35 gemeenten vertegenwoordigen 36873 leden zoodat het gemiddeld bedrag door de Kerk bijgedragen iets minder dan ½d. per lid per jaar was. Die gemeenten, die drie malen hebben gecontribueerd, hebben meer dan dit bijgedragen; zij die maar één maal eene collecte inzamelden, heel wat minder en die 5 gemeenten, die geene collecte hielden, konden niet minder geven dan zij gegeven hebben.

Door private personen en vereenigingen is er de som van £31.11.11 bijgedragen, zoodat het totale bedrag van vrijwillige bijdragen komt te staan op £249.5.7. Er is dus groote ruimte tot verbetering.

N.B. In bovengemeld bedrag is niet begrepen bijdragen aan geld en waarde door private personen direct aan de Arbeids-Kolonie verzonden.

19. VORDERING GEMAAKT.

Als de vraag gedaan wordt: wat kan de Commissie als resultaat van haar werk noemen? mogen wij het volgende vermelden :—

(1) Er zijn plus minus 60 families geplaatst, die langzamerhand geholpen worden om zichzelven te helpen.

(2) Die 341 zielen komen onder geestelijke bearbeiding en staan onder streng toezicht waardoor een zeer gewenschte invloed op hen wordt uitgeoefend.

(3) Er zijn ongeveer 150 kinderen, die onder gunstige omstandigheden worden onderwezen en opgevoed. Het hoofddoel met dit werk is toch om de kinderen van de armen te redden en dit weegt bij de Commissie zwaarder dan zelfs de stoffelijke welvaart der Kolonie, hoe zeer zij die ook als onmisbaar beschouwt en verlangt.

Dan mogen wij ook noemen het werk dat reeds gedaan is, waardoor de waarde van de gronden vermeerderd is. Onder het werk gedaan noemen wij:—

1.	Een winkel met woning voor den Verantwoordelijken Klerk gebouwd ter waarde van	£370.0.0
2.	Buitengebouwen	136.0.0
3.	Veertig (40) huizen voor Kolonisten tegen £50	2000.0.0
4.	Dertien (13) mijlen watervoren	600.0.0
5.	Zestien (16) mijlen draadheining	550.0.0
6.	Vijf (5) dammen	50.0.0

Ook kunnen wij vermelden het vee en andere bezittingen der Kolonie, als bijvoorbeeld

318 stuks grootvee tegen £8	2544.0.0
26 ezels tegen £5	130.0.0
6 muilen tegen £20	120.0.0
500 bokken tegen 10/-	250.0.0
Wagens; ploegen en andere gereedschap	250.0.0

Dit geeft een gezamentlijk bedrag van £6900.0.0. Dan zijn er nog eenige duizenden boomen aangeplant, die mettertijd aanzienlijke waarde zullen verkrijgen.

20. SUCCES, OF ANDERSZINS, TOT NOG TOE ONDERVONDEN.

De Kolonie bestaat nog niet lang genoeg om beslist te kunnen oordeelen of zij een geldelijk succes zal zijn. Tot nog toe heeft de Commissie slechts uitgaven gehad. De eerste oogsten waren ongelukkig zeer slecht uitgevallen, de zomeroogst werd door een vroegtijdige rijp bijna geheel en al vernietigd en de koornoogst werd door de roest vernield. Waar wij b.v. in 1908 een korenoogst van plus minus 1500 mudden verwachten, was de opbrengst nauwelijks 400 mudden. Het gevolg was dat de Kolonisten nog geene huurpenningen konden betalen. De mielieoogst belooft dit jaar beter en de Commissie koestert de hoop, dat de zomeroogst zooveel zal opleveren, dat de Kolonisten hun eigen voedsel zullen hebben en daarvoor niet van de Commissie afhankelijk zullen zijn. Zoodra de opbrengsten in de behoeften der Kolonisten voorzien zullen zij door huurpenningen kunnen helpen met de betaling der rente.

21. VERWACHTING VOOR DE TOEKOMST.

Met een kapitaal van £25000 waarop een rente van 6 pCt. t.w. £1500 p.a. moet betaald worden, benevens £1000 p.a.

aan salarissen en administratie kosten, wordt het eene ernstige vraag hoe die uitgaven te dekken. De beraming waarop de Commissie hare verwachting voor de toekomst bouwt is als volgt :—

130 Kolonisten tegen £15 p.a.	£1800.0.0
Opbrengst van winkel	500.0.0
Bijdrage der Kerk	400.0.0
Tezamen	£2700.0.0

Dit is de berekening voor de toekomst, wanneer de Kolonie hare volle sterkte heeft bereikt en de Kolonisten eerst zoover zijn dat zij hunne huurgelden kunnen betalen.

Voor het tegenwoordige echter zal de rente nog 4 pCt. zijn ten bedrage van £1000 p.a. en zijn de salarissen en administratie kosten ongeveer £900 p.a. tezamen £1900.

Maar ook de inkomsten zijn intusschen noodwendig nog minder, omdat nog maar de helft der Kolonisten geplaatst zijn, en moeten dan als volgt berekend worden :—

60 Kolonisten tegen £12	£720.0.0
Bijdrage der Kerk	400.0.0.
	£1120.0.0

De winkel zal voor het tegenwoordige nog geen winst afwerpen wegens het crediet stelsel waartoe wij verplicht zijn. De Commissie was derhalve genoodzaakt de Regeering te verzoeken het kapitaal nog verder zonder rente te geven.

De Commissie is ook voornemens binnen kort een doelmatigen en naar het nieuwste model ingerichten molen daar te stellen en zij verwacht dat deze molen de geheele buurt zal bedienen en een aanzienlijke bron van inkomst leveren zal.

22. GELDELIJK.

Om de geldelijke administratie te vergemakkelijken heeft de Commissie twee rekeningen in de bank geopend.

(a) De Commissie Rekening, en

(b) De Winkel Rekening.

Op eerstgenoemde, waarop de Voorzitter en de Thesaurier opereeren, worden alle ontvangsten gedeponeerd en de uitbetalingen geschieden alleen aan de Winkel Rekening.

Op de Winkel Rekening opereeren de Voorzitter en de Verantwoordelijke Klerk, en hieruit geschieden alle uitbetalingen.

Op die wijze wordt nauwkeurig boek gehouden van alle uitbetalingen der Commissie en de boeken worden van Regeerings wege geauditeerd.

Een korte staat van ontvangsten en uitgaven tot 31 December 1908 voegen wij hierbij. Voor 1909 kunnen wij slechts melden wat de globale ontvangsten en uitgaven zijn.

Ontvangsten tot 31 December 1908

Van de Regeering	£9500.0.0
Van de Kerk	159.9.3
Van private personen enz.	25.13.11
Totaal	£9685.3.2

UITGAVEN.

Voor vee	£2011.16.2
Voor zaad	70.18.5
Voor ontginning	922.13.7
Voor goederen	703. 3.9
Voor administratie	155.12.4
Voor Superintendents salaris	185. 0.0
Voor bouwmateriaal	593. 9.0
Voor wagens en trekgoed	387.10.0
Voor winkel rekeniug	4400.15.2
Voor Bank kosten	2.11.5
	£9433. 9.10
Latende een batig saldo van	£251. 3.4

Sedert 1 Januari is ontvangen £3000 van de Regeering en £32.10.6 van de Kerk tezamen £3032.10.6 en uitgegeven £2691.1.8 latende een balans van £341.8.10.

Bij bovengenoemde ontvangsten is niet gerekend de som van £8500 door de Regeering voor den grond betaald. Ook is niet medegerekend het bedrag voor reis- en verblijf kosten der Commissie leden uit het Synodale fonds betaald tot op den tijd dat de Commissie het kapitaal had opgenomen.

23. SLOT-

Volgens oveseenkomst met de Regeering kan de Kerk te eeniger tijd de Arbeids-Kolonie voor eigen rekening overnemen tegen 6 pCt. p.a. op het geheele kapitaal, doch uwe Commissie acht dat deze proefneming nog niet ver genoeg gevorderd is om zulk een stap aan te raden. Wij wenschen aan te bevelen dat de onderneming op dezen voet zal worden voortgezet, met

de hoop dat de nieuwe Commissie bij uwe volgende vergadering beter in staat zal zijn om te oordeelen of zij een succes zal zijn en de H. E. Synode dienovereenkomstig te adviseeren.

De Commissie is zich bewust van vele gebreken in de uitvoering van de haar opgedragen taak. Zij durft echter zeggen dat zij haar best heeft gedaan. Zij kan de H. E. Synode de verzekering geven dat hare taak geene sinecuur was. Met veel moeite, bezorgdheid en gebed heeft zij haar werk tot hiertoe gedaan en zij vertrouwt dat de vergadering bij het beoordeelen ervan de eigenaardige moeilijkheden daaraan verbonden niet uit het oog moge verliezen.

Met verschuldigde hoogachting noemen wij ons,

HoogEerw. Heer,

Uwe dw. Dienaren en Broeders in den Heer,

A. P. Burger, Voorzitter.

E. J. J. van der Horst,

J. de Clercq, A. zn.

L. Geldenhuijs.

A. H. Malan.

J. F. Botha, Scriba.

Pretoria,

12 Juni 1909.

Rapport van de Commissie voor Arme Blanken.

Den HoogEerw. Moderator Synodi.

HoogEerw. Heer,

De Commissie voor Arme Blanken heeft de eer het volgende rapport u voor te leggen.

De volgende stukken werden ter overweging aan uw Commissie voorgelegd waarover zij thans rapport uitbrengt t.w. (1) Het verslag van de Synodale Commissie voor Arme Blanken (2) Beschrijvingspunten 45 en 69, (3) als ook twee verzoekschriften, (a) een van de Commissie voor Hulpbehoevende Gemeenten der Ned. Gerf. Kerk in de Kaap Kolonie en (b) een van de Z.A.V.F. Pretoria tak.

I. Wat het rapport van de Commissie voor Arme Blanken betreft adviseert uw Commissie, dat

(1) Het werk door haar gedaan goedgekeurd worde.

(2) De Kerk deze onderneming voor het tegenwoordige niet overneme.

(3) Het werk intusschen, met het oog op latere overname door de Kerk, op dezelfde voet worde voortgezet.

(4) De Kerk zorge voor minstens het salaris van den Superintendent, overeenkomstig de wenk der Commissie.

II. BESCHRIJVINGSPUNT 45.

"De Synode bepale hare aandacht bij de geestelijke bearbeiding van de blanke Spoorweg arbeiders behoorende tot onze Kerk; en vinde een plan, in overleg met de Regeering des Lands, om zulken arbeid aan hen te bewerkstelligen".

1. Wat dit punt betreft beveelt uw Commissie aan, dat het aan de Synodale Commissie opgedragen worde om,

(1) Een geordende leeraar voor dit werk aan te stellen.

(2) De Regeering nog eens te verzoeken een Spoorwegwagen ter zijner beschikking te stellen, daar wij overtuigd zijn, dat het voor zoodanigen werker onmogelijk zijn zal, degelijk werk te doen, als hij zich bedienen moet van de wagen, die ook ter beschikking van andere Kerkgenootschappen is.

2. WERKZAAMHEDEN.

De Werkzaamheden zullen zijn :

(1) Die Gemeenteleden onzer Kerk, die op de Spoorwegen arbeiden en gevolgelijk zelden of nooit in de gelegenheid zijn, om onder het geklank des Evangelies te komen, op te zoeken en in overleg met de plaatselijke Kerkeraad te bearbeiden.

(2) Waar noodig, de kinderen—met verlof van den leeraar of een ouderling—te doopen, de namen te doen registreëren en de leges te storten in die gemeenten, waar de ouders der doopelingen thuis hooren.

3. SALARIS.

Het salaris zal zijn £200.0.0 per jaar. Dit bedrag te worden gevonden uit :

(1) Het Hulpbehoevende Gemeenten Fonds.
(2) Het Algemeen Synodale Fonds.
(3) Ter ondersteuning van dit werk worde ook aangeklopt bij de verschillende takken van de Mannen Zending Bond.

III. BESCHRIJVINGSPUNT 69.

"De H.E. Synode neme in ernstige overweging den toestand van leden onzer Kerk, die nooit of bijna nooit naar Godshuis komen en de Heilige Sacramenten verwaarlozen."

Re dit punt beveelt uw Commissie aan in gevallen zoo als hier genoemd, de betrokkene Predikanten en Kerkeraden op het hart te binden hun bijzonder aandacht aan zulke gemeente leden te wijden. Waar het echter groote steden geldt kan het, indien mogelijk ook geschieden met behulp van speciale werkers en werksters onder toezicht van den Kerkeraad.

IV. VERZOEKSCHRIFT (1).

"Verzoek van de Commissie voor Hulpbehoevende Gemeenten der N. G. Kerk in de Kaap Kolonie, haar bij te staan in de bearbeiding onzer geloofsgenooten in Rhodesia".

ADVIES.

Met het oog op de vele werkzaamheden, die op het oogenblik de aandacht der Kerk eischen, waarvoor gekollekteerd moet worden, heeft uw Commissie geen vrijmoedigheid, om voor deze zaak—hoe belangrijk ook—nog een jaarlijksche collecte aan te bevelen.

V. VERZOEKSCHRIFT (2).

"Verzoek van de Z.A.V.F. Pretoria tak aan de Synode, vragende ondersteuning van haar werk in verband met het Reddingshuis te Pretoria".

Met betrekking tot dit verzoek adviseert uw Commissie, dat deze zaak door middel van ons Kerkblad zooveel mogelijk onder de aandacht van onze Kerkeraden en gemeente leden gebracht worde, hen aanmoedigende, om deze zaak te ondersteunen en beveelt voorts aan, dat de takken der Z.A.V.F. speciaal voor deze zaak collecteeren in de verschillende gemeenten.

Hopende hiermede aan ons opdracht voldaan te hebben,

Noemen wij ons met de meeste hoogachting,

HoogEerw. Heer,

Uw. dw. dnrn. en Broeders in Christus,

A. P. BURGER. Voorzitter.

J. F. BOTHA.

J. N. MARTINS.

D. C. GELDENHUIJS

A. H. DU PREEZ.

J. F. JOUBERT.

C. A. VAN DER MERWE Scriba.

BIJLAGE XXII.

EERSTE RAPPORT

Van de Commissie voor Opvoeding en Onderwijs.

De HoogEeerw. Moderator,

Van de Synode van de Ned. Herv. of Geref. Kerk in de Transvaal zitting houdende te Pretoria op 9 Juni 1909 en volgende dagen.

HOOGEERW. HEER,

De Commissie benoemd om rapport uit te brengen over de Beschrijvingspunten betreffende Opvoeding en Onderwijs heeft de eer het volgende voor U te leggen als gevolg van hare beraadslagingen:—

I, De volgende stukken zijn uwe Commissie ter hand gesteld:—

A. BESCHRIJVINGSPUNTEN:—

(a) 1 (Schema van Werkzaamheden) van de Ring van Utrecht re kinderen van leden onzer Kerk die Roomse Scholen bezoeken;

(b) 5. Van de Predikant van Klerksdorp re schoolgebouwen en Onderwijzers;

(c) 62: Van de predikant van Rustenburg re zingen van onze Psalmen, Gezangen en geestelijke liederen in de publieke scholen;

(d) 67: Van de tweede predikant van Pretoria re bevordering van Bijbel Onderwijs en zingen van onze Psalmen en Gezangen op Hoogere en Lagere Scholen en logieshuizen daarmede in verband staande.

(e) 68: Evenens van de tweede predikant van Pretoria re Hollandsch en Zuid Afrikaansche geschiedenis bij Universiteitsexamina.

B: (f) 72:—Antwoorden van de Ringen Utrecht, Potchefstroom, Lijdenburg en Hartebeestfontein op beschrijvingspunt 79 der laatste HoogEerw. Synodale Vergadering aangaande het vermeerderen van de kennis van Gods Woord, en de leer en geschiedenis der Kerk bij onze jonge menschen."

Dat van de Ring van Rustenburg ontbreekt.

De verslagen van de Commissiën van "Waakzaamheid voor Opvoeding en Onderwijs." Van de "Normaalschool," zijn ons nog niet ter hand gesteld geworden.

II. A, Op beschrijvingspunt (a) ! : Re het bezoeken van Roomsche scholen door kinderen van leden van onze kerk (Ring van Utrecht), heeft uwe Commissie het volgende aan te bevelen.

1. Dat de Kerkeraden vermaand worden hun plicht te doen overeenkomstig Art. 135:—

2. Dat een schrijven uitga van deze HoogEerw. Vergadering, desnoods in de Herderlijke Brief, de leden der Kerk wijzende op de euvelen van zulke handelwijze en hen vermanende daarvan af te zien.

3. Doch uwe Commissie gevoelt dat onze kracht in het optreden tegen dit kwaad verzwakt wordt door het feit dat de Onderwijs Wet aan de School Commissies en School Raden geen recht geeft om de Godsdienstzin van de Onderwijzers in aanmerking te nemen. Weshalve zij aanbeveelt dat de Commissie van Waakzaamheid voor Onderwijs en Opvoeding in deze handelend optrede bij de H. Ed. Regeering.

Op beschrijvingspunt (b) 5: Van de Predikant van Klerksdorp re schoolgebouwen en onderwijzers, wil uwe Commissie aan de hand geven:

Dat het aan de Commissie van Waakzaamheid opgedragen worde om deze moeilijkheden onder de aandacht van de H. Ed. Regeering te brengen zoo spoedig mogelijk.

Met betrekking tot beschrijvingspunt (c) 62: Van de Predikant van Rustenburg aangaande het zingen van onze Psalmen en Ev. Gezangen en geestelijke liederen in de publieke school, meent uwe Commissie dat het zeer wenschelijk is dat onze Psalmen en Gezangen alsook geestelijke liederen, in de school gezongen worden, doch de kwestie worde gelaten voor de plaatselijke lichamen om elkander hieromtrent te verstaan. De gevoelens van de meerderheid behooren geëerbiedigd te worden.

Wat aangaat beschrijvingspunt (d) 67: Van de tweede predikant van Pretoria, wordt het antwoord op het eene gedeelte gevonden in het advies op het vorige beschrijvingspunt.

Wat het zingen van onze Psalmen en Gezangen en bevordering van Bijbels onderwijs op onze Hoogere en Lagere Scholen en logieshuizen in verband met de'elve betreft, gevoelt uwe Commissie dat er min hoop is om onder het tegenwoordige schoolstelsel de gewenschte regeling in deze zaak te verkrijgen. Zij is, echter, overtuigd dat er degelijk Bijbels onderwijs ook in de logieshuizen in verband met scholen in de taal der ouders behoort gegeven te worden en beveelt aan dat de plaatselijke Kerkeraden toezicht zullen houden hierop (zie Art. 135), en waar noodig zich tot de HoogEerw. Moderatuur wenden zullen om handelend bp te treden.

Op punt (e)68, beschrijvingspunt van de tweede predikant van Pretoria re Hollandsch en Zuid Afrikaansche Geschiedenis bij Universiteits-Examina, beveelt uwe Commissie aan dat er een sterk schrijven uitga van de HoogEerw. Synodale Commissie, namens dit HoogEerw. Lichaam, de Universiteits Raad er op wijzende dat het hoog tijd is dat aan onze Volkstaal en Volksgeschiedenis recht zal worden gedaan bij dc Examina.

II. B. Uit de antwoorden van de Ringen Potchefstroom, Lijdenburg, Utrecht en Hartebeestfontein op beschrijvingspunt 79 der laatste HoogEerw. Synodale Vergadering luidende als volgt:—Wat kan gedaan worden om de kennis van Gods Woord, de leer en geschiedenis der Kerk, bij onze jonge mensen aan te kweeken,"

Wenscht uwe Commissie aan te bevelen:—

1. Dat de Bijbelkennis examens geregeld voor de aandacht van de gemeenten zullen gebracht worden en dat men zich beijveren zal om een grooter aantal kandidaten voor het examen te verkrijgen;

2. Dat zooveel mogelijk er op gelet zal worden dat onderwijzers die zich beijveren zullen voor de kennis van Gods Woord in de scholen aangesteld zullen worden;

3. Dat een strenger onderzoek bij gelegenheid van de aanneming zal ingesteld worden, en de tijd daaraan besteed minstens 14 dagen zal zijn;

4. Dat een trouwere beijvering voor het oprichten en in standhouden van Zondagscholen ook hetzelfde doel zal bevorderen;

5. Dat de HoogEerw. Synodale Commissie de H.Ew. Raad der Kerken zal verzoeken te trachten een Normaal School te stichten in verband met de gefedereerde Kerken, vooral met het oog er op dat zulke onderwijzers ook als Zondagschool onderwijzers en Catechiseermeesters kunnen gebruikt worden.

Vertrouwende met deze aan dit deel van onze opdracht voldaan te hebben tot voldoening der H.Ew. Vergadering en haar de rijkste zegeningen des Heeren toebiddende op hare beraadslagingen,

Noemen wij ons,

Met verschuldigde hoogachting,

Uwe H.E. Dw. Dienaren en Broeders in Christus,

H. J. Neethling, Voorzitter.

H. A. Lamprecht.

G. A. Kolbe.

C. L. Neethling.

Jas le Clus, ;Scriba.

Afwezig : A. Kuit.

Pretoria,

22 Juni 1909.

Ik kom overeen met het advies van uwe Commissie behalve op punt b 5 re oprichten van gebouwen en verkrijgen van hoogere huurpenningen.

Deze zaken meen ik behooren niet thuis bij de Synode en kunnen beter behartigd worden door andere lichamen b.v. School Commissies, Schoolraden en Volkscongres.

Met hoogachting, Hoog Eerwaarde Heer,

Uw dw. dienaar,

E. J. J. van der Horst.

Tweede Rapport van de Commissie voor Opvoeding en Onderwijs.

De HoogEerw. Synode zitting houdende te Pretoria
9 Juni 1909 en volgende dagen.

Den Hoog Eerw. Moderator.

HOOG EERWAARDE HEER EN BROEDERS,

De Commissie voor Opvoeding en Onderwijs werd na afsluiten van haar eerste rapport ter hand gesteld

(1) Het rapport van de Commissie voor de Normaal School, en

(2) Het rapport van de Commissie van Waakzaamheid voor Opvoeding en Onderwijs.

Aanbevelingen voor :-

I. NORMAALSCHOOL COMMISSIE RAPPORT :-

a) Punt één worde voor kennisgeving aangenomen.

b) Punten twee en drie worden eveneens voor kennisgeving aanbevolen.

c) Re Normaal School. Daar de onderwijswet van 1907, waarnaar in dit punt (punt vier) gerefereerd wordt, ongelukkig niet heeft gegeven wat wij hebben verwacht; en wat wij *moeten* verlangen, zoo kan uwe Commissie niet instemmen met de gedachte dat uw Kerkelijke Normaal School nu minder dringend noodzakelijk is, en wenscht dus te refereeren naar de laatste aanbeveling van haar eerste rapport omtrent deze zaak.

d) Punt 5. Re gelden gecollecteerd voor het Normaal School Fonds. Uwe Commissie beveelt aan dat deze gelden blijven voor het doel waarvoor zij werden bijeengebracht, n.l. de te stichten Normaal School.

e) Punt 6. Dit punt worde goedgekeurd. Het spijt uwe Commissie, echter, dat het Rapport niet vermeldt of er eene gunstige uitwerking verkregen is van deze aanbeveling. Het is toch wenschelijk dit te weten te komen, en uwe Commissie beveelt aan dat het aan de Commissie van Waakzaamheid opgedragen worde om het oog op deze zaak te houden.

II. RAPPORT VAN DE COMMISSIE VAN WAAKZAAMHEID VOOR OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Het is verblijdend te vernemen dat deze Commissie, bij de eenige gelegenheid waarop zij vergaderde, in Sept. 1908, goede invloed heeft uitgeoefend op het School Raad Congres. Het is dus te meer te betreuren dat uwe Commissie niet vermeldt van dergelijke invloed uitgeoefend om de Onderwijswet van 1907 in een meer beslist Christelijke richting daargesteld te krijgen. Dit punt worde overigens voor kennisgeving aangenomen; als mede punt 2, meldende van het vertrek van Ds. McLachlan.

Aangaande punt 3, (a en b) handelende over het oprichten van gesubsidieerde Kerkscholen en het zenden van 25 afgevaardigden naar een te houden C. N. O. Congres, is uwe Commissie van oordeel dat de Commissie van Waakzaamheid zelf de aangewezen Commissie is, die de H.E. Synode best hierin met advies *kan* en *behoort* te dienen, en beveelt aan dat dit aan haar opgedragen worde.

Vertrouwende mits deze aan ons opdracht voldaan te hebben,

Noemen wij ons,

Met verschuldigde hoogachting,

Uw. heilbiddende dienaren en Broeders in den Heer,

H. J. NEETHLING, Voorzitter, v.d.m.

C. L. NEETHLING.

H. A. LAMPRECHT. v.d.m.

G. A. KOLBE.

JAS. LE CLUS, v.d.m., Scriba.

afwezig { Ds. E. J. J. V. D. HORST.
Diaken KUIT.

Pretoria,

28 Juni 1909.

VERSLAG

van de Commissie voor de Normaalschool, aangeboden aan de HoogEerw. Synode zitting houdende te Pretoria den 9den Juni, 1909, en volgende dagen.

---

1. De Commissie voor de Normaalschool heeft de eer het volgende voor de aandacht dezer HoogEerw. Vergadering te brengen.

Onmiddellijk na de sluiting van de laatste Synode, voordat de leden uit elkaar gingen, kwam de Commissie bijeen. Aan den Secretaris der Commissie werd toen opgedragen een schrijven aan eenige centrale inrichtingen voor C.N.O. te richten, ten einde eenige zekere informatie in te winnen. Voorts werd ook besloten twee leden der Commissie op te dragen naar aanleiding van de informatie ingewonnen eene circulaire op te stellen. De leden verbinden zich zulk een circulaire verspreid te krijgen en hoofdzakelijk met het oog op de noodige geldelijke ondersteuning, aan meer vermogenden ter hand te stellen.

2. Eene tweede vergadering werd den 21sten November 1906 gehouden. De benoemde sub-Commissie deelde mede dat zij de voorgestelde circulaire niet uitgeschreven had daar zij van de volle Commissie meer inlichtingen wou hebben. De aanbiedingen van verschillende inrichtingen voor C.N.O. werden toen overwogen. Na een onderhoud met het Bestuur van de Eendracht School, besloot de Commissie aan te bevelen, dat genoemde School de geschikste inrichting zal kunnen zijn waar de leerling onderwijzers eene goede opleiding in de onderwijskunde, in theorie en praktijk zullen kunnen krijgen.

3. Overigens deed de Commissie onderzoek naar eene geschikte plaats voor huisvesting en bevond dat Trevenna Nos. 41—43 te Pretoria, Sunnyside, tegen een zeer billijke prijs verkrijgbaar was.

Daar echter op het dringend verzoek van de Commissie de HoogEerw. Synodale Commissie namens de Kerk niet kans zag het bovengenoemde stuk grond met gebouwen aan te koopen, werd niets verder aan de zaak gedaan.

4. Later met de radicale verandering van de Onderwijswet, is het de Commissie gebleken dat de noodzakelijkheid voor eene kerkelijke Normaalschool niet meer zoo dringend is.

5. Daar de jaarlijksche collecten door de Synode voorgeschreven, voor de Normaalschool, geen groot bedrag uitmakende, werd geene aanbeveling daaromtrent gedaan, en wordt de verdere behandeling aan de Synode overgelaten.

6. Ook dient vermeld te worden dat twee leden der Commissie den Superintendent van de bestaande Normaalschool vanwege de Regeering daargesteld, ontmoet hebben. Zij hebben hem erop gewezen hoe wenschelijk het zijn zal dat de kostschool behoorende aan de Normaalschool, als een Christelijk huisgezin zal ingericht worden. De Commissie vertrouwt dat deze ontmoeting eene gunstige uitwerking gehad heeft.

Het doet de Commissie leed dat zij inzake de opleiding van onze jongelieden voor de betrekking van Onderwijzers en Onderwijzeressen niet meer heeft kunnen uitrichten.

Met hoogachting noemen wij ons,

Uwe Dienstwillige Dienaren en Broeders in den Heer.

J. A. Beyers

N. H. C. de J. Theunissen,

A. P. Kriel.

W. H. Buhrmann.

Pretoria,

21 Juni 1909.

RAPPORT

Van de Commissie van Waakzaamheid, der HoogEerw. Synode zitting houdende te Pretoria op 9 Juni 1909, en volgende dagen aangeboden.

HoogEerw. Moderator.

Uwe Commissie heeft de eer te rapporteeren:

1. Dat zij slechts eenmaal sedert hare aanstelling vergaderde en wel in de maand September 1908.

De Vergadering werd opgeroepen van wege het groot Congres van afgevaardigden uit de Schoolbesturen dezer Kolonie, door het Departement van Onderwijs, in die maand opgeroepen.

Hoofddoel dezer Vergadering was om met de afgevaardigden, behoorende tot onze kerk, te overwegen tot eenstemmigheid te komen over verschillende beschrijvingspunten van het Congres, rakende het onderwijs in verband met de kinderen onzer Kerk. Bij de stemming over die punten bij het Congres bleek het, dat de bespreking van de Commissie met de afgevaardigden, grooten invloed ten goede had uitgeoefend.

2. De Secretaris dezer Commissie, Ds. P. R. McLachlan, moest tot grooten spijt der Commissie, zijne connectie met deze Commissie breken, daar hij in de maand Juni 1909, van standplaats veranderde en terugging om de kerk der Kaapkolonie te Knijsna, te dienen.

3. Uwe Commissie zou zeer gaarne het gevoelen dezer HoogEerwaarde Vergadering willen hooren omtrent de deelname aan het Congres over het Onderwijs, dat door de Oude C.N.O. Commissie opgeroepen is, om op 15 Juli e.k. te Pretoria te vergaderen; vooral de opinie der Vergadering over o.a. zulke punten:—

(a) Wie zullen de 25 afgevaardigden onzer Kerk zijn om haar daar te vertegenwoordigen?

(b) Wat omtrent het oprichten van gesubsidieerde Kerkscholen?

Met de meeste hoogachting,

HoogEerw. Heer,

Noemen wij ons,

Uwe dw. Dienaren en Brs. in Christus,

H. S. Bosman, Voorzitter.
A. J. Louw.
A. P. Burger.
J. W. G. Strasheim.

Pretoria,
24sten Juni 1909.

BIJLAGE XXIII.

H. D. L.

Rapport van de Commissie over de Zending.

Aan de HoogEerw. Synode der Ned. Herv. of Geref. Kerk.

HOOGEERW. HEER, WELEERW. EN EERW. B.B.

A. Uwe Commissie heeft het verslag van de Synodale Zending Commissie nagegaan, en heeft daarover het volgende te rapporteeren.

1. (a) Onder punt een (1) valt op te merken. dat uwe Commissie met groote dankbaarheid kennis neemt van de uitbreiding naar Portugeesch Nyasaland en de goedkeuring daarvan aanbeveelt.

(b) Verder bevelen wij aan dat een stem uitgaan zal tot de gansche Kerk, dit gezegend werk met alle kracht te ondersteunen.

(c) Ook beveelt uwe Commissie aan dat dit aller belangrijkst werk behartigd worde, o.a. langs den weg van Mannen Zending Bond, en Vrouwen Zending Vereeniging, die ons in staat gesteld hebben dit werk te beginnen.

2. Punt 2 van het verslag handelende over statistiek worde voor kennisgeving aangenomen.

3. Punt 3 handelt over het werk der Ringen :—

(a) *Potchefstroom*:—De Commissie verblijdt zich over de vooruitgang in dezen Ring, en koestert de hoop, dat hij op den ingeslagen weg zal voortgaan; tevens geeft uwe Commissie dit aan de hand:—dat het werk in de Compounds, op het hart der gansche Kerk gebonden worde, aangezien het werk daar gedaan, al het Zendingwerk van ons Kerk raakt.

(b) *Rustenburg* :—Het blijkt uit dit onderdeel, dat behalve de Gemeente Pretoria, en door de andere gemeenten weinig of niets gedaan wordt.

(c) 1. *Lijdenburg*:—Uwe Commissie beveelt aan dat de Staats Procureur genaderd worde om te zien of Eerw. T. J. A. Maré

die thans een pensioen van £100 p.a. ontvangt niet aangesteld kan worden als leeraar van de gevangenissen alhier, zoowel als het leprozen gesticht en het asyl.

(c) 2. Uwe Commissie verkeert onder den indruk dat de Gemeenten bearbeid door den Zendeling, woonachtig te Middelburg, hare plicht niet doen.

(c) 3. Uwe Commissie beveelt aan dat de Ring van Lijdenburg, van de eerste gelegenheid gebruik make om het werk te Secocoeniesland beter te behartigen, en indien noodig, gebruik te maken van de opening in Art. 153 gegeven.

(d) *Utrecht* :—Het is met leedwezen dat uwe Commissie verneemt van achteruitgang in de Gemeenten Utrecht en Vrijheid op finantieel gebied, en beveelt aan dat de H. E. Synode zich uitspreken zal, over de noodzakelijkheid van bijdrage door onze gemeenten om de Synodale Zending Commissie in staat te stellen de hulp in Art. 153 genoemd (vooral aan de Gemeente Vrijheid) te verleenen.

(e) HARTEBEESTFONTEIN :

De vraag komt bij uwe Commissie op, of een paar gemeenten van de Ringen van Hartebeestfontein en Rustenburg, niet een werkkring voor eigen rekening kan nemen b.v. de ontzaggelijke werkkring in Vrijheid—een gemeente zeer verarmd door de heerschende pest aldaar.

4. Uit de toestand der financieën blijkt het duidelijk dat pogingen aangewend moeten worden om de zaak der Zending meer prominent onder de aandacht onzer gemeenten te brengen, hetzij door Zending kruistochten of door een man tijdelijk daartoe afgezonderd.

5. Uwe Commissie meent dat de ontwaking onder de Heidenen en de dorst naar kennis, de ernstige aandacht onzer Zendelingen verdient, en dat van de aangebodene hulp der Regeering gebruik zal gemaakt worden.

BESCHRIJVINGSPUNTEN :

B. (a) Als antwoord op de vraag of het archief van de Zending Gemeenten onder uw Rings ressort kan berusten bij den Archivaris Synodi; beveelt uwe Commissie aan dat bij Art. 89(2) worde gevoegd de woorden :—Alsmede die der Rings en der Synodale Zending Commissie (zie Art. 142(6) en 134(8) (b) (13).

(b) OVER DEMISSIE GEVEN AAN ZENDELINGEN :

Uwe Commissie beveelt aan dat bij Art. 149 een ander

afdeeling worde bijgevoegd, t.w. Afdeeling 7 die als volgt luidt :—149(7) Het geven van demissie aan Zendelingen onder voorzitterschap van een lid der Synodale Zending Commissie of een Predikant of Zendeling door haar benoemd.

(c) In het eerste onderdeel van Art. 142 is uwe Commissie niet daarvoor om het woordje *zonder* na *niet* in te voegen maar beveelt aan het einde van Art. 141 een andere onderdeel te voegen t.w. (4) dat als volgt luidt :—141(4) Het behartigen van buitenlandsche Zending Werk.

De bijvoeging van de woorden in Art. 142 5 b niet lid zijnde van de Synodale Zending Commissie worde niet aanbevolen, derhalve blijft de wet op dit punt onveranderd.

(d) Dit beschrijvingspunt ziet waarschijnlijk op Art) 142(5) d en niet 142(t)d, zooals in het schema aangegeven, en die verwijziging worde aanbevolen in zijn geheel zoodat het art. lezen zal :

"Eén afgevaardigde uit elke plaatselijke Zending Commissie voorzien van een geloofsbrief onderteekend door den plaatselijken Zendeling of Predikant.

Art. 143 "Eerste regel moet zijn Art. (73) en niet Art. (69) : Dit worde goedgekeurd.

(e) Verzoek om volledig verslag van inkomsten en uitgaven.

Dit verzoek worde niet toegestaan, doch bij Art. 143(8 (b)(6) worde toegevoegd (zie Art. (149 46).

Het verzoek om een zinsnede in te voegen na de woorden "behandeld worden" in Art. 143 (8) wordt in zijn geheel aanbevolen, zoodat het art. aldus leest : "Op deze Conferentie zal behandeld worden twee verslagen opgetrokken door de plaatselijke Zending Commissie met behulp van de Evangelisten en voorstanders of Kerkeraadsleden, en onderteekend door een Commissie uit eerstgenoemde. Na afhandeling worden zij in bewaring gesteld van den Scriba der Rings Zending Commissie.—Art. 143(8)b(13). De bijvoeging van de zinsnede na "bovengenoemde registers" worde aanbevolen, zoodat het onderdeel aldus luidt :—

143(8)d 13. Zijn de Doop- Lidmaat- en Huwelijks-registers behoorlijk in orde gehouden ? (Hierop eischt de Voorzitter de geauthentiseerde afschriften van bovengenoemde registers op, welke afschriften naar den Archivarius gezonden zullen. worden ter bewaring.

f. De bijvoeging "overeenkomstig Art. 149(4)" worde aanbevolen, aangevoegd te worden aan het einde van Art. 144(6).

g. Art. 145(2). De bijvoeging worde aanbevolen doch met de volgende wijziging :—

Voorstanders kunnen *aan* de Gemeente plechtig voorgesteld worden.

h. Dit beschrijvingspunt worde aangenomen zoodat Art. 147 als volgt leest :—

"Het wordt de leden van Zending Gemeenten opgedragen een vaste jaarlijksche bijdrage te storten in de kas hunner respectieve Gemeenten tot instandhouding van het werk des Heeren enz.

i. Dit worde aanbevolen, zoodat Art. 149(6) aldus leest : "Het zorgen voor behoorlijk vervoer en huisvesting van den Consulent, die aanspraak heeft op een salaris van niet minder dan £20 p.a. Het wordt verwacht dat de Consulent, de gemeente (4) viermaal 's jaars zal bezoeken. De vakature wordt gerekend te beginnen van de stichting eener gemeente, of van den dag van het overlijden, het ontslag, het emeritaat of de afzetting van een Zendeling."

j. 't Verzoek om het woord, "*lidmaten*" te stellen in plaats van "*bekeerlingen*" worde goedgekeurd in Art. 150.

k. Dit punt re Art. 154 meent uw Commissie is reeds afgehandeld in het verslag van den HoogEerw. Actuarius.

l. Dit beschrijvingspunt worde in zijn geheel goedgekeurd hetwelk als volgt luidt :—Zie schema bld. 6. 1 16 en A.B.C.

m. De inzender heeft dit beschrijvingspunt terug getrokken, zoo beveelt uwe Commissie aan, daarmede te eindigen.

n. Verzoek om het woordje "*minstens*" in Art. 73 tusschen "bestaande uit" en "drie leden" in te voegen. Dit wordt toegestaan, zoodat het art. leest : Art. 73: De Ring benoemt bij ieder zijner gewone vergaderingen, eene Rings Zending Commissie bestaande uit minstens drie leden, waaraan——enz.

o. Uwe Commissie keurt dit beschrijvingspunt in zijn geheel goed, en het worde hartelijk aanbevolen aan de Kerkeraden. (Zie bld. 6 (o) 64 (a) en (6) van het schema.

Vertrouwende hiermede aan onzen opdracht te hebben voldaan.

hebben wij de eer

H. Eerw. Heer, W.Ew. en Eerw. Broeders te zijn

Uw. H.E. dw. dr. en brs. in den Heer,

w.g. E. J. Gouws.

„ H. J. Grobler.

„ D. A. Louw.

„ D. Theron, v.d.m.

„ A. J. B. Albertijn, v.d.m. Convener.

„ A. Gijsbert Driessen, v.d.m. Scriba.

Pretoria,
24 Juni 1909.

H. D. L.

Verslag van de Commissie voor de Zending onder Israel.

Aan den HoogEerw. Synode zitting houdende te Pretoria 9 Juni en volgende dagen.

HoogEerw. Heer, WelEerw. en Eerw. Broeders.

1. PUNT 1 VAN HET VERSLAG.

(a) Uwe Commissie beschouwt het voor noodzakelijk om slechts één bestuur voor de Zending onder Israel te hebben vertegenwoordigende de gefedereerde Kerken.

(b) Uwe Commissie beveelt aan, dat door dit bestuur aan een Sub-Commissie woonachtig nabij het centrum van Werkzaamheid, namelijk Johannesburg, macht gegeven zal worden in alle zaken rakende het Zending Werk te handelen. Zij kan indien noodig per omzendbrief het bestuur raadplegen. Dit bestuur zal minstens eenmaal in het jaar vergaderen.

2. Punt 2 handelende over werkkring worde voor kennisgeving aangenomen.

3(a). Uit punt 3 blijkt het dat de tijd waarvoor de Kaapsche Commissie den Evangelist T. Gelbart aangesteld had, verstreken is, en zoo de Kaapsche Kerk hem niet langer aanhoudt, beveelt uwe Commissie aan dat de heer Gelbart, voor rekening van onze kerk, met de beloofde hulp van de Koloniale Kerk als tweede werker aangesteld zal worden.

(b) Re de "rust tijd" aan de heer Cohen geschonken. Dit wordt voor kennisgeving aangenomen.

4 a. Van het eerste onderdeel van dit punt neemt uwe Commissie met dankbaarheid kennis

(b) Het tweede gedeelte van dat punt betreffende het onder de aandacht brengen onzer menschen van het werk onder Israel (punten (a)(b)(c)(e)(f) worde voor kennisgeving aangenomen.

c. Uwe Commissie beveelt hier aan dat één Zondag elk jaar het naast aan den grooten Verzoendag als een dag van bijzondere prediking en gebed voor Israel vastgesteld zal worden, wanneer dan ook voor de Zending onder Israel, een collecte zal worden gevraagd.

5. De behoefte aan ruimere ondersteuning, ten einde de Commissie voor Zending onder Israel in staat te stellen, dit zoo noodig gebouw te verkrijgen worde nog eens op het hart der vergadering gedrukt.

6. Het blijkt uit het finantieel verslag, dat behalve die van Potchefstroom, de Ringen niet zoo veel hebben bijgedragen als men voor zulk een hoogst belangrijk zaak recht had te verwachten.

Ook spreekt uwe Commissie het als haar wensch uit da de Evangelist, de gemeenten onzer kerk in het belang van die zaak zal bezoeken.

7. OVER HET RAPPORT VAN DEN HEER COHEN.

a. Uwe Commissie neemt met dankbaarheid kennis. van de merkbare zegen, die op het werk van onzen Evangelist rust

b. Uwe Commissie beveelt aan dat gevolg gegeven zal worden aan 't verzoek van onzen Evangelist om hem in aanraking te brengen met bekeerde Joden, die er in onze gemeenten mochten zijn, ten einde zijn wensch vervuld te zien. d.i. De Joden zoo spoedig mogelijk tot één *Hebreeuwsch Christelijke Kerk.* te vormen, naar luidt van Art. 163*(1).*

BESCHRIJVINGSPUNT 39(a).

Uwe Commissie beveelt aan dat waar de Evangelist verlangt deel te hebben in het fonds, de Commissie voor Zending onder Israel zich vervoege in zijn belang, bij het Zending Weduwen en Weezen Fonds, der Koloniale Kerk.

Vertrouwende hiermede aan onze opdracht te hebben voldaan,

Hebben wij de eer HoogEerw. Heer, te zijn,

Uw HoogEerw. dw. dnr. en Broeders in den Heer,

w.g. A. J. B. Albertijn, v.d.m. Convener.
„ D. Theron, v.d.m.
„ H. G. Grobler.
„ E. J. Gouws.
„ D. A. Louw.
„ A. Gijsbert Driessen, v.d m. Scriba.

Pretoria,
Juni 24 1909.

BIJLAGE XXIV.

VERSLAG

van de Synodale Zending Commissie voorgelegd aan de HoogEerw. Synode, zitting houdende te Pretoria op den 9den Juni. 1909, en volgende dagen.

Den HoogEerw Heer,

Den Voorzitter der HoogEerw, Synode.

HOOGEERW. HEER,

Met groote dankbaarheid jegens den Heer, die uwe Commissie in staat gesteld heeft het haar toevertrouwde werk te verrichten, heeft zij de eer het volgende verslag van hare werkzaamheden aan de HoogEerw. Synode voor te leggen.

1. UITBREIDING.

Sinds de laatste zitting der HoogEerw. Synode is het getal der zendelingen niet gestegen. Vrijheid, één van de belangrijkste gemeenten is vacant geraakt door de aanstelling van Eerw. Esterhuijsen als docent aan de Opleiding School te Emandleni, Natal. Eerw. T. J. A. Mare heeft bedankt als Rings Zendeling van den Ring van Lijdenburg. Eerw. C. P. van der Merwe arbeidt te Middelburg. In Juli 1906 werd Eerw. Nel te Lijdenburg bevestigd, doch hem werd op eigen verzoek in December van dat jaar ontslag gegeven. Eerw. B. Saayman staat thans te Lijdenburg. Eerw. Hancken is naar Upington en zijne plaats is opgevuld door Eerw. J. J. Fourie terwijl te Amersfoort Eerw. A. P. Otto binnen kort bevestigd zal worden.

Reeds is onder de aandacht van de HoogEerw. Synode van 1906 het plan geweest om in een lang gevoelde behoefte

te voorzien, d.i. het daarstellen van een Opleiding School voor Evangelisten. In samenwerking met andere zuster-kerken is het gelukt een plaats groot 907 morgen in de nabijheid van Viljoensdrift Drift in de O.R.K. aan te koopen voor de som van £2,700 voor dat doel. Ds. A. Hofmeyr, vroeger van Emandleni staat aan het hoofd van de inrichting aldaar. De Synodale Zending Commissie draagt jaarlijks £50 bij tot het salaris van den docent. De school werd geopend op den 1sten October 1908 met één leerling. Thans telt de inrichting 28 leerlingen, waarvan 17 uit de Transvaal zijn.

Aan het einde van 1908 zijn tot ons overgekomen Dr. A. Murray, Prof. Marais, Di. G. Marais en J. du Plessis, die een zending kruistocht voerden. Eene warme belangstelling in de uitbreiding van Gods rijk werd door hunne ernstige en zalvende prediking opgewekt. De onmiddellijke vrucht van dien kruistocht was de oprichting van een Mannen Zending Bond, die zijn bestaan rechtvaardigt door voorwaarts te komen en eene som van £300 uwe Commissie aan te bieden voor de Buitenlandsche Zending.

Ook is opgericht eene Transvaal Vrouwen Zending Vereeniging. Lettende op haar werk, dat tot dusverre zeer gezegend is geweest, is het uwe Commissie eene oorzaak van groote vreugde te mogen rapporteeren dat des Heeren zegen op die Vereeniging rust en zij ook haar bestaan rechtvaardigt door ruime geldelijke bijdragen. In de laatste drie jaren werd door haar over de £500 aan de zending besteed.

Tot April 1909 hebben wij ons bij werk in de Transvaal bepaald. Eene roepstem echter is tot ons gekomen uit Portugeesch Nyassaland. De middelen ontbraken om onze landpalen uit te breiden en onze pinnen wijd in te steken. De Heere echter opende den weg. De Mannen Zending Bond is voorwaarts gekomen met £300 ter dekking van de voorloopige kosten en de T.V.Z.V. bood £250 aan als salaris voor een zendeling in Portugeesch Nyassaland. Ds. A. G. Murray, thans in Nyassaland, was gewillig als de eerste zendeling van onze Kerk daarheen te gaan, zoodat uwe Commissie op den 21sten April, 1909, in den naam des Heeren, overging tot het beroepen van Ds. A. G. Murray voor Portugeesch Nyassaland. Beleefdelijk verzoeken wij de HoogEerw. Synode deze handelwijze goed te keuren.

2. STATISTIEK.

In zooverre uwe Commissie in staat was eene juiste opgaaf te krijgen, geeft zij de statistiek van den arbeid onzer Kerk aan als volgt:

Er zijn in den Ring van :

	Zend.	Evang.	Voorst.	Leden.	Zielen.	Heid. in onmiddel-lijke na-bijheid.
Potchefstroom	3	5	55	1,035	7,996	5,000.
Lijdenburg	2	2	27	548	1,500	20,000.
Utrecht	3	17	168	3,090	9,340	152,000.
Hartebeestfontein	1	8	25	211	744	5,000.
Rustenburg	2	3	25	700	2,600	20,000.
Totaal	11	28	300	5,804	22,180	204,000.

3. WERK DER RINGEN.

Potchefstroom. Hier arbeiden drie zendelingen. In dezen Ring werd de som van £5,220 in de afgeloopene drie jaren aan de Zending besteed. Een groot en gezegend werk wordt in de Compounds gedaan door Eerw. P. Fouche. Er is in dezen Ring merkbaar vooruitgang geweest. De hoop wordt gekoesterd dat binnen kort nog een zendeling in dezen Ring zal komen te staan.

Rustenburg. Hier arbeidt slechts twee zendelingen, een te Pretoria en een aan de Zoutpansbergen. Laatstgenoemde wordt door de Commando Dankzending Vereeniging ondersteund. De zending gemeente te Pietersburg is kwijnend, terwijl er in de andere groote gemeenten geen zendingwerk gedaan wordt. Beleefdelijk wil de Commissie de HoogEerw. Synode op dit treurig verschijnsel wijzen.

Lijdenburg. Deze Ring had met vele moeilijkheden te kampen. Eerw. T. J. A. Mare heeft bedankt als Rings Zendeling. Op aanbeveling van de HoogEerw. Synode geeft de Commissie hem een pensioen van £100 per jaar totdat hij een andere werkkring krijgt.

Eerw. B. Saayman thans te Lijdenburg wordt zoowel door de Commissie als door de T.V.Z.V. ondersteund. In Secocoenieland is er een groot arbeidsveld en hoewel de Zendeling van Lijdenburg het werk aldaar waarneemt, kan het wegens de uitgestrektheid niet naar behooren gedaan worden. Het werk te Middelburg wordt door Eerw. C. van der Merwe waargenomen, maar lijdt onder finantieele moeilijkheden.

Utrecht. In dezen Ring zullen binnen kort vier zendelingen arbeiden. De Ring heeft een gevoeligen slag geleden door het vertrek van Eerw. Esterhuijzen naar Emandleni in Natal. De gemeenten van Utrecht en Vrijheid zijn in den

laatsten tijd achteruit gegaan, en laatstgenoemde vooral is zeer verarmd wegens de pest, met het gevolg dat men aldaar achter geraakt is met het salaris van de Zendelingen. Vrijheid is niet in staat een Zendeling te beroepen en moet door een consulent bediend worden. Op den duur mag dit niet, als onze Kerk aldaar niet veel veld verliezen zal. De HoogEerw. Synode binde het op het hart van den Ring van Utrecht voorziening in die behoefte te maken, zoodra hulp volgens Art. 153 verkregen kan worden.

In de laatste drie jaren heeft deze Ring de som van zoowat £3,300 tot de uitbreiding van de zendingzaak bijgedragen.

Hartebeestfontein. Hier arbeidt slechts één Zendeling, die te Lichtenburg staat. Hij ontvangt nog £100 uit de kas van de Commissie. Er schijnt geene groote moeilijkheid te zijn met het innen van het salaris. De op zendingebied vacante gemeenten dragen hare bijdragen geregeld bij. Zoover er gearbeid wordt, is het werk gezegend.

4. FINANTIEN.

Bij het aanvaarden van hare werkzaamheden, vond de Commissie dat er eene schuld op haar rustte van £465. Niettegenstaande alle pogingen door haar aangewend, is het haar gelukt slechts £265 af te betalen. De bijdragen tot de Synodale Zendingkas zijn minder geweest dan in de vorige jaren, doch zoo ver als uwe Commissie kon uitvinden is er aan de zending in de afgeloopene drie jaren niet minder dan £11,000 besteed.

5. WERKZAAMHEDEN.

Uwe Commissie heeft vier vergaderingen gedurende de drie jaren gehad, en een conferentie, zie Art. 142 (4).

Op de Conferentie kreeg zij een duidelijk inzicht in den toestand van de gemeenten en wat eigenlijk op zending gebied gedaan wordt, zooals zij moeilijk anders zou gekregen hebben.

In de verslagen was er veel dat ons tot dankbaarheid stemde. Onze zendelingen met de evangelisten en voorstanders, arbeidden getrouw en de zegen des Heeren heeft kennelijk op hun werk gerust. Weer is het gebleken hoe de inboorling dorst naar kennis. De meeste bekeerlingen kunnen Gods Woord niet lezen en dit stremt het werk. Andere genootschappen wijden veel tijd aan de opvoeding, met het gevolg dat onze leden, op geestelijk gebied, zeer gunstig bij die van andere genootschappen afsteken. Gedurig vragen zij naar Scholen.

Hoewel het uwe Commissie tot vreugde stemt, dat er eene ontwaking op zendinggebied gekomen is, zie o.a. de Mannen Zending Bond en de T.V.Z. Vereeniging, is het gebleken

dat vele leden onzer Kerk geen deel nemen aan de zendingzaak. Er moet nog veel gedaan worden. Over de 200,000 heidenen wachten op ons. Gaarne zou uwe Commissie zien dat meer gemeenten voorwaarts komen om een eigen zendeling te beroepen, en dat de HoogEerw. Synode onze gemeenten aanmoedigen tot ruimere bijdragen tot de uitbreiding van Gods Koninkrijk. De zendingzaak is nog niet tot hare rechten gekomen, zij neemt nog niet de plaats in die zij behoort in te nemen.

Bij monde van een der broeder zendelingen op onze Conferentie, werd de gedachte uitgesproken dat er veel van het zendingwerk te wachten is. Door goede wetgeving heeft de HoogEerw. Synode veel er toe bijgedragen. Bij acclamatie werd besloten de HoogEerw. Synode voor die organisatie te bedanken.

Wij eindigen ons rapport met een besluit eenparig door de Conferentie aangenomen : "Deze HoogEerw. Vergadering heeft geluisterd naar de verschillende verslagen met gemengde gewaarwordingen, en met een gevoel van dankbaarheid aan den Koning der Kerk, dat het werk der Zending zich langzaam maar zeker uitbreidt, en dat er eene ontwaking komt bij onze menschen om het bevel van den Heer Jezus te gehoorzamen : "Gaat heen en onderwijst alle volken"' alsook met een gevoel van dankbaarheid voor het opofferend werk van de Eerw. Zendelingen, hunne evangelisten en voorstanders en Zending Commissie, doch ook met een gevoel van weemoed, dat er nog vele heidenen onbearbeid blijven en dat er gemeenten zijn waar er nog zeer weinig of niets gedaan wordt, zoodat er van de zendelingen zijn die niet geregeld hun salaris ontvangen. Verder dat door bierpartijen, tooverij enz. nog veel kwaad in de gemeenten gedaan wordt. Deze Vergadering vertrouwt echter dat de dag niet meer verre is dat Gods Geest vaardig zal worden over ons volk en dat Afrika gewonnen zal worden voor Koning Jezus."

De HoogEerw. Synode Gods rijksten zegen op hare verrichtingen toebiddende,

Noemen wij ons van de HoogEerw. Synode,

De dw. Dienaren,

D. THERON, Voorzitter.
H. D. VAN BROEKHUIZEN.
H. J. NEETHLING.
J. LE. CLUS.
N. H. C. DE J. THEUNISSEN, Scriba.

BIJLAGE XXV.

VERSLAG

Van de Synodale Zending Commissie der Zending onder Israel, voorgelegd aan de HoogEerw. Synode, zitting houdende te Pretoria 9 Juni 1909, en volgende dagen.

Den HoogEerw. Voorzitter der Synode,

HoogEerw. Heer en Broeder,

Het Bestuur der Zending onder Israel wenscht hiermede verslag te doen van zijne werkzaamheden gedurende de afgeloopen drie jaren, en vertrouwt dat het zulks doende het werk onder Israel bevordert en het bevel des Heeren gehoorzaamt. Met het indienen van ons tweede Synodale Verslag, wenschen wij onzen innigen dank jegens Israels God uit te spreken voor den blijkbaren zegen die Hij op het werk heeft laten rusten, en voor de belangstelling, die Hij zelf heeft opgewekt bij zijne kinderen.

(1.) HET BESTUUR: Het Bestuur bestaat nog uit de zeven leden door den HoogEerw. Voorzitter der Synode in 1906 benoemd. Een van dit getal is van den Rand vertrokken en kan moeilijk, wegens afstand en omstandigheden onze Vergadering bijwonen. Er door de goedheid des Heeren kan het Bestuur getuigen dat God ons genadig was geweest door ons met moed te bezielen dit moeilijk werk voort te zetten.

In de afgeloopene drie jaren hield het Bestuur 24 Vergaderingen waarop de belangen van Israels zieleheil besproken werden. In dit verband wil het Bestuur, als eene wenk uitspreken, dat indien onze kerken der vier Kolonien komen te vereenigen, er één Bestuur moet bestaan voor de Zending onder Israel.

(2.) DE WERKKRING: De werkkring van dit belangrijk Zending Werk, wordt hoe langer hoe meer uitgebreid, niet alleen telt de Rand 25,000 Joden, maar het oude Volk Gods is overal in ons land verspreid. Niet zelden treft onze Evangelist

in de andere Kolonien Joden aan, die onder zijn gehoor in Johannesburg waren. Als wij daarbij voegen dat het Joodsche Volk bijkans als een geheel zich beijvert om naar Palestina terug te keeren, dan is het ons duidelijk dat Johannesburg niet slechts Centrum kan worden van de Zending onder Israel in Zuid Afrika, maar ook uitgangspunt kan worden van een Zending Werk in dat land, waar God aan Abraham gezegd heeft "Ik zal zegenen die u zegent."

Lettende dus op de uitgebreidheid van het werk, dan hebben wij niet slechts moeilijkheden voor ons, maar ook de grootschheid van de taak, waartoe God ons als eene Kerk geroepen heeft. Israel is nog, zooals immer, Gods volk, dat Hij niet verstooten heeft, maar waarover de "Verharding voor een deel gekomen is, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn." En hoewel dat volk nog, zoo als ten dage der Apostelen, Vijanden des Kruises van Christus zijn," weten wij dat het Gods akker is, waaruit de "Boom des Levens" is gesproten. Wij gelooven vast dat Israel eens het Zending werk der wereld zal verrichten, want tot zending werk is de Jood bij uitnemendheid geschikt. En daarom moet ons arbeidsveld bij ieder Christen belang wekken.

(3.) DE WERKERS; In zulk een werkkring is één Evangelist bijkans gelijk de "Stem des roependen in de woestijn," Daarom heeft het Bestuur altijd de noodzakelijkheid van eenen tweeden werker gevoeld. In April 1906, kwam hier de heer Leon Finkelstein, op beroep van het Bestuur, als tweeden werker aan. Maar wegens verzwakking van zijn hart, moest hij reeds in November van hetzelfde jaar zijn werkkring verlaten en terug naar Engeland keeren. Wegens finantieele omstandigheden kon het Bestuur niet weer een tweede werker aanstellen.

Daar het werk echter voor één Evangelist te veel is, en daar het Bestuur meer dan eens aanzoeken van andere deelen des lands om een bezoek van Br. Cohen van de hand moest wijzen, en daar het niet wenschelijk is om het werk in de Stad zonder werker te laten, werd de behoefte aan een tweede werker dringend noodzakelijk Daartoe klopte het Bestuur verleden jaar bij de Kaapsche Synodale Commissie van de Zending onder Israel aan om te zien of het niet mogelijk was een tweeden werker van hunnentwege aan te stellen. Het antwoord der Kaapsche Commissie is o.m. als volgt:—"Zij zal in overleg met de Transvaalsche Commissie nog een Evangelist aanstellen en salarieeren, en zij verwacht dat een van de twee Evangelisten van tijd tot tijd de Kaap Kolonie bezoeken zal, om, naar dat het mogelijk is, werk te doen onder de Joden in een of ander centrum, en met een van de leden der Commissie onder de gemeenten rond te reizen ten einde belangstelling op te wekken en gelden in te brengen. Verder onderneemt zij,

naar hare inkomsten zulks toelaten, de algemeene uitgave in de Transvaal, wat bouwen enz., betreft, zoo ver mogelijk te steunen." Op aanzoek van ons Bestuur is Br. T. Gelbart door de Kaapsche Commissie voor een tijdperk van zes maanden aangesteld, beginnende van 1 Jan. 1909.

Zoo hebben wij dus een tijdelijke tweede werker in het veld. Met nadruk wenscht het Bestuur te zeggen, *dat een tweede werker eene absolute noodzakelijkheid is.*

Onze eerste Evangelist had na een vijfjarigen arbeid, behoefte aan rust. Het Bestuur gaf hem voor zes maanden verlof, welken tijd hij in Engeland doorgebracht had. In den vreemde heeft hij zoo veel mogelijk getracht zijn werk voor het Engelsch Publiek te brengen. Wij vertrouwen dat de Heere ook dit deel van zijnen arbeid zegenen zal.

(4.) HET WERK: Moest het werk in meer dan een opzicht niet zonder moeilijkheid verricht worden, door de genade Gods werd het ook niet *zonder zegen* gedaan. Tegen het einde van 1906 legde een Rabbi, die onder Christelijke indrukken gekomen was zijne bediening in verband met de Synagoge neer. Ongelukkig werd zulk een krachtige invloed op hem uitgeoefend van de zijde van de andere Rabbis, dat niemand hem spreken kon, en dat hij het land verliet.

Deze gebeurtenis bracht de Joden direkt in aanraking me de eischen van Christus, en in meer dan één hart, gelooven wij, is het zaad Gods gevallen, en zal op zijnen tijd vruchten te voorschijn brengen.

Het Bestuur heeft gedaan wat het kon om dit werk zooveel mogelijk onder de aandacht van "onze menschen" te brengen om alzoo belangstelling daarin op te wekken. Daartoe worden:

(a.) Af en toe, in belang van dit werk in de Kerkelijke Organen geschreven; zoo zijn ook eene reeks van korte artikelen in de Koningsbode verschenen.

(b.) Aan de verschillende Israels benden wordt aan het einde van iedere maand een geschreven verslag van het werk gedurende de maand gedaan, verzonden.

(c.) Aan de verschillende Ringen onzer Kerk wordt een jaar verslag gezonden.

(d.) Zoo heeft ook onze Moderateur door bemiddeling van het Bestuur den 4den October verleden jaar tot een algemeen biddag voor Israel verklaard, (zijnde zoo na mogelijk aan den grooten verzoendag) op welken dag de Zending onder Israel van al de Kansels onzer Kerk in deze Kolonie bepleit werd.

(e.) Ook werd er uitvoering gegeven aan reisplannen. Br. Cohen bezocht soms eenige gemeenten in de andere Kolonien, waar hij dan het werk onder Israel bepleit. Verleden jaar bezochten Ds. Martins en Br. Cohen eenige der zuidelijke gemeenten in de Kaap Kolonie. Bij deze gelegenheid werden Israels benden gesticht, en meer dan £200 ter ondersteuning van dit werk ontvangen. Ds. Martins bij zijn verslag van deze reis, drukte zijne verwondering uit over de geestdrift waarmede de Zending onder Israel door onze Kerk in de Kaap Kolonie opgenomen wordt.

(f.) Tractaten en Nieuwe Testamenten in Hebreeuwsch en Yiddisch geschreven werden ook aan Israels benden ter verspreiding verzonden.

(5.) BEHOEFTEN : Dat zulk een grootsch werk onder lasten gebukt gaat, is misschien te begrijpen, maar dat het schade moet lijden wegens gebrek aan de ondersteuning der Christenen is zeker niet bemoedigend. Op de behoefte aan een tweede werker hebben wij reeds gewezen.

De diensten des namiddags worden nog in de open lucht op het Marktplein gehouden Niet alleen loopen onze Evangelisten gevaar daarmee hunne gezondheid in te schieten, want het is zeer vermoeiend om zich te midden van zulk een geraas hoorbaar te maken, maar het storend element is in de open lucht geheel vrij. Eene geschikte zaal voor al de diensten is dus dringend noodig. Gelukkig zijn wij erin geslaagd om twee kamers te huren, de eene waarvan Zondags avonds tot eene vergaderplaats en de andere tot een kantoor dient. Maar voor de diensten is deze kamer niet doeltreffend.

Of dit werk op zulk eene wijze behoorlijk tot zijn recht komt, laten wij aan de afgevaardigden tot deze HoogEerw. Vergadering over, doch het Bestuur is voor zichzelven overtuigd dat indien wij weten *hoe veel ons vergeven is*, en wat wij aan Israel verschuldigd zijn, wij zouden meer lief hebben, en in beoefening brengen in dit verband, wat Paulus heeft bedoeld met zijn "Geloof door de liefde werkende."

(6.) FINANTIEEL : Wat iedere Ring in de drie afgeloopene jaren voor dit werk op financieel gebied heeft gedaan laten wij hier volgen :—

Ring van Rustenburg.		King van Potchefstroom.	
1906 . .	£36 16 0.	1906 . .	£169 12 9.
1907 . .	44 8 10.	1907 . .	101 13 9.
1908 . .	35 12 8.	1908 . .	126 7 0.
	116 17 6.		397 13 6.

Ring van Lijdenburg.

1906 . .	£18	0	10.
1907 . .	17	15	11.
1908 . .	25	5	4.
	61	2	1.

Ring van Utrecht.

1906 . .	£35	10	2.
1907 . .	13	1	9.
1908 . .	55	2	6.
	103	14	5.

Ring van Hartebeestfontein.

1906 . . .	£40	17	4.
1907 . . .	33	1	10.
1908 . . .	29	11	6.
	103	10	8.

Des Heeren Zegen op de verrichtingen van de HoogEerw. Vergadering afsmeekende, noemen wij ons uwe B.B. in Christus.

geteekend :— D. THERON, Voorzitter.
„ GUSTAF RADLOFF.
„ H. MOSTERT.
„ L. GELDENHUIJS.
„ P. S. NAUDE,
„ J. N. MARTINS.
„ H. A. LAMPRECHT, Scriba.

BIJLAGE XXVI.

RAPPORT.

van de Commissie van Rationarii, aan den HoogEerw Voorzitter der Algemeene Vergadering, zitting houdende te Pretoria den 9den Juni 1909, en volgende dagen.

Hoog Eerw. Heer en Voorzitter.

Uw Commissie heeft de eer het volgende te rapporteeren:

I. *Over de Boeken van den Algemeen Quaestor Ds. Paul Nel.*

De boeken van de volgende Fondsen werden haar ter hand gesteld : t.w.

(a). Algem. Kerk Fonds.

(b). Pred. Wed. Fonds.

(c). Hulpbehoevende Gemeenten Fonds.

(d). Vierde Professor Fonds.

(e). Normaalschool Fonds.

(f). Bijbelverspreiding Fonds.

Voor al deze Fondsen werden alle bewijsstukken haar ter hand gesteld, zoo voor de inkomsten als de uitgaven.

De boeken van eerste vijf boven vernoemde Fondsen zijn volgens Art. 255 door twee gekwalificeerde Auditeuren nagezien, correct bevonden en geteekend. Het was uw Commissie dus een gemakkelijke taak, om voor eenige post in de boeken, de hand op het bewijsstuk te leggen.

(a). *Algem. Kerk Fonds.* Geauditeerd van af 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909. Al de stukken in handen en de boeken in orde.

(b). *Pred. Wed. Fonds.* Geauditeerd van af 1 Juni 1906 tot 19 Mei 1909. Al de stukken in handen en de boeken in orde.

(c). *Hulpbehoevende Gemeenten Fonds.* Geauditeerd van af 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909 en correct bevonden. Alle bewijsstukken voorhanden en in orde.

(d). *Vierde Prof. Fonds.* Geauditeerd van af 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909. Alle bewijsstukken voorhanden en boeken in orde.

(e). *Normaal School Fonds.* Geauditeerd tot op 31 Mei 1909 en correct bevonden. Alle stukken voorhanden en in orde.

(f). *Bijbel Verspreiding Fonds.* Geauditeerd van af 30 Maart 1908 tot 20 Mei 1909. De stukken in handen van Quaestor Synodi allen in orde. Sommige Gemeenten echter hebben hunne collecten direct naar den Agent van het Brit. en Buitenlandsche Bijbel Genootschap gezonden. Zoo komt het dat sommige collecten (o.a. een van £9.6.0. van Jeppestown) niet door de boeken van den Quaestor gingen.

II. *Arbeids Kolonie Fonds.*

Wat de boeken van dit Fonds betreft, heeft uw Commissie als volgt te rapporteeren :-

(a). Al de boeken werden haar niet in handen gesteld.

(b). Van de kwitanties ontbreken sommigen.

(c). Het Kassaboek, het Bankboek en het Grootboek (Ledger) slaan met elkaar wat betreft ontvangsten en uitgaven. Velen van de depositos ("Deposit Slips") ontbreken.

(d). Een gedeelte van de Fondsen, t.w. van 30 Maart tot 19 Mei, 1908, ging door handen van den Quaestor Synodi. De boeken van den Quaestor Synodi gaande over dit tijdperk zijn in orde.

(e). De boekhouder van dit Fonds heeft geen hoofden gezet aan zijn boeken. Men weet niet dadelijk wat *Inkomsten* en wat *Uitgaven* zijn.

(f). De boeken van het Arbeids Kolonie Fonds zullen eerstdaags van Regeerings wege geauditeerd worden.

III. *Het Synodale Zending Fonds.*

De boeken en alle bewijsstukken van dit Fonds werden ons ter hand gesteld, en geauditeerd van af 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909.

Hierover moet uw Commissie rapporteeren dat zij ontdekt heeft, dat aan het einde Sept. 1906 er een batig saldo van £5.7.5 geboekt is. Dit *moet* wezen £4.7.5. Doch daar deze laatste genoemde som t.w. £4.7.5 overgedragen werd naar de maand October, slaan de boeken met het Bankboek. Volgens cheques werd in December 1907 aan Eerw. Roode uitbetaald de som van £7.12.10. Er staat slechts £7.12.0. geboekt dus 10d. meer dan in Bankboek. Verder alles in orde.

IV. *Het Fonds voor Zending onder Israel.*

Geauditeerd van af 1 Juni 1906 tot 31 Mei 1909 en correct bevonden. Alle bewijsstukken voorhanden en in orde.

Vertrouwende hiermede aan onze opdracht te hebben voldaan,

Noemen wij ons

HoogEerw. Heer,

Met hoogachting,

Uw. dw. dnrs. en Broeders in Christus.

C. F. MIJNHARDT. }
B. H. SWART. } Rationarii.

Pretoria,

28 Juni 1909.

BIJLAGE XXVII.

Rapport van de Commissie van Revisie.

Aan den HoogEerw. Moderator
der HoogEerw. Synodale Vergadering
te Pretoria.

HoogEerw. Heer,

Uwe Commissie heeft de eer het volgende te rapporteeren:—

I. Dat zij, in voldoening aan de opdracht van de Hoog Eerw. Synodale Commissie, een voorstel heeft opgetrokken re een nieuw Wetsartikel ziende op lang verlof van afwezigheid aan een Leeraar uit zijne gemeente (cf. Schema van Werkzaamheden VI, beschrijvingspunt 25.)

II. Dat zij als Commissie voorts tien andere beschrijvingspunten heeft ingezonden, die in meergemeld Schema van Werkzaamheden te vinden zijn, en aldaar gemerkt zijn VI 24, en VI 26-34.

III. Dat haar advies omtrent zekere andere beschrijvingspunten enz., door haar ter behandeling ontvangen, hieronder volgt :—

1. Beschrijvingspunt van den predikant van Klerksdorp re Art. 46 (1), gemerkt VI 6(1) op het Schema van Werkzaamheden.

Advies : De eerste paragraaf van Art. 46 (1) leze voortaan als volgt : "Hij is belast met de ontvangst van alle gelden, zoowel van die welke voor de gemeente als voor de Kerk in 't algemeen geheven worden. De Synodale Collecten moeten door hem onmiddellijk na ontvangst, en de heffingen voor het Synodale Fonds ten minste acht dagen vóór de Ringszitting (Art. 68 (1) en 90 (2)) in het bezit van den Ringsquaestor gesteld worden. De heffingen moeten volgens het volgende voorbeeld verzonden worden."

2. Beschrijvingspunt van den predikant van Klerksdorp re Art. 46 (1), gemerkt VI 6 (2) op het Schema van Werkzaamheden.

Advies: Aangezien de plichten van den Kassier in Art. 46 (1), zooals de Commissie van Revisie dit Artikel thans wil wijzigen, duidelijk genoeg bepaald worden, wordt het niet wenschelijk geacht de laatste paragraaf van Art. 46 (1) te veranderen.

3. Beschrijvingspunt van den Predikant van Johannesburg re een nieuw artikel na Art. 13, gemerkt VI 19 (Schema van Werkzaamheden).

Advies: Zulk een Artikel worde niet ingevoegd. In dier voege werd reeds bij eene vorige Vergadering geantwoord.

4. Beschrijvingspunt van Oud. P. J. van Biljon re Art. 30, gemerkt VI 21 (S. van W.)

Advies: Na "begrepen" in Art. 30 worde de volgende zin ingevoegd: "De gekozenen moeten zorg dragen dat hun bewijs van lidmaatschap, in ieder geval waar zulks te verkrijgen is, of door hemzelven of door den Kerkeraad, vóór de bevestiging ingediend is."

Dit Artikel worde dan verdeeld in (1), (2), en (3), waarvan deze zin (3) zal zijn.

Beschrijvingspunt van den predikant van Johannesburg re Art. 172, gemerkt VI 22 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde niet aanbevolen.

6. Beschrijvingspunt van den predikant van Johannesburg re Art. 85, gemerkt VI 23 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde niet aanbevolen.

7. Beschrijvingspunt van den predikant van Zoutpansberg re Art. 46, gemerkt VI 39 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde niet aanbevolen.

8. Beschrijvingspunt van den predikant van Zoutpansberg re Art. 24 (20) gemerkt VI 40 (S. van W.)

Advies: Art. 24 (20) leze als volgt: "De benoeming der leden van Tijdelijke Commissien geschiedt door den Voorzitter, of, desvereischt, door de Vergadering. Leden der Permanente Commissien worden door de Vergadering gekozen, tenzij anders door de wet bepaald.

9. Beschrijvingspunt van den predikant van Zoutpansberg re Artt. 58, 78, gemerkt VI 43 (S. van W.)

Advies: Hoewel het beginsel in dit beschrijvingspunt uitgesproken wenschelijk, en ook volgens Kerkorde, recht is, worde dit beschrijvingspunt, vooral in dezen tijd waar de Kerken over vereeniging onderhandelen, niet aanbevolen.

10. Beschrijvingspunt van den predikant van Bloemhof re Art. 197, gemerkt VI 46 (S. van W.)

Advies: Aan 't einde van Art. 197 worde de volgende zin toegevoegd: "In spoedeischende gevallen kan de Scriba voorloopig goedkeuring tot de bevestiging verleenen."

11. Beschrijvingspunt van den Ring van Potchefstroom re geldelijke administratie der gemeenten, gemerkt VI 47 (S. van W.)

Advies: Het eerste deel van dit beschrijvingspunt worde niet aanbevolen (cf. Notulen 1906, pp. 65, 66).

Advies re het tweede deel van dit beschrijvingspunt: Art. 71 leze als volgt: "De gewone Ringsvergadering benoemt uit hare leden eene Comissie om de afschriften van Doop en Lidmaten Registers na te zien; alsmede eene Commissie van Rationarii om de ingekomene rekeningen van heffingen uit elke gemeente en de boeken van den Ringsquaestor na te zien, en, goedgekeurd zijnde, te onderteekenen. Aan laatsgenoemde Commissie is ook opgedragen om ter plaatse waar de Ring zitting houdt, de Kerkelijke Registers en andere boeken dier gemeente in te zien, en den Kerkeraad desvereischt met advies te dienen."

12. Beschrijvingspunt van den predikant van Bloemhof re Art. 32, gemerkt VI 48 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde aanbevolen, zullende de volgende zin dan bij Art. 32, aan 't einde, worden gevoegd: "Met het oog op buitengewone gevallen zal de Synodale Commissie het recht hebben dispensatie van deze bepaling te geven.',

13. Beschrijvingspunt van den Kerkeraad van Christiana re Art. 5, gemerkt VI 52 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde niet aanbevolen, aangezien (a) de benaming "Zusterkerken" in Art. 5 verklaard wordt door de woorden "die dezelfde hoofdzaken in leer en leven van 't ware Christendom van alle eeuwen omhelzen," en (b) het onwenschelijk en bijna onmogelijk zou zijn in de Kerkewet een lange lijst van Kerkgenootschappen op te nemen. Voorkomende gevallen zullen naar de discretie van den Kerkeraad die ermee te doen krijgt behandeld moeten worden.

14. Beschrijvingspunt van den Predikant van Rustenburg re Art. 118, gemerkt VI 57 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde aanbevolen.

15. Beschrijvingspunt van den Ring van Hartebeestfontein re Art. 52, gemerkt VI 13 (S. van W.)

Advies: Dit beschrijvingspunt worde aanbevolen.

16. Verzoekschrift van Oud. F. van der Stoep re Artt. 31 189, gemerkt VI Verzoekschrift (S. van W.)

Advies: Hieraan worde niet voldaan aangezien (a) de (eerste Kerkeraad door de gemeente gekozen wordt (Art 173) b) de gebruikelijke wijze overeenkomstig de Dordsche Kerken; orde is; en (c) het formulier van de bevestiging voor Kerkeraadsleden overeenkomt met de bestaande wijze van verkiezing-

IV, Dat zij omtrent de volgende punten, die gedurende deze zitting naar haar verwezen werden, als volgt adviseert :—

1. Re stukken voor het archief :

(a) Dat geloofsbrieven, en de verslagen volgens Artt. 52 en 54 niet naar den Archivarius behoeven gezonden te worden. Na de constitueering van een Rings- of Synodale Vergadering mogen de geloofsbrieven van de voorgaande Vergadering vernietigd worden. De verslagen volgens Art. 52, behoeven, na de behandeling ervan door den Ring, en die volgens Art. 54, na het indienen van een verslag bij de Synode over deze Rings verslagen (Art. 75), niet langer bewaard te worden.

(b) Naar aanleiding van bovenstaand advies worde aan Art. 89 (2) gevoegd : "Hieronder worden niet verstaan de stukken vermeld in Artt. 52, 54, 58 en 82."

2. Re Artt. 100 en 101 : Dat aan het slot van Art. 100 de volgende zin zal worden gevoegd : "De Commissie van Revisie (Art. 101) zal echter eerst haar deel uit de te behandelen zaken nemen en hiervan aan de Commissie van Orde kennis geven."

3. Re geldelijke statistiek der gemeenten :

(a) In Art. 46 (5), na "door den Kerkeraad," alinea 1, worden ingevoegd de woorden "en bij den Ringsquaestor ingediend, ter overlegging aan de Quaestor Synodi."

(b) Bij Art. 90 (1) vóór Art. 46 (4) worde gevoegd Art. 46 (1), en na Art. 46 (4), Art. 56 (5).

(c) Na het slot van Art, 68 (2), t.w. achter het woord "Synode" worde de volgende zin toegevoegd : "Alsmede het zenden van een *resume* van de opgaven in Art. 52 (23) en (24) verkregen."

Met toebidding van 's Heeren leiding, hebben wij de eer te zijn,

HoogEerw. Heer,

Uw. Dw. Dienaren en Broeders in den Heere,

A. J. Louw, Voorzitter.

Paul Nel,

J. M. Louw, Scriba.

Pretoria,

30 Juni 1909.

BIJLAGE XXVIII.

RAPPORT

van Commissie over Algemeene Stukken.

Den HoogEw. Moderator der Synodale Vergadering, zitting houdende te Pretoria den 9den Juni 1909 en volgende dagen

HoogEerw. Heer,

De Commissie over Algemeene Beschrijvingspunten en Verzoekschriften heeft de eer, met verschuldigden eerbied, het volgende rapport harer werkzaamheden aan de Vergadering voor te leggen. Onder hare aandacht zijn gekomen :

I. Beschrijvingspunt, No. 17, van den Predikant van Standerton, vragende hoe Dingaansfeest moet gevierd worden.

Uwe Commissie adviseert dat, volgens belofte door de voortrekkers gedaan, Dingaansdag als een Sabbat moet gevierd worden (zie Art. 115 onzer Kerkwet) en dat de Synode zich beslist uitspreke tegen alle wereldsche vermaken op dien dag, opdat de God onzer vaderen en onze God alleen geëerd worde voor zijne genadige uitredding uit benauwdheid.

II. Beschrijvingspunt, No. 49, van den Kerkeraad der Ned. H. of G. Gemeente Bloemhof in zake het gebruiken van prenten of teekeningen in onze Kerken.

Hieromtrent oordeelt de Commissie dat, hoewel zij geen kwaad er in ziet waar de uitleg of toepassing van Gods Woord kan bevorderd worden, men toch groote voorzichtigheid in deze moet gebruiken, opdat de gemeente niet aanstoot lijde en de bediening niet daardoor gelasterd worde.

III. Beschrijvingspunt, No. 51, van den Kerkeraad der Ned. H. of G. Gemeente Christiana betrekkelijk het gratis verleenen van reisbiljetten per spoor aan Predikanten en Afgevaardigden naar Rings- en Synodale Vergaderingen door de HoogEd. Regeering.

De Commissie heeft geene vrijmoedigheid aan te bevelen de HoogEd. Regeering over deze zaak te naderen.

IV. Beschrijvingspunt, No. 54, van den Kerkeraad van Jeppestown, vragende dat alle Doop- en Lidmaten Registers alphabetisch moeten gehouden worden.

Het advies der Commissie op dit punt luidt dat, zonder het een algemeene bepaling te maken, dit gemakkelijk aan de regeling van een plaatselijken Kerkeraad kan overgelaten worden.

V. Beschrijvingspunt, No. 63, van den Ring van Utrecht re Kerkelijke inzegening des huwelijks.

Daar er reeds berichten ontvangen is van den Procureur-Generaal dat de zaak van "voor het Commissaris gaan" zal afgeschaft worden en het in handen is gesteld van den Hoog Ew. Scriba en Actuarius verdere informatie op dit punt in te winnen, is de Commissie van oordeel daarin te berusten.

VI. Beschrijvingspunt, No. 66, van den Ring van Rustenburg in zake eenparige collecte bij gelegenheid van Dingaansfeest elk jaar, te worden besteed aan het in orde brengen en houden van de graven van Retief, Celliers, Pretorius en andere helden van ons volk, en aan de Weeshuizen te Langlaagte, Middelburg en Heidelberg.

Dit wordt ten sterkste aanbevolen.

VII. Beschrijvingspunt, No. 70, van den Kerkeraad van Middelburg, vragende een nieuwe indeeling der Ringen.

Met het oog op de aanstaande Vereeniging der Kerken beveelt de Commissie aan de classificatie der Ringen, voor het tegenwoordige althans, onveranderd te laten. (Zie Addendum)

VIII. Beschrijvingspunt, No. 71, ook van den Kerkeraad van Middelburg omtrent het wenschelijke van een betere verstandhouding tusschen de Ned. Herv. Kerk en onze Kerk re het opnemen van leden uit de respectieve Kerken, het doopen van kinderen en aannemen van lidmaten.

De Synodale Commissie worde opgedragen zoodanig schrijven tot de Ned. Herv. Kerk te richten.

IX. Beschrijvingspunt, No. 74, van den Kerkeraad van Fordsburg, betrekkelijk het uitreiken van een "Trouwboekje" aan het echtpaar bij gelegenheid van een huwelijk.

De Commissie adviseert dat een Kerkeraad, die dit wenschelijk acht en de kosten daaraan verbonden dragen wil, niet gehinderd zal worden in deze naar goedvinden te handelen.

X. Beschrijvingspunt, No. 75, van den Ring van Hartebeestfontein, vragende hoe de arbeid van de Diakenen meer in overeenstemming met het bevestigingsformulier kan gebracht worden.

Het advies der Commissie op dit punt is dat de Kerk zich houde aan Art. 17 onzer Kerkwet, aangezien het in onze uitgestrekte gemeenten met hare eigenaardige toestanden en behoeften onuitvoerbaar is den arbeid der Diakenen te beperken tot de bediening der armen.

Dr. Vos zegt in zijn Kerkrecht, handelende over het ambt der Diakenen : "In gemeenten met minder dan drie predikants plaatsen, doen de Diakenen ook mede aan het houden van opzicht en het oefenen van tucht en het besturen der gemeente. Dus : waar de Presbyter mede doet wat des Diakenen is, daar doet de Diakenen ook méé hetgeen des Presbyters is."

XI. Beschrijvingspunt, No. 77, van den Ring van Potchefstroom, vragende wijziging van Art. 19, deel 2, van de Statuten van het Kinder-Tehuis te Langlaagte.

De Commissie beveelt aan dat deze wijziging zal geschieden, aangezien het Kinder-Tehuis te Langlaagte eene inrichting is, waarin de gansche Kerk belang stelt en waartoe hare leden bijdragen. Hare baten, in geval van opheffing van het Tehuis, behooren dus te vallen aan de Kerk en niet aan de Ring van Potchefstroom.

XII. Brief, gemerkt F, van den heer K. P. de Jager, Bethal de plaats Vechtkop (Dingaans slagveld) aanbiedende tegen £2.10 per morgen.

De Commissie is van oordeel dat eene som gelds den eigenaar, door de Kerk, zal worden aangeboden voor de plaats Vechtkop, naar de waarde van grond in die streek.

XIII. VERZOEKSCHRIFTEN :

(1). Verzoek van J. Cardinaal, namens ouders, dat eerste naam *Carolina*, kind van Willem Johannes van Aardt en Anna Suzanna Steijn, in het Doopregister van Lijdenburg veranderd worde in *Hermina*.

Dit verzoek worde toegestaan.

(2). Verzoek van J. C. Marnewick, om datum van geboorte van kind, No. 113, 1907, geregistreerd in het Doopregister van Standerton als 12 April te veranderen in 30 Maart.

Dit worde ook toegestaan.

(3). Verzoek van A. C. H. Boshoff, om naam van den vader *Jacobus Johannes Smit* van kind Willem Abraham, No. 571 in het Doopregister van Standerton, te veranderen in *Adam Christiaan Hendrik Boshoff.*

De Commissie adviseert aan den heer Boshoff te antwoorden dat hij hiervoor applicatie bij het Hof moet indienen, daar de Kerk niet de macht bezit een familienaam te veranderen.

(4). Verzoek van Predikant van Bloemhof, namens zekere ouders om de namen van Wessel Hermanus Wessels en Maria M. J. C. Wessels als Doopgetuigen van kinderen Johannes Mattheus Wessels en Johannes Stefanus Coetzee in te vullen in het Doopregister der gemeenten Bloemhof.

Dit verzoek worde toegestaan.

(5). Verzoek van den Ring van Hartebeestfontein om namen van zekere Doopgetuigen in het Doopregister van Lichtenburg te schrappen, en om namen van zekere Doopgetuigen in het afschrift van Doopregister voor 1907 van gemeente Bloemhof in te vullen.

Het verzoek worde toegestaan;

(6). Verzoek van Predikant van Langlaagte, namens pleegouders, dat bij den naam *Anna Petronella* van hunne pleegdochter gevoegd worde *Malan.*

Het verzoek worde toegestaan;

(7). Verzoek van F. K. Fleischman om naamsverandering van zijne kinderen in het Doopsregister van Heidelberg.

Het verzoek worde toegestaan;

(8). Verzoek van Predikant van Klerksdorp, om verandering van datum van geboorte van zeker kind in het Doopregister van de gemeente Klerksdorp.

Hieraan worde gevolg gegeven;

(9). Verzoek van den Predikant van Krugersdorp, namens zekere gemeenteleden om verandering en schrapping van namen in het Doopregister van de gemeente Krugersdorp.

Aan dit verzoek worde voldaan;

(10). Verzoek van Predikant van Johannesburg Oost: wat gedaan moet worden in zake doopen van een kind wiens doop twijfelachtig is? De Commissie adviseert dat deze zaak verwezen moet worden naar den Kerkeraad van Johannesburg Oost voor verder onderzoek. In geval het niet duidelijk kan bewezen worden dat het kind behoorlijk gedoopt is, zal de Predikant van Johannesburg Oost het mogen doopen.

Vertrouwende hiermede aan onze opdracht voldaan te hebben, noemen wij ons, met hoogachting, van de HoogEerw. Synode,

De dw. dienaren en brs. in Christus.

(w.g.) D. P. Ackerman, v.d.m., Voorzitter.
„ Gustav Radloff, v.d.m.
„ G. J. Rudolph, v.d.m.
„ D. J. Louw, Ouderling.
„ H. E. du Plessis, v.d.m. Scriba.

Addendum : Bij het advies der Commissie op afdeeling VII, Beschrijvindspunt No. 70, worde gevoegd: "met uitzondering van de pas gestichte gemeente Greijlingstad, die onder den Ring van Utrecht moet sorteeren, instede van onder den Ring van Potchefstroom geplaatst te worden."

(w.g.) D. P. ACKERMAN, v.d.m. Voorzitter.
,, GUSTAV RADLOFF, v.d.m.
,, G. J. RUDOLPH, v.d.m.
,, D. J. LOUW, Ouderling.
,, H. E. DU PLESSIS, v.d.m. Scriba.

Pretoria,
24 Juni, 1909.

BIJLAGE XXIX.

Herderlijke brief van de Synode der Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk aan de Leden der Kerk.

Zeer Geachte en Geliefde Broeders en Zusters in den Heer !
Genade, Barmhartigheid en Vrede zij U geschonken en vermenigvuldigd van God onzen Vader, en Jezus Christus onzen Heer, door den Heiligen Geest.

De leeraars en afgevaardigden, vergaderd ter Synode, gehouden te Pretoria op 9den Juni en volgende dagen, wenschen U hiermede de volgende belangrijke en zeer gewichtige zaken en toestanden der kerk, door ons alhier behandeld en overwogen onder uwe aandacht te brengen.

PUNT 1.

Vooreerst willen wij U verzekeren dat wij den Heer groote dankbaarheid verschuldigd zijn voor den kennelijken zegen en de duidelijke erkenning van het werk door de kerk gedaan.

In dit verband noemen wij U :

1. De vermeerdering en uitbreiding der Kerk. Het leden- en zieletal is gestegen sedert de laatste Synodale Vergadering. De kerk telt nu 45 gemeenten, 40 predikanten met 42,509 leden, 91,295 zielen, terwijl er ook eenige nieuwe gemeenten gesticht zijn, zelfs tot in het verre Noorden hebben wij de Gemeenten Meru en Vergenoeg.

2. Voorts noemen wij U de Vereeniging der vier Hollandsche Kerken in Zuid-Afrika in de vier kolonien. Het is de Synode ten duidelijkste gebleken, dat de Heer, in Zijn aanbiddelijk Godsbestuur, zelf deze gewenschte Vereeniging voorbereid en mogelijk gemaakt heeft.

Daar er op staatskundig gebied een organische Vereeniging tot stand is gekomen, zou het voor de Kerk des Heeren

ongepast en eene onmogelijkheid zijn geweest, gescheiden te blijven. (Het wordt daarom ten zeerste betreurd, dat de broederhand, tot de twee andere zuster Kerken in de Transvaal uitgereikt, tot nog toe niet is aangenomen.)

Daar deze Vereeniging zulk een gewichtige gebeurtenis in de geschiedenis van onze Kerk is, en misschien niet aanstonds begrepen wordt, worden de Gemeenten verzocht, in ernst er over na te denken, de noodige inlichting erover te krijgen, alvorens zij zich daarover uitspreken. Bij één punt van belang willen wij uwe aandacht bepalen, namelijk, dat met de Vereeniging met de Ned. Gereformeerde Kerken der drie Kolonien de naam onzer gemeenten onveranderd is gebleven.

3. Met nadruk moeten wij getuigen van een steeds toenemende belangstelling in de uitbreiding van Gods Koninkrijk onder Israel en de Heidenen. Tastbare bewijzen hiervan zijn: het oprichten van de Mannen Zending Bond, bij de reeds vroegere gestichte en nog steeds bloeiende "Vrouwen Zending Vereeniging en Kinderkransen," alsook dat de ongewenschte afkeer van dit belangrijk werk der Kerk, zeer verminderd is.

4. Nog dienen wij te noemen het werk door onze Kerk gedaan te Lagersdrift, district Middelburg, in belang onzer arme blanken dat tot hiertoe niet zonder veel zegen bekroond werd, nochtans heeft de Kerk haar doel in deze richting nog niet ten volle bereikt, weshalve wij dit belangrijk werk der Kerk aan de voorbidding, belangstelling en ondersteuning harer leden van harte aanbevelen.

PUNT II. GEVAREN DIE ONS DREIGEN :—

Wij willen U in broederlijke liefde opwekken tot waakzaamheid en gebed, tegen zekere dreigende gevaren zooals bijvoorbeeld :—

1. *Onkerkschheid.* De Synode heeft met smart vernomen uit de verschillende Godsdienst verslagen, dat er een pijnlijke ontrouwheid in het bijwonen van de Openbare eeredienst betoond wordt. Zij wenscht de gemeente te herinneren, dat deze een van de uitnemendste genademiddelen des Geestes in de Gemeente des Heeren is, en waar er een verwaarloozing in dit opzicht plaats vindt, het gevolg is, dat het geestelijk leven kwijnt en het uiteindelijk leidt tot

2. *Algeheele gelijkvormigheid aan de wereld*" vgl. 2 Tim. 4:10, "Want Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld lief gekregen. Deze gelijkvormigheid openbaart zich in het bijzonder in de volgende richtingen :—

(a) *Zondagsontheiliging.* De Synode betreurt ten zeerste het feit, dat de ontheiliging van den dag des Heeren in plaats

van af te nemen, steeds toeneemt; door middel van Cadet corpsen, schijfschieten, football spelen, visiten afleggen, kouranten lezen en vele andere dergelijke vermaken en afleidingen des Zondags, waardoor de Geest van onverschilligheid en lichtzinnigheid steeds gekweekt wordt, vooral bij ons opkomend geslacht. Zeer nadrukkelijk zijn de waarschuwingen der Profeten alsook de dreigingen van straffen des Heeren over de zonden aangekondigd, waarop de Gemeenten dienen te letten. Jes. 58:13.

(b). *Het misbruik van sterken drank.* Nog dreigt de Gemeente dit gevaar, daar ons Volk helaas nog maar altijd geneigd is door het verkeerde van uitlandsche voorbeelden zich te laten beheeren, zooals het bezoek van openbare drinkplaatsen en deelnemen aan zoovele feestelijke gelegenheden bij ons in zwang. Wij worden langzamerhand gewoon aan den dronkaard in ons midden, die niet gekend wordt zoozeer aan de hoeveelheid van drank door hem genoten, als aan de verdervende invloeden op den medemensch uitgeoefend. Daar wij vernomen hebben, dat de Regeering een Wetsontwerp, behelzende veranderingen in de bestaande drankwet meent aan te brengen, zoo willen wij de gemeenten dringend verzoeken, waar zij zulks doen kunnen om de stem te verheffen tegen eenige nadeelige en ingrijpende veranderingen in de wet en die te bestrijden.

(c). *Onzedelijkheid.* Uit de Godsdienst verslagen hebben wij met leedwezen opgemerkt, dat verscheidene zeer treurige gevallen van ontucht in sommige gemeenten voorgevallen zijn. Wat deze zonde naar onze meening zeer in de hand werkt, zijn de oneerbare kleeding, danspartijen, drinkgezelschappen en andere buitensporige vermakelijkheden. Mogelijk is het ook grootelijks te wijten aan een gebrek aan nauwgezette opvoeding in de huizen. Weten ouders ook altijd waar hunne kinderen de avonden doorbrengen ? Wij moeten U hier wijzen op de vermaning des Apostels, Efeze 5:11.

(3). *Verdeeldheid.* Gij weet geliefden dat het spreekwoord "Verdeel en heersch" nu meer dan ooit van toepassing is als leuze van den aartsvijand, die bezig is door middel van allerlei sekten en ketterijen onder ons volk zijn doel te bereiken. namelijk onze Kerk zooveel mogelijk te verbrokkelen en langs dien weg als Heerscher op te treden. Er is onderlinge verdeeldheid op maatschappelijk gebied, evenzoo is het op Kerkelijk gebied. Men probeert steeds in troebel water te visschen en partijzucht zooveel mogelijk te laten gelden. Dit hebben wij gevoeld, vandaar dat de hoogste vergadering onzer Kerk besloten heeft door middel van een overzicht onzer Kerkgeschiedenis in de Transvaal, bij wijze van een pamflet en

Boekdeel, in al de gemeenten onzer Kerk te verspreiden, zoodat gij niet alleen gewaarschuwd en op uwe hoede gesteld moogt zijn, maar dat gij onze Kerk ook kunt verdedigen, waar het er op aankomt. Wij hopen dat elk lid zich in het bezit zal stellen van dat boek.

4. *Dwaalleeringen.* Met droefheid heeft de Synode kennis genomen dat zoovelen onzer leden zich laten omvoeren met alle wind der leer. Is het niet vreemd, dat al deze en dergelijke dwalingen op Godsdienstig gebied van elders komende, steeds onder ons Volk zulk een vruchtbaren bodem vindt. Dit is zeker een onheilspellend verschijnsel. De Synode heeft gevoeld dat de oorzaak hiervan is, het gebrek aan degelijke schriftkennis bij de leden. Denk aan het woord des Heilands: "Onderzoek de schriften want daarin meent gij het eeuwige leven te hebben." Alsook aan dat van den Apostel, Joh. 4:1.

PUNT III. WERKZAAMHEDEN :—

Geliefden gij zult kunnen afleiden uit wat hierboven gezegd is, dat veel, zeer veel. ons wacht en te doen staat. Daar benevens worden de volgende werkzaamheden U voorgehouden.

1. *Zondagscholen.* Het is zonder twijfel een feit, dat de Zondagscholen in onze gemeenten een zeer belangrijk en gezegend werk doen een werk door onze Kerkeraden niet genoeg behartigd en door de ouders niet genoeg gewaardeerd. De Zondagschool legt het fondament waa op de Leeraar zoowel als het kind, later voortbouwen. Wat wij betreuren is, dat er niet genoeg zorg gedragen wordt om de rechte onderwijzers voor dat gewichtig werk te vinden. Zij moeten zijn personen die anderen in den weg der genade kunnen voorgaan en kunnen opkweeken. Wij willen tevens de ouders op het hart binden, hunne kinderen zonder uitzondering en zelfs met zelfopoffering, geregeld naar de Zondagscholen te zenden. Hierdoor doen zij zich zelven een voordeel en den Kerkeraad een grooten dienst. Het is de roeping van elken Christen een werkend aandeel in de Zondagscholen te nemen. Wij zijn zeer dankbaar jegens den Heer der gemeente voor de vele "Christelijke Strevers Vereenigingen," Jongelings Vereenigingen, bidstonden, broederonderhoud, kerkeraads conferenties, die als zoovele middelen den kerkeraad en de gemeente ter hand gesteld zijn, om de kinderen en jongelieden der gemeente voor het Godsrijk te winnen.

2. *Opvoeding en Onderwijs.* Het behoud van ons Volk ligt in de ernstige behartiging van de opvoeding en het onderwijs. "Geef mij het kind en ik heb het Volk," is een feit niet te weerleggen. Willen wij onze positie blijven behouden dan moest het onnoodig zijn de belangrijkheid van het onder-

wijs op uw gemoed te drukken. Doch de toestand van zaken in ons land leert ons allerduidelijkst, dat er een vertraging in het benaarstigen onzer roeping in deze overal te bespeuren is. Er is gebrek aan belangstelling bij onze School-commissies en besturen, zoowel als bij de ouders. Wij moeten toezien, dat recht onzen kinderen op de scholen wedervaart, wat onderwijs, zoowel als het voorbeeld van de onderwijzers geldt. Vooral wenschen wij een woord van waarschuwing te richten tot de verschillende kerkeraden en de Gemeenten, dat zij, wat de opvoeding en onderwijs betreft een wakend oog zullen houden over de lammeren der kudde, waartoe de Heiligen Geest ons tot opzieners heeft gesteld. Gezamenlijk moeten wij toezien, dat het onderwijs Christelijk in de scholen zal zijn, alsook dat er degelijk Bijbelonderwijs gegeven zal worden. Hoofdzakelijk dient er op gelet te worden, wie als onderwijzers op onze scholen worden aangesteld. Als wij gedachtig zijn aan de verreikende invloeden, die door het onderwijzend personeel op de kinderen uitgeoefend worden, die mogelijk eene uiterst nadeelige uitwerking op de karaktervorming der kinderen kan hebben, dan kunnen wij niet genoeg met nadruk erop wijzen dat wij toch ons uiterste best moeten doen, om de gewenschte personen tot onderwijzers aangesteld te krijgen. Het is de Synode uit zekere mededeelingen bij de bespreking van opvoeding en onderwijs gebleken, dat op vele scholen waarin de overgroote meerderheid der kinderen tot onze kerk behoort, onze Ps. en Gez. bundel niet gebruikt wordt. Geen wonder is het dan ook dat onze kinderen langzamerhand van onze Gezangen en Psalmen vervreemd worden. Vergeten wij niet, dat die bundel een erfstuk der Vaderen is, dat wij met voorliefde behooren te waardeeren; "Leer den jongen de eerste beginselen naar den eisch zijns wegs en als hij zal oud geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken." *Roomsche scholen.* Wij kunnen echter niet nalaten een ernstig woord van waarschuwing te richten tegen het dreigend gevaar dat langzamerhand de opvoeding en zuiverheid der leer ondermijnt, namelijk, het zenden van de kinderen naar de Roomsche Scholen, gelijk sommige ouders de gewoonte hebben. Het is ten duidelijkste gebleken dat in zoodanige scholen eene listige verleiding tot het verzaken van de leer onzer kerk aangekweekt wordt.

3. *Zending onder Israel.* Dit zeer belangrijk werk dat door onze kerk onder het oud Volk van God verricht wordt, strekt haar tot een groote eer. Immers wij achten het een voorrecht onze dankbaarheid voor den Christus der Joden, op deze wijze eenigszins aan Israel te mogen vergoeden. Het werk in een betrekkelijken korten tijd verricht, heeft reeds kennelijk zijne vruchten afgeworpen in de bekeering van sommige Joden tot het Christendom.

De Kerk verlangt meer arbeiders in het werk te hebben, ten einde den arbeid met grooter succes bekroond te zien. Doch de middelen daartoe ontbreken ons. Wij gelooven zeker dat al Gods kinderen onder ons, met ons, bidden om, en verlangen naar, de uitbreiding van Gods Koninkrijk onder Israel; vandaar dat wij met vrijmoedigheid een beroep doen op al onze gemeenten, om toch om Zion's wil niet te zwijgen en om Jeruzalem's wil niet stil te zijn totdat hare gerechtigheid voortkomt als een glans, en haar heil als een fakkel die brandt. Geeft ruimschoots voor deze heerlijke zending gelijk God door Israel aan U gegeven heeft.

4. *Zending onder de heidenen.* Ons buitenlandsche zendingwerk wordt steeds belangrijker, daar wij nu een zendingwerk in Portugeesch gebied begonnen zijn. Dit werk is jong en klein, en daarbij aan veel tegenstand blootgesteld, doch wij zijn het ons bewust, dat zoo wij dit heerlijk werk verzuimen door niet handelend op te treden dat andere Kerkgenootschappen, die ons niet goed gezind zijn, die plaatsen zullen innemen en wij alzoo invloed zullen verliezen. Temeer wenschen wij dit gedeelte van ons werk, op de harten der Christenen te binden, omdat het voorkeurrecht in dit gebied ons werd aangeboden. Men wil geen andere kerk aldaar vertegenwoordigd zien, dan de Nederduitsch Herv. of Geref. Kerk. Daarentegen laten wij ons binnenlandsche zending toch niet vergeten. Onze Kerk in de Transvaal werkt met grooten zegen onder de Heidenen. Het eenigste dat het werk nog zeer vertraagt is gebrek aan fondsen. De vraag, hoe het zendingwerk in de Transvaal in stand te houden, zoowel als uit te breiden werd met ernst door de Synode besproken. Dus vragen wij ook in belang van dit gedeelte van ons werk, de hartelijke ondersteuning en voorbidding van elken christen. "Want de zegenende ziel zal vet gemaakt worden."

5. *Kerkblad.* Weer moeten wij ons Kerkblad onder uwe aandacht brengen. Het is ongelukkig gebleken dat het getal inteekenaren niet naar wensch toegenomen is, noch de inteekeningsgelden behoorlijk opbetaald zijn geworden, niettegenstaande de vermindering in de inteekeningsprijs. Wij moeten toch niet uit het oog verliezen, dat dit blad het eenige is waardoor wij met de aangelegenheden en arbeid onzer Kerk in kennis worden gesteld, alsook dat het in stichtelijke lectuur, voor onze huisgezinnen, tot geestelijke en zedelijke opbouw, voorziet.

Wij sluiten met de vermaning des Apostels. "Hebt acht op Uzelven en op de leer; Volhardt daarin, want dat doende zult gij Uzelven behouden en die U hooren." 1 Tim. 4:16.

Bidt steeds dat God Onze dierbare Kerk met een overvloedigen doop des Heiligen Geestes in zijne genade moge

bezoeken, zoo, en zoo alleen zullen wij hem behaaglijk zijn in den arbeid voor hem, en eens vlekkeloos gesteld worden voor zijn troon in heerlijkheid.

Hem nu, Die machtig is meer dan overvloediglijk te doen, boven wat wij bidden of denken naar de Kracht die in ons werkt, Hem, zeg ik, Zij de heerlijkheid in de gemeente door Christus Jezus, in alle geslacht tot alle Eeuwigheid. Amen.

H. S. Bosman, Moderator.

D. P. Ackerman, Assessor.

A. J. Louw, Actuaris.

Paul Nel Scriba.

Pretoria,
30 Juni 1909.

BIJLAGE XXX.

Pretoria, den 30sten Juni, 1909.

REDE

uitgesproken bij de sluiting der H. Eerw. Synode van de Ned. Herv. of Geref. Kerk in Zuid Afrika,
door DS. J. W. G. STRASHEIM,
Predikant te Klerksdorp.

De groote behoefte van onzen tijd: Personen, die om Gods wil, met toegewijdheid en ernst het werk der kerk van zielewinning, opbouwing en de uitbreiding derzelve, kunnen bevorderen.

Lees :—Neh. 1:1—11 tot 2:1—6; 10—20.
Teksten :—Neh. 1:4; 2:4, 10b en 20a.

Zing :—Ps. 118:8,
Gez. 42:9.
Gez. 156:4.

HoogEerw. Moderator.

Wel Eerw. en Eerw. Broeders.

Geliefde Gemeente van Pretoria tegenwoordig :

Ik wil met nadruk te kennen geven, dat ik de waardigheid van het oogenblik waarin ik verkeer en de taak, die op mij thans rust, zeer diep gevoel; gedachtig zijnde, dat het een gewichtvol oogenblik is om zulk een HoogEerw. vergadering

te sluiten; een woord in haar midden te leggen, dat kan dienen tot hulp en bemoediging der gemeenten onzer kerk, in haren strijd tegen de zonde, in haren opbouw van het allerheiligst geloof harer leden, in hare gewisse uitbreiding op het bevel des Konings.

Ik gevoel mijne onbekwaamheid als één der jongeren onder de oudere broeders, die als hij een woord spreekt slechts één doel voor oogen heeft :— niet uit de hoogte te spreken; dat kan en mag hij niet, maar uit de diepgevoelde behoefte des harten en de reine liefde tot de kerk van Christus, die hij dient; een woord *uit zijne ondervinding* te spreken.

Beschouw het dan als een woord van eenen die dient, niet om loon of eer, maar uit warme liefde tot de kerk en de broederen, maar dan toch ook als *van eenen* die toch enkele sporen van dienst vertoonen kan.

Zooals mijn onderwerp aanduidt wil ik spreken :-

I. Over het leven en werk van een gewoon lid der gemeente in Israel.

II. Over de gevaren die er bestaan, in ons midden en rondom ons.

III. Over de middelen, die wij krachtdadig en vol geestdrift ter hand moeten nemen.

IV. Over wat in deze bij ons ontbreekt.

I. HET LEVEN EN WERK VAN EEN GEWOON LID DER GEMEENTE IN ISRAEL :

De man, die u voor de aandacht gebracht wordt is, Nehemia, zoon van Hachalja, uit den stam van Juda, een gewoon lid der kerk onder het oude verbond bij Israel.

Hij stond onder het kerkelijke opzicht van Eljasib, den H. Priester en van Ezra, den priester en schrijver. Hij had het door nauwgezetheid en ijver zoo ver gebracht, in den vreemde, dat hij schenker geworden was van den koning Arthasasta of Arthaxerxes Longimanus. Als een ambtenaar des konings genoot hij het volle vertrouwen van zijnen vorst. Door zijne hooggeplaatste positie aan het hof des konings *kon hij* veel doen voor zijn geteisterd en beproefd volk en kerk. Bij het bestudeeren van dit geschrift vinden wij uit, dat Nehemia de volgende karaktertrekken bezat :-

1. HIJ WAS VERSTANDELIJK BEKWAAM : Hij bezat *overleg* en *voorbedachtheid* (2:5). Let op zijne plannen die

hij ten uitvoer bracht bij de herstelling des muurs en des tempels van Jeruzalem. Hij had *takt* (5:5) geheiligd door het gebed. Hij was *scherpzinning en vindingrijk*. Merk op de manier waarop hij tot den koning spreekt.

2. HIJ WAS GEESTELIJK BEKWAAM : *Hij was rijkelijk bedeeld met gaven* der genade Gods, zoo noodig voor zijn grootsch werk. Hij had grooten *moed* en *medegevoel* was *mildadig* en bezat baarbij eene *diep gezetelde vroomheid*, die hem bij uitstek een geestelijk mensch maakte. Let op zijne openlijke en ondubbelzinnige erkenning van Gods hand, Gods leiding, zoo gewenscht en noodig onder de omstandigheden, waarin hij verkeerde.

Hij kende de zoete gemeenschapoefening met zijnen God en Heer, in de stille afzondering. Lees en herlees zijne gebeden in hoofdstukken 1 en 2 en verder op. Ziet toch hoe nederig en kinderlijk hij voor Gods aangezicht verschijnt ten behoeve van zijn volk en zichzelf. Hij geeft ons een beeld van wat het zijn moet voor ieder kind van God in de *stille afzondering —de binnenkamer van den Heere Jezus*, Matth. 6:6.

3. HIJ WAS OP MAATSCHAPPELIJK GEBIED BEKWAAM :- Hij was in de juiste positie om zijn volk, kerk en land veel van dienst te zijn. Hij bekleedde zulk een rang, dat hij boven al de edellieden van Perzie geplaatst was.

4. HIJ WERD GEDWONGEN DOOR HET RECHTE MOTIEF. Hij had geen persoonlijke ambitie, in zijn verzoek tot den koning en in zijn werk voor zijn volk en kerk. Zijne daden vloeiden voort, uit eene *reine*, *onvermengde* en *onzelfzuchtige begeerte* om Gods kerk, de heilige stad der vaderen en zijn volk te helpen.

Zucht naar tijdelijk voordeel bestond er bij hem niet, omdat hij zijn eigen rijkdom aanwendde tot voeding zijner armere medewerkers. Hij had 150 aan zijne tafel. Hij had geen persoonlijke eer, daar hij van zijn recht en voorrecht geen gebruik maakte, om voedsel of iets anders te commandeeren, *waartoe hij van Koningswege recht had.* Om zijn volk en de kerk te helpen deed hij een verzoek van den koning, en met welk gevolg? De God der vaderen neigde het hart des konings. Hij krijgt verlof tot zijn vertrek en voortaan wijdt hij zich onverdeeld aan het lot van zijne kerk, stad en volk. Hij begint en zet het werk voort, onder biddend opzien tot God en de openlijke erkenning van Gods leiding in alles.

EN WAT HEEFT DEZE MAN NIET AL UITGEVOERD ?

(a) Hij bouwde en herstelde de stadsmuur en zijne bolwerken met de *geestdriftige* en *toegewijde hulp* van zijn volk in

52 dagen. Hij geeft immer het voorbeeld met geweer en troffel in de hand, trotsch al de gevaren op *maatschappelijk*, *politiek* en *geestelijk* gebied.

(b) Hij herstelde den eeredienst, de feesttijden des heiligdoms, en de kennis der wet Gods. Vergeet niet, dat velen in een vreemd land waren geboren, opgevoed en groot geworden.

(c) Hij reinigde de kerk door de zuivering van het priesterschap en herstelde den dienst en het werk der priesters.

(d) Bij een tweede verlof van zijnen koning in het 32ste jaar van de regeering van Arthasasta (443 v.c.) scheidde hij het volk op bijbelsche gronden en op echt vaderlandsche wijze van de heidenen; zuiverde den tempeldienst en het huis Gods van verkeerdheden; hij herstelde de tienden naar Gods wet; de gaven des volks zoo noodig tot instandhouding van Gods huis; de Sabbatschending van den Jood werd ten niete gemaakt; de sabbat in eere hersteld door den heidenschen koopman te dwingen buiten de stadspoorten te blijven, zoolang als de Sabbat duurde.

Wat kan de hooggeplaatste Afrikaander niet al doen in onze dagen, als hij met ware geestdrift *en heilige vroomheid vervuld is* voor *zynen godsdienst, kerk en volk* ?

Wat heeft Nehemia niet uitgewerkt op *politiek, maatschappelijk* en *geestelijk gebied*, niettegenstaande de gevaren , met de *middelen* die hem van Gods zijde ter hand gesteld werden ?

Leefde deze man op Nieuw Testamentisch gebied en standpunt, had hij een levende Heiland gekend en een vulling des H. Geestes genoten, zooals het bij ons gekend is en verkregen kan worden, *wat zou hij dan niet hebben uitgericht* ?

Ziet, mijne waarde hoorders, hier hebt gij een *waren patriot* en toch maar een gewoon lid der gemeente, die zich onverdeeld en met heilige liefde en opoffering wijdt, tot heil van *Kerk, Volk en Land.*

II. DE GEVAREN DIE ER BESTAAN, IN ONS MIDDEN EN RONDOM ONS.

Gevaren die ons dreigen en het bestaan van onze kerk en ons volk bedreigen.

In het leven en werk van dezen *patriot* en *kerkman* waren er vele gevaren.

1. GEVAREN OP POLITIEK GEBIED. Hij was een hooggeplaatst ambtenaar des konings en moest voorzichtig zijn om strikt en volkomen te handelen naar de opdracht en voorschrift des konings.

Hij werd beschuldigd door 3 aartsvijanden van rebellie en moest steeds waken tegen de list van deze vijanden. De poorten werden bewaakt en zelfs moest hij weigeren om in den tempel te gaan, opdat hij niet daar vermoord zou worden. Immers de tegenstander werd ook door den koning gehoord. Zie zijne aanklachten.

2. OP MAATSCHAPPELIJK GEBIED. Er was de vereeniging van Joden door het huwelijk met de heidenen waardoor een verbastering van zeden en gewoonten teweeggebracht werd. Taal en nationaliteit der vaderen moesten alzoo verdwijnen.

De invloed van den vreemden moest door waakzaamheid en door strenge hand uitgehouden worden, zoo zijn volk op maatschappelijk gebied, het standpunt van opvoeding. levenswijze en reinheid van oorsprong en afstamming zoude behouden.

3. OP KERKELIJK GEBIED. De eeredienst was in gevaar schade te lijden: de Godsdienst zou niet zuiver naar Mozes en de profeten gehouden worden. Gods wet zou vergeten worden en moest dan het volk onder Gods straffen en misnoegen ten onder gaan.

Het huis Gods en de eeredienst moesten door tucht en orde, naar Gods wet, gereinigd en gevestigd worden. Ezra moest het volk de wet Gods voorlezen, zoodat het kennis kon verkrijgen. De priester-orde moest gereinigd; de wet des Sabbats moest gehandhaafd worden, zoo bij Jood als bij Heiden, om Gods straffende hand af te keeren. Bij het houden van den Sabbatdag moest de Jood leeren rekenen op Gods welbehagen en ondersteuning.

Wat wordt van een volk, dat de godsdienst der vaderen verlaat; aan de eer van God te kort doet en de wereld en hare zonde navolgt? Ziet zulk een volk wordt verworpen en ten ondergang gedoemd.

Dit keerpunt in de geschiedenis van Israel wordt gerugsteund door de *ijverige*, *nauwkeurige*, *manmoedige* en *toegewijde*, pogingen van Nehemia, den hooggeplaatsten ambtenaar, gewijd lid der kerk en door dezen patriot verbonden met teederste banden aan zijn volk.

EN ZIJN ER GEENE GEVAREN DIE ONS DREIGEN?

(a) OP POLITIEK GEBIED. Hoe omtrent het geroep van het *hedendaagsche conciliatie*, *gelijkheid* en *broederschap*, dat indien wij de oogen als een Afrikaansch volk sluiten en wij toegeven aan den drang, die gedurig uitgeoefend wordt, op alle mogelijke wijze; en wij nagenoeg onder den invloed ko-

men, misschien verandert in *absorptie* of verzwelging? Moeten wij niet voorzichtig zijn dat wij misschien niet in den maalstroom van absorptie meegesleurd worden en in de diepte verdwijnen.

Hoe staat ons volk niet bloot aan het gevaar, indien het niet gewaarschuwd wordt, van geheel vervalscht te worden van politiek van Gods Woord; namelijk *blanke oprechtheid*, *getrouwheid*, *reinheid* en *eerlijkheid*?

Wij danken den Heere voor de mannen van dezen stempel, die er zijn en, niet schromen den Heere openlijk in het gebed te zoeken. Worden altijd Godsdienstige mannen op politiek gebied gekozen? Hoe dikwijls wordt ons volk niet vernederd door de kleurlooze en ongodsdienstige politiek, door dat er mannen gekozen worden, die, met de maatstaf der vaderen, wier bloed ons als Afrikaanders door de aderen vloeit, niet gemeten kunnen worden?

Hoe wordt op schoolgebied den ganschen dag niet het vreemde onsympathieke en aan ons volksleven oneigene, ons ingewreven en opgedrongen.?

Vreemde onderwijzers en onderwijzeressen, die altijd gereed zijn het hoofd te ontblooten voor den aardschen vorst en die weinig of nooit het hoofd ontblooten en den knie buigen in het gebed, voor den God der Goden en Koning der koningen?

Wat schreef een hooggeplaatste ambtenaar op schoolgebied nog onlangs? "*We educate for this world not for the hereafter.*" En welke macht heeft het volk, dat gekenmerkt wordt als godsdienstig, om zich van zulke leidslieden te bevrijden?

Welke middelen zijn ons ter hand gesteld om al de verkeerde invloeden te keeren?

Zoodra wij tegen zulke vreemde en verkeerde dingen de stem laten hooren of protest aanteekenen, dat wij nooit tevreden kunnen zijn over zulk een handelwijze, dan wordt er luidkeels geroepen "*rassenhaat* en *onverdraagzaamheid.*"

Neen men verstaat "reconciliatie" alleen te beteekenen gehoorzaamheid en blindelingsche overgave aan anderen, die heerschen willen, *absorptie dus.*

Zal er niet een hooggeplaatste lid onzer kerk opstaan, die bij het aanschouwen van zulk een achteruitgang, kan weenen over den toestand, en tot God gaan met innig gevoel des harten om hulp en uitredding.

Op politiek gebied moet er met zekerheid de roepstem uitgaan "Afrikaander wees Uzelf," "Ken uzelven," "Buig uwe knie niet voor den Mammon en laat geen uitlandsch God u betooveren en uwe hulde waardig zijn."

2. OP MAATSCHAPPELIJK GEBIED, waar zeden, gewoonten, en taal in gevaar staan.

Hoe *verkeerds*, *vreemds*, *onheiligs* en *onzedelijks* wordt niet dagelijks ingevoerd?

Wat is er niet in de groote steden en ook in Pretoria, in den laatsten tijd ontdekt en openbaar gemaakt? Toestanden waardoor het zedelijk gehalte onzer jonge maagden tot in den grond en modder geslingerd is geworden.

Eere zij de mannen en vrouwen, die den moed gehad hebben om deze toestanden aan het licht te brengen en het kwaad tegen te werken. Denk eens wat gebeurd is te Johannesburg waar een jonge Fransche vrouw in een bosch dood gevonden werd en wat er niet al aan het licht kwam. Ik bekommer mij minder in dit geval om de vreemde, maar over mijn volk. *Ik ben Afrikaander. Denk eens aan het geval te Pietersburg*, waar het Goudstadsche voorbeeld gevolgd werd, om een eind te maken aan een moeilijk en bitter gehuwd leven van man en vrouw, tot groot verlies van de nagelatene kinderen.

Vergeet toch niet zoo gauw dat een jonge Afrikaander, nog onlangs het moordschavot moest beklimmen, tot boetedoening van de wreede misdaad door hem gepleegd.

Wat op het gebied van den drankhandel? Ik moest eens met een nieuwsblad in de hand schrikken en weenen, voor de *geëerde familienamen* onzes volks, die gebrandmerkt moesten worden met tronkstraf voor het gepleegde kwaad.

Hoe met den *dansgeest*, die in de groote steden op alle mogelijke wijzen door vreemden bij ons volk en jonge menschen aangekweekt wordt? Men vindt er "Bals," "Bals Poudres," "Bals Masques," waarbij gewoonlijk de *ververschingskamer* niet achterwege blijft.

Soms wordt het onze jonge menschen door voorbeeld en advertentie voorgehouden, dat toegangskaartjes te koopen zijn om goed te doen, zooals men zegt, dat is, om het kerkelijk leven en de kerk van zeker genootschap met "churchdances" en kaartspel in stand te houden.

Leest maar de lijst van namen die telkenmale gepubliceerd wordt en gij vindt er verscheidene geëerde Afrikaansche namen onder.

Welke vreemde invloeden worden niet gevonden bij een zeker klas van menschen, in ons land woonachtig, die des morgens de geboortedag van een geëerde vorstin en ook de geboorte van een prinsesje met gebed, gezang en eeredienst in de kerk vieren en God de eer geven en des avonds gaan dezelfde personen den luister (zooals men meent) van dit feest verhoogen

met den dans der wereld tot laat in den nacht. Het is wonderlijk wat God de Heer doen kan. Niets is te wonderlijk voor onzen God om tot stand te brengen, maar het is ook wonderlijk wat de mensch, met zijn zondig en wereldsch hart kan uitrichten, om God te tergen.

Wat van het soldaatje spelen van oud en jong? Waar zeden en gewoonten verdwijnen onder zulk woest getier. Denk eens aan de *renbaan* met hare verleiding het wedden en sweepstaken, als gevolg ervan. Zijn dit geen vreemde verschijnselen en *zeg mij, maken zij geen inbreuk* op *de zeden* en *gewoonten* en *waarachtig bestaan van ons volk.?*

Kan iemand waarlijk, die gedachtig is aan de geschiedenis van den Hugenoot en de vrome vaderen, die met den Bijbel in de hand dit land introkken en bewoonbaar maakten; die zoo dikwijls uit de hand van de ruwe en sluwe barbaren door Gods almacht gered werden op het gebed; kan zoo iemand zich laten veroveren door zulke vreemde zeden en gewoonten en zonden en dan de belijdenis doen? :—

"Ik heb *mijn God, mijn Bijbel, mijn Kerk* der vaderen lief? en dan meezingen met den dichter van het Kaapsche strand :—

"Ik min mijn land,
Ik min mijn volk,
Ik min mijn eigen taal."

Kan hij, durft hij?

Neen zulk een persoon kan niet, met een onergerlijk geweten staan bij het graf, waar de assche rust van den godzaligen vader of de vrome teedere afgestorvene moeder.

Wij moeten, op deze dingen lettende, met den Godsman Jeremia van ouds, uitroepen "Is er geen Balsem in Gilead is er geen heelmeester aldaar, want waarom is de gezondheid van de dochter mijns volks niet gerezen"? Jer. 8:22.

3. OP KERKELIJK GEBIED :—Indien men een positie inneemt, die wat hooger is dan die van den gewonen leek en wat hooger stijgt aan den wand des bergs van het heerlijk werk en bestaan en men overziet de ruime vlakten van het *kerkelijk lichaam en leven*, dan gewaart men zoovele *onkerkelijke, onbijbelsche* en *onchristelijke zaken*, die als spookgestalten voor het oog oprijzen. Zij zijn zwammen aan het kerkelijk lichaam, *ziekten*, die het kerkelijk leven aangetast hebben. Het zijn *vogelenten*, die uit zaad *door een vreemde vogel* op den sterken en groenenden achtergelaten weeldig tieren en het leven van den boom ondermijnen; en zoo zij niet met sterke hand en biddende sympathie geweerd worden, den boom van het *kerkelijk leven* zullen doen sterven.

VESTIG UW OOG OP :—*Wederdooperij; Spiritualisme, Sabbattarisme, "Christian Science" Doweyisme, en nu nog ook ten laatste de Tongenbeweging* Deze zaken zijn vreemd aan onze *kerkleer,* ons *kerkleven* en onzen *godsdienst.*

Hoevelen verachten vandaag niet de zaligheid van den Heere Christus en de kerk Gods, waardoor zoovelen onzer vaderen met blijdschap en vrede de Eeuwige rust zijn ingegaan ?

Hoe verzwakken zij de leer des Bijbels, waarin de Heer der kerk zijne *waarschuwing* en *belofte* voor heil en straf afkondigt ?

Hoe *onkerksch, ongeloovig, ongodsdienstig, losbandig* en *hardnekkig* worden niet de personen, die onder zulken invloed komen ? Men veracht de tucht der kerk en het werk des H. Geestes, tot heil van de ziel.

Ja het is zelfs gebleken, dat kerkeraadsleden, onder den invloed van deze vreemde verschijnselen, gevallen zijn, zij, die tegen de wolven moeten waken voor de kudde. Wordt er altijd, vooral in groote gemeenten, een wakend oog gehouden om zulke personen te vermanen en indien zij geen gehoor geven, de tucht der kerk op hen toe te passen ?

Wat van de Sabbatschending, mijn T.H., die gedurig gepleegd wordt, waardoor een van de heiligste geboden van den Heer verbroken wordt. Men wordt door de verleiding, die van wege den vreemden geschiedt, zoo verhard dat men *niet meer luistert naar de gekende stem en de vrome vermaning van den gekenden en beproefden eigen man Gods*, die God, de Heer, onder zijn volk op de *wachttoren* heeft geplaatst. Men schroomt zelfs niet meer, om openlijk, op den dag des Heeren, onder vreemden invloed, te jagen, schieten, voetbal, tennis en golf te spelen. En hoevelen van dezulken, die den dag des Heeren verwaarloozen, komen onder den invloed, van het gelezen en gesproken woord of komen onder den invloed van het geopende Bijbelblad ?

En wat beweegt nu de leden der kerk, om zulke praktijken na te volgen en zulke *onbijbelsche* en *onkerkelijke dingen te gaan aanschouwen ?* Niets anders dan *onkunde* aangaande de leer der schrift en der kerk en soms ook *bloote nieuwsgierigheid alleen.*

Spreekt men met dezulken over de zonde en opent men Gods Raadsbesluit in de schrift, dan toont de persoon de grootste onkunde en zegt eenvoudig "*Ik heb niet geweten*" of Paulus zegt "Onderzoekt alle dingen en behoudt het goede" en heeft het gevolg, dat "het kwade" gehouden en nagevolgd wordt en niet "het goede."

Zeg mij, wat van de *gemengde huwelijken*, die in onze dagen zooveel plaats vinden ?

Huwelijken waardoor de keur van onze maagden soms weggesleept wordt tot een *gansch ander leven* op *kerkelijk* en *maatschappelijk gebied* dan zij gewoon of in opgevoed zijn.

Het gebeurt niet zelden, dat ouders verplicht zijn consent te geven, omdat men de eer van het kind wil redden. Hoe dikwijls worden dezulken als ruïnen verwaarloosd, en als versletene kleederen weggeworpen. Dikwijls laten afstammelingen van Hugenoten zich verbinden met Roomsch Katholieken, zoodat het kroost later in een vijandige leer moet opgevoed worden en zoo het martelbloed der Hugenoten meedoogenloos doen vertreden.

Hoeveel wee en tranen worden er niet uit geboren? De vrome en godzalige gewoonten en gebruiken van kerkgang en huisgodsdienst komen allengskens in onbruik. Lees toch maar de verslagen van den staat van den godsdienst in de verschillende Ringen onzer kerk, waar er gedurig geklaagd wordt, dat zelfs voormannen hun plicht in deze niet getrouw in acht nemen en voorwaar geen voorbeeld geven aan de gemeenteleden aan hun zorg en opzicht toevertrouwd.

Hoe staat het met 't *geven aan den Heer*, tot instandhouding van Kerk en van de arme? Is dit verbeterd, zoodat 't gezegd kan worden dat het ruimschoots en mildadig is?

In stede dat de ziel in zware tijden opgevoed wordt door ramp en druk tot hoogere liefde en geluk, wordt de ziel koud; het Christelijk leven arm en het God-toegewijde deel vergeten.

Het hart wordt eng en zelfzuchtig en de hand toegehouden voor den Heer.

Hoeveel van de vrucht des lands en van de arbeid wordt niet door honing-dauw, kever, rups en hagel opgegeten en vernield: En men is nu al reeds zoover gekomen om alle deze kastijdingen des Heeren uit een natuurlijk oogpunt te verklaren. De groote gedachte "De Heer kastijdt ons" wordt geheel uit het oog verloren en vergeten.

Genoeg over de gevaren die ons omgeven.

III. NU VRAAGT MEN ONS WELKE MIDDELEN ZIJN ONS TER HAND GESTELD OM DE GEVAREN AF TE WEREN EN GODS KERK TE DOEN BLOEIEN?

Ziet het antwoord uit Gods woord en uit de ondervinding ligt voor de hand:

1. Het eerste en het grootste middel, op *het bevel* van den *Verhoogden en Gekroonden Heere Jezus*, is nog :—"Predik het Evangelie aan alle kreaturen." "Onderwijs ze en laat ze onderhouden alles, wat ik u geboden heb." Het Evangelie van den Heere Jezus, die macht heeft te bekeeren en zonden te vergeven, te prediken. In zijne naam gepredikt worden "*bekeering*" *en* "*vergiffenis der zonden.*" Daartoe heeft hij van God macht verkregen (Hand. 5:32.)

De Heere Jezus en de Kerk hebben nog personen van noode, die met heilig vuur en ijver bezield, in gehoorzaamheid aan Hem, die met eer en heerlijkheid gekroond is, dit werk te doen.

Personen, die met den levenden Jezus in aanraking zijn gekomen en met den H. Geest vervuld zijn tot dit werk.

Niets anders kan ons *verlossen* van de *zonde* en tot de zaligheid helpen *dan het Evangelie.* Geen ander iets kan en mag de plaats innemen van het Evangelie. dat van zonden overtuigt en van vergiffenis spreekt en wat er uit voort vloeit door het geloof, *wedergeboorte*, *heiligmaking en hemelgang.*

In de laatste dagen wordt er veel gesproken van de diensten in de kerk kort en aantrekkelijk te maken en vele dingen worden voorgehouden. Wat was de aantrekkingskracht op den Pinksterdag en in het tijdperk van de eerste Christelijke Gemeente ? Ziet, niets anders dan het *zuivere*, *naakte*, *onverwaterde en lieflijk Evangelie*, gedragen door een boodschapper, die getuigen kon van *den persoon van den levenden Heiland* en zijn werk voor zondaars; een persoon, die sprak in de betooning en kracht des H. Geestes. *Met welk gevolg ? Bekeeringen.*

Mijne medebroeders in den dienst des Heeren, predikt het Evangelie en wordt vervuld met den H. Geest, het eerste en hoogste middel u ter hand gesteld. Dit moet geschieden zoo de kerk van Christus aan hare roeping beantwoorden wil. Dit zal de hoogste vereischte zijn en blijven "*totdat Hij komt.*"

2. Komen allen onder de geregelde prediking des Evangelies ? Komen zij geregeld onder de leering en het onderwijs der schrift in onze dagen ? Hoevelen zitten des Zondags geregeld in de kerk van het zielental eener groote gemeente ? Hoevelen zitten onder de verklaring van het Woord en de Catechismus prediking, waardoor zij met de leer der schrift en der kerk in aanraking komen en zoo leeren wat Christus wil geboden heeft te doen ? Waarom niet ? Wat is de klacht bij de Ringen ? De kerkedienaar, de pilaar der kerk, betracht niet zijne roeping in deze. *Waarom kan hij niet ? Ziet de gemeenten zijn te groot in zielental en te uitgestrekt in omvang.* Dus het tweede middel is : *Snij de gemeenten op.*

Wat kan een leeraar in eene groote gemeente doen voor het zielental met al zijn vermeerderend werk van *prediken, het kerkelijk werk, catechisatie, het onderwijs en al de vereenigingen die er bestaan?* Nauwelijks kan hij eens in de drie maanden uitgaan, om buitendienst te houden; eenmaal in het jaar huisbezoek doen en waar de gemeente te groot is eens in de twee jaren. Kan zulk werk, met den besten wil en krachten ter wereld, het opgroeiend geslacht *zijn behoefte aan Gods huis en het gebrek aan leering en onderwijs in het woord Gods, ook zijn onkunde* aangaande Gods woord, *doen gevoelen en kennen?* Het lid der kerk buiten wonende komt eens in drie maanden—zes maanden—'t jaar—soms eens in de twee jaren—of soms nooit in de kerk. Wat van de feesten der kerk, de tijden des gebeds, zooals met Pinksteren? Leert hij de waarde ervan kennen en komt hij onder indruk, bij zulke tijden, van zijne groote zielsbehoeften?

Kan een vader weten wat de behoefte van zijn huis, plaats of kinderen zijn, als hij gedurig ervan weg is? Kan zijn hart ruim, liefderijk en zorgzaam zijn tegenover deze behoeften zijns huizes? Zal hij het huisgezin recht verzorgen als hij niet gedurig bij en met hen is? Als hij ver weg is verkeert hij dan niet in volslagen onkunde aangaande zijn huis en huisgenooten? Is dit niet de reden, waarom Gods huis en het werk van den Heere Jezus, kwijnen op elk gebied, omdat men onkundig is aan de behoeften en belangen van Gods huis en werk? "Onbekend maakt onbemind."

Toehoorders, het is een grootsche en schoone idee, om een groote kudde schapen te zien van 3 of 4000; maar kan een wachter beter 3000 of 500 schapen oppassen en verzorgen? als hij 3000 heeft zijn ze in beter conditie als wanneer hij 500 heeft? Kan hij beter zien, wie kreupel of ziek is, als hij 3000 of 500 heeft? Kan de afgedwaalde beter gemist worden als hij 3000 of 500 heeft? *Wat zegt uwe ondervinding?*

Nog eens, een ander voorbeeld. Als een zwaar beladen wagen vastzit in den modder en men 3 of 4 spannen ossen er voor heeft, kan één drijver dit alles behartigen? Heeft men dan niet drie of vier drijvers noodig? Wat zou het gevolg zijn indien één persoon het zou beproeven om de vier spannen te behartigen? Zal het niet gebeuren indien hij met de voorossen werkt, dat de achterossen remmen zullen, of omgekeerd als hij achter werkt zullen de voorossen niet uit den weg draaien?

Hoevele leeraars zijn er in de groote gemeenten, die het werk moeten doen? *Zeg mij.*

Broeders de spannen zijn te lang, maak ze korter, zoodat ieder lid van de kansel kan geraakt en bearbeid worden. Zoo sommigen dan niet getrouw zijn worden zij gekend, gemist behandeld en bearbeid met teederheid en liefde. Zoo leert men het Evangelie, de leer der Schrift beter kennen, de onkunde verdwijnt en de behoefte van Gods huis wordt gevoeld en vervuld.

Zie eens de Statistiek na van de Actuarius Synodi voor de geheele kerk en zie of de kleinere gemeenten, pro rata, niet meer geven voor de Synodale collecten der Kerk? Waarom? Omdat het werk gemakkelijker en doeltreffender gedaan wordt van den kansel.

3. Gij vraagt hoe dan met de jeugd? *Zie, het derde middel is om ze te ontwikkelen, te bearbeiden en ze te winnen voor Christus*, zoodat onze *zonen en dochteren* sierlijke planten en uitgehouwen hoekstenen worden van de kerk van Christus. Het antwoord op kerkelijk gebied is *getrouwe en volstandige Catechisatie klassen.*

Hoe wordt het hart van de liefhebbers en arbeiders der kerk niet verblijd, bij gelegenheid van de Ringszitting, als een leeraar of opziener kan getuigen van degelijke schriftkennis en der leer. De gelegenheid, zooals een leeraar met jongelieden omgaat bij de Catechisatie, krijgt hij nooit weer in zijn leven terug. Denk eens 14 dagen lang kan hij stap voor stap het werk van de leer van zonde tot de leer van heiligmaking, waardoor zij vruchtbare leden der kerk worden, met iemand behandelen. Zoo kan het jeudig gemoed kans krijgen, te weten, te verstaan en alzoo het hart aan den Heere Jezus te geven.

Is er in elke gemeente een wekelijksche en een 14 daagsche Catechisatie voor de aanneming? Ondersteunen ouders en kerkeraadsleden altijd den gewilligen en getrouwen Leeraar in deze zaak? Zijn er niet gevallen voor de aandacht gekomen waar leeraars moeten toegeven dat jongelieden 2 of 3 dagen voor de aanneming komen en hij moet ze maar aannemen?

Pleit niet dikwijls de ouderling samen met een verkeerden vader of weenenden moeder, voor een onkundigen Catechisant "Meneer moet hem toch maar aanneem". De uitzonderingen uitgesloten, zijn zulke gevallen niet meestal die van ouders, die hun doopbeloften, schromelijk verzuimd hebben?

Is dit opbouwend voor de kerk, dat men soms jonge menschen moet aannemen, uit vrees dat zij naar andere kerkgenootschappen zullen overgaan, waar, zooals men 't in de wandeling het noemt, op 't "a.b.c." aangenomen wordt en men nooit iemand afwijst.

Zeg mij als het zoo gaat, wat moet toch van de toekomstige vaders en moeders der kerk worden waar er dezulken onder zijn ? Kunnen zij de kinderen opvoeden naar de beloften in de leer der kerk en naar Gods Woord ?

Is dit niet soms de reden waarom *de vreemde secten*, "de nieuwigheden" thans zoo welig bij ons tieren en bloeien, omdat men onkundig is aan de leer der kerk en aan de Schrift en van haren uitleg weinig afweet ?

4. Gebruik de heerlijke middelen die God ons geschonken heeft; zooals *de biduren*; met ijverige en godzalige mannen aan het hoofd; zoo de vastgestelde in het begin des jaars zooals die van Pinksteren, ook de wekelijksche en maandelijksche op 't dorp en in de buitenwijken. Tijden en gelegenheden waar zielwinning en opbouw van leden en de uitbreiding van Christus Koninkrijk besproken worden en over gebeden kunnen worden. Wek de leden op om daarheen op te komen in den naam van den Heere Jezus !

DE ZONDAGSCHOLEN. Waarom worden die zoo weinig in de buitenwijken aangetroffen ? Is het omdat de Christenen opgewekt en toegewijd zijn het werk des meesters te doen en de kinderen der gemeente zoo lief hebben, dat ze met opoffering ze bearbeiden en voor ze bidden kunnen ?

DE JONGELINGS VEREENIGINGEN. Waar jonge menschen leeren met elkaar om te gaan en te kennen; elkaar kunnen bemoedigen, ontwikkelen en alzoo een liefdeband vormen en invloed uitoefenen, die onverbreekbaar is voor de toekomst.

DE TIJDEN VAN KONFERENTIE. Voor tijdelijke zaken; voor het werk op de plaats, moet het kind en de jonge man veel tijd opofferen. Elkeen moet meewerken. Ook streeft men veel naar Co-operatie in den laatsten tijd. Nu dit is recht. Maar hoeveel tijd geven ouders aan jonge menschen om zulke conferentien bij te wonen waar de kinderen Gods co-opereeren om het heil van jongelieden en oudere personen te zoeken. Worden zulke tijden. waar het hoogste belang van jonge menschen op het spel is, niet verwaarloosd ? Geen tijd wordt er aan gegund en alzoo wordt er geen behoefte aan gevoeld.

DE STREVERSVEREENIGING :—Hoe werd mijn hart verblijd en verkwikt toen ik een broeder in de bediening hielp met het avondmaal, bij de tijding, die een broeder diaken mij aldaar mededeelde, van een bloeiende en krachtige Vereeniging in het Lageveld, eene vereeniging die veel nuts en heils stichte in de samenleving aldaar.

Heil en voorspoed aan, zulke kerkeraadsleden, die den moed hebben voorgangers te zijn!

Zijn deze vereenigingen buiten verspreid? "Neen nog niet," zegt iemand, "*Een nieuwigheid*" en moet dus tegen ge werkt worden. Verbeeld u! Een middel door Gods goedheid ons ter hand gesteld om jonge menschen gelegenheid te geven elkander te helpen, Gods woord lief te krijgen en veel te lezen, met elkaar te bidden en den persoon voor te bereiden en aan te moedigen het werk van den barmhartigen Samaritaan te doen; de kerk van den Heere Jezus lief te krijgen; de bid-uren te bezoeken. Ze te helpen vurige en ijverige voorstan-standers der kerk te zijn en alzoo door zulk eene opvoeding later *godzalige, voorbeeldige en onbaatzuchtige kerkedienaars te zijn.* "*Een nieuwigheid*"! Toehoorders, Wanneer onze jeugd verleid wordt naar de bar, danszaal, dobbelspel, renbaan, wereldlijken zin en verkeerde leeringen, hoort men dan zoo algemeen van nieuwigheid spreken, die tegengewerkt moeten worden?

Men hoort wel den Christen luid er tegen waarschuwen maar de groote menigte ziet deze dingen met lede oogen aan en laat ze maar varen.

Ik sprak eens met een broeder ouderling over deze zaak. Hij was ertegen omdat jongelieden gelegenheid vonden om zieken te bezoeken en het kwaad tegen te werken; en dit was zeide hij het werk van kerkeraadsleden en Leeraars. Ik vroeg hem "Wordt er ook gedanst en gedronken in uwe wijk?" "Ja dikwijls veel," zeide hij. Ik vroeg hem weer "Gaan de kerkeraadsleden getrouw deze personen bezoeken en vermanen en met ze bidden? "Neen" zeide hij ongelukkig niet altijd." "Indien dan dit werk verwaarloosd wordt door de kerkedienaar, zult gij dan, zei ik, "den jongen Christen ontzeggen het werk van den Barmhartigen Samaritaan te doen als hij liefde en drang gevoelt iets voor den Heer en zijn volk te doen?" Hij zweeg. De Heilige Geest had hem overtuigd en dit was genoeg.

Maar, zegt men, in het verleden waren er niet zoovele middelen en weiniger leeraars en het kwaad was niet zoo erg. Waarom nu zooveel gedaan en aangewend?

Vergeet het toch nooit, in die dagen waren verwijdering en afzondering een groote beschermingsmuur. Het nam 90 dagen om van Europa hierheen te komen. Nu doet men het in 17 dagen. Het nam toen 3 maanden om naar Transvaal te komen, nu doet men het in 3 dagen.

Het land was toen onbekend aan den vreemdeling en de zonden van beschaafd Europa hadden toen nog niet den voet aan wal gezet.

Het waren de dagen toen de kerkedienaars Hellenbroek en den Catechismus van buiten kenden, Smijtegeld en Bogatsky aan huis met hun kroost lazen. Toen was het dat de vader het verstond des morgens vroeg, zijn kroost in aanraking met Gods woord te brengen en 't uit te leggen. Toen was het woord des leeraars van kracht en werd nooit betwijfeld.

Ontstond er verschil dan was Gods Woord van kracht en den uitleg van Smijtegeld de beste scheidsrechter. Het was de tijd van overzicht en tucht. Die zondigde werd bestraft en men had ontzag voor den grijzen ouderling. Menig huisgezin mijdde den omgang met den persoon, die openlijk zonde deed. Hoe werd niet de schande van het onecht geboren kind door ouders en buren beweend? Is het nu ook nog zoo?

Iemand zei mij eens "dat de Heere het zoo beschikt had, dat als er een ziekte bij mensch of dier uitbrak, dan was het middel ook bij de hand, het boschje groeide ook daar tot medicijn".

Zoo is het thans waar onkunde prijkt, de bandeloosheid dartel voortloopt, de zonde openlijk bedreven wordt, dat God ook de middelen schenkt om ze te verhelpen en tegen te werpen. Laat ons toch opgewekt worden deze middelen met beide handen te grijpen en ze aan te wenden tot bloei van de kerk van Christus en tot heil van ons volk.

Hoe zullen deze middelen toegepast worden indien wij niet de hand aan den ploeg slaan? Onze kinderen moeten beter kerkelijk opgevoed worden en dit moet gepaard gaan met een *gezonde*, *Christelijke*, *nationale verstandsontwikkeling*. Goede en geschikte scholen moeten er zijn, met personen aan het hoofd die doordrongen zijn met liefde tot het kind en het volk. Zij moeten uit het volk zijn. Zoo zullen onze kinderen geleerd worden de macht van den vreemdeling en vreemde invloeden onschadelijk te doen zijn en ze meer op zelfstandig en vasten voet geplaatst kunnen worden.

IV. Nu ten slotte :—

WAT ER BIJ ONS IN DEZE NOG ONTBREEKT.

Geliefde broeders, het ontbreekt ons aan een genoegzaam getal *mannen en vrouwen* van den stempel van Nehemia; gewone leden der kerk van wie het waar is "Zij zitten stil, bedenken de toestanden en beweenen den toestand des volks en der kerk voor Gods aangezicht in zonde belijdenis, met vasten en bidden, om kracht en genade uit Gods hand te ver-

krijgen het werk van den Heere Jezus te doen, in de gemeente, de kerk en van de uitbreiding des rijks, personen van wie de openbare getuigenis van gemeenteleden meldt, dat zij het goede het eeuwig goede, voor de kinderen der Afrikaanders zoeken; personen die vol moed en de kracht Gods kunnen zeggen "God van den hemel, die zal het ons doen gelukken, en wij zijne knechten zullen ons opmaken en bouwen".

Lees het derde hoofdstuk van Nehemia en zie eens welke kracht en geestdrift deze man uitgeoefend heeft op zijn volk. In 52 dagen werd Jeruzalems muur weer hersteld. Elkeen kreeg zijn deel. Zijn werk getuigt van de geestdrift die hij opwekte, zoodat een *Sallum met zijne dochters* tot het werk uitgingen. Gezegende Gemeente, die zulke *mannen en vrouwen* heeft, die in den naam des Heeren het goede voor hunne broeders zoeken. De behoefte is dus aan personen die onder het vaandel van den Koning Jezus, ontrold door den leeraar in de gemeente, het werk mogen doen, met de middelen ons ter hand gesteld; die ouders en jongelieden kunnen waarschuwen tegen de gevaren rondom ons, hen kunnen opwekken tot de samenkomsten en tot Bijbel onderzoek en bovenal, van den persoon van den levenden Jezus kunnen getuigen en van zijne reddende en heiligende kracht voor zondaars; personen die met den levenden Jezus omgang hebben en hem kennen in de kracht zijner opstanding, die het woord Gods kunnen bestudeeren en gehoorzamen tot dienst; personen voor wie het een lust is anderen van de waarheid in Christus te overtuigen en het werk der uitbreiding van Zijn Koninkrijk willen bevorderen; voorbeeld te geven in handel en wandel; moed aan te brengen en geestdrift tot den dienst op te wekken.

Wat zal het zijn onder zulk werk, dat de gemeente het leert om te streven naar het voorschrift "om zonder vlek of rimpel te zijn"; beseffen moge dat zij duur gekocht is niet met vergankelijk goud of zilver maar door het dierbaar bloed van Christus.

Wordt dit werk in de gemeente niet gewoonlijk aan een paar kerkeraadsleden en een klein aantal Christenen toevertrouwd.

Wat van de vele jonge menschen die leeren groot worden zonder kerkgang en Godsdienst te zijn en reuzen zijn in het zondigen tegen God.

Broeders kerkeraadsleden past die uitroep van Jezaja (52:1) niet op de toestand van onze kerk onder ons thans als toen op Jeruzalem en het Zion Gods? "Waak op, waak op, trek uwe sterkte aan o, Zion, trek uwe sierlijke kleederen aan, o Jeruzalem gij, Heilige stad."

DE ROEPSTEM KOMT NIET TOT DE ONBEKEERDEN MAAR TOT GODS GELOOVIG VOLK, DE KERK VAN CHRISTUS, DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

Wat zijn de slaperigen niet in groot gevaar om overmeesterd te worden. Wie werd het gemakkelijkst gevangen in den oorlog—de *slapenden of wakenden?* Wat een beeld u voorgesteld. Trek uwe sterkte aan van het Evangelie van Christus, in wat het u biedt, belooft en vervult in Christus, dat Evangelie dat een kracht Gods is tot zaligheid een iegelijk die gelooft. Maar vergeet het niet deze kracht Gods is den armen en zwakken mensch toevertrouwd, overhandigd om te prediken. *Een goddelijke kracht in de hand van den mensch*

Welk een tafereel ontwaart men gewoonlijk in de Gemeente. Een paar Christenen die het Evangelie, "den hamer" en "'t zwaard" moeten hanteeren met bijna uitgeputte kracht. Zij moeten staan op alle hoeken der gemeente om het kwaad en de zonde tegen te gaan en de onkunde omtrent Gods woord te verlichten.

Kan dezen strijd met mogelijkheid gewonnen worden? Wat zou het zijn indien personen vol geestdrift en ijver Gods de gansche gemeente konden opwekken om den hamer, het zwaard des Evangelies te hanteeren; het woord Gods uitvoerden en getuigenis gaven van de aanspraak die dat woord op het hart van de gemeente heeft. *Zou dan het kwaad, de zonde en de verkeerde leer de overhand hebben?* Indien zij allen onder de invloed en de kracht des H. Geestes, Gods kracht, verkeerden zou dan de gemeente niet bloeien en zonde teruggedreven worden? Let op de pinkstergemeente toen 2 zondaren Annanias en Saffira, voor een gemeente kwamen te staan, gevuld met den Heiligen Geest en zondigen tegen den leeraar der waarheid en het licht van Gods woord. Wat was het gevolg? De zondaren moesten het onderspit delven.

Zal dan de kerk van Christus niet ontwaken en de middelen ter hand nemen, met mannen en vrouwen gevuld met den Heiligen Geest en het Evangelie om het kwaad te overweldigen?

Ziet wat Jezaja zegt (52:9) "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschap, die den vrede doet hooren, desgenen die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet hooren; desgenen die tot Zion zegt: "Uw God is Koning" Mannen en vrouwen, die vooral op bevel van den Heere Jezus by zyn heengaan, het uitbreiden van zyne duurgekochte kerk, met voorbeeld en daad uitwerken en onder de kracht des Heiligen Geestes de gemeenteleden leeren, om te

werken zoolang het dag is, en door te dringen door het nachtelijk duister des heidendoms tot aan de einden der aarde. *Mannen en vrouwen* doordrongen van de liefde Gods tot redding van landgenoten en heidenen en niet anders kunnen omdat de liefde Gods door den Heilige Geest in hunne harten uitgestort is.

Hoog Eerwaarde Heer en broeders, indien ik nu niet meer volbracht heb door mijn spreken dan om mannen en vrouwen met geestdrift op te wekken tot het werk der redding van zondaren en het Evangelie den heidenen te brengen, tot bloei van onze geliefde kerk, dan is mijne taak volbracht en God de Heer zal al de eer daarvoor krijgen.

God geve dat het geloovig volk de sterkte Gods en de kleederen des heils moge aandoen en in de gerechtigheid van Jezus wandelen als kinderen des lichts en des vredes, voor wie zonde en onkunde moeten wijken en door wie Christus heersche als Koning.

Mijn bede voor de geliefkoosde kerk is ten slotte wat opgeteekend staat in Heb. 13:20-21.—AMEN.

INHOUD.

Nederduitse Gereformeerde Kerk van
Suid Afrika. Sinode

Ra; 234.68; 968:284.2;
Afa; —; do;

Ann.

reg no 9de Sinode 1909
" 14de " 1919